К‘ЛАМЕД ЩМАӘ‘ТА К‘ӦРДАЙӘ ЛИРИКИЕ

Institut kurde de Paris

ЕРЕВАН 1972

Institut kurde de Paris

LIV. K·C·1308·

АКАДЕМИА ӦЛМАЙӘ Р'СС ӘРМӘНИСТАНЕ
ИНСТИТУТА Р'ОҺЛАТЗАНИЕ

19/07/2017
7·10 CIN KIL

К'ЛАМЕД ЩМАӘ'ТА
К'ӦРДАЙӘ ЛИРИКИЕ

Бәрнвисар, пешнвисар у нвисарнаси йе
Һ'. ЩНДИ

BIBLIOTHÈQUE · INSTITUT KURDE de PARIS ·

Institut kurde de Paris

НӘШИРӘТА АӦ Р'СС ӘРМӘНИСТАНЕ
ЕРЕВАН 1972

С (Քրդ.)
К 41

Institut kurde de Paris

АКАДЕМИЯ НАУК АРМЯНСКОЙ ССР
Институт востоковедения

КУРДСКИЕ НАРОДНЫЕ ЛИРИЧЕСКИЕ ПЕСНИ

Запись, предисловие и примечания
АДЖИЕ ДЖНДИ

Издательство АН Армянской ССР
Ереван 1972

7 — 7

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Քուրդ ժողովուրդը հնուց մինչև մեր օրերը ստեղծել է հարուստ ու բազմերանգ բանահյուսություն՝ առասպելներ, հեքիաթներ, հերոսական և սիրային վիպերգեր, պարերգեր, ծիսային երգեր, առածներ, ասացվածքներ և այլն: Դրանց մեջ նշանակալից են աշխատանքի, սիրո և բնությանը վերաբերող երգերը:

Երգելը, հանպատրաստից ստեղծագործելն ու կատարելը քուրդ նահապետական ժողովրդի երաժշտական կենցաղի կարևոր մասն է կազմում. երգում ու ստեղծագործում են համարյա բոլորը՝ երիտասարդները ու ծերերը, տղամարդիկ ու կանայք, երեխաները, օրվա բոլոր ժամերին և գրեթե ամենուրեք՝ տանը, բնության մեջ, ուրախության և տխրության պահերին, կռիվների ժամանակ, զոհվածների ու մահացածների վրա և այլն: Երգը քուրդ աշխատավորի անբաժան ընկերն է, նրա կյանքի ուղեկիցը: Նրանում, ինչպես և բանահյուսական այլ ստեղծագործություններում արտահայտված է քուրդ ժողովրդի բնավորության հատկանշական գծերը՝ լավատեսությունը կյանքի նկատմամբ, վեհանձնությունը, կենցաղում պարզությունը, նիստ ու կացում գեղագիտական ճաշակը, փիլիսոփայական խոհերը և այլն: Երգը քայլելով ժողովրդի տարբեր սերունդների հետ, միշտ նորոգվել, հղկվել ու մշակվել է:

Քրդական աշխատանքային երգերը կապված են ժողովրդի պատմության ամենավաղ շրջանների հետ, արտացոլելով տղամարդկանց և կանանց աշխատանքը տնտեսության տարբեր բնագավառներում: Քուրդ աշխատավորը երգում է ոչ-

Institut Kurde de Paris

խարները արածացնելու, ջրելու, մակաղելու, կթի բերելու, արտը վարելու, քաղելու, կալ անելու, բուրդ գզելու, գորգեր, թաղիքներ գործելու և այլ աշխատանքների ընթացքում: Երգը, ինչպես և նվագը, նրա աշխատանքը թեթևացնում է, առաջ է բերում ոգևորություն ու աշխուժություն: Նա երգի և նվագի միջոցով կարողանում է անասունների հսկայական հոտերը ենթարկել իրեն, ղեկավարել, տեղից-տեղ տանել: Այս կապակցությամբ հետաքրքրական է ռուս ճանապարհորդ Վ. Ի. Մասսալսկու ստացած տպավորությունը. «Ես հաճախ եմ զարմացել քուրդ հովիվների-չոբանների արվեստով,— գրում է նա,— կանգնած որևէ տեղ, ժայռի վրա կամ զառիթափին, նրանք ղեկավարում են ցածում, սարերի լանջին արածող անասունների հոտը: Ենթարկվելով հովիվների ձայնին, ոչխարները շարժվում են առաջ, ետ, շարժվում են աջ, ձախ, հատուկ ազդանշանով վայրկյանապես հավաքվում են հովվի շուրջը և կամ ցրվում են տարբեր ուղղություններով»:[1]

Երգով ու նվագով քուրդ երգիչը ոգևորում ու ղեկավարում է նաև արագավազ ձիերի ընթացքը, բանող եզների և գոմեշների աշխատանքը: Դրանց օգնությամբ միաժամանակ վանում իր միայնակությունը, ազատություն տալիս իր հոգեկան աշխարհի ապրումներին ու հարուստ զգացումներին:

«... Քուրդիստանի սայլերը,— գրում է մի այլ ականատես, Ֆ. Միլինգենը,—միանգամայն նախնադարյան շինվածներ են, բայց որոնք կարծես թե հրաշքով են շարժվում: Առավել քաղաքակիրթ երկրների մեջ մարդը հնարավոր է համարում այնպիսի գործիքներով զինավորվել, ինչպես փայտը, մտրակը և այլն, այն նպատակով, որ քաջալերե և դրդե այն անասունները, որը նա պահում է յուր ստրկության լուծի տակ, իսկ Քուրդիստանի մեջ... բոլորովին պետք չկա դառնալու այս վայրենի և ստիպող միջոցների: Այստեղ մտրակի փոխա-

[1] В. И. Массальский, Очерк пограничной части Карсской области, «Известия русского географического общества», т. 23, СПб, 1888, стр. 29.

րեն երաժշտությունն է գործածվում, և սա շատ հասարակ կերպով է կատարվում. քուրդը կանգնում է սայլի վրա և երբ նա յուր ներդաշնակ երգն է սկսում, գոմեշները իսկույն շարժվում են: Այս երաժշտասեր անասունների կանգնելու միջոցը նմանապես շատ հասարակ է. քուրդը միայն յուր երգին պետք է վերջ տա և նոքա մնում են անշարժ: Ահա մի կատարելություն, որ իհարկե, երկրագունդի մյուս մասերում անհայտ է՝ երաժշտությունը երկրագործության և արվեստագիտության մեջ գործ դրած»[1]:

Քուրդ ժողովրդի մեջ մինչև այժմ կենցաղավարում են երկրագործության և անասնապահության հետ կապված բազմաթիվ եղանակներ[2] և երգեր: Նման կարգի երգերի շարքն է դասվում „К'отан“ (գութան) կոչվող անցյալում շատ տարածված երգը.

Գութանի վերևում ճահիճ է,
Գութանի ներքևում ճահիճ է,
Թող սատված ուժ տա,
Կարմիր պոչավոր եզանը,
Հորովել հո, հո, հո...

Գութանի վերևում ծառեր կան,
Գութանի ներքևում ծառեր կան,
Ես դրանց ճյուղերից
Կոպալ ու ճիպոտ շինեցի
Հորովել հո, հո, հո...

Գութանի վերևում ուռու ծառ է,
Գութանի ներքևում ուռու ծառ է,

---

1 *«Հայկական աշխարհ» գրական և մանկավարժական օրագիր, № 2, 1 հունվարի, 1869, Թիֆլիս, էջ 16։*

2 *Եղանակները հիմնականում կատարվում են բլուրի (սրնգի) վրա։*

Արածում են այնտեղ գառն ու մաքին,
Հորովել հո, հո, հո...

Գութանի վերևում օրը պայծառ է,
Գութանի ներքևում օրը պայծառ է,
Թող աստված ուժ տա Քալաշ եղանը
Հորովել հո, հո, հո[1]...

Կամ՝

Այ իմ բարակ բերան գերանդի,
Դու իմ ձեռքում քաղում ես ջրի նման (թեթև ես քաղում)
Քեզնով իմ ծնողների ապրուստն եմ հայթայթում:

Իրենց արժանիքներով տղամարդկանց աշխատանքային երգերին չեն զիջում կանաց երգերը.

Հարի, հարի, հարի խնոցի (տիկ).
Թան եմ հարում՝ չի լինում,
Կեսուրը ծեր է՝ չի հարում,
Հարսը քնած է, վեր չի կենում:

Քրդական աշխատանքի երգերը կապված համաչափ շարժումների հետ՝ ունեն կանոնավոր ռիթմ և հանգավորում, որոնք իրենց հերթին օժանդակում են աշխատանքի կազմակերպմանը և բարձր տրամադրությունը:

Աշխատանքի պայմանների փոփոխության հետ դրանք ձևափոխվում են և շարունակում իրենց կենցաղավորումը կյանքի նոր պայմաններին զուգընթաց[2]:

Բացի այդպիսի երգերից, որոնք զուտ կիրառական նշանակություն ունեն, կան նաև աշխատանքի և աշխատավորի

---

[1] Բնագրին հարազատ մնալու նպատակով այս, ինչպես նաև հաջորդ երգերի խոսքերը ներկայացնում ենք տողացի թարգմանությամբ:

[2] Օրինակ ներկայումս «Հորովելների» փոխարեն կոլխոզային քառյակներ են հորինում:

մասին երգեր, որոնցում հաճախ հանդիպում են կենցաղային թեմաներ՝ սիրային մոտիվներ, բնության նկարագրություններ: Մարդը աշխատելիս գովերգում է իր սիրածին, բնության այս կամ այն երևույթն է նկարագրում, կապում է իր հոգեկան աշխարհի հետ: Սերը, սիրո թեման գերիշխող տեղ է գրավում այս կարգի երգերում, օրինակ.

Այ քաղվոր, քաղ անող քաղվոր,
Քո ձեռքի մանգաղը ձեն է տալիս զանգի նման,
Դե դու արի իմ հոր մարգագետինը՝
Ուրախ սրտով քաղ արա,
Ես կարմիր փուշիով ինձ ու քեզ
Հով կանեմ՝ վրանի նման։

Կամ՝

Մեր ջահելը հովիվ է, հովիվ,
Նա է այս մաքիների հովիվը,
Մաքիները թողել է խոտառատ տեղում,
Սիրունների սիրու համար։

Մեր ջիվանը հովիվ է, հովիվ,
Նա է այս գառների հովիվը,
Գառները թողել է քարափի մոտ.
Սիրունների սիրու համար։

Քրդական երգերի մեջ առանձնակի տեղ են գրավում սիրային բազմաթիվ երգերը: Դրանք ընդհանուր առմամբ հայտնի են „К'ламед кэч'ька" (Աղջիկների երգեր) անունով, սակայն այդ ամենևին էլ չի նշանակում, թե այդ ստեղծագործությունները միայն կանանց կյանքից են կամ միայն աղջիկներ են ստեղծել: Թե՛ ուրիշ ժողովուրդների և թե՛ քրդական

Institut Kurde de Paris

սիրո երգերը ստեղծել են և՛ կանայք, և՛ տղամարդիկ ու վերաբերում են նրանցից թե՛ մեկին և թե՛ մյուսին: Իսկ «Աղջիկների երգեր» անվանումը հավանաբար կապված է կանանց, մասնավորապես աղջիկների կողմից սիրային երգեր շատ ստեղծելու ու երգելու հանգամանքների հետ, մասամբ և կապված կաշկանդված սիրո պոռթկման հետ:

Սիրային երգերում առանձնակի տեղ են գրավում քրդուհու նկարագրությունը իր բոլոր բարեմասնություններով՝ մեծ ու սև աչքեր, չինար բոյ, բարակ ու ճկուն մեջք, մազերի քառասունչորս հյուսք, լայն ճակատ, անուշ լեզու, երկար պարանոց, գեղեցիկ քայլվածք, գույնզգույն շորեր: Քուրդ աղջըկան նվիրված սիրո երգերի մեջ արտահայտված է մարդկային սրտի ամենանուրբ զգացումները ու քնքշությունը: Սիրած աղջիկն այդ երգերում մերթ նմանվում է եղնիկի, մերթ այծյամի ու հրեղեն զամբիկի, մերթ աղավնու ու վարդի:

Այդ երգերում երիտասարդ զույգերի սրտեր են խոսում ազատ, անկաշկանդ՝ արտահայտելով սիրո ջերմ զգացումների, տառապալից ապրումների ու ներքին հուզական աշխարհի նրբերանգները, և որպես դրանց ֆոն ցուցադրելով հարուստ բնությունը իր պես-պես հրաշալիքներով, գույնզգույն ծաղիկներով, այն բոլորով, ինչ տեսնում է սիրահարված երգիչը որը միաժամանակ սրտով ու հոգով բանաստեղծ է ու նկարիչ, օրինակ բերենք „Берибане“, (Կթվորուհի), հայտնի երգից մի քանի տող.

Իմ բերիվանեի գլխի թասը ամբողջ ոսկուց է,
Ասես թե ցուխտակ ակն-աղբյուր լինի,
Դրանց ջրերը խմում՝ չեմ խմում,
Սիրտս չի հովանում:

Իմ բերիվանեի հասակը երեսուն և երեք
Մինարայի բարձրությունն ունի,
Աղոթքներով բարձրացա վեր՝ բարի սրտով իջա,
Ախ, երանի այն մարդուն, այն արարածին,
Որ բերիվանեի պես մի աղավնի հարեան ունենա:

Institut kurde de Paris

Քրդական ժողովրդական սիրո երգերում մեծ տեղ է տըրվում նաև կաշկանդված սիրո մորմոքին ու տանջանքներին: Քրդուհին դժգոհ է անարդար աշխարհից, սոցիալական անհավասար հարաբերություններից, բռնություններից ու արգելքներից, և արտահայտում է իր բողոքն ու պայքարը ընդդեմ դարավոր վնասակար քարացած սովորությունների: Նա առաջին հերթին բողոքում է այն քարացած սովորության դեմ, երբ աղջիկը չի կարող իր բախտը տնօրինել, նրան ծընողները պիտի ամուսնացնեն: Մի երգում ասվում է.

Թող աստված իմ հորն ու մորը չների,
Ինչպես ինձ չտվեցին տասնչորս տարեկան երիտասարդին
Տվեցին տանը վեր ընկած, անբան մի ծեր քոթուկի,
Աշխարհի չորս կոպեկի խաթեր համար:

«Աշխարհի չորս կոպեկ» ասելով երգիչը նկատի է ունեցել դրամը՝ կնոջ գլխագինը, որ տղայի ծնողները տալիս էին իրենց ուզած աղջկա ծնողներին: Դա դժբախտ սիրո պատճառներից մեկն է հանդիսացել: Հաճախ պատահել է, որ չքավոր երիտասարդը ղալանի պատճառով զրկվել է իր սիրածից: Ահա թե ինչո՞ւ վերջինս պիտի անիծեր աշխարհը և բողոքեր տիրող կարգերի ու սովորությունների դեմ.

Թող աստված վերջ տա աշխարհի չքավորությանը.
Ես փող չունեմ, իմ սիրածի ղալանը չեմ կարող տալ:

Հակառակ դեպքում երիտասարդը պետք է դիմեր պանդըխտության, որպեսզի ղալանի փողը վաստակեր իր հարսնացուի ծնողներին տալու համար: Երգերում հիշվում է նաև այն դժբախտության մասին, երբ պանդուխտը վերադառնալուց հետո գտել է իր սիրած աղջկան արդեն ամուսնացած.

Գյուղալ աղավնին կանգնել է դռան մոտ,
Ձախ ձեռքի կողմից ինձ է նայում,
Սպիտակ ճակատի վրա շարել է չորս տակ ոսկի,
Մինչև գնացի օտար երկիր՝ վերադարձա,
Գյուզալ աղավնու ձեռքը բռնել ունևորին են տվել:

Institut kurde de Paris

Ղալանը ունևորի ամենազորեղ միջոցն է եղել: Վերջինս իր ունեցվածքով ոչ միայն կարող էր համբավ ձեռք բերել, այլև նույնիսկ մի քանի կին ունենալ, որոնք իրար նկատմամբ կոչվել են „hewu“ (փոխնակ): Մի երգում ասվում է.

Հեվիի դարդը մեծ դարդ է,
Թող սարի գայլը չտեսնի,
Թող ծառերը ու քարերը չտեսնեն,
Թող ժայռերը չտեսնեն,
Թող սարի խարույկը չտեսնի,
Հեվիի դարդը մեծ դարդ է.
Նման է աղվեսի ցավերին (ղոլունջի)։

Այդ կարգի երգերում բողոքին զուգահեռ հաճախ ընթանում են նաև անեծքի մոտիվներ:

Քուրդ կինը, սակայն, այդ բոլորը համբերությամբ չի տարել. անեծքներով ու բողոքներով չի բավարարվել, հաճախ ծառացել է տիրող սոցիալական անարդարությունների դեմ, երբ որոնել նման կաշկանդումներից դուրս գալու համար: Նա հետևել է այն առաջավոր գաղափարին, ըստ որի կինն ու տղամարդը իրավահավասար են, նրանց միջև չկա տարբերություն: Դրա ապացույցն է քրդական հետևյալ հանրահայտ առածը.

Առյուծն՝ առյուծ է, ի՛նչ էգ, ի՛նչ արու

Քրդական քնարական երգերում, ինչպես և բանահյուսական այլ նմուշներում, գովերգվում են համարձակ և խիզախ այն աղջիկները, որոնք ըմբոստանալով սոցիալական անարդար պայմանների դեմ, ինչպես և հին քարացած սովորությունների դեմ՝ կարողացել են պաշտպանել իրենց մարդկային իրավունքները, իրենց համաձայնությամբ իսկ սիրած երիտասարդի հետ դիմել են փախուստի. „р'əва жьне, ə'дəте дьне» (կնոջ փախուստը աշխարհի կարգն է), ասում է քրդական հինավուրց առածը: Ամուսնության այդ ձևին հանդիպում ենք շատ երգերում, այդ թվում նաև ժողովրդական հանրահայտ վիպերգերում, հիշենք օրինակ «Սիաբանդ ու Խաջեզարե» վիպերգը և այլն:

Institut kurde de Paris

Քրդուհին ձգտել է այն օրվան, երբ ինքը իբրև հասարակության հավասար անդամի հնարավորություն կունենա իր կամքով ամուսնանալ: «Սիրտը սրտով լինի» երգում ասվում է.

Թող սիրտը սրտով լինի,
Թող տեղաշորս ցեխիմ լինի,
Թող ձեռքս անդամալույծ լինի,
Թող մուրացիկի տոպրակը ձեռքումս լինի,
Թող տոպրակի տակը ծակ լինի,
Թող այստեղ չմուրամ,
Թող օտար երկրում մուրամ,
Թող ամանս կրիայի կեղևից լինի,
Թող ուտելիքս հանդի փլիր լինի,
Թող վրաս շապիկ չլինի,
Թող մենակ սիրտը սրտով լինի:

Քրդական քնարական, ինչպես և էպիկական երգերը ասերգային բնույթի են, ունեն ճկուն ռիթմ և ազատ տաղաչափություն: Հանգամանքներ, որոնք իրենց հերթին օժանդակում են մարդու բարդ և խորը հոգեվիճակի, ներքնաշխարհի ապրումների արտահայտման:

Սիրային երգերը ժամանակի հետ նույնպես ձևափոխվում, թարմանում և անընդհատ նորերով հարստանում են: Այսպես, սովետական հասարակարգում[1] „hewн" (փոխնակի), „р'эва жьне" -ի (կնոջ փախուստի) և կաշկանդված ամուսնական այլ սովորությունների վերացումով՝ վերացել է նաև դրանց շուրջը հյուսված երգերը, ստեղծվում են հիմնականում երջանիկ սիրո հետ կապված նոր երգեր, ինչպես.

Ա՜յ Ալագյազ, դու բարձր չես,
Թող չեն լինի սովետական երկիրը,
Որ ես ու սիրածս հասանք:

1 *Տե՛ս Հ. Ջնդի, Քրդական ժողովրդական բանահյուսություն (քրդերեն), Երևան, 1957, էջ 288—290։*

Institut kurde de Paris

կամ՝

Թող ապրի սովետների պետությունը,
Ղալանը մեջտեղից վերացրեց,
Հարսն ու փեսան ուրախ են իրենց բախտով,
Մեր դովրանը լավ դովրան է։

Քրդական քնարական երգերը, ինչպես և այլ բանահյուսական նմուշներ սերտորեն կապված են բնության գեղեցիկ պատկերների հետ։ Եվ դա միանգամայն բնական է ու հասկանալի։ Մենք գործ ունենք մի այնպիսի ժողովրդի երգարվեստի հետ, որը լեռնաբնակ է, զբաղվել է խաշնարածությամբ, արոտավայրերի համար բարձրացել բարձրաբերձ, խոտառատ ու ջրառատ սարերը, անմիջականորեն ականատես եղել ու զմայլվել բնության հրաշալիքներով. խոսել ու խոսեցրել բնությունը, կենդանություն տվել նրան։ Ահա թե ինչու քրդական աշխատանքային, ինչպես և սիրային երգերը գունազարդված պետք է լինեն բնության երփներանգ և գերող պատկերներով, որոնք երբեմն հանդես են գալիս նաև շնչավորված ձևով։ Բնության տեսարանների միջոցով բանածին երգիչը ստեղծել է բազմաթիվ համեմատություններ, մակդիրներ, զուգահեռներ, հիպերբոլիկ պատկերներ և այլն։ Բնությունը կենդանանում է նրա երգի մեջ։ Դրանով երգը դառնում է թևավոր, հուզիչ, գեղեցիկ ու հոգեպարար։ Հիշենք օրինակ «Ալագյազ» երգը.

Ա՜յ Ալագյազ, դու լավ զոզան ես,
Դու խոտ, ծիլ ու ծաղկի վայր ես,
Համբերդի ջուրը սառն է, անուշ,
Երբեք չենք մոռանա քեզ, Ալագյազ։

Այ Ալագյազ, դու բարձր չես,
Բայց բոլոր սարերից սիրուն ես.
Զոզան, զոզան, ամեն տեղ զոզան,
Նորից քեզ մոտ կլինենք ղոնաղ։

Institut kurde de Paris

Նման կարգի երգերը, որոնք բանաստեղծության նման միանգամայն ինքնաբուխ են, ունեն ջերմ և հուզիչ եղանակներ: Դրանք իրենց բարձր գեղարվեստական արժանիքներով գրավել են շատ բանաստեղծների, հանապարհորդների, այդ թվում նաև երաժշտագետների ուշադրությունը, նրանց կողմից հաճախ գրի են առնվել, մշակվել և գնահատվել:

Երաժշտագետ Վ. Կորգանովը գրել է. «Լսելով քրդական երգեր, ես հանգել եմ այնպիսի եզրակացության... ինչպես նրանց ապրելակերպում, այնպես էլ երգարվեստում կա միայն նրանց առանձնահատուկ, ինքնատիպ, ոչ փոխառված ինչ-որ բան, որը չի հանդիպում հարևան ժողովուրդների մոտ: Չեմ ստանձնում նշելու քրդական երգարվեստի բոլոր առանձնահատկությունները, սակայն կարող եմ ուշադրություն հրավիրել ոչ մեծ դարձվածքների, ինքնատիպ կրկնությունների վրա, որոնք, սակայն, երանգների բազմազանության շնորհիվ չեն ձանձրացնում ունկնդիրներին»[1]:

Քրդական ժողովրդական, սիրո, աշխատանքի և բնության երգերի հարստության և գեղարվեստական բարձր արվեստի մասին գաղափար կազմելու համար՝ ոչ միայն պետք է լսել երգիչ-դանգբեժին, այլև պետք է տեսնել դրան, երբ հորինած երգի միջոցով նա արտահայտում է իր սիրո ջերմ զգացումները և իր սրտի դյութիչ խոսքը: Այդպիսի երգեր հորինելու և եղանակելու գործին ողջ ժողովուրդն է մասնակցում. ժողովուրդ հորինող, ստեղծագործող: Այս հանգամանքը, ինչպես ժամանակին նկատել է Խ. Աբովյանը[2], շատ բնորոշ է քուրդ ժողովրդին: Հազիվ թե գտնվի որևէ քուրդ, լինի կին, թե տղամարդ, որ ըստ իր ձիրքի, ընդունակության հորինել ու երգել չգիտենա:

Ինչպես բանահյուսական այլ նմուշների, այնպես էլ քրդական քնարական երգերի թվով շատ լինելը, լայն տարա-

[1] В. Д. Корганов, Кавказская музыка, сборник статей (издание второе), Тифлис, 1908, стр. 18.

[2] *Խ. Աբովյան. Երկերի լիակատար ժողովածու, 8-րդ հատոր, 1953, էջ 246։*

ծումն ու հարատևումը միանգամայն բնական է, որովհետև դրանք կապված են մարդու աշխատանքի և նրա հուզական ներքին աշխարհի հետ, որոնք հավիտենական են։

* * *

Սույն ժողովածուում զետեղված են ավելի քան 220 երգեր, որոնք առաջին անգամն են հրատարակվում։ Դրանք գրի են առնվել տարիների ընթացքում՝ Հայաստանում, Վրաստանում և Ադրբեջանում բնակվող քրդերից, ինչպես նաև Արևմտահայաստանի քրդերեն իմացող հայրենադարձ հայ երգիչ-բանասացներից։ Ժողովածուում երգերը դասավորված են ըստ երգիչ-բանասացների բնակավայրերի։

Վերջում տրված են ծանոթագրություններ, ուր համառոտակի բերված են երգիչների կենսագրական տեղեկությունները։

Institut kurde de Paris

ПЕШХӘБӘР

Щмаә'та к'ӧрд (кӧрманщ) жь зәмане qәдими һ'әта р'ожа иро зарготьна дәwләмәнд у нәхш-нигар ә'франдийә: һ'ьк'йат', (ч'ир'ок) бәйт', бәйт'-сәрһатиед мерание у бәнгитие, к'ламед р'әqасе, шина у шайа, мәсәлок у хәбәр'ок у ед дьн. Нава wе зарготьнеда щики һәри бәрбьч'ә'в к'ламед дәрһәqа хәбате, әвинтие у т'әбиӣәте дьгьрьн.

Дәнгбежи у к'ламбәрхwәдәрхьстьн ә'дәте к'ӧрдайи калбаванә. Нава к'ӧрдада баwәр бьки гьшк дьстрен — щаһьл у аһьл, жьн у мер, зар'о. Әwана дьстрен малда, чоле, wәхте шин у шайа, шер'.. К'лам т'әви хәбатк'аре к'ӧрдә һәр wәхта у һәр дәра. Нава к'ламада, ӧса чаwа нава ә'франдьнед зарготьнеӣә майинда — хәйсәт, ә'рф у ә'рәфате щьмаә'та к'ӧрда те к'ьвше — әw бь ч'ә'ве qәнщие ә'мьр дьньһер'ә, щомәрд у дьлфьрәӣә, нава р'абун-р'уньштандьна хwәда садәйә... Нава к'ламада те к'ьвше фә'мдарийа щьмаә'те дәрһәqа бәдәwәтиеда, фькьр у философиа wе... К'лам у страндьн п'е-п'е сьлсьләтар'а һатӣә, т'ьм-т'ьм һатӣә һ'әлкьрьне, бәдәw у баш буӣә.

К'ламед к'ӧрдаӣә хәбате wә'де т'әриqнейи һәри кәвир'а гьредайнә. Нава wанда һатӣә ә'йанкьрьне хәбата мер у к'ӧлфәт дәрәщед щӧдада. Хәбатк'аре к'ӧрд дьстре wәхте ч'ерандьи у авдана пез, wәхте берибәрдане, чандьн у чьнина зәвие, бедәре у к'ӧтана к'ӧләш, збьра, т'әви чекьрьне у хәбатед майин.К'лам у сазбәнди хәбата wан сьвьк дькә у хирәте пешда тиньи. Әw бь сайа стран у сазбәндие дькарә кәри-сурийа зәвти хwәкә, wана жь щики ььбә щие дьне.

Дәрһәqа ве пьрседа р'еwики урьс — В. И. Массалски wа дьнвисә: „Әз гәләк щара зәндәгьрти мамә жь мә'рифәт у һостатийа шван-гаванед к'ӧрда... Әw щики дьсәкььн, феза т'опькәки йане сәр зьнер у жь wедәре сәрwерис ль кәри-сурие хwә дькьн, кӧ бьнт'ара wанда дьч'ерьн..

Кəрие пез гӧр'а швандане — пешда дьчə, пашда те, бəрбь ч'əпе йане р'асте дьчə. Бь газийа швин кəрие пез дəстхwəда дора wи дьщьвə йане жи же дур дьк'əвə"[1].

Бь к'лам у сазбəндиева дəнгбеже к'ӧрд сəрwерие ль һəспе qоше, хəбата га у гамеша дькə. Бь дəсти к'лама əw т'əнебуне жь хwə дурдьхə, хəм у хийале хwə бəла дькə... „Ә'рəбед К'ӧрдстане,— р'еwики майин — Ф. Милинген дьнвисə,— бь щур'е хwəва гəлəки кəвньн, ле те бежи һеса дьчьн. Ль wəлатед пешдачуйи шьв у qамчийа дьдьн хəбате бона ажотьна һ'əйwанəт. Ле ль К'ӧрдстане... т'ӧ лазьмайи т'ӧнə ӧса һ'əйwин бьк'ӧтьн. Ль вра дəwса qамчи сазбəнди те хəбате у əw їəк зə'ф садə у һеса те кьрьне. Мəрьве к'ӧрд ə'рəба хwə сїар дьбə у гава к'лама хwə дəст пе дькə, гамеше wи пер'а-пер'ə дьльвьн. Гава ə'рəбəчи дьхwəзə гамеша бьдə сəкьнандьн — əw настьре у гамеш хwəхwə дьсəкьньн. Әва һ'ӧнӧрəки ӧсанə, wəки бефьтийа, ль п'аред дьнйаейə майин т'ӧнə, вьра сазбəнди у к'лам нава хəбата гӧндитиеда тен хəбьтандьне..."[2]

Нава щмаə'та к'ӧрдада һ'əта нһа жи гəлəк мqам у к'лам һəнə, wəки хwəлибещəркьрьне у һ'əйwанəтхwəйкьрьнер'а тенə гьредане. Жь wана əм дькарьн вра бир биньн к'лама „К'ӧтане", кӧ нав к'ӧрдада гəлəки бəла буйə:

Сəре котане һəзə,
Бьне к'отане һəзə,
Хwəде qəwате бьдə,
Гае делгəвəзə,
Һор'овел һо, һо, һо...

[1] В. И. Массальский. Очерк пограничной части Карсской области «Известия им. русского географического общества», т. 23, спб, 188, стр. 23.

[2] «Հայկական աշխարհ», գրական և մանկավարժական օրագիր № 2, 1 հունվարի, 1869, Թիֆլիս, էջ 16։

Сəре к'отане ч'ьвə,
Бьне к'отане ч'ьвə,
Мын же чьни
Гопал у шьвə,
Һор'овел һо, һо, һо...

Сəре к'отане бийə,
Бьне к'отане бийə,
Ле дьч'ерьн бəрх у мийə,
Һор'овел һо, һо, һо...

Сəре к'отане гəшə,
Бьне к'отане гəшə,
Хwəде qəwате бьдə
Гае Қ'əлəшə,
Һор'овел һо, һо, һо...

Йане жи к'ламəкə дьне:

Қ'еләндийа дəвзраве,
Тӧ дəст мьнда тей мина авс,
Бь тə дьчыньм qсмəте де у баве.

Бь qимəт у башбуна хwəва к'ламед жьна жь ед мера нə кемтьрьн:

Қ'ьл, к'ьл, к'ьл, к'ьл мəше,
Дəw дьк'ьлем, дəw навə,
Хаси пирə пе навə,
Бук р'азайə р'анавə у ед дьне.

К'ламед к'ӧрдайə хəбате львандьна чапəкер'а, р'ит'м у банге wəкəһəвва гьредайинə, əw qəдəрəки wəкə һəвьи у бь сайа we йəке али шӧхӧл дькьн, əшqа хəбате пешда тиньн.

Анəгори гӧһастьна мəщал у мьк'анед хəбате əw жи тен гӧһастьне у нава щмаə'теда бь щур'е т'əзə тен хwəйкьрьне у стране.

Хенжь wан к'лама, wəки хут wəхте хəбате тенə стране, гəлəк к'лам жи һəнə, кӧ дəрһəqа хəбате у мəрьвед хə-

батк'арданьн. Нава wан к'ламада гәләк щара пьрсед р'а-бун-р'уньштандьна щмаә'те, ә'рф-ә'рафәте wе — мотивед бәнгитие жи тен хәбате, сьфәте т'әбийәте те данине. Мә-рьве кӧ дьхәбьтә пәсне дьлк'әтийа хwә дьдә, qәwмандьнед г'әбийәте дьпәсьнә у wейа хәм-хийале хwәр'а гьредьдә. Т'ема һ'ьзкьрьне нава ван к'ламада щие пешьн дьгрә. Мәсәлә:

Wәй п'аләнго, п'аләнгро,
Дә'са дәсте тә зәнглә,
Дә тӧ wәрә мерга мала баве мьнр'а лехә әшq у дьло,
Әзе шә'ра гәвәз хwә у тәр'а текьм сн-чадрӧ.

Йане жи

Лаw шванә, шванә,
Лаw шване ван мийанә,
Мн бәрданә дор бәйаранә,
Qәй хатре ван зәрйанә.

Лаw шьванә, шванә,
Лаw шване ван бәрханә,
Бәрх бәрданә дәр занганә,
Qәй хатре ван зәрйанә.

Нава к'ламед к'ӧрдайә лирикиеда к'ламед бәнгитие щики башqә дьгьрьн. Wанр'а бь т'әмами дьбежьн „К'ла-мед кәч'ка“. Һ'ьлбәт, әв йәк надә к'ьвше, wәкн әw к'лам т'әне жь ә'мре wаньн, йане жи т'әне кәч'ка у жьна бәр хwә дәрхьстнйә. Чаwа бал щмаә'тед майин, ӧса жи нава к'ӧр-дада к'ламед бәнгитие һьн мер, һьн жи жьн жь бәр хwә дәрдьхьн у дьстрен, әwана дәрһәqа һәрдаданә. Чаwа те к'ьвше wанр'а дьбежьн „К'ламед кәч'ка“, чьмкн к'ӧлфәт, илаһи, qизька дһа зә'ф әw бәр хwә дәрхьстьнә у странә, у йа дьне жи, әw мина тьштәки шкйатьн мqабьли зәwаща бе дьл...

Нава к'ламед бәнгитиеда зә'ф р'ьнд бәжн у бала к'ӧлфәта к'ӧрд те ньтьрандьне — ч'ә'вед р'әшә бәләк бәжна зьрав, навкелка назьк, п'ор' у гӧлие дәлал, ә'ниi кәвәр, хәбәрдана ширьн, р'евачуна назьк, к'ьнщед р'әнг-р'әнги... Нава к'ламед дәрһәqа qиза к'ӧрдада те ә'йанкь-рьне фькьрандьна бәдәwәтиейә һәрә баш у беqӧсур. Нава

wан к'ламада qиза щаhьлә h'ьзкьри hьмбәри кар-хәзале, qаз-wәрдәке, мьh'ина к'ьh'ел, кәвотке, йане голе дькьн.

Нава wан к'ламада дö дьле бәнги хәбәрдьдьн — дьле аза у бехәм, h'ьзкьрьна wанә т'әмьз у беqәлп, р'әнг-р'ьh'але бәнгитийа щаhьла у бона wан гьшка чаwа фон т'әбийәт те орт'е бь т'әмамийа бәдәwәтийа хwәва — кöлилка у гöлсосьнава,т'әмамийа wан тьштава, кö дәнгбеже бәнгдьбинә, wәки бь хwә hьм шайирә, hьм шьклк'еш.

Әм чаwа мәсәлә чәнд р'еза жь к'лама „Бериване" бинын:

Т'аса сәре беривана мын бь зер'инә,
Әзс дынhер'ьм минани щот канинә,
Дöхöм, нахöм, к'әрба дьле мын нашкенинә.
Бәжна беривана мын си у се мнарә,
Дöа чумә сери, дроза hатмә харә,
Хwәзьл мын wи hато,
Кәwа мина беривана мын щинарә.

Нава к'ламед щмаә'та к'öрдайә бәнгитиеда щики бәрбьч'ә'в дьгьрьн әw к'лам, нава к'ижанада шькйат hәйә мqабьли зәwаща бедьл, дьле бәнгийи шкәсти у бәрхwәк'әтьна щаhьла. Qиз у к'öлфәта к'öрда жь нәhәqийа ә'мре сосиалие, зордайие у зöлма дьне, ә'рф-ә'дәте зйандар зьверә у бь тәhәре хwә шькйат дькә мqабьли wан. Әw бәре ә'wльн мqабьли wи ә'дәте зйандар шкйат дькә, гава әw нькарә хwәхwә бь дьле хwә hәр'ә мер. Нава к'ламәкеда те готьне:

Дә бра хwәде qә де у баве мьнр'а qә hьлнәдә,
Дә чаwа нәдьбум хортәки чардә сали,
Дамә qонщәки бзне кәр'әшване мале
На wәлә сәв хатьре чар капеке дьнйальке.

Ведәре әм шкйате бәрк' дьбиньн нә кö т'әне мqабьли меркьрьна бедьл, ле öса жи qәлән, кö бьбу зöлма гьран бона жьна к'öрд. Qәлән h'әсаб дьбу мә'никә зәwаща бедьлә h'имли. Чьqас qәwьмийә, wәки щаhьле дәстәнг р'уе qәләнда дәсте wи жь дьлк'этийа wи hатийә qәтандьне. А ләма жи әw ньфьр'ийа ль дьнйае, ә'рф-ә'дәге зйандар дькә:

Institut kurde de Paris

Xwəде мале дьне хьрабкə,
Мале мьн һьндькə,
Qəльне к'аwа-к'öбара мьн дəрнае.

Р'уе qəлəнда щаһьле к'əсиб р'їа хəрибне дьгьрт, wəки бь qазанща xwə qəлəне xwə р'асткə. Нава к'ламада гəлəк щара те стране, wəки чаwа щаһьл h'əта жь хəрибне вəдьгəр'ə, дьлк'əтийа wи иди данə мер.

Ꝗəwа гозəл дəрк'əтийə дəре мале,
Сəр мьле ч'əпе мьн дьнһер'ə,
Сəр ə'нийа кəвəрда хар кьрийə чар qол зер'ə,
Һ'əта чум wəлате хəриба, вəгəр'йам—
Дəсте кəwа гозəл гьртьнə данə мали мерə.

Qəлəн дəсте дəwлəтйада мəщалəкə зор буйə. Мəрьве дəwлəти бь дəсти һəбуне нə кö т'əне нав дəрдьхьст, ле öса жи дькарьбу чəнд жьн бьстəнда, бь ви тəһəри мала wида чəнд hewи һəбуна. К'ламəкеда те готьне:

Дəрде hewне дəрдəки гранə,
Нəе сəре гöре ч'йанə,
Нəе сəре дар у бəранə,
Нəе сəре кəвьранə,
К'öч'ьке сəре ч'йанə,
Дəрде hewне зə'ф гьранə,
Нолани qольнща р'увийанə.

Нава к'ламед ви тəһəрида һьм шькйат һəйə, һьм жи ньфьр'.

Ле əw зöлмед ə'мьр к'öлфəта к'öрд нəч'ьлмьсандийə. Əwe т'əне шькйат у ньфьр' нəкьрьнə. Əwe гəлəк щара бь щöлə'т дəнге xwə бльнд кьрийə мqабьли зöлма сосиалне, хəбтийə р'еке xwəр'а бьбинə у жь wи h'але чəтьн азабə.

Əw пəй we фькра р'аст чуйə, wəки изна жьн у мер wəкə һəвьн, нава wанда фьрqи готи нəе дайине. Шə'дəтийа we йəке эва мəсəлока к'öрдайə һана дьдə: „Шер шерə, чь жьнə, чь мерə" .

Нава к'ламед к'öрдайə лирикиеда, öса чаwа нава ə'франдьнед зарготьнейə майинда, əw qизед qочах у

мерхас тенә пәснандьне, ед кӧ р'адьбунә мqабьли нәhә-qийа ә'мьр, дькарьбун әхтийарнед хwәйә мәрьватие хwәйкьн, бь дьле хwә дьлк'этие хwәр'а бьр'әвьн. Мәсәлока к'ӧрдайә кәвн дьбежә: „Р'әва жьне, ә'дәте дьне". Әви щур'е зәwаще әм нава гәләк к'ламада у ә'франдьнед майинда дьбиньн (мәсәлә „Сиабәнд у Хәщезәре" у ед дьн).

К'ӧлфәта к'ӧрд т'ьме hивийа wе р'оже буйә, гава әw чаwа нәфәра мәхлуqәтиейә т'амәхтийар wе бь дьле хwә меркә. Нава к'лама „Бьра дьли дьлбә" те готьне:

Бьра дьли дьлбә,
Бьра сәр мьн щьлбә,
Мьл мьн шьлбә.
Туре п'арсе мьле мьнбә,
Бьне тури qӧлбә,
П'арса вьр нибә,
П'арса wәлате дурбә,
Кодька мьн qальке к'усибә,
Пе хwәрьна мьн пәсарие чолебә,
Бьра красе мьн т'ӧнәбә,
Т'әкдә бьра дьли дьлбә.

К'ламед к'ӧрдайә лирикие у эпикие щур'е готьн— страненә, р'ит'ме wан бь т'әqльн, чапа wан азайә. Бь сайа ве йәке хәм -хийале мәрийа, фькрдарийа wи дhа р'ьнд те ә'йанкьрьне.

К'ламед әвинтие анәгори зәмин тен гӧhастьне, т'ә-зәкрьне, ед т'әзә тен ә'франдьне. Аwа, мәсәлә гава кӧ зәман hат гӧhастьне, к'ӧлфәта к'ӧрда ль wәлате советие жь зәлулийа бәре аза бу, иди к'лам жи hатьн гӧhас-тьне. Мәсәлә зәмане мәда дәwса к'ламед ӧса, чаwа әм бежьн, ед дәрhәqа „hewие", „Р'әва жьне" у ед мина wан, к'ламед т'әзә wәхте советие пешда hатьн, нава к'ижанада h'имли пәсне бәнгити у зәwаща бь дьл те дайине[1]

Аwа мәсәлә, нава к'ламәкә ӧсада те готьне:

---

[1] Бьнhер' h'. Щнди, Фолклора кӧрманщие, Ереван, 1957, р'у. 288—290.

Institut kurde de Paris

Эле дилбәре, т'ор'ьне,
Дә бәра шенбә дәwләта шеwре,
Әз у дилбәра хwә к'әтьне.

Йане жи:

Хwәшбә диwана шеwре,
Qәләп дайә һьлдане,
Бук, зә'ва бәхте хwә шанә,
Дәwрапа мә хwәш дәwранә.

К'ламед к'ӧрдайә лирикие, ӧса чаwа нмунед зарготьнейә майин сьфәте т'әбиийәтиейи бәдәwр'а гьредайинә. Әва йәка бь т'әмамп фә'мдарийә. Ведәре гьли дәрһәqа к'лам у сазбәндийа щмаә'тәкә ӧсаданә, wәкп хенжь хwәлибещәркьрьне, ӧса жи бь qәдәрәкә мәзьн бь һ'әйwанәтхwәйкьрьнева мьжул буйә, нава ч'йа у банийа, мерг у зозанада буйә, бь ч'ә'ве хwә т'әмамийа бәдәwәтийа т'әбиийәте дитийә, әwе т'әбийәтер'а хәбәрдайә у әw дайә к'ельмандьне, әw р'ӧһ' у щан кьрйә. А ләма жи чаwа к'ламед к'ӧрдайә хәбате, ӧса жи ед бәнгитие бь р'әнг-аwазе т'әбийәтева һатьнә ньтрандьне. Бь дәсти диндара т'әбийәте дәнгбеже хӧданшӧрәт һьмбәрикьрьне бәдәw пешда тинә, эпитета, сьфәтед һиперболик тинә орт'е. Т'әбийәт нава к'лама wида р'ӧһ' щан дьбә. Бь сайа wе йәке к'лам дһа р'ьнд те бьһистьне — бәдәwә бь ньтрандьна хwәва. Әм чаwа мәсәлә к'лама „Әләгәзе" биньн бир:

Әләгәз, тӧ пә бльнди,
Тӧ мьскәне гӧл-гиһани.
Ава Һамберде хwәш-сар,
Әм бир накьн qә т'ӧщар.

Әләгәз, тӧ хwәш зозани:
Һәма жь һ'әмуйа р'ьндтьри,
Зозан, зозан сәд щар зозан,
Әм зу бьвьн тәр'а меван.

К'ламед ви тәһәри, wәки мина шьера дьә'фрьн у жь дьл тен р'окьрьне, мьqаме wан жи хwәшьн у дьл-

сотьн. Qимәте wани бәдәwәтие гәләки бльндә у гәләк филолога, р'еwийа у ӧса жи бәләдед сазбәндие әw йәк т'әг'мин кьрьнә, гәләк щара нвисинә, сәр wан хәбьтинә у qимәткьрьнә.

Бәләде сазбәндие В. Корганов дәрһәqа wе йәкеда аwа нвисийә: „Гава әз к'ламед к'ӧрда дьбьһем, тем сәр фькрәкә аwа... Чаwа нава ә'мьр-жийина wанда,ӧса жи нава мә'рифәта wанә странеда тьштәки башqә, мәхсус һәйә, кӧ щур'е хwәда т'әк-т'әнейә,әw жь кәсәки нәһатйә һьлдане у бал т'ӧ щмаә'тәкә дәр-доре wан т'ӧнә. Әз нак'әвьмә бьн wи борщи, кӧ һәрали к'ламед к'ӧрда qимәткьм, ле дькарьм гӧһдарийа wә сәр wәк'ландьна п'аред к'ламайә нә мәзьн т'әглиф бькьм, ед кӧ бь сайа qәйдә у аwазед хwә гӧһдарвана надьнә эщьзкьрьне“[1].

Әм wе йәке жи бежьн, wәки бона дәрһәqа һостати ә'франдьна к'ламед щмаә'та к'ӧрдайә әвинтие, хәбате у т'әбийәтеда фькра мәрийа т'амбә, лазьмә нә кӧ т'әне гӧһдарийа дәнгбеж бькьн, ле wийа бьбиньн, гава әw бь сайа к'лама бәрхwәдәрхьсти хәбәр у фькра дьле хwә дьр'ежә. Т'әмамийа щмаә'те к'лама бәр хwә дәрдьхә у мqам дькә— щмаә'тәкә ә'франдар у хӧданшӧрәт. Әва йәка чаwа wә'де хwәда Х. Абовйан[2] т'әг'мин кьрийә, гәләки незики р'ӧһ'е щмаә'та к'ӧрданә. Дәгмә к'ӧрдәк һәбә, жьнбә, йане мер, wәки анәгори мә'рифәта хwә к'лама бәр хwә нәстре.

Чаwа имунед зарготьнейә майин, ӧса жи к'ламед к'ӧрдайә лирикие гәләки п'ьр'ьн, һәр дәра бәла бунә у тен хwәйкьрьне. Ведәре т'ӧ тьште ә'щебмайине т'ӧнә,чьмки әw хәбат у фькрандьна мәрьвар'а гьредайнә. А ләма жи әwе һәрт'ьм бен хwәйкьрьне, т'әзәкьрьне у һ'әлкьрьне — анәгори зәман, дор-бәре хwә...

* * *

Нава ве бәрәвокеда жь 220 к'лами зедәтьр һәнә, wәки щара ә'wльн тен нәшьркьрьне. Әwана wәхтәки дреж һатьнә бәрәвкьрьне жь нав к'ӧрде Әрмәнистане,

[1] В. Д. Корганов, Кавказская музыка, сборник статей (издание второе), Тифлис, 1908, стр. 18.

[2] *Խ. Աբովյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, 8-րդ Հատոր, 1958, էջ 246։*

Institut kurde de Paris

Гӧрщстане у Адрбещане у ӧса жи жь заре wан әрмәние кӧ змане кӧрманщи заньн, wәки т'әзә вәгәр'ийанә wәт'ән. Нава бәрәвокеда к'лам сәр щиwаре дәнгбежа һатьнә дәрсмишкьрьне.

Аг'рийа бәрәвокеда нвисарнаси һатйә дайине, ль к'идәре дәрһәqа сәрһати у хәбата зарбежада кӧрт һатйә готьне.

Institut kurde de Paris

1. СӘРЕ К'ОТАНЕ

Сәре к'отане һәзә,
Бьне к'отане һәзә,
Xwәде qәwате бьдә—
Гае делгәвәзә.
Һор'овел, һо, һо, һо...

Сәре к'отане ч'ьвә,
Бьне к'отане ч'ьвә,
Мьне же чьни—
Гопал у шьвә:
Һор'овел, һо, һо, һо...

Сәре к'отане бийә,
Бьне к'отане бийә,
Ле дьч'ерьн бәрх у мийә,
Һор'овел, һо, һо, һо...

Сәре к'отане гәшә,
Бьне к'отане гәшә,
Xwәде qәwате бьдә—
Гае К'әләшә,
Һор'овел, һо, һо, һо...

2. ДӘРЕ КОЛХОЗЕ

Дәре колхозе фрәйә,
Дәрге we зивә, зер'кьлдайә,
Щәм фьрqе пәсьндайә,
Ширин, ширин мала мәйә.

Institut kurde de Paris

Дəре колхозе мəзьнə,
Qəлəм, дəфт'əр, хwəндьнə,
Хəбатчие wе мер у жьньн,
Əw хаїе п'ара мəзьньн.

Колхоза мə чайир у чиманə,
Бь гӧл, бь сосьн, бь р'ьh'анə,
Т'ьжи баг', баг'че р'əзанə,
Р'əз жи п'ара хəватчйанə.

3. БƏДƏWЕ

Бəдəwе, дьле мьн т'ӧ дьла наh'əбинə,
Иро чəндə кəwа гозəл хəйидийə—
Ньзам чьма р'əфа нагəр'инə,
К'е дийə, к'е бинайə,
Навбəйна дӧ дьла, чар ч'ə'вада
Йəк həр'ə wəлате хəриба,
Йəк жи ль часта Аг'баранеда бьминə.

Баран бари сəр шилана,
Кəвьр-кӧч'ьк бьбарə hьндар щинара,
h'əч'и кəсе тек'əвə орт'а дӧ дьла, чар ч'ə'ва,
h'əфт сала бьк'шинə эша дəв-драна.

Гəдə лаwьке мьн нав Таhарə,
Qəвза qəме к'арə-барə,
Лаwько щано, wəрə мала баве мьн ə'вдале—
Сурəтки мьн тəр'а севə, йəк h'ьнарə.

Əви Əрəзи гӧшə-гӧшə,
Кəвьре орт'е т'ьм qьр'ушə,
К'е дитийə, к'е бинайə—
Гəдə лаwьке мьн бəжн бльнди, чӧхе р'əшə.

Ꝁ'awe,мьн ньзанбу дьли wайә,
Мьн сәре xwә нәдькьр т'ӧ хәтае, т'ӧ бәлайә,
— Эт'имо, wәрә дәсте xwә бьдә дәре чьвт мәмьке мьн,
Мале дьне чи тәр'анә.

Һәй мә'руме,
Лаwке мьн дькә к'аркә,
We мала xwә жь кавьле гӧнде мә баркә,
Ꝗәсәке, хӧдане хере т'ӧнә,
Лаwьк жь мьнр'а һа һәвалкә.

Зәwал гәдә
Дьчи wәлате хәриба,
Мьн бьбә xwәр'а,
Әзе шивһәспе бьчьньм, һәспе тәр'а.
Һәрке дәр у щинаре мә р'асти тә тен,
Пьрса мьн жь тә дькьн,
Бе — эт'има малайә,
Мьне хайкьрийә хера xwәр'а.

Зәwал гәдә!
Дьчи wәлате хәриба,
Мьн бир нәкә,
Мьн севәкә хәлатикә,
Бәрйа xwәкә,
Wәхта дьчи wәлате хәрибие,
Бина тә тәнг дьбә,
Дәрхә,
Әшqа мьн у xwәр'а qасәке ле мезәкә.

Бәрфәке бари,ч'йа qьла кьр,
Wәрдәке аве гола дь шьлу кьр,
Бьра кӧр'е qомси нәйар бьмьрә,
Пар ви чахи кәwа дь гозәл
Бәр дьлька хорте чебу,
Исал, сала пер'а—
Дәсте к'оти шьндоке мера авзарикьр.

Гридаг'а бәр бь дӧне,
Сурәт сор бунә, хал к'әтьне,
Пар ви чахи мәмьке кәwа мьн т'ӧнәбу—
Исал ви чахи һатьнә бәр к'әтьне.

Әз сәкьнибум дәре мале,
Йар дәрк'әтьбу бәр qәлахе,
Мьн ч'ә'в кьре — wәре,
Гот:— Бьра бьминә эваре.

4. ГӘДӘ ЛАWЬК

Гәдә лаwьке мьн пьшта хwә да бара,
К'олоз харкьр лола щара,
Смбел бада лола йара.

Тола хасйа мьн сәкьни сәр свдәре,
Qәрәwьл да бәр дери,
Qәрәwьло, хӧдане баве мьн бькә—
Сәр сери ә'рде к'әви,
Һәрдӧ дәст бьшке,
Һәрдӧ ч'ә'в дәре.

Мьн ль һ'афе гӧле бине,
Чь стәйрька р'әхе пеwьр мезине,
Лаwько qӧрба, эвинтйа мьн у тә
Буйә эвинтийа Мәм у Зине.

Лаwько qӧрба, чь кӧлилка нав чадьра,
We шин дькә һ'афа знер нав кәвьра,
Пеш хәлqева эзе дьчьме гәф у гӧр'а,
Ле паше хәлqе надьмә к'ома һәр пенщ бра.

Wәй п'аләйо, п'аләгьро,
Сәре к'елендйа тә зәнгьло,
Гава дьбә гәрма нава нивро,
Лаwько qӧрба, дә тӧ wәрә—
Әзе шә'ра сәре хwә вәкьм,
Тәр'а текьм си-чадьро.

Ч'йае Әләгәзе бь гоньгьлә,
Qәрәголе мьqабьлә,
Wәй т'әрәзе ,hәрге дьхwәзи бьзанби—
Мьне йарәк гьртиййә,
h'әзар h'әве форма тә р'ьндтьрә.

Мә дәрк'әтиййә hива сава,
Қәч'ьке, кӧлмале, hив сәкьниййә,
Бәхте мьнр'а начә ава,
Мьне сондәке харийә, адәке пер'а—
Гәрә сала нсалин мала баве тәда бьвьмә зә'ва.

* * *

Әз гӧльм, гӧла сорьм,
Qәрәфила дондә морьм,
Қ'әнге наве гәдә лаwьке мьн те—
Баске мьн т'ӧнә пе бьфьр'ьм.

Әзе севьм — сева тәр'ьм,
Qәрәфила пандә п'әр'ьм,
Жь дәрде гәдә-лаwьке хwә—
Qӧдуме мьн т'ӧнә пе бьгәр'ьм.

Әзе дуза гәр'йам ль пәсарйа,
Әзе hатьмә бал швана, нава кәрйа,
Лаwьке мьн нә ль wьр бу,
h'ӧба дьле мьн жи фьр'йа.

5. ЧЬ ЗӘВИНГА

Чь зәвинга дәри гӧндда,
Ве зәвинге сор сьмлда,
К'е дийә, к'е бинайә—
Кавьле гӧндада
Дӧ h'әв дьл hәвда hәвьн
Йәке бьшинә зозане,
Йәке бьминә гәрма гӧндда.

Institut Kurde de Paris

Һәйло лаwько, тӧ wе дьчи,
Мьн бир нәкә,
Наве мьн qаша гостила хwәкә,
Һәркә дьчи wәлате хәриба,
Әз дьк'әвьм бира тәда—
Qасәки дәрхә ле т'әмашәкә.

Ве све шәбәqе дьле мьн незә-незә,
Агьр к'әтийә мала Р'әщо гома пезә,
Чаwа дәсте мьн гьртьнә данә йәки дьле мьн нәхwәзә.

Һәре гәдә лаwько,
К'ӧда дьчи мьн бир нәкә,
Мьн сева соркә, бәрийа хwәкә,
Дур у незик һ'әму йәкә,
Гава дьчи шәһәре Т'ьлбисе—
Дәрхә т'әмашәкә.

Һәре зозан нәма мьн ле дани,
Канийа Әләгәзе нәма мьн ав же ани.
Һәре к'аwе щане, ч'йа бльндә тә навиньм,
Сйар сйарбунә, р'е нащә'диньм,
Гава ч'ә'ве мьн ч'ә'ве к'аwа мьн дьк'әвә
Qӧдуме чоке мьн дьшкен.

6. ГӘДӘ ЛАWКЕ МЬН ЧУ

Гәдә лаwке мьн чу әскәрие дәрәнги бу,
Щавәкә нә бь хери мьнр'а һатьбу,
Дьве: гәдә лаwке тә т'әви р'ома ик'ьнщи бу,
Һ'әйа гәдә лаwке мьн бьзвьр'ә бейо,
Фәрqәк гӧлйа мьн р'әш бу, йәк спи бу.

Оло лаwко, гәдә лаwке мьн чубу әскәрие, дькә бейо,
Хӧдейо, әскәр гранә, надә р'ейо,
Әзе хwә бавем бәр бәхте мәзьне ве дәwләтейо,
Гәдә лаwке мьн бьдә хатре ве дәргушейо.

Əзе красәкн чекьм бәлге бпйе,
Əз мә'руме шәв р'о һәр'ьм сәре р'е,
Р'ома qәлпә-хайпн лаwке мьн гьртийә
Əз мә'руме диса р'унем ль һивие.

Канийа гӧнде мә һал-һалә,
Дәстәк хәтә, йәк хәзалә,
Һ'әч'и гава лаwке мьн нае малә
Эмише нав к'аг'әте мьн дьһ'әлә.

Лаwько, дьле мьн п'еләканә,
Свәйә ч'ә'ве мьни һәрчар р'йанә,
Һәч'и кәсе бежә лаwке тә
Мала баве тәда меванә—
Р'ӧһ'е к'әләш-к'аwе бь qӧрбанә.

7. ДӦ ЗӘРИ

До зәри бәр дәрпке мала баве мьн у тә р'әбәне
бунә щотә,
Хwәска мьне бьзанбуйа дәв у леве дь шәкьри,
Хушка бьч'ук жь йа мәзьнр'а чь дьгот:
Мьне стерка нола тави-тәйроке дь бһаре ль ду бьр'ета.

Щане, щане, щане!
Дӧ зәри бәр дәрпке мала баве мьн бун р'езә,
Хушка бьч'ук жь йа мәзьнр'а дьгот:
„Ишәв меванәкн һатйә мала баве мьн у тә
Р'әбәне, п'ьр' ә'зизә.
Əзе ньзаньм жер'а чь п'ешк'еш,чь лайиqи, чь щаизә,
Əзе жь шәвәке, ниве шәвани педа жер'а т'әслим
бькьм щоте зәр мәмькан,
Шәве чьлан у к'анунан дувәдрежә,
Р'абә, р'уне пе близә".

3—2028

Щане, щане!
Дӧ зәри бәр дәрике мала баве мьн у тә р'әбәне дӧшӧрмиш бун,
Баqе р'әшкәзие һ'әнәкьри нава мьла тиш бь тишбу,
Әре кәч'е, дине, кӧлмале, кӧлмалбаве,
Исал сала һ'әфтанә, дагәр'йайә һ'әйштайә,
Щане мьн ә'вдала хадер'а бь щане тәр'а чӧр'миш бу.

Ле щане, ле щане!
Қ'ӧбаре, хаде щане тә бьһ'әлинә,
Қ'опәк мере тә бьстинә,
Тӧ wе буке се мәһиби,
Щане тә qьсмәте щане мьн би.

8. БӘРФӘҚ БАРИ

Бәрфәк бари кӧлие һурә,
Бәр дәрике мала баве хәлqе т'ели дәлал кьри сурә,
Гьрти wәлата жорин Ч'апах щурә.

Кӧр'о, дино, әзе бәхте тә у баве тә к'әтьмә,
Тӧ wе шәвәке, ниве шәван у педа
Дәсте хwә мавежә щотә зәр мәмькә—
Әманәта хайи щики дурә.

Бәр дәрике мала баве к'әләш щана мьн мейwанә бь три,
Мьне бала хwә да щоте маре р'әшә ль бьнида дьмьри.
Пар ви чахи к'әләш гәwра мьн достка щане мьнбу,
Исал п'ала хwә дайә сәр тар'а дәргушә—
Ль һ'але мьн у хwә дьгьри.

Мьне к'әләш лаwке хwә ди бәр дәрике ван һ'әдада,
Шари р'әшә, бухи у п'ускул ль сәрә, смбел бадә,
Һәрчи кәсе нава бәре мьн у к'әләш лаwке мьн бь храви хәбәр дьдә,
Хер нәбинә жь бав у бра, жь кәч' у кӧр'а,
Ль wи али днйае нәгһижә т'ӧ мраза.

9. ГӘДӘ ЛАWКЕ МЬН

Гәдә лаwке мьни сйаре һәспа бозә гьрә,
Бозе бьнда дьмьлмьлә,
Гава дьчә бәр дәре Ә'ли Ә'мәр пәйа дьбә,
Йәки ч'ә'вбәләки, бәжнбльнди, деми гьрә,
Мьне намьла wи пивайә чар аршин се метрә.

Йарти әw бу мьн у тә кьр,
Қәси сәре кәси нәкьр,
Бебәхти алие тәбу,
Мьн ә'вдала хаде, мьн т'обәкьр.
Бәжна гәдә лаwьк зравә ве готьне,
Һатйә т'анга грасенйака гӧнде мә бәр к'р'ине фротане.

Әзе бьдьм мал-һ'але днйальке,
Р'ӧһ'е ширьн, һәрчар qр'ане сәр дотьне.
Р'енга Һ'әко бь к'ьрк'утә,
Гәдә лаwке мьн йәки бәжнбьлнди, ч'ә'вбәләки шарвар сутә.
Лаwко, qӧрбан, мьне шәрма к'ома актива нәкьра,
Мьне бьда т'әшйа Муше, кӧлйа спи бьда пәй тә.

* * *

Әзе ханики чекьм ль ве дузе,
Әзе педакьм какьле гузе,
Әз к'аwа хӧне теда р'азен
Һәрсе мәһе сәр пайизе.

Қание гӧнде мә дӧдӧнә,
Йа wеда те йара мьнә,
Әзе дәлала хwә бьр'әвиньм,
Щара ищар йан кӧштьнә—
Йан фәрwара сәре мьнә.

Тә ав анийә ава кание,
Щер' свьке, дерә спие,
Әзе к'аwа хwәр'а биньм
Брьнще Уләхане, гоште мие.

10. ЛЕ, ЛЕ ХӘЗАЛЕ

Ле, ле Хәзале!
Әзе Хәзальм, Хәзала ч'йае Әләгәзе,
Әзе дәлальм дәлала ч'йае Әләгәзе.
Ч'ә'ве мьн ль хәwе бу,
Гӧhе мьн гӧhдар бу,
Дәве мьн ч'ерә бу,
Льнге мьн банздане.
Дә бәра hәвал-hогьре—
Мхәнәт хере qә нәбиньн,
Чаwа тә'жи, т'уле хwә бәрдане,
К'аг'әзе мьн у Хәзала мьнва
К'әтьнә дәшта Шурәгәле,
Бәржер шандьн часта Аг'баране.

Хәзал р'абә, дәлал р'абә,
Чьма ә'мре мьни щаhьл
Бейи тә набә.

Әзе Хәзальм, Хәзала ч'йанге бь Дӧримә,
Пар ван чаха әз дәлалийа
Бав у бре хwә бум,
Исал пер'а к'әтьмә дәсте кӧнде корда әз вәр'умә.

Хәзал р'авә, дәлал р'авә,
Чьма ә'мре мьни щаhьл
Т'ӧщар бейи тә набә.

Әзе Хәзальм, Хәзала ч'йанге бь Дарьм,
Әзе wәрдәкьм, wәрдәка гола сарьм,
Пар ван чаха әз дәлалийа
Бав у бре хwә бум,
Исал пер'а к'әтьмә дәсте
Кӧнде кор — әз дьхарьм.

Хәзал, р'авә, дәлал р'авә,
Чьма ә'мре мьни щаhьл
Т'ӧщар, т'ӧщар бей тә навә.

11. МЬНЕ ХӘЗАЛӘКЕ Р'АКЬР

Мьн хәзаләке р'акьр жь баг'е Дәлмә жь Р'әԝане,
Дә бьра хаде ԛәбул нәкә һәвал-һогьре мьнә **мхәнәтр'а,**
Чаԝа тә'жи-т'уле хԝә бәрдане,
К'аг'әзе мьн хәзала мьнва
К'этьнә дәшта Шурәгәле—
Бәржер шандьн части Аг'баране.
Хәзал набә, дәлал набә,
Һ'әфт сал т'әмам дьле мьн к'этие
Ч'ар пе набә.

Хәзал, аве гола голгәнинә,
Ч'әм у кани мә шелунә,
К'аԝа-к'ӧбар, пар ван чаха
Йанга мьн бу,
Исал пер'а п'ьнтие мерар'а аве тинә.

— Лаԝко, эзе бәрфьм, бәрфа ви белани,
Ве сьбеда дьһ'әлйам, нә дьһ'әлйам,
Мьн т'асәк ава сар же нани,
Дә бәра бьбума гӧстилкәке
Тек'этама т'лийа тә мевани.

Хәзал набә, дәлал набә, ԛрар набә,
Һ'әфт сал т'әмам дьле мьн к'этие,
Ч'ар пе набә.

12. ЛЕ, ЛЕ ЗӘРИЕ

Ле, ле зәрие!
Зәри һ'әму дьбен — әм зәринә.
Зәри һәнә п'ор'е ԝана т'ум-т'уминә,
Бьне п'ор'е ԝана т'ьжи р'ьшкә бь спинә,
Пә'ние ԝана ԛәльшинә,
Һәр щари к'ӧлмә гарьс ә'рде һьлтинә,
Нәйнуке ԝана дрежьн—
Нот'ла мәр'е ә'щәминә,

Institut Kurde de Paris

Мәрьв бьдә бостанчийа
Бәра к'әрдне картола пе дәринә.
Wәлә әw нә зәринә,
Әwә к'отийә бь п'ьнтинә.
Дә wәрьн пьрса зәрие мала Һ'ӧсо,
Мусо, Бәк'о, Озман, Чачан,
Хәто, Мәто, жь мьн бькьн.
Ч'ә'ве wана р'әшә кьлдайнә,
Бьске wана зәрә бадайнә,
Гава кавьле гӧнда дьбә шайи, дә'wат
Дьк'әвьнә сәрговәндие, xwә дьһ'әжиньн.
Бәра мәрьв мале xwә бьдә,
Һ'але xwә бьдә,
Зәрикә ӧса жь xwәр'а бинә,
Wәлә, бьлә, we щьнәте бь ч'ә'ве xwә бьвинә.

13. ЛЕ, ЛЕ ДИЛБӘРЕ

Ле, ле Дилбәре!
Хан у мане Дилбәра мьн дӧ qатә,
Дилбәр щан!
Мьн нә п'әр'ә, нә баскә, нә qанатә,
Qасәке әз бьфьр'ьм бемә бал тә.

Эле Дилбәре, т'ор'ьне!
Дә бәра шен бә wәлате шеwpe,
Әз у Дилбәра xwә к'этьне.

Дилбәр щане!
Әз ль п'ики, тӧ ль п'ики,
Дилбәра мьн к'офи харкьр сәр алики,
Мьн дьнеда нәдитийә,
Нә бьһистийә,
Дӧ сәре че нәчунә сәр бә'лгики.

Эле Дилбәре, т'ор'ьне!
Дә бәра шенбә wәлате шеwpe
Әз у Дилбәра xwә к'этьне.
Дилбәр щане!

Тӧ жь тарие wәрә бәр ч'рае,
Тӧ к'еләка мьн р'анәбә,
Сәбьра мьн бей тә нае.

Әзе дькьм сала нсальн Дилбәра
Хwә бьр'әвиньм,
Дәсте хwә бькьм,
Сәре хwә тек'әвьмә ве хәтае.

Эле Дилбәре, т'ор'ьне!
Дә бьра шен бә wәлате шеwре,
Әз у Дилбәра хwә к'әтьне.

14. Ч'Ә'ВЕ МЬН ЛЬ Р'ЕНГА ТӘ QӘР'ЬМИ

Ч'ә'ве мьн ль р'енга тә qәр'ьми,
Хәwа шәва р'амусане—
Дәсте бәрбанга све ль мьн һ'әр'ьми.

Wәхта лаwьке мьн дьчу wәлате хәрибийо,
Хwәзьла мьн бьзанбийо,
Ль wедәре чьбу, чь qәwьмийо.

Лаwько, wәрә, дә тӧ wәрә,
Бәра сәре мьн qӧрбана сәре тә бә,
Шәвәк, шәве ван пайиза
Меване синг у бәре доста хwәбә.

Қ'аwе, дьле мьн, дьле гогәр'чине,
Иро сәре се р'ожанә—
Қ'аwе гӧнде мә хәйдийә
Нае сәр һелине.
Һәрча тә анийә сәре мьн,
Нәһатийә сәре Сиабәнд, Хәще,
Ләйле, Мәщрум, Мәме, Зине.

Лаwько, wәрә, дә тӧ wәрә,
Бәра сәре мьн qӧрбана сәре тә бә,
Шәвәк шәве ван пайиза—
Меване синг у бәре доста хwә бә.

Ҹ’аwe һewа, сэд щар һewа,
Синг у бәре к’аwа мьн нот’ьли гӧл у сева.
Ҹ’аwа к’ӧбар пар ван чаха
Йанга мьн бу,
Исал пер’а п’ьнтие мера
Хwәр’а дайә нава дран лева.

Лаwько, wәрә, дә тӧ wәрә,
Бәра сәре мьн qӧрбана сәре тәбә.
Шәвәк шәве ван пайиза—
Меване синг у бәре доста хwә бә.

Мә ль һ’афа мала, гӧле п’алда сәр чарщӧхе,
Һәрча орт’а дӧ дьла, чар ч’ә’вада
Хәраб хәбәр бьдә,
Бәра һьлдә дәрде к’отибуне бь моринга иланщӧхе.

Лаwько, wәрә,дә то wәрә,
Бәра сәре мьн qӧрбана сәре тәбә,
Шәвәк шәве ван пайиза
Меване синг у бәре доста хwә бә.

15. МАЛА МӘ ЩИНАРЕ МАЛА WӘ БУЙА

Мала мә бәра щинаре мала wә буйа,
Бәра гьли-готьне мьн у тәва бь т’әв һәбуйа,
Бәра красе щане мьн т’ӧнәбуйа.

Ҹ’аwe, мала мә щинаре мала wәйә,
Ве сбеда ч’ә’ве мьн ль р’енга тәйә,
Әзе чь бькьм, к’отие мера—
Мере тәйә,
Малщинаре, тәе һәстуе щане мьн һ’әланд,
Нава дьле мьн ани харә.

Малщинаре, һива гӧнде мә чарданә, начә ава,
Пеwьре бльнд бунә, мезина хwә да нава,
Һ’әфт хwәзьл бь wи чахи,
Мьн дйа гәр’а бьгота—хаси,
Әwe жи мьнр’а бьгота—щане, зә’ва.

Һәйла, ԝәйла, мал щинаре,
Тәе һәстуе мьн һ'әландьн—
Нава дьле мьн ани харе.

Малщинаре, һива гӧнде мә чарданә ча бльндә,
Әме һәр'ьн бал qәрәԝьла, гаване гӧндә.
Әзе бежьм, әз бәхте ԝәмә
Гава дьчьнә нава гӧнд—
П'ак бьнер'ьн,
Чька доста к'е мә р'ьндә?

Һәйла, ԝәйла, малщинаре,
Тәе һ'әстуе мьн һ'әландьн.
Нава дьле мьн ани харе.

16. СӘЙРАН

Сәйране, мьн хӧлама тә ԝи дәви,
Гӧндо, ло малино, әзе бәхте ԝә к'этьмә,
Газьн,лома жь мьн нәкьн,
Әзе т'әрка ч'ә'в-бьруе Сәйрана Мәлә Муса накьм
Һ'әтани сәре Qәрәшдаг'и хопан
Р'анәбә мерг у зәви.
Сәйране, мьне сонд харйә—
Гәрә сурәте тә сор бьдьм бәр ви дәви.

Сәйране, мьн хӧламе тә ԝи дәви, хәвәрдане,
Гӧндо, ло малино, әзе бәхте ԝә к'этьмә,
Һуне газьн-лома жь мьн нәкьн,
Мәмьке Сәйрана мьн ԝӧсаньн:
Сәри сорьн, к'оке ԝан спинә,
Нот'ьли севед Хәлатинә,
Нот'ьли һӧрме Һ'әрәбинә,
На ԝәлә, нот'ьли трие Р'әԝане сьнщьринә,
Ԝе анинә һ'афа мала фротане,
Һәрке хәлqе р'абә бьдә мал-һ'але дьне,
Әз сефиле хаде р'абьм бьдьм
Һәрчар минге хԝәйә бәр дотьне,
Дә баво, Сәйран хәйдийә бь мьнр'а нае.

Сәйране, кавьле гӧнде мә к'езинә,
Әзе р'абум-чумә нав дә'wате,
Дә бәра хаде дә'wате сәр хайида р'әшгәр'инә,
Мьне бала хwә дае,
Мьн ньһер'и—
Сәйрана Мәлә Муса навда нинә.
Мьне наве дәфчийа, зӧр'нәчийа же пьрсинә.

Готьн:

„Йәк Мануке Чьлканйанә".
Мьн го: „Мануко, тӧ бь хwәки, бь хадеки,
Тӧе р'аби, дәф у зӧр'на хwә һьлини,
Һәр'и Сәйрана Мәлә Муса бини,
Бәра qасәке тек'әвә сәр говәндие хwә бьһ'әжинә,
Нот'ьли к'ьһ'елә жь к'ьһ'еле Һ'әсән бәге Бәрази,
Wе сәрк'әла хwә бавежә,
Силәбәнда хwә бьqәтинә"
Дә баво, Сәйран хәйдийә бь мьнр'а нае.

17. ХӘЛИЛ БӘГО

Хәлил бәго, р'еда, һа бь р'еда,
Хәлил бәге мьн к'олос харкьр
Сәр т'опәк т'опа ве р'ьмеда,
Хера мала хадер'а бьбума севәке
Тек'әтама дәсте Хәлил бәгеда,
Дә wәрә, мери мерано,
Дә wәрә, баши хортано,
Сәре мьн бь гори,
Р'ӧһ' щане мьн qӧрбано!

Хәлил бәго, Сьбһ'ан гӧлә wе бь дарә,
Хәли бәге мьн Хәлонге qомси педа һатьн харә,
Хәлил бәго, дә тӧ wәрә,
Коне баве мьн меван бә,
Дәре к'оза бәрха вәкә,
Пенсьд бәрхә,

Дöсьд каре гозәл чалә,
Дә wәрә, гәл һор, гәл һор.
Лаwько, лаwько, дино сәwдәлийо,
Хәлил тöйн, машоq әзо.

Хәлил бәго, Сьбһ'ан голә we бь кьзьнә,
Ле дьч'ерә кар, бәрхә, ми, бзьнә.
Хәлил бәго, әз бь qöрба,
Дә тö wәрә коне баве мьн меванбә,
Ķоне баве мьн бистучар гава
Ķоне баве тә мәстьрә,
Дә wәрә мери мерано,
Дә, тö wәрә, баши хортано,
Сәре мьн бь гори—
Р'öһ' — щане мьн бь qöрбано!

Хәлил бәго, Сьбһ'ан голә ч'ә'вканинә,
Дә тö wәрә коне мала баве мьн меванбә,
Финие сор сәр сәре мьн һьлдә,
Пер'а бьскьн,
Пар'а сесьд шест у шәш гöлинә.

Дә тö wәрә, мери мерано,
Дә тö wәрә баши хортано,
Сәре мьн бь гори—
Р'öһ' щане мьн бь qöрбано.

18. К'AWE

К'awe, ч'ә'ве бәләк һа жь мьнр'а,
Qал-qьнйате дьла жь йәки дьнр'а,
Дә бәра йанга мьн у тәва—
Һәр'ә бал мире мәзьн, Шае Сöр'а.

Дә һайи, һайи, һайе,
Wәрә п'ошман әзьм.

К'awe, awьр'е ч'ә'ва тö ашьqи,
Qал-qьнйате дьла мьлафьqи,
Дә бәра йанга мьн у тәва
Һәр'ә бал мире мәзьн wи хальqи,

Institut kurde de Paris

Дə һой, һой, һойе...
Wəрə ,п’ошман əзьм.

Ҡ’аwе, бəрфəк бари сəр шилана,
Дə бəра агьрəки ббарə сəр щинара,
Һəрча орт’а дӧ дьла, чар ч’ə’вада
Нəмамие бькə,
Бəра һ’əфт сала бьк’шинə эша дəв-драна.
Ҡ’аwе, мьн бостанəки чандийə жь кӧндьре бəжи,
Мьне ав дайə жь һесьре ч’ə’ве хwə у тə жи,
Дə бəра хаде əшqа дьле мьн
Баве дьле тə жи.
Дə һой, һой, һой...
Wəрə, п’ошман əзьм.

19. ХАНИЕ Ҡ’АWА МЬН

Хание к’аwа мьн жь ханийа мəстьро,
Хание доста мьн жь ханийа мəстьро,
Мьне к’еранəки сəрр’акьри сəробьно.

Ҡ’аwе, һ’əфт хwəзла ль wи чахи, wи зəмани,
Дйа тə хасийа мьно,
Баве тə хəзуре мьно.

Дə wəрə, wəрə,
Доста мьн wəрə.

Ч’əме Мураде те бь лəзə,
Гола орт’е хун-гəвəзə,
Исал һ’əфт салə—
Мьн ль бəжьна тə һ’əwасə.

Wəй Əрəзо, тейи чьма qə наwəсти,
Ава доре буйə һəсти,
Дə бəра хаде де у баве мьнр’а qəбул нəкə,
Əзе гьртьмə дамə к’отие мере мəлəмəсти,
Дə wəрə, wəрə,
Доста мьн wəрə.

Institut Kurde de Paris

20. ДӘ ЙАР, ЙАР, ДӘ ЙАР, ЙАР

Дә йар, йар, дә йар, йар,
Һива гӧнде мә бь кер'ә,
Қ'аwа мьн дәрк'этиїә дәре мале ль мьн дьнһер'ә,
Т'унщькәкә зәрә qич'ьк—
На wәлә шәш qол зер'ә.

Дә йар, йар, дә йар, йар,
Һәй гӧндино, әз һ'әлйамә,
Иро чьлә, ле-ле чьл у чарә—
Мале мә данинә Qәрәйазе
Дәwса wаре парә.

К'әләш лаwько, дәре мале нәсәкьнә,
П'ьнтие мере мьн гӧдарә,
Дә гӧндино, әз һ'әлйамә,
Һәй малино, әз машйамә.

Иро чьлә, ле-ле чьл у шәшә,
Мале мә данинә Qәрәйаза хопан
Дәве ава Р'әшә.

Гәдә лаwько, әз бь qӧрба—
Дәре мале нәсәкьнә,
К'отие мере мьн к'ӧмр'әшә.

Дә йар, йар, әз һ'әлйам,
Дә йар, йар әз машйам.

21. ДӘ ЙАР, ЙАР ШИРЬНЕ

Дә йар, йар ширьн шехе,
Гәньм сорбу к'әтә т'ехе,
Дә тӧ wәрә зәнда хwәйә мори мрщан,
Нәдә бәр сәре кӧрме р'ехе.

Дә йар, йар ширьн досте.
Дә йар, йар ширьн шехе,
Ширьн шехе, тӧ ль балконе
Жорин чь дьгәр’и,
Даwа дәлмә hьлдә бәра нәбә ав у h’әр’и,
Wәлә сәре ве паизе—
Тӧ кӧштьна щане мьн дьгәр’и.
Дә йар,йар ширьн досте.
Мьне ханики ширьн шеха хwәр’а чекьрийә сәри нәрда,
Әзе р’абьм дәрики ль бәрхьм жь кӧл у дәрда,
Хwәзьла әз к’еләка ширьн шеха хwә р’уньштама т’ер
хәвәрда
Мьне красәки ширьн шеха хwәр’а к’ьр’ийә жь
Учк’ьлисе,
Әзе бьвьм бьдьм сәр дәрзие ве Т’ьвлисе,
Исал сәре h’әфт саланә,
Әзе бумә машоqе кәч’ька Щәрщәрисе,
Дә йар, йар, йар ширьне...

22. hӘЙЛО ДЬЛО

hәйло дьло, hәйло дьло, hәйло дьло,
Хwәли ль тәбә, тӧ машоqе h’әму дьла нәбә.
Машоqе дьләки ӧса бьвә,
Бьра к’ара тә hәбә,
Зрара тә т’ӧнәбә.

hәйло дьло, дарәк h’әwша мәда hәйә,
Дар к’арчинә,
Дә бәра к’аwа мьн р’абә сери, даwшинә,
hәрче орт’а дӧ дьлада, чар ч’ә’вада
Хәраб хәбәр бьдә—
Бәра хере жь дәлале дьле хwә нәбинә.

hәйло дьло, хwәли ль тәбә,
Тӧ машоqе h’әму дьла нәбә,
Тӧ машоqе дьләки ӧса ббә,
Бәра к’ара тә hәбә,
Зрара тә т’ӧнәбә.

Һәйло дьло, дарәк һ'әwша мәда һәйә,
Дар бь гәзә,
Қ'аwа мьне бәр'а дьчә тейә чьqа ләзә,
Һ'әрча орт'а дö дьлада, чар ч'ә'вада
Хәраб хәбәр бьдә,
Бьра әw т'ö щара нәбинә мразе т'әзә.

Һәйло дьло, хwәли ль тәбә,
Тö машоqе һ'әму дьла нәбә,
Машоq дьби, п'ошман нәбә,
Әгәр п'ошман дьби кöл нав тә бә.

23. ЩАНЕ

Щане, щане, щане, щане, щане!
Щане, Р'әwане һа жь мә wеда,
Әзе орт'а синг у бәре к'аwа хwә дьнһер'ьм,
Гьшти хьрти-хали бь нишан сәрда-педа.

Дә щане, щане, щане, щане!
Тә ль сәр дине ә'щәмане,
Сурәтә сорьн жь р'амусане,
Ч'ә'вә бәләкьн жь кьлдане,
Дәвә-дранә шәкьринә—
Жь хәвәрдане,
Әзе орт'а синг у бәре к'аwа хwә дьнһер'ьм,
Гьштә хьртә-халә бь нишанә жь т'әвдане.

Қ'аwе, Р'әwанә бь йанә,
Қ'аwа мьнә к'öбар р'абуйә ве све—
Ч'ә'ве хwәйә р'әш-бәләк кьлданә,
Әзе дькьм һәр'ьм р'амусанәке жь бьхwәзьм,
Дә тö wәрә п'ьнтие мерайи ль балә.

Щане, щане, щане, щане, щане!
Тә ль сәр дине ә'щәмане,
Сурәтә сорьн жь р'амусане,
Ч'ә'вә бәләкьн жь кьлдане,
Дәв-дранә шәкьринә—

Жь хэвәрдане,
Әзе орт'а синг у бәре к'аwа хwә дьнһер'ьм,
Гьшкә хьртә-халә бь нишанә жь т'әвдане.

* * *

Канйа гӧнде мә сар'ьнщә,
Сәр мьнр'а сәкьни хортәки бь ап'ьнщә,
Мьн гот — лаwько, р'амусанәке мьн к'әрәмкә—
Әша дране тәр'а гәләки qәнщә.

Лаwьке мьн ве сбе бәржер мәшйа,
Qәвза qәме к'ари барбу жь бәр к'ьшйа,
Ч'ә'ве мьн пек'әт, дьлем әшийа.

Лаwкем дәрк'әт коне мәзьн,
К'олос харкьр, р'әбән әзьм,
Лаwько qӧрба,һәрге щнди-бәдәwа дьхwәзи:
Wәрә бьвинә — йәк жи әзьм.

24. WӘХТЕ ЗӘРИЙА МЬН НИШАН КЬРЬН

Wәхте зәрийа мьн нишан кьрьн,
Дәре брина мьн вәкьрьн,
Брин т'ьжи хwе дькьрьн,
Дәрмана ч'ар пе нәдькьрьн.

Дәрде дьла wе чаwабә,
Дьл к'афьрә, р'а пе набә,
Әшqа дьла бәтал набә,
Гәло һ'але мьне чаwабә?

Дәрде дьла кәс нәбинә,
Гәлә мәрйа дьзеринә,
Дьл кӧ к'әте ч'арә набә,
Дьл т'ӧ дина наһ'әбинә.

Чь дарәкә р'әх гелида,
Һәр бәлги сәрда сида,
Шәрнә'т жи qәбул накә—
Qиза һ'әвдә сали бьди мере бида.

Чь канинга qьщ-qьщи,
Щоте кәwa ле хәр'ьщи,
Хӧзла мьн wи хорти бейә—
Ч'ә'ве хwә гәр'анд, дьле хwә зәwьщи.

Wи знари т'әqә-т'әqә,
Мьн гӧл чьни, тә кьр баqә,
К'е дитийә, к'е бинайә—
Кӧр'ап сәр qизапе бйә ашьqә.

25. ҺА ҺАЙ ЛЬ МЬН

Һа һай ль мьн, һа һай ль мьн,
Сәр ханинге сәкьнїә лаwьке мьнә,
Шлвар йәкә, щев дӧдӧнә,
Гӧла Мирәк'е әз у т'ӧнә.

Ишәв шәвә, шәвә р'әшә,
Бәрф дьбарә, ә'рд qәрqашә,
Дьве, е орт'а мьн у кәwа гозәлда хәбәр бьдә,
Бәлки дин-һар бьвә,
Һәр'ә бәр ощаха шехе Р'әшә.

Тә ч'ә'в р'әше дьл хьшуше,
Зозан хwәшьн дәшта Муше,
Әзе т'әрка ч'ә'в у бруе бәләк накьм,
Һ'әйани нәк'әви бәр дарәк дара ве дәргуше.

Гӧнде мә гӧнде ван Мирәк'а,
Әме ч'ьре дайньн сәр п'етака,
Мәе йаре т'әзә гьртьнә,
Йаре кәви бунә qр'ьк, qьжьке сәр к'ӧләка.

4—2028

Institut Kurde de Paris

Дьве наве hәспе гәде мьн Таhарә,
Qәвза qәма wи к'ар у барә,
Оро, лаwько, дә тӧ wәрә мьн бьр'әвинә,
Алики сурте мьн тәр'а севә, йәк h'нарә.

Һа ль сәр мәр'а мире мәзьн,
Бьнйа мәда аве гола дьләрьзьн,
Әре бәдәwе, wәхте те дьчи wәлате хәрибие-хәрибстане,
Дьве хәриб тӧй, дәйндар әзьм.

Һәвраз дьчьм бин дьминә,
Бәржер дьчьм бин ч'ькинә,
Бәлки хwәде аг'ае Мирәк'ер'а qәбул нәкә,
Чаwа наhеләә кәwа гозәл мал бьминә.

Дьве,наве йара мьн Ә'йшанә,
Мори мрщане зәнда wе qәтйанә,
К'ок'а дране мьн эшйанә,
Р'амусане qиза к'әре п'ьр' дәрманә.

Дьве, әзе нә кәкимә, нә мьлимә,
Қәвоткәкә п'е хәрхалә, стӧ нарьнщимә,
Сәдьк си сали кавла Мирәк'еда ә'мре мьн бә,
Wәлә диса р'ожәке сәр гәдә кӧрхале хwә бәнгимә.

Дьве, гәдә лаwьке мьн хәйдийә бав у бре,
Дайә сәре р'енга-р'енга ве Идьре,
Чаwа кәсәки хӧдане хера т'ӧнинә,
Вәгәр'инә бәр сингә-синга ве чадьре.

Қастйум р'әшо, кастйум хwәкә,
Қепкә харбу тӧ р'аст мәкә,
Гава бәр дәре мала баве мьнр'а дьчи теи,
Нәзәра де у баве мьн храбә бәжна тәр'а.

Дәмаме, әз hатьмә мала баве тә мевани,
Тӧ шәржекә минга qәрә сәр бәрани,
Һәрье де у баве тә го, к'ане минга qәрә сәрбәрани,
Бе швани толә йар бу, чоле нани.

Əзе тәйрьм, тәйре звьстанс,
Wәрә бьнһер'ә гӧнде Мирәк'еда
Һәвал у һогьре мьн чунә,
Əз ә'вдале хӧде мамә т'әне.

Гәдә лаwько, нәсәкьнә бәр п'әнщәре,
Һ'әйани стерка све мьн тә дәре.
Хәлqе т'ели дәлал к'әтийә дәрде һ'ал мале дьнйальке,
Əз ә'вдале хӧде к'әтьмә дәрде кәwа гозәл wе гӧнд дәре.

Эле домаме, әзе бостанәки бьчиньм кӧндре бәжи,
Əзе авдьм пе һестьре ч'ә'ве хwә у тә жи.
Əзе дӧ р'ожйа мала баве тәр'а бьгрьм,
Qӧрбанәке бьдьм—
Бра хӧде һ'ӧба дьле мьн баве дьле тә жи.

Ле бь зйарәте, ле бь зйарәте,
Тә сор спи халә хәте,
Минга qӧрбане wе пәй мә те,
Дә тӧ wәрә, әме сала исалин дәсте хwә бьднә дәсте һәвда,
Бьвьн хушк у брс ве ахьрәте.

Р'енга Т'лбисе к'ӧрси-мьрси,
Һ'әч'ке һати, һ'әч'ке чуи, мьн ле пьрси.
Дьве к'әләш лаwьке тә,
Дьхwә ава К'ӧр'е, нане т'ьси.

Банге Əләгәзе те фикә-фикә,
Дьве, чаwа кәсәки хӧдане хера т'ӧнә Мирәк'а мәһәмда qасәки к'еләка мьн р'уни.
Брине дьле мьн дәрзикә.

Мирәк'а мәзьн дәв гелида,
К'архана шәwьти сәрда сида,
Һ'әйфа тә qизе, һ'әйфа тә буке,
Чаwа дәсте тә гьртьн данә мере бида.

Дəре мале п'ещə'дəйə,
Пышта мале п'ещə'дəйə,
Қ'əлəш лаwьке мьн һатӥə чуйə, бемə'дəйə,
Бьра хӧде хрaв бькə мала баве тəйə,
Һəр у һəргав qрара сəре мьн у тəйə.

Т'əзə һати ви wəлати,
Дерə чите мезəр qате,
Пар ви чахи р'амусане т'əрəза т'əрəз йəк манат бу,
Исал пер'а бəхте мьнр'а буйə сəд манаги.

Чумə ч'йа, ч'йа мəлулə,
Дак'əтьм р'аста гəньм һурə,
Бра хӧде мала qомси-нəмама хрaв бькə,
Чьр'а исал пер'а дьле мьн кəwа гозəл һəв дьминə.

Ле, ле т'əрəзе, хəриб əз у тӧнə,
Гӧнде Мирəк'еда һ'ьзрəта хəвəрдане һəвдӧ бунə,
Бьра хӧде кӧр'е qомси нəмама бькӧжə,
Чьма сала исалин дьле мьн т'əрəза т'əрəз һəв дьминə,

Мирəк'а ч'ук чəнд мал теда,
Əзе агьр бəрдьме жь сбеда,
Wəки хəлqе т'ели дəлал го,чийə, чь нинə,
Əзе бежьм дəнге кəw гозəл нае теда.

Гəли к'ур бу, əз дак'əтьм,
Qьщи һур бу педа к'əтьм,
Əзе кавьла Мирəк'еда
Бльнд фьр'им алчах к'əтьм.

Сбəйə, сбə набə, дəнге кəwе гозəл бнйа мале бəтал навə
Wəки йазикə хӧде кьрбə, дəсте ə'вда бəтал навə.

Дьле мьн һелуна тəйре нарин,
Тəйре нарин һелуна хwə чекьрийə канийа Qаплан һ'афа ви знари,
Тəе ӧса сəре мьн кьрйə,
Нанийə сəре Ивонге кӧрмəхари.

Әзе тәйрьм, тәйре баха
Әзе һелуна хwә чекьм Мирәк'а мәзьн орт'а һәрдо т'аха,
Гәе сала исалин дьле мьн дайә бәр зан даха.

Ә'wьре пайзе мьн кьрьнә гази,
Дара бәлге хwә авитьн манә р'ут у тә'зи,
Wи гӧндино, һуне Мирәк'еда чь р'ӧһ'е мьн дьхwәзьн.

Ло, ло гәдә, мәсәкьнә сәр палконе ве белае,
К'ьнще форме хwәдьки,
К'ьнще мьшакие qә ле нае,
Әзе дькьм пер'а бьр'әвьм,
Кӧр'е бебәхтанә, ит'бара мьн ле нае,

Эре т'әрәзе, нәсәкьнә бәр истоле,
Нәqәтинә бәне соле,
Әзе дәрде дьл исал пер'а дин-һарбумә к'әтьмә чоле.

Әзе ч'укьм, ч'ука дәви бәнда,
Хwәзка мьне змане де у баве тә бьхwәнда,
Мьне бьгота дарәке шин буйә һ'әwша мала баве тәда.

Иро шәшә, сбе һ'әфтә,
Әзе сәре р'енга ве Мирәк'е бумә дарьк т'әхтә,
Чьр'а сала исалин һ'але дьле мьнр'а кәwа гозәл we бебәхтә.

26. Р'ЕЗА ГӦНДА

Әзе ве сбе һеди-һеди, ушик-ушик, ела-елан, камас-камас[1]
Мьне бәре хwә дабу Әштәрәке wай-wай.
Әштәрәк we щие севанә, трйанә,

---

[1] Р'абум, һеди-һеди.

Карпие щие qaw'ьн у qәрп'узанә,
Илан-чалане п'ошта qазаханә,
Әк'мәк гїуг' we ч'ә'леданә,
Qәрәк'лисә мерг у чиманә,
К'учәк нав к'ьр'анә,
Апаран гöнде ч'әм-гәлїанә,
Qәраньх нав мешанә,
Тә'нәгьрмәз деми-демистанә,
Мирәк'а мәзьн гöнде ль шехан у п'иранә,
Мирәк'а бьч'ук гöнде бәган у бәгләранә,
Мелик'әнд гöнде мелик'анә,
Qöр'öбог'аз щие сәртәнийанә,
Qöндәхсаз гöнде дәwләтийанә,
К'орблах сәре ч'йанә,
Һәрдö П'ошт у Сәнгәр' әw жи сәр р'ошканә,
Щамушвана мәзьн гöнде щещанә,
Щамушвана бьч'ук гöнде шеханә,
П'амп'ә щие гәwранә.
Дьвә әзе ве сбе һеди-һеди, йаваш-йаваш, ушик-ушик,
елан-елан, камас-камас,
Мьне бәре xwә дабу Щәрщәрисе waй, waй waй.
Т'аха пьшва йа пивазанә, йа пешва йа бә'рәванә,
Йа орт'е һ'але дьле мьнр'а йа чила, бәдәwa, дöп'а
ван р'ьнданә.

Дьве, т'ьлие мьн һәр'ә ч'ә'ве де у бавер'а,
Чь мерәки дитбун qизер'а,
Красәки һатбу нав маланә,
Бәрхк'еле ль бәрханә,
Р'әвед р'әве ль һәспанә,
Кавранә-кавране ганә,
Т'асә шире qизанә,
Ә'лбә шире тәйранә,
Барәк стöрие ль мә'ранә,
Әв красе һана нә лайqи тәйә,
Лайqи Сәйрана Мәллә Мусанә.

27. ЛЕ ДИНЕ

Ле ле, ле, ле, ле дине!
Дине, кавли гӧнда сәре мьн дешә, к'ефа мьн т'ӧнинә,
Дә тӧ р'авә, һеди-һеди, йаваш-йаваш, к'лите дәре
qӧт'йа Магаре хинә,
Т'ьт'унәк, т'ьт'уна Муше мьнр'а щьг'арәке бьп'еч' бинә,
Дәсте хwә бәр пьшта к'рман һьлгәр'инә,
Qӧт'ийа дарьк у дарч'ина, мехьк, зәнщәфила
же дәринә.
Дәсте хwә бәр qоле зер'а һьлгәр'инә,
Һ'әбәке хӧедана ә'нйа хwә паqьш бькә ньqтк-ньqтк пе
бьр'әшинә.
Әз ә'вдале хӧде qӧлабәки лехьм, wәлате хәриба бла
сәбра дьле мьн ә'вдале хӧде бьр'әвинә.

Дине, һа дине!
Wәке ль гәрма һавине мере тә бьмьрә,
Мьне сонд харийә наемә шине.
Дине, һа дине!
Әзе гава дьне кавли гӧндада бәржер дьчум,
Зәри сәкьнинә ль бндаруке,
Зәрйа дьле мьне к'әтә һай дӧдйа—
Йәкә к'очәра сәри ч'йа, йәк qиза р'ьаә'та же дь
гӧндийа,
Әзе чумә пешйа qиза р'аә'та же дь гӧндйа,
Мьне го— домам, те сбе зу дьк'әви нане п'ала,
тә'ште, нивро-фравине,
Эваре, т'әйбире у шиве,
Мьне т'әрка qиза р'ьаә'та гӧндийа дабу,
Әзе гьһиштьмә к'очәра ль сәре ч'йа,
Әзе к'әтьмә нава р'әшкона,
Гӧлан у сосьна,
Мьне бала хwә дае, хәлqе дәлал ль дәре сйа конәки
сәкьнибун,
Мьне слав дабуе,
Әwе слава мьн ә'вдале хӧде ә'ләк'вәдабу,
Ԛрасәке сәр чока дьдру бь дәрзийа,
Ԛӧла дьле мьнр'а дьнәqшинә бь т'лйа.
Әзе пер'а к'әтьмә гли у готьна, һ'әнәк, лаqьрдийа.

Institut Kurde de Paris

Мьне дәсте хwә авитїйә к'ери мьла,
Дәсте мьне к'әтә баqе р'әшгöлнйа,
Сәр мьнда харбуйә h'әсаве со у пежәке ч'ә'вканийа,
Әзе hежа пер'а к'әтьмә h'әнәк лаqьрдийа.
Мьне го:— домам, h'әфт сале мьн у тә hәнә жь бона әвинїйа дьлан у чар ч'ә'ва,
Wәрә р'амусанәке мьн к'әрәмкә.
Го:— лаwько, жь тә хwәстьнә, жь мьн изьнә,
Әз ә'вдали хöде hежа чумә хала бәри р'уйа.
Хwә фьльтим, жь к'әрба сесьд шестушәш мовке пьшта мьн hәвр'а hа дешйан.

Дина мьн,hа дине!
Wәки мере тә жь гәрма hавине бьмьрә,
Мьне сонд харийә наемә шине.

28. ЛЕ, ЛЕ QАЗЕ

Ле, ле Qазе, hе, hи, hи, hи, wи....
hе ле Qазе мьн qöрба,
Qаза мьн, дәлала мьн öсанә—
Нә hәвале qиз у буке ви гöнде hоqла, hоqләбазе,
Хаде у мерава ә'йанә синг у бәре Qаза мьн öсанә —
Нона зозане Әләдаг'е, бәре ве бhаре бәләки сәр р'абунә, хал у хәт к'әтьне.
Эло, эт'им гәдә, wәрә тö ньфьр'а щане мьн ә'вдала хаде нәкә,
Wәзе нә qазьм, нә qöльнгьм,
Нә hәвале qиз у буке ви гöнде hоqла, hоqлбазьм,
Әзе щанунгәкә тәр'ә-щанә бәр мразьм,
Р'оже бистyпенщ h'әве нола тә тенә дәре мала баве мьн хазгиние, мьн дьхwәзьн.

Эт'им гәдә, әз чумә Һ'әләбе, щие кәрйанә,
Чумә Wане, щие хощәлийанә,
Чумә Р'әwане, щие әрмәнианә,
Чумә Диарбәк'ьре, щие шә'ра у шьмаqйанә,
Чумә Qәрсе, щие чилан у бәдәwанә,

Əзе хəрщ-хəр'аще ван гӧнда һ'əфт сала т'оп бькьм,
Əзе дьтьрсьм мəсрəфа мьн у qаза мьн
Се мəһа те дəрнəйе.

Хаде, мера э'йанə, сипг у бəре Qаза мьн, дəлала мьн ӧсанə
жь хал у хəта,
Данздə мəлле бь сӧрмание,
Сездə ахунде э'щəма,
Панздə к'əшише əрмəнийа,
Данздə шех у п'ире эздийа,
Бькьн-нəкьн, шəвəк шəве чьрйа, р'ожəк-р'оже бһара,
Бькьн, нəкьн хал у хəте гəрдəна Qаза мьн, дəлала
мьн нагьрьн т'ӧ qəлəм, дəфт'əр у хəтə.

29. ЛЕЙ ƏМАН

Лей əман, лей əман!
Дике ниве шəве мьн дьхӧлхӧланд,
Дӧ пире ӧнщузе гьнщьр'окə, нəп'акə ль к'елəка мьн
р'уньшти бун,
Йəке к'əфəне мьн дьбьр'и,
Йəке бь газ у мəqəсе дьфəсланд.
Хwəзьл мьн заньбйа паши мьрьна мьн,
К'ане к'əлəша мьн, ч'э've бəлəк, анйа кəвəр,позе
пижин, деме гӧли, гӧрзе бəр щеника,
Гəло жь к'ер'а дьшьт'ьланд,
Wай wае, гəлəк зӧлмə.

Лей əман, лей əман!
Qəмəра мьн qəмəрəкə wа бь назə,
Дə тӧ р'авə сəри гьредə һ'əфт р'əнг у донздə т'əрза,

Гӧнди у щчинарно,
Əве т'əрəзе дьле мьн кьрйə мьск'əне кӧлан ван мəрəза,
Wай wае, гəлəк зӧлмə.

30. МӘГРИ

Мәгри, мәгри, мәлубинә,
Бәләк ч'ә'ва һесьра сәр сурәте сорда нәбаринә,
Хӧде р'ә'мә, әла жь мьн у тәр'а к'әримә.

Әзе чумә Ь'нт'аба шәwьти,
Һәрчар мале т'ърка,
Шәбаба мьн т'әви qиз у буке адәма хwә фьрьканд,
Бра де у баве мьн хере wae qә нәбиньн,
Сәба мале дьнйальке, чәнд зер'әка, ә'дәте кӧрманщие,
Чьма әз нәдамә хорте к'әсиби мал дь гӧнда,
Чардә сали вьрда дьле мьн те һәбу,
Сәба мале дьнйальке әз дамә кӧр'е дәwләти
Шьндое мера, wәки кавьле гӧндада бьбә хәлаїа мера,
кәсәке накә бәр голька,
Мәгри, мәгри, һесьра нәбаринә,
Хӧде р'ә'мә, әла к'әримә.

Әзе чумә Ь'нт'аба шәwьти һәрчар мале р'езе,
Мьне бала хwә дае,шәбаба мьн т'әви qиз у буке
адәма ль бьндаруке сәкьниїә ль сәр фезе,
Дә бьла де у баве мьн п'ор'кӧр'е хере wae нәбиньн,
Әз нәдамә хорте к'әсиби мал дь гӧндда, сәба мале
дьнйальке
Чәнд зер'әка әз дамә, кӧр'е дәwләти к'оти шндо
Әз п'ор'кӧр'а хаде qӧт'ар накьм бьк'әвьмә нава щи у
бә'лгиа.
Арк'олке тәндуре нава синг у бәре мьн п'ор'кӧр'а
хадеда
Т'оп дькә бәг'ләм-глизе.

31. Ч'ӘМЕ П'АЕ

Ч'әме П'ае те ләмә-ләмә,
Ԛавла Мураде да һәвдӧ дьгәр'ә,
Ә'вдал аг'айо, те хwәки, наве хwәдеки,
Те qәид-зьнщире льнге Сьнщани Тә'ло гранә те вәки,
Һәр һ'әфт бре мьн, калә баве мьн те дәwсеки.

Ч'əме П'ае тейə хöшə-хöшə,
We кавла Мурадеда адə-адə һəвдö дьзвьр'ə,
Ə'вдал аг'а, тö хwəки, наве хwəдеки,
Qəйд у зьнщире льнги Сьнщани Тə'ло вəки
Бьди дəб хатьре мьн ви дьли.

Ч'əме Мураде те лəзə-лəзə,
We кавьла Мурадеда дьбəзə,
Əзе һəр'ьм хwə бавежьмə бəр бəхте гəмичи,

Əзе бем—гəмичийо,
Те хwəки ,наве хwəдеки,
Мьн у Сьнщане Тə'ло дəрбазки,
Əз к'ьфйарəте һəqе тəмə.

32. ЛЕ, ЛЕ, ДИНЕ

Ле, ле, ле, дине,
Əзе нəхwəшьм кавьли гöндада,
Тö qасəке р'авə wəрə сəр мьнда,
Қ'лите бинə дəре сандоqе вəкə,
Пач'ка т'ьтуна Муше ле дəрхə,
Щг'арəке ле бьп'еч'ə,
Дарьк, дарчин, мехька ле wəркə,
Худана анийа хwə ле бьр'əшинə,
Бинə əзе qасəке бьк'ьшиньм—
Сəбьра мьн пе дəре.
Wəки де у баве мьн го:
К'ийə, к'е нинə?
Əзе бежьм:
— Дае, баво, əw һ'əкиме Лоqмайə,
Дайə ду-дəрмане хwə qасəке
Һатйə сəр мьн дайə.

Һəй ле,ле дине,
Əзе чумə кавьле гöнда—
Дьле мьне к'əтə дöда,
Йəкə к'очəра сəре ч'йа,
Йəкə р'ьаə'та ль нав гöндийа.

Əзе чумə бал йа р'аə'та нава гӧндийа,
Мьне гава дина xwə дае,
Красəки чити гӧлгӧли сəр чока дьдрут дəрзийа,
Дьнəqьшанд бь т'ьлйа.
Мьне дəст авитə р'əшгӧлийа,
Сəр мьнда хар бу лола со-пежəка ч'ə'вканийа.

Мьне гава дина xwə дае,
Əве к'афьра qиза к'афьра аветə qəрдə-qӧрдаме
жьнəбиа,
Wəз р'абум ле р'əвийа бум.

Əзе звьр'им һеди-һеди, йаваш-йаваш, камас-камас —
Чум бал йа к'очəра сəре ч'йа,
Мьне гава дина xwə дабуйе,
Красəки шə'ри чити гӧлгӧли сəр чока бу,
Дьдрут дəрзийа, дьнəqьшанд бь т'ьлйа,
Мьне дəст авитə р'əшгӧлийа.
Сəр мьнда хар бу лола со-пежəка ль ч'ə'вканийа,
Р'амусана ве к'афьра-к'афьра ӧса бу,
Лола һ'əвка һ'нара бе дəндьк—
Хӧре калан у пиранə,
Лола qəйсие Ордубате, лола брьнще Улахане,
Хортəки чардəсали xwəр'а техə дəме, бəр р'уни,

Ле ,ле ле дине, ле, дине,
Һ'əйфа мьн нае we һ'əйфе,
Һ'əйфа мьн те бəжьна зрав, сурəте сор,
Ə'нийа кəвəр,дəв леве мьжмьжки,
Зəнда зəрə мори мрщан,
Ə'нйа кəвəрə зер'а, гӧлие р'əшə зравə ль дреж,
Исал чəндьк чəнд салə те к'əти дəсте к'оти
шьнəде мера,
Арк'оке тəндуре, qонще сəqавеле,
Қӧрмке дəве ч'ə'вие,
Ван шəве паиза дреж,
Шьртька ви к'афьри һ'əта све р'ез дьвə сəр зəнда
зəрə мори-мрщан.

33. ҺӘЙ ЛЕ, ЛЕ, ҺӘЙ ЛЕ

Һәй ле, ле, һәй ле,
Әзе хәзальм, хәзала ч'йанге Дарьм,
Әзе wәрдәкьм, wәрдәка ава сарьм,
Әзе пар ви чахи доста лаwке хwә мал дь гöнда бум,
Исал пер'а кöнде кори бәр кәвьра р'адьбу пе дьндькә
әз дьхарьм.

Һәй ле, ле, һәй ле,
Хәзала мьн, һәй ле,
Әзе хәзальм, хәзала ч'йанге Р'әшьм,
Әзе qаз wәрдәкьм бәр голе ава сар дьмәшьм,
Әзе пар ви чахи доста лаwке хwә мал дь гöнда бум,
Исал пер'а к'әтьмә дәсте кöндьк у шьндоке дәwаре-
мера
Мал мере дь к'öмр'әшьм.

Һәй ле, ле, һәй ле.
Әзе хәзальм, хәзала ч'йанге һаньм,
Мьне бәре хәзала хwә дабу wәлата wәлате Аг'баране,
Мьне т'ьре хәзал нәфса щане мьн ә'вдале хwәде т'әне,
Мьн ньзанбу — кöндьки шьндоки мера хайинә,
Тә'жи т'уләнге хwә бәрдане.
Һәй ле, ле, һай ле.

* * *

Лаwько, мала мә жи, мала wә жи
Мә т'әв чандийә кöндьре бәжи,
Тö дьчи wәлате хәрибне—
Qә навежи — к'әләш к'аwе, хатьре тә жи.

34. Ә'ВДАЛ У ГÖЛЕ.

Ә'вдал го:
„Гöле әзе һатьмә Хамуре нав дә'wате,
Гöла Хамуре сәрговәндие дьле мьн к'әте,
Паши Гöла Хамуре һ'әрам бькьм р'уч'ке ве мзгәфте".

Institut kurde de Paris

Гӧле го:
„Ә'вдал, әw нә т'ӧ хәбәрә,
Әзе нав дӧ лаwька дьм—
Тә жь говәнде бькә дәрә“.

Ә'вдал го:
„Гӧле, әзе һатьмә Хамуре кәвьре бьр'и,
Ә'сле тә чь ә'слә, тӧ мьн дӧхӧри?“

Ә'вдал го:
„Гӧле, әзе һатьмә Хамуре Хамурп'ете,
Бәжьна Гӧле чьqа дерә лете,
Паши Гӧле әзе һ'әрам бькьм р'уе дәф у дә'wате“.

Гӧле го:
„Ә'вдо, ханне к'әшиш чь фрәйә,
Говәнд дьгәр'ә чаwьрмәйә,
Әw пьрс жь дәве тә, һ'әфт баве тә зедәйә“

Ә'вдал го:
„Гӧле, мьне чандиїә бостане кӧндьре бәжи,
Мьн ав да һесре ч'ә'ве хwә у тә жи“.

Гӧле го:
„Ч'ә'вед бәләк р'әш бәланә
Р'оже се щара мьн бь кьле— Сьпһ'ане кьлданә,
Гәләке минани тә сәва ч'ә'вед бәләк,
Жьнед хwә бәрданә“.

Ә'вдал го:
„Гӧле, әзе һатьмә, кәвьре Хамуре кәвьре ниви,
Мьне бәр Гӧле кьрїә р'әща, һиви,
Тӧ ә'сла дьпьрси — әз зер'ьм, тӧ бь хwә зиви“.

Гӧле го:
„Ә'вдал, әзе һатьмә Хамуре кәвьре бьр'и,
Ә'сле тә кӧрманщә тӧ дьхӧр'и,
Әз Гӧла Хамуремә,
Чаwанә, тӧ дьки мьн хәбәрәке бьк'ьр'и?“

35. Һ'ӘСО WӘЙЛО

Wәйло, wәйло, wәйло ло Һ'әсо һ'әйрано,
Ишәв шәвә, шәв бь шлийә,
Ишәв шәвә, шәв бь шлийә,
Гöһер'а һогәще тә бь һ'әр'ийә,
Wәрә тек'әвә нава лһ'еф-дошәке qазт'укийә,
Һәрге итqата тә лһ'еф-дошәке qазт'уки нае,
Бәр сәре тәда щот мәмьке сор у спийә.

Һәйле, һәйле, һәйле, Мәйае, һа Мәйае,
Әз жи заньм, ишәв шәвә, шәв шлийә,
Гöһер'а пәзе мьн нә чьр'ә, нә чьр'галә, бльнщийә,
Ишәв шәва ап'ьнщае сори qазахийә,
Wәки әз бем тек'әвьм нава лһ'еф-дошәке тә qазт'укийә,
Сан у сат'уле мала баве тә зә'фьн,
We мә бьһ'әсьн,
We мьн бькöжьн,
We щнйазе мьн дайньн бндарука qизан у букан,
We qизе кикан у мьла we дог'т'әшие хwә, we щнйазе
мьн һьлдьн,
We бежьн-щнйазе Һ'әсое Слийийә.

Һәйло, һәйло, һәйло Һ'әсо!
Тә we пьрседа нәт'ö чекьр,
Тә ч'йаки мина ч'йае К'осәдаг'е сәр коне мала баве
мьнда кер' кьр,
Тә чаwа ани п'ахьр бәранбәри зер' кьр.

Һәйле, һәйле, һәйле Мәйае!
Әзе жь тәр'а се щара сонд бьхöм,
Сонда хәлифе Бәг'дае,
Чьqас зер'е мала баве тә һәвьн—
Qаси һрие qьр'ане һогәче бәр мьн дәрнае.

Wәйло, ло Һ'әсо һ'әйрано!
Һогәче бәр тәй һьндькә,
Һьндькә, гьшки кәр'и кöр'и кәли пьшт qап'ути стö
дарькә,
Щава т'öщара Һ'әләба шәwьти жь мьнр'а һатйә,
Һогәч Һ'әләба шәwьти баһа накә.

Ԝәйле, ԝәйле Мәйае, һа Мәйае!
Һогәче бәр мьни п'ьр'ә,
Гьшки кӧр'и кәли, пьшт ԛап'ути стӧ дарькә,
Щава Һ'әләба шәԝьти жь мьнр'а һатийә,
Нава Һ'әләба шәԝьти һогәч һ'әфте у дӧда баһа дькә.

Һәйло, һәйло, һәйло Һ'әсо, һәйло, Һ'әсо!
Әзе тә дьнһер'ьм, хәбәре тә, хәбәре п'иса,
Мәрьв мина щәԝарәки бьгьрә баве бьне к'иса,
Тӧ ԝәрә, тӧ һәр'и Һ'әләба шәԝьти,
Тӧ һәр'и нава һәвал у һогьра,
Тӧ п'әе хԝә бьди,
Тӧ бежи — ԛиза зор Т'әмьр аг'ае мьли,
Дәргистийа Таһархане зили,
Мьн хәбәрәке се щара р'амусайә.

Һәйле, һәйле, һәйле Мәйае, һа Мәйае!
Әзе жь тәр'а сонд бьхӧм,
Се щара сонда хәлифе ве Бәг'дае,
Ԝәки әз чум Һ'әләба шәԝьти,
Нав Һ'әләба шәԝьти, ԝәки мьн пьрсин:
— Тӧ чьр'а р'енга се ԛонаха пашда к'әти?
Әзе бежьм, мьн р'йа Һ'әләбе шаш кьрбу,
Бәре мьн к'әтьбу шәһәре Бәйт'улае,
Бәре һогәче мьн к'әтьбу Ԛ'апьһьлае ч'йае Щуде...

36. БӘЖЬНА ԚӦЛИХАНЕ Һ'ӘСО

Ԝае, ԝае, бәжьна Ԛӧлихане Һ'әсо дарә,
Дара ве мәдәт'е,
Хаде, мера ә'йанә смбела Ԛӧлихане Һ'әсо ӧсанә,
Мина һәрмуше нав к'аг'әте,
Дә бра хаде мразе мразхаза, һазьра т'әв бькьра,
Мразе мьн у Ԛӧлихане Һ'әсо т'әв бькьра зозан-зозане Әләдаг'е.
Миро, һ'але мьн бәләнгазе, мьн сеԝие,
Бәго, һ'але мьн бәләнгазе, мьн сеԝие,
Бәхт, ихбале мьн Ԛӧлихане, кӧр'апе мьн лола дәзмала һәрмуше к'әтийә к'ок'а дара ве дәбийе.

Institut kurde de Paris

Wae, wae, wae, wae, wae!
Хаде бра мразе мразхаза, һазьра т'әв бькьра,
Мразе мьн Qӧлихане кӧр'апе мьн т'әв бькьра.
Мьн чәнд саләка пер'а дәрбазкьра,
Qал, бегаре ве һеwие.
Дә wae, wae, wae, wae, wae!
Бра нав дәнге мьн Qӧлихане кӧр'апе мьн дәрк'әта
дәрге Стәмболе щәм мшире ве дәwләте.
Wae, wae, wae, wae, wae!
Әз һ'әта хwәш бьм ль һ'әwата дьнйае, әзе бьмрьм,
Т'ӧ щар кӧл кована Qӧлихане кӧр'апе мьн, гӧла бәнда
wәлате Р'ожкание дьле мьн дәрнае.

* * *

Лаwько, тә әз хwәстьм, qәт нәбьрьм,
Әз брьнще сәр агьрьм,
Qәнща әз хwәстьм,
Храва хwәр'а бьрьм.

Хӧзла дь мергеда,
Стӧе хwә хар кьрийә йале р'еда,
Айе мьн де у баве мьнр'а qә нәминә,
Әзе донздәсалиеда дамә мерда.

Чумә ч'йа, ч'йаи зәлулә,
Һатьмә аране, смьлә һурә,
Кӧр'е һ'ьзкьри п'исвә, п'акбә — мьн qәбулә.

37. ҺИВА ГӦНДЕ МӘ ЙӘКШӘВИ

Һива гӧнде мә йәкшәви,
Дәрзе гӧнде мә йәкшәви,
Хаде бькӧжә кӧр'е qомси—
Нәмаме мьн — сәре ви сәбаби,
Чаwа нәһьштийә мразе мьн хәлqе дәлал бьвә,
Мали, гӧнди, щинар, һун газьн у лома мьн нәкьн.

Һива гӧнде мә,һива сава,
Бәхте мьнә йан ньзаньм тә'ле тәйә,
Һив ә'нгьр'ийә начә ава,
Әзе ньфьр'ийа бькьм, һун бен — амин
Бәлки к'оти-дәwаре кәwа гозәл бьмьрә,
Әз бьвьм зә'ва.

Синге к'аwа мьн зер'е зәрә,
Синге доста мьн лал у дӧр' т'әвда сәрә,
Мина баг'е Ә'штәрәке мәрьв
Дьле хwәр'а щәwа сәр гьредә, бәрдә сәрә.

Һива гӧнде мә чардәйә,
Дәрзе гӧнде мә чардәйә,
Т'әрәсе, мал ӧ щинар т'әв шә'дәйә,
Әзе дькьм кәwа гозәл бьр'әвиньм,
Щоте qәрәwьла дайә бәрә.

Һива гӧнде мә бльндә,
Әме пьрса к'аwан у к'ӧбаран бькьн гавани гӧндә,
Гавано, тӧ хwәки,бь хадеки,
Тӧ жь мьнр'а бежи бь р'асти,
Тӧ нав гӧнд дьк'әви,
Тӧ нане хwә т'оп дькп—
Чька к'аwа к'ӧбар чьqа р'ьндә.

38. ДӘ БӘЙАЗЕ

Дә Бәйазе, һа Бәйазе, дәрдо,
Ч'ә'вбәләке, сурәт соре, qӧвәqазе,
Һ'әйфа мьне те we һ'әйфе,
Шәвәк шәве пайиза к'от'и дәwаре мера ль бәрда р'аз

Һәре Бәйазе, һа Бәйазе, дәрдо,
Әз ль п'ики, тӧ ль п'ики,
Агьре кӧле бәйт'а баве к'әте,
К'офи харкьрийә сәр алики,
Әме һәр'ьн щәм qазики, щәм мӧфтәки,
Дӧ сәре че чьма начьн сәр бә'лгики?

Institut kurde de Paris

Бәйаза мьн сәкьнийә бәр р'әwaqe,
К'оти,дәwаре мерар'а чедькә
Нәхьше горе, нике саqе.

39. ДӘ ЙО, ЙО, ЙО СӘЙРАНЕ

Дә йо, йо, йо Сәйране!
Дьбе: „Гӧнде һанада гьмина дәф у зӧр'нейә,
Сәйрана Мәллә Муса нә теданә".

Го: „К'ийә дәфчийә?"
Го: „Мануке щинарә,
Кале дост у бавайә".

Мануко, xwәки, бь xwәдеки,
Тӧе чомахәки зедә ль дәфехини,
Те Сәйрана Мәллә Муса дәф у зӧр'не мал дәрини
Зер'әки зәр п'ер'ьнща xwә бьстини,
Һ'әсаве к'ьһ'ел, к'ьһ'еле мала
Зор Т'әмьр п'ашае мьли
Бра сәр говәндие xwә чагрошә бьһ'әжинә.

40. БӘЖЬНА ГӘДӘ

Бәжьна гәдә лаwьке мьни зравә
Сәр ханинга дьч'ьрусә,
Гава авр'анге ви нәмәрди, ви нәкәси дьдә мьн,
Р'о бь р'о гӧла мьн дьч'ьлмьсә.

Һәвраз чум, бәржер һатьм,
Бьнийа кооперативе р'асти һәв һатьн,
Авр'әнге ви нәкәси, ви нәмәрди
Нона гӧлләкә маузере әз һьнгафтьм.

41. БАШЕ

Баше, һа бь р'еда, һа бь р'еда,
Мьн ә'йнәк дани, к'офийа Баша xwә гьреда,
Шәвәке, ниве шәве бу, чум р'амусана Баша xwә,
Мьн ди шьндоке мера п'ашледа.

Баше, һа бь р'еда, һа бь р'еда,
Баше, сәр к'ӧләке, бәр к'ӧләке,
Һәрчи һәр'ә р'амусана Баша мьн,
Бьзанбә гӧләке дьчьрпинә жь фәләке.

Баше, т'әw, т'әw дькьм, нае хәwә,
Синг сәдәфе, гәрдән шәвә.

* * *

Лаwько qӧрба, ви знари ль мә сикьр,
Бьшкок вәбу, синг спикьр,
Хӧде баисар'а qә нәһелә,
Орт'а мьн, лаwьке мьнда qомситикьр.

Лаwько qӧрба,дьлем дьле тәр'а,
Нәе нәчә эла мәр'а,
Де у баве мьне мӧһ'бәта мә бьзанбьн
Е пьрсе нәп'ак бежьн тәр'а.

42. ГӘWЬРЕ

Гәwьре, тӧ наһ'әли, тӧ полайи,
Дәрде дьла тә дитйә, тӧ һостайи,
Ле, ле Гәwьре!
Гәwьра мьн бльндә р'е начьне,
Синг у бәре Гәwьра мьне мина мьсһ'әбе—
Р'оже се щара мәллә у фәqи датиньн бәр xwәндьне.

Гәwьре, кӧлмал, әз нәхwәшьм, wәрә сәр мьн,
Льһ'еф у дошәкан һьлдә р'азе щәм мьн,
Һәрге гӧнди, мали пе һ'ьсйан—

Бежә: „Фәqие гӧнде мәйә дьхунә сәр мьн“.
Гәwьре, кӧлмал, әз пир бумә, дьл пир нӑбә,
Шушәка дьле мьн т’әрьзи щәбар набә,
Дьл кӧ к’әви дьла р’айи, мьк’ун,ч’арә набә.

Ле Гәwьре!
Ишәв шәвә, шәв чьләйә,
Синг у бәре Гәwьра мьн п’ел п’елокбу дәрәнщәйә.
Ле, ле Гәwьре!
Хьнус хwәшә, Бингол бәрда,
Тә дьле мьн кьрийә бә’ра Wане мьск’әне кӧл у
дәрдан.

43. ӘЗЕ КӦЛИЛҚЬМ

Әзе кӧлилкьм, кӧлилка ве нисане,
Һешин дькьм орт’а Һайастане—Аг’баране,
Чаwа исал пер’а к’отие мера qор’ бәрдане.

Қәч’ьке, дине, дьле мьн дерә,
Дера wа мәзьнә,
Щоте зәрйа хwә да бьнә,
Мьне шәва дьне хәwна хwә дийә,
Дайка тә буйә хасйа мьнә,
Әзе ньзаньм наве тә ль чийә,
Синге тә зозанә, зозане жед мәбун,
Исал пер’а к’оти шнәдән п’иси мера кәwнә коне хwә
сәр данийә.

Қәч’ьке дине, наве тә Сәйранә,
Тәе qоли сәр qоли зер’ада бәрданә,
Тәе ч’ә’ве бәләк, бәжьна бльнд
Гәлә жьне мера ле бәрданә.

44. ҺАЙ, ҺАЙ ГӘWЬРЕ

Һай, һай Гәwьре, һай, һай Гәwьре!
Пеwьр у мезин чунә ава,
Ләйл у Мәщрум хwә да щәмә.

Wəй тəньке, мə дəрк'əтийə стера сова,
Мьне хəwьна шəвада дитийə—
Əзе дайка тəр'а бумə зə'ва.

Һай, һай Гəwьре, һай һай Гəwьре!
Мьн бьһистийə хəлqе т'ели дəлал
Qəwьл у qраре хwə п'ошман бунə,
Дə бра һур-муре мьн бьшинə,
Диса дəзмала мьнə дəст щəмə.

Wəй дəлале, һавинə, хwəш һавинə,
Кавьла Севьке гəрмə, ав т'ӧнинə,
Гəдə лаwько, qə тӧ шайиша мəк'ьшинə,
Синге мьн тəр'а зозаньн,
Щоте мəмьке мьн тəр'а щəw у канинə.

45. ЩАН, ЩАНЕ

Щан, щане, ч'ə'ве бəлəк, бь кьлдане,
Сурəте сори р'амусане,
Гӧндо, əзе дькьм р'амусанəке
Мəмьке хəлqе т'ели дəлалкьм,
Мəмке ве толбаве сьстбунə жь мздане.
Щан, щане, Р'əwане бьнер' бь гəрмеда,
Гӧндо, мəмьке хəлqе т'ели дəлал ӧсаньн,
Нот'ла трие Ушəгане,
Нот'ла брьнще Улəхане,
Мəрьв лə'зəки бьминə бь дəмеда,
Чаwа к'оти шнəдоке мере we, савер'а qоло,
Чаwа шета к'əрəки п'алан,
Мəрьв дӧ сəпəт три лекə
Сəр сйарбə, сəр вəда бу,
Лоqмəк леда.

46. ҚӦЛМАЛЕ, БАНГЕ ӘЛӘГӘЗЕ

Қӧлмале, банге Әләгәзе те фикә-фикә,
Дә тӧ wәрә таләбәхте мьнр'а
Фино харкә, qотьке сәрда сикә.
Агьре кӧле бәйт ощахе баве к'әте
Wәрә хал у хәте синг у бәра мьн
У дәwаре мере хwә нивикә.

47. ДӘРДО

Дәрдо, әзе чумә Зора кавьл, дәлаве мийа,
Хорте мә ве све ль һәв щвйан,
Мьн мә'руме хаде дькьр дәсте хwә бавита кьта
р'әшгӧлийа.
На wәлә, диса сәрда хwәрбума,
Бьчума һ'ьнаре һәрдӧ р'уйа.

* * *

Лаwько qӧрба, Гьридаг'а бәр бь wәлат,
Һ'әч'и кәсе бежә — гәдә лаwьке тә һат—
Әзе ч'ә'ве ч'әпе, мәмьке р'асте
Бьдьм п'ешк'еш, хәлат.

Лаwько qӧрба, нәйнука мьн һесире
Техә щева р'асте, бәр п'есире:
Тӧ дьчи wәлате хәрибие—
Дәрхә, бра бемә бире.

Лаwько qӧрба, пәзе һана пәзе к'ейә,
Гәдә щано, пешие бәрдә бра бейә,
Һ'әч'ие чуйә-чуйә, һ'әч'йе майә,
Qәләне мьн зәриейә.

Institut kurde de Paris

48. ГӦНДЕ МӘ

Гӧнде мә гӧли-мьли,
Баг' у бостан т'әв хәмьли,
Хәлqе к'әтйә дәрде мал у һ'але дьнйальке,
Әз мә'руме хаде к'әтьмә дәрде хwә у ви дьли.

Қавле гӧнде мә спьнгә,
Гәдә лаwьке мьн шәр' дькә т'оп т'вьнгә,
Гәдә лаwьке мьн дькә р'амусанәке мьн бьхwәзә
К'әла гьри дәв нагәр'ә.

Қавле гӧнде мә р'һ'анә,
Соргӧла ч'ә'вканингада сәри данә,
Мьн сальх-сульхе qәмәра хwә һьлдайә,
Әт'әка Әләгәзе,—
На wәллә бериванә.

Қавле гӧнде мә дӧ т'ахә,
Алик дәнә, йәк бойахә
Бәра бьмьрә кӧр'е qомси нәйара,
Чаwа льнге мьн кәwа гозәл кьр асахә.

Қавло, кавла гӧнде мә дӧ т'ахә,
Алик дәнә, йәк бойахә,
Қавло, кавло, шәwьтийо, һ'ало,
Бьнер'ә кани, кани, бь мьн кани,
Бһарә, ле дьч'ерә бәрх у щани,
Қавло, кавло шәwьтийо һ'ало,
Сбәйә дьле мьн дьбейә:
Дәлалйа дьле мьн педа тейә,
Қавло, кавло, шәwьтийо гӧндо.

49. WӘЙ ЛЕ

Wәйле ле, wәйле ле,
Әзе qазьм дьфьр'йам,
Qӧльнгбум дьqир'йам,
П'әр' у баске мьн шкәстьнә,
Р'әфа qәтйам, мамә т'әне,
Гәдә лаwьке мьн чу әскәрие,
Хӧдейо, тӧ хайки т'оп у т'ьвьнга, сӧр' у сәрмае.

Institut kurde de Paris

Wəй ле, wəй ле.
Коне мə данинə дəве дəв гəлийа,
Əз ду к'аwа xwə к'əтьмə,
Мьне сальх-сульхе к'аwа xwə һьлдайə,
Нава эла Һ'əсəнийа, Тəндурəке,
Wəйле ле, wəйле ле.

* * *

Пəзе нивро бəр бь мал бу,
К'оз фьльти бəродан бу,
Лаwьке мьн мə'руме т'əне бу—
Навда тəнгəзəр бу.

Тə швано, бь к'ерива,
Пəзе xwə бəрдайə р'əх гелида,
Хöзла əз кöлилк бйама
Дəрк'əтама р'əх серида.

50. Һ'ƏСО

— Һ'əсо, ищəв шəвə, шəвə we бь шлийə,
Гöһер'а һогəще тə авə, авһ'əр'ийə,
Wəрə тек'əвə нава дəст орг'ан дошəке ԛаст'укийə,
Һəрге ԛима тə дəст орг'ан-дошəке ԛаст'уки нае,
Бəр сəре тə щотə зəр мəмьке сəри сори,бьни спийə.

— Мəйайе, һа Мəйайе,
Р'астə шəвə, шəвə we бь шлийə,
Гöһер'а һогəще мьн авə, нə һ'əр'ийə,
Щики чьр'дари бльндщийə,
Мьн нə һ'əwще мəмке тə сəри сори, бьни спийə,
Бьнр'аха мьн лəмəнде спийə,
Əзе бк'шиньм сəре xwə ап'ьнщие ԛазахийə.

— Һ'əсо, тəе дь ви глие һанда хəбəрəк нə чекьр,
Ч'йаки мина ч'йае Щуде сəр коне мала баве мьнда
Мел у кер' кьр,
Тə ани п'ахьре xwə бəранбəри зер'кьр.

Һ'әсо, һ'әйрано!
Әзе ль һогәч'е тә дьнһер'ьм зә'фи зә'ф һьндькә,
Т'әви кәр'и, кӧр'и пьшт qап'ути, льнг хьрхали, стӧ
дарькә,
Иро се р'ож у се шәвә жь Шама шәẅьти щава
т'ещьра, т'ещьрбашийа жь мьнр'а щавәк һатийә,
Дьве: Qьр'ане һогәщ нава Шаме бьһа накә,
Һ'әсо һ'әйрано, һ'әйрано!

— Мәйайе, һа Мәйайе!
Дәргистийа Таһархане **Ә'щәм,**
Qиза Зор Т'әмьр п'адшае мьлани,
Әзе ль qр'ане һогәще хẅә дьнһер'ьм,
Нәи һьндькә,
Зә'фи-зә'ф гәләкә.
Т'әви пьшт qап'ути, льнг хьрхали,стӧ дарькә,
Иро се р'ожә щава т'ещьра жь мьнр'а һатийә—
Шама кавьл
Дьве:— Qр'ане һогәщ нава Шаме бь дәгәре хẅә бһа
дькә.

— Һ'әсо, һ'әйрано!
Әз заньм тӧе һәр'и Шама шәẅьти, нава һәвал-һогьред
хẅә,
We бен — Һ'әсо, р'йа дӧ qонаха чьр'а пашда к'әти?
Әз заньм тӧе бежи:— Дәргистийа Таһархане Ә'щәм,
qиза Зор Т'әмьр п'ашае мьла,
Ль сәре канйа П'ае мьне бь к'ламәке се щара
р'амусайә.
Wәке жь тә дьпьрсьн һәвал-һогре тә, бе:
— Әзи хам бум, мьн р'йа Шаме шаш кьрьбу,
Бәре һогәще мьн к'әтьбу шьһәре К'абьт'лае.

51. QИЗХАЛЕ

Qизхале, мале мә чун бәр зйарәте,
К'алина бәрха qӧрбане ль пәй мә те,
Бра хаде бькә мразе мразхẅәза—

Мразе qиза хале, кӧр'е мәт'е.
Синг у бәре qизхала мьн ӧсанә,
Форма сура һ'әwше дор щьнәте.

Qизхале, дәрде дьле мьн агьрә,
Дери вәкә, тӧ мәгьрә,
Әзе жь хаде нәйаз бькьм—
Сәбәбе мьн qизхала мьн
Бәлки гор'а хwәда нәсьт'ьрә.

Qизхале, сәре хwә бьшо һа дь бәрда,
Бра к'әфа сабуне бе сәр синге тәйи кәвәрда,
Тӧ wәрә к'отие мере тә мә бьһ'әсә,
Тә бькӧжә, мьн бь сәрда,
Гәло к'әнге һәбуйа,
Мьн qизхала хwә дерьзе гӧнде мәда т'ер хәбәрда.

Qизхале, һәрче досте wан дь гӧнда,
Форма ситьла чарч'әмьлә агьр бьнда,
Qизхале, илащ дәрде дьле мьн навә
Агьре дьле мьн ӧсанә,
Форма лода к'ӧдә.
Агр век'әвә, ба ле р'авә.

Qизхале, дәрде мьн агьрә,
Агьре дьле мьни гәшә,
Ава ч'әма натәмьрә,
Әзе жь хаде нәйаз бькьм,
Йәке сәбәбийа мьн у qизхала мьн кьрийә,
Бәлки кӧр'е wан бьмьрә.

52. ХАНЕ, БА ТЕ

Хане ба те, баран дьлилинә,
Хана мьн щәм Озман п'аша сәкьнийә,
Һесра сәр сурәте сорда дьбаринә.

Хана мьн, Хане, дәрде бе дәрмане,
Хана мьн һесра сәр сурәте сорда дьбаринә,
Әзе дькьм Хана хwә бьр'әвиньм,
Бьвьм бавем wәлате Сәрһәде,
Бра хаде храв бькә к'эсибйа мале днйалке,
Тӧ wәрә гәмичи, жь бәр һәqе гәмиева,
Хана мьн жь мьн бьстинә.

Хана мьн, Хане,
Ԛӧла гране,
Жь мьнр'а дәрде бе дәрмане.

Ԛӧр'о, кӧлмало,
Тӧ шаиша мәк'ьшинә,
Wәрә мьн бьр'әвинә,
Бьвә р'ерста гәмие,
Зер'е сәре мьн зә'фьн,
Qолә зер' бьдә блета мьн у хwә бьстинә,
Мьн бьвә баве wәлате Сәрһәде, һәрге мери,
Т'алашан — шаиша мәк'шинә.

Хана мьн, Хане,
Ԛӧла гране,
Дәрде бе дәрмане.

53. БЕРИЙА МЬН

Берийа мьн мәшийа берийа мийа,
Ла qр'а шехшьмс те к'этае нава бзьна,
Һелбәрда бу нава һур дәвийа,
Хәлqе т'ели дәлал бәрр'а дьбәзйа,
Ә'лба шир дәстда дьчәлqийа,
Мори-мрщане зәнда зәр qәтйа,
Әз хәлqе дәлал—
Әме хwәр'а һурьк-һурьк ле гәр'йан,
Хwәр'а к'әтьн к'еф-һ'әнәк у лаqьрдийа.
Свә бу һ'әта сәр һ'ьше хwәда һатьм,
Аqьле сәре мьн фьр'ийа, пьрч'а сәре мьн wәшийа.

Гədə лаwько, həвраз чумə, бəржер hатьм,
Əз у хəлqе т'ели дəлал бəр копрате р'аст həв hатьн,
Авьр' дьда мьн ə'вдале хаде,—
Форма гöлләкə гöлла шəшхане əз hьнгафтьм.

Гöнде П'ампе гиhа зəр кьр,
Хəлqе т'ели дəлал мерга Тəйо
Дьhат тана дере ластик мьн нас нəкьр.

Гöнде П'ампе гиhа динə,
Хəлqе т'ели дəлал нане п'ала тинə,
Нав у дьле мьн ə'вдале дьшəwтинə.

Institut kurde de Paris

54. Ч'ЙАЕ БЛЬНД

Ч'йае бльнд к'əтьм, мьн тьшт нəдит,
Дагəр'йамə дəшта гöл у ч'ич'əк т'əв сəр'ьди, нəма—нəма.
Бра хwəзийа мьн бе wи мəри: ч'ə'ве хwə ди, дьле хwə зəwьщи.

Мьне гöләке хwəр'а дь гöл-гöланд,
Бащарəкə суре доре дьфьтьланд,
Синг у бəре хəлqе т'ели дəлал—
Пар ван чаха зозане мə бун,
Исал пер'а к'отие дəwаре мера qор' бəргире хwə теда дьтəwьланд.

Пьшта хwə надьм кöлаве швантие,
Т'уша мəлəгана,
К'еwришка бəр знара,
Сəр бешика кöр'ин р'уньштийə,
Дьле хwəр'а дьh'əжинə, дьлуринə,
Нəма, нəма, нəма....

55. ҚӘЧ'ЬҚЕ, Ч'ЙА БЛЬНДӘ

Қәч'ьке ч'йа бльндә, р'е жь бәр'а,
Qиза к'әре ӧса бәдәwә, ч'ә'в бәләкә, бру сәрр'а,
Qиза к'әре, әзе гәр'йамә дьнйальке,
Мьне т'ӧ дьл нәдит сәр дьле хwә у тәр'а.

Qиза к'әре, ч'йа бльндә, тә навиньм,
Соргӧл сорбунә начьрпиньм,
Әзе т'ӧ дьла сәр дьле хwә у тәр'а наһ'әбиньм.
Wәй қәч'ьке, зозан хwәшә Бингол бәрда,
Тәе чаwа нав у дьле мьн кьрйә щи-мьск'әне кӧл у дәрда.

Әзе гӧльм, гӧла сәре ч'йа,
Әзе дьгәр'ьм һ'әму ә'рда, һ'әму щийа.

Гӧльм, гӧла бәр кевьрьм,
Qәнща әз хwәстьм,
Храва әз бьрьм.

Бәжьна гәдә лаwьке мьн зравә,
Дькә бьшке,
Әзе һәр'ьм шәһәре Т'ьфлисе qайшәке бьк'ьр'ьм бьдьмә пьште,
Хаде кӧр'е qомси нәмама бькӧжә,
Чаwа нәһьштийә сала исальн р'уним жь к'еләке, бь тәньште.

Қавьле гӧнде мә щот знарә,
Сери сәкьнийә щотә кәwе нерә,
Дәсте хәлqе т'ели-дәлал гьртьнә—
Дьве, сала исалин данә мерә.

Гәдә лаwьке мьн дькә жь мал һәр'ә,
Даре дәсте хwә дьгәр'ә,
К'әрба гьри дәв нагәр'ә.

56. КӘЧ'ЬКЕ

Қәч'ьке, әз бәдьм дьгӧлгӧльм,
Дәре мале дьфьтьльм,
Әз жь хортар'а дәрд у кӧльм.

Гәдә, нәсәкьнә ль бәр дери, мьн нәнер'ә,
Тә ль бӧри ч'ә'ва мьр'а шәр'ә,
Гәдә, к'отие дәwаре мере мьн, мьн дьгәр'ә.

Гәдә, лаwьке мьн сәкьни ль бәр дери дӧшӧрмиш бу,
Т'унщка wийа сәр аниа кәвәрда тиш вә тиш бу.

Қәч'ьке, дәре кавьла мала мә нәгәр'ә,
Тә у бәжне бале мьнр'а шәр'ә,
Бәсә, кӧла дьле мьн вәгәр'ә.

Гәдә, лаwько, кавьле гӧнде мә дә'wатә,
Бьнат'ара мала мә совәтә,
Тӧ qәста мала мә бькә—
Әзе сурәте сор бәр тә вәкьм,
Тәр'а кӧле гран че накьм.

57. ҚӘЧ'ЬҚ, ҺӘРГӘ ТӦ ДЬЧИ

Қәч'ьк, һәргә тӧ дьчи, к'отие шндоке дәwаре мере тә дьпьрсә,
Бе-хаде кавьл бькә сәре баве тәда,
Чубум Р'әwана р'әнгин,
Щотә пол сапоке тә мьнр'а бь анибу
Әзе чубум чаир чимангана һәвале хwәр'а,
Пол сапоке мьн тәнгбун,
Пә'нийа мьн к'ӧтабу,
Һәвал-һогьре мьне qизе хәлqе бун,
Һивийа мьн нәсәкьнин ләма дәрәнги бум.

58. ƏЗ КӦЛИЛКЬМ

Əз кӧлилкьм, кӧлилка дəве р'е,
Гәдә һат мьн һьлдә бь драна,
Əз сәдәфа нав кәвьра,
Əз кӧлилка бәр бедәра,
Əз нәхwәша нав нвина,
Бра гәдә бе сәр брина.

Əз нәхwәшьм, п'ьр' дьнә'льм,
Əз жь гәдәр'а бе һәвальм.
Гәдә лаwько, ч'ә'ве мьн р'әшьн,
Гәдә сәкьнийә ль сәр мьнр'а гәләк дьфькьри,
Гәдә т'әзә п'ошман бу, т'әзә дьгьри.

Institut Kurde de Paris

59. ГӘДӘ ЛАWЬКО, ВИ ЗНАРИ

Гәдә лаwько, ви знари шәqә-шәqә,
Мьн гӧл чьни тә кьр баqә,
Бра хаде к'отие мере, дәwаре мере тә бькӧжә,
Р'амусане тә ль щане мьн һ'әлалкә.

Ԛәч'ьке, ви знари зарә-зарә,
Ми дьк'алә бәрхә балә,
Чьqа qиз у буке ви зәмани һәнә,
Мале баведа бейар набә.

Ԛәч'ьке, ви знари сәрда сикьр,
Бьшкок qәтийа, синг спикьр,
Ԛәч'ьк к'әтийә дәсте к'оти шндоке дәwаре мера, хлаз набә.

60. ЗӘWАЛО

Зәwало, дьчи зәwалие, мьн бьвә хwәр'а,
Мьн бькә сәисәки жь һәспе хwәр'а,
Әзе шив тә'штенге бчьньм щә'нуе тәр'а,
Әзе тә ӧса хайкьм форма бәрхәкә һәвалщеwи һа жь бәрр'а.

Гәдә лаwько, һәрге хәлqе жь тә пьрскә,
Бежә — мьн сәнсәк анийә жь һәспе хwәр'а.

Гәдә лаwько, дьчи зәwалие мьн бир нәкә,
Мьн севәкә соркә бәруїа хwәкә,
Wәхта дьчи wәлате хәрибие,
Дәрхә ле мезәкә,
Дур у незик т'әмам йәкә.

Зәwало, әзе чумә, сәд щар чумә,
Әзе нәwала бьнат'ара зәwале хwәда ньqо бумә,
Wәкп ч'ә'ве мьн зәwале гәдә лаwьке мьн нак'әвә,
Қемасиа ә'мре мьн әwә,
Һ'әфт дәст гошт щане мьн дьһ'әлә.

* * *

Тә гәлинго, чьqас тәнго,
Гиһа ле һатийә р'әнг бь р'әнго,
Лаwько qӧрба, wәрә тӧ блурехә, әз бь дәнго.

Тә qәмәре, мьн нав дае,
Зәр хзема ле к'ӧтайе,
Әзе т'әрка тә надьм—
Һ'әта дәргуш нәве — дае.

61. ГӦЛЕ

Гӧле мә'руме!
Хание к'әшиш щот к'ӧләкә,
Же дәрк'әтийә щот wәрдәкә,
Йәк Шушана ч'ә'вбәләкә,
Йәк жи Гӧла стӧхәләкә.

Гӧле мә'руме!
Хание к'әшиш дәве р'е,
Щг'ара сәр лева Ә'вдале Зәйньке гелазә,
Имама сери жь гьра-гьре.

Ә'вдал мә'румо!
Wәзе дьвем дәсте хwә ве хәбәре бьк'ьшинә,
Һәрги дьк'ьшини, бьк'ьшинә,
Һәрге нак'ьшини,
Әзе тә гьредьм мала мә жи, дәwса к'әре.

Гӧле мә'руме!
Дьле мьн тәйра тәйре п'уше,
Қәри-гар'ане мә ә'мәра дак'әтьнә гәр'а Wане дәшта Муше
Пар ви чахи Гӧла Хамбуре qизәкә чардә сали бу,
Исал жь пер'а харбуйә ль сәр дәргуше.

Эле Гӧле мә'руме!
Әзе тәйра тәйре ат'мәщәмә,
Исал һ'әфт сале мьн ә'вдале хадейә,
Әзе сәр к'әwшәне баве тә гәр'йамә,
Чьр'а wан хәбәре дьлсар wа дьвежи,
Тӧ һостайи, әз шагьрте дәве тә мә.

— Әвдал, мә'румо!
Мьне бостанәк чандийә кӧндре бәжи,
Мьне авдайә һесьре ч'ә'ве хwә у тә жи,
Дә бра wе дьне һ'ӧба мьн бьфьр'ә
Щәм һ'ӧба тә жи.

62. ЛАWЬКО QӦРБА

Лаwько qӧрба!
Мьн хәзаләке р'акьрийә баг'е Дәлмә ве Р'әwане
К'оме нәйара тә'жи-т'уле хwә бәрдане,
Мьне сальхе хәзала хwә һьлдайә,
К'аг'әзе хәзала мьн бәла бунә
Доша Шурәгәле, мәһ'әла Аг'баране.

Лаwько qӧрба!
Аве гола-голголинә,
Ч'әм у кани мьн шелинә,
Пар ви чахи әзе йарийа

Лаwькәки свьки, чапьки
Чәләнг бум,
Исал жь пер'а к'әтьм дәсте кӧнде кор...

Лаwько, qӧрба!
Дьле мьн бәрфа ви белани,
Свәда һ'әлийа, нә һ'әлийа
Т'асә аве канийанә сар же нани.
Хера мала хwәзьлр'а
Әзе гӧстилкәкә зер'ин буйама,
Тек'әтама т'лийа тә мевани.

Лаwько, qӧрба!
Мь ль һ'афа ч'йае Басащухе,
Гӧле банзда сәр щощьхе,
Һәрчи орт'а дӧ дьла, чар ч'ә'вада хәбәр бьд
Бра һьлдә даре к'отибуне,
Морийа иланщухе.

Лаwько qӧрба!
Дьле мьн дьле гогәрчине,
Wәйла мала баве шәwьтие,
Лаwьке мьн хәйдийә нае сәр һелине.

Лаwько qӧрба!
Йа һатийә сәре мьн мә'руме,
Нәһатийә сәре Ләйл-Мәщрум,
Хәще-Сиабәнд, Мәме-Зине.

Institut kurde de Paris

63. ЛАWЬКЕ МЬН

Лаwьке мьн дькә жь мал һәр'ә,
Даре дәсте хwә датинә,
Кәвьне шә'ле хwә дьгәр'ә,
Дькә р'амусанәке ч'ә'ве ч'әпе, сурәте р'асте,
На wәлә дәqа нава синг у бәре мьн ә'вдале к'әрәмкә,
К'әла гьри, дәв нагьри.

Тә го-һәре, мьн го-бәле.
Дәнге мьн чу Дигор'а Ә'мәрике кансиләре,
Әзе хwә бавем бәр бәхте пристава
Бра мьн хлазкьн, ве хәбәре.

Әзе чь бькьм йартийа дьзи,
Анәмәте мьн ә'вдали—
Щева бәрийа тәда р'ьзи,
Мьне qе го кӧр'е баве мьни,
Мьн ньзанбу хәлqе хәриби,
Исал жь пер'а һ'әйасьзи.

64. ОЛО, ЛО ГӘДӘ

Оло, ло гәдә!
Дьле мьни села һ'әсьни,
Мьне ньзанбу Мәщите бавәзди чь готбу,
Орт'а мьн у Мәщите мьнва р'о сәкьни,
Заре мьн ә'вдала хаде нәгәр'ийа,
Мьне бьгота: „Мәщит, qӧрба,ти азәпи, йани жьни?"

Мәщит го:
Эле кәч'ьке, qӧрба,
Дә тӧ тарие нәсәкьнә,
Wәрә бәр ч'рае,
Заре мьн ә'вдале хаде нәдьгәр'ийа,
Мьне ве сбе славәкә ширьн ле бьдае,
Хаде мале дьне хравкә,
Мале мьн һьндькә,
Qәльне к'аwа к'ӧбар те дәрнае.

Мәщит гот:
Эле кӧлмале!
Бае Диһана хоп'ан тейә фикә-фикә,
Дә тӧ дьле мьнр'а фино харкә,
Qотьке qасәки сәрр'а сикә,
Дә тӧ чьлпи гӧндада зәр мәмьке хwә ә'вдала хаде
Мьн у к'әләш лаwьке хwә нивикә.

Institut kurde de Paris

Ԛӧлмале, ԝәзе Диһана ԝеран дьнер'ьм ль ве р'езе,
Мала баве хәлԛе т'ели данинә доше кона т'әԝрани
фезе,
Хера мала хԝәзьлр'а
Әзе свәке зу дәсте бәрбанга р'абиййама бәр һ'әмезе.

65. Р'ЗГАН

Р'зган го: „Сәйре, мьн хәԝнәк дийә,
Ԛьдуме чоке мьн шкәстийә".
„Р'згано, ԝәрә әзе һ'әԝша мала баве хԝә гезикьм,
Тӧ хәԝна хԝә бежә, әзе шровәкьм".
Го: „Мьн ди дарәкә спьндаре дәре мала баве тә шин
буйә,
Мьн леньһер'и,
Щотә тәйре спи ль сери п'әв шабунә,
Щотә ч'ьԛе ԝе шкәстийә".
Го: „Шанша мәк'ьшин, Р'зган ԛӧрба,
Дара спьндаре бәжьна мьнә,
Ч'ьԛле шкәсти гӧлие мьнә,
Тәйре сьпи әз у тӧнә".
К'омьрлие һ'әфт р'ожа бу дә'ԝат,
„Р'зган ԛӧрба, сйар нәбә,
Гава сйар бу, Р'згане мьн дәрк'әтә дәрва,
Т'әсәлийа һәԝе кьр
Леньһер'и бари бәрфәк нәрмә,
Р'е у дьрбе мьн у Р'згане мьн гьртьн нола ч'әрмә.
Ощани Сә'до неч'ирванә
Ԝе бе мьн у тә шкәфта П'азьриеда бьвинә,
Ԝе тә бькӧжә мьн бь сәрда,
Ԛиз у буке К'омьрлие сәр мәр'а бьсәкьньн, чьԛа
шәрмә".

66. СӘЙРАНЕ, ҺА СӘЙРАНЕ

Сәйране, һа Сәйране!
Ль Һ’аме, ль Һ’әмае,
Сәйрана Мәллә Муса
Иро се шәвә, се р’ожә,—
Мьн р’әвандийә,
Хәйидийә мьнр’а нае.

Ль Бабьна бу дә’wатә,
Әз чум нава дә’wате,
Дәфчи Мануке щинарә.
Манук, тӧ хwәки бь хадеки,
Р’авә дәф у зӧр’на хwә һьлинә,
Зер’әки п’ерьнща хwә бьстинә,
Һәр’ә Сәйрана Мәллә Муса бинә,
Гәр’әке — дӧда бра сәр говәндие бьк’ьшинә,
Нола мә’нәги мә’нәгие Qото
Сәрк’әле баве, силәбәнде бьqәтинә.

67. WӘЙ ЩАНЕ

Wәй щане, щане, щане, дә щан!
Эла һ’әсьнийа wе данийә ль р’езе,
Қәри ,гар’ана хwә дайә сәр фезе,
Хwәзьл шәвьк-шәве пайиза,
Р’ожәк-р’оже бһара,
Мьн к’аwа к’ӧбар бьда бәр һ’әмезе.

Әре дине, дине, дине!
Ә’wре р’әш к’ьмк’ьмин,
Дине, дине сәр зозане Чәкәмәда льк’ьмин,
Синг у бәре дина мьн
Нола дьмс-р’уне т’әв һ’әланди,
Мәрьв бьдә сәр нане гәньми.

Чь мала сәр аве да,
Чь мала сәр аве да,

Institut kurde de Paris

Хортəки дəлали-щьнди теда:
Хwəзьл тəньшта мьн р'уньшта,
К'олозе хwə, шə'р у шəмаqи гьреда.

68. НƏХWƏШЬМ

Нəхwəшьм, wəрə сəр мьн,
Мьнр'а бинə дəрмане дьл,
Дəрмане дьл дəст нək'əт,
Бəхте мьн вəгəр',
Wəрə сəр мьн.

Əз нəхwəшьм р'ожа чара,
Щинге мьн дайнə бəр знара,
Əз кь дьмьрьм, qир'ин бькьм-
Бəра дəнге мьн һəр'ə щоте йара.

69. МАРМУС

Əw Мармусə дəве чае,
Əзе дькьм, накьм, хəлqе мьни
Т'ели дəлал нае р'ае.

Т'əвгьредана хəлqе мьни т'ели дəлал,
Нола т'əвгьредана Зəлихане.

Əw Мармусə, хwəш Мармусə,
Q̆оле зер'а сəр анйа кəвьр дьч'ьрусə.

70. ТƏ Ч'Ə'ВР'ƏШЕ, БРУ ШУШЕ

Тə ч'ə'вр'əше, бру шуше,
Зозан хwəшбун сəwта Муше,
Əзе т'əрка ч'ə'вбьруе бəлəк,

Institut kurde de Paris

Деме гӧли, сурәте сор,
Зәнда зәр, синге кәвьр накьм,
Һ’әта дьк’әви бәр дар-дәргуша ԛизин.

71. ЗӘРИ ДОМАМЕ

Зәри домаме, ә’wре р’әш баранә,
Ә’wре спи звьстанә,
Ә’wре р’әш бһаре сәре мийанә.

Пәзе мала баве к’әләш к’аwа мьн дә’нанә,
— Ԛәч’ке, кӧлмале, мьне wи чахи чьфте зәр мәмке тә динә.

— Ԛӧр’о, кӧлмало, йа бебәхти сәрда һато,
Тә wәхте сәре зәр мәмьке мьн динә,
Нав у нишане wан чийә, чь нинә?

Гәдә го:
— Әзе тәр’а дьбежьм бь зманә,
Сәре wан сорьн, к’оке wан спинә,
Нот’ла севе Хьртьзенә,
Нот’ла һӧрмие Амәт’-Хәлифәнә.

Ԛәч’ьк дьве:
— Ԛӧр’о, кӧлмало, коре Һ’әләбе занә,
Сурәте мьни сор чаwанә,
Сәре чьфт зәр мәмьке мьн нә ӧсаньн.

— Ԛәч’е, кӧлмале, wәхте мьн чьфте зәр мәмьке тә зәр дибун,
Сәре тәда финое Т’ӧньс бу,
Ԛотькә Т’әрәзмани бу,
Дәсте тәда гопале зивин бу,
Льнге тәда гизме **р’әшә фьр’әнги бун,**
Пәзе мала баве тә дә’на бу,
Минга ԛәрә бәшә сәрбәрани — бәр берие р’әви бу,
Тӧ бәрр’а бәзи буйи,

Institut kurde de Paris

Tö ль ә’рде к’әти,
Сесьд шест у шәш бьшкошке бәр бәдәна тә qәтйа бун,
Мьне wи чахи чьфте зәр мәмьке тә зәр дибу.

— Қöр’о, кöлмало, тә wәхте чьфте зәр мәмьке мьнә
зәр дибун,
Шә’дә, шуде тә к’и, к’и бун?

— Қәч’е, кöлмале, wәхте мьн чьфте зәр мәмьке тә зәр
дибун,
Һәһ һ’әбә ль wедәре һазьрә сәкьнибун:
Се һ’әвә щәлали бун,
Се һ’әвә р’ожьки бун,
Сьсейә сипьки бун.

— Қöр’о, кöлмало, һәрсеке щәлали qачахе ль ч’йе бун,
Һәрсеке р’ожкийә вьр’әкә дәрәwин бун,
Һәрсеке сипьки р’азгонә, щинаре баве мьн бун,
Осанә тә чьфте зәр мәмьке мьнә зәр динә.

— Қәч’е, кöлмале, тö зани әз кь һәмә к’емә?
Әз кь һәмә Һ’әсәне Сло кöр’апе тәмә,
Пар ви чахи Һ’әләбе бум,
Исал бона хатьре ч’ә’в-бруе тәи бәләк әз ль ван
дәрамә.

— Һ’әсән, щано, кöр’апи,
Иро чар р’ожә Һ’әщи Бат’ран һатйә мала апе тә
мевани,
Бь дости жер’а дькьн мә’рифәте,
Һ’әщи Бат’ран wе све мьн бавежә мә’фейә,
We бәре мьн бьдә Қ’ара-Хwейә.

— Һ’әсән щано, кöр’апо,
Сәре мьн qöрбана сәре тәбә,
Қöштьна мера һәйә—
Бона намусейә.

72. WЭЙ ДЬЛ, WЭЙ ДЬЛ

Wəй дьл, wəй дьл,
Хаде бра ћасьл нәкә
Мразе бедьл.
Мразе бе дьл ӧсанә:
Нола баг’ у баг’че бе гӧл,
Нот’ла гаки р’әши qоли бещьл,
Нот’ла красәки щаwи бемьл,
Нот’ла мәшкәке дәсте щотә пире ћ’әфте салида бе
к’ьл.

ћәй зальм, ћәй зальм,
Чиле, бәдәwе, к’аwе, к’ӧбаре,
Әзе дәрд у кӧле тә дьнә’льм.

* * *

Миро, дьле мьн Дерсьмә,
Хwәш Дерсьмә,
Аве ч’әман у канйа те
Ләмә-ләмә, гьмә-гьмә,
Әзе чумә Дерсма жорин,
Мьне ч’ә’ве хwә гәр’андийә,
Хаде храв бькә, бәхте мьнр’а кәс те т’ӧнә:
Әзе ћежа п’ожьм-п’ожьман вәгәр’йамә Дерсьма жерин,
ћ’афа Дерсьме сәкьнимә,
Мьне ч’ә’ве хwә гәр’андийә,
Нава qәлфе qизан у букан,
Чилан у бәдәwан, зәри у домаман,
Зәрике сәрк’ара зәрийанә.

Ве Мәйайе,
We нивро пәзе мала баве хwә да бери,
Дәсте wеда гопале зивинә,
Льнгда гизмед р’әшә фьр’әнгинә,
Т’ли-печ’ийә мьжмьжкә балуринә,
Чәнә кӧр’ә дәгьрминә.
Дәв-дране we шәкьринә,

Institut kurde de Paris

Пози пижинә,
Щие хземе, хземе we шьр'ькинә,
Гöhи гöhарә,
Гöhарә гöпькинә,
Сурәтә сорә гöл-гöлинә,
Ч'ә'вә р'әшә ләгләгинә,
Бьру бьжанге we qәйт'анинә,
Фәрше анийа we щие данздәh qол зер'е фьндәqинә
Йәкә к'аwә к'öбарә we навданә,
Әзе сәр мьле р'асте вәгәр'йамә,
Сесьд шестушәш мовьке пьшта мьн щи h'әжйанә,
Йәкә ч'ә'в р'әшә авьр'е ч'ә'ва әз кöштьмә.

Wәй зальм, wәй зальм!
Чиле, к'аwе, к'öбаре, бәдәwе,
Әзе кавьли гöндада дәрд у кöле тә дьнә'льм.

73. WӘРДЕ

Wәрде, ле wәрдәке,
Сәрhешине, п'әр'бәләке,
Малхьраве, бәсә hелуна хwә чекә сәр бә'ра Wане гола
К'езуке,
h'афа знер жь дәве Гәр'инәке.

Wәрде, чахе әзи хорт бум,
Мьне хортанйа хwәда сиусе бьзмар
Мьн дьк'шандьн т'әхте qоле жь фәләке.

Wәрде, әзе тәйрьм, тәйре сәре ван кәвьра,
hәвал-hогьре мьн h'әму бар кьрьнә, чунә,
Әзе бона хатьре тә ч'ә'в бьруе бәләк мамә—
Т'оз у хöбаре дәwсед wара.

Эле wәрде, ле wәрдәке,
Сәрhешине, п'әр'бәләке,
Бе мьк'ана, бе мьк'ане,
Бәсә hелуна хwә чекә сәр бә'ра Wане, гола К'езуке.
h'афа зьнер дәве Гәр'инәке,

Wәрде, ле Wәрдәке,
Әзе тәйрьм, тәйре базьм,
Әзе к'ӧбара сведа сәр синге же Wәрдәке хwәр'а
qир'инә газә-газьм,
Хӧдева ә'йанә мәмьке Wәрдәке нола баг'-баг'е ве
Р'әwане,
Нот'ла трие Ушагане.
Мәмьке Wәрдәке ӧса ль мьн ширьньн,
Нот'ла трие бь Сьнщьри,
Нот'ла севе Хьртьзе,

Нот'ла гузе Алщәwазе,
Нот'ла һежир-хӧрме жь Бәг'дае,
Нот'ла бастеqе Qаqьзмане,
Нот'ла к'шмише ве Иране.

Әзе нә хӧре каламә,
Нә хӧре пирамә,
Хӧре хорте чардәсалимә.

Эле Wәрде, ле Wәрдәке,
Сәрһешине, п'әр'бәләке,
Бәсә һелуна хwә чекә сәр бә'ра Wане гола К'езуке,
Һ'афа знер дәве Гәр'инәке.

74. МИРО—МИРО

Миро, миро!
Мире мьн сәкьнийә дәре ве диwане,
Бәге мьн сәкьнийә дәре ве диwане,
Сазәки сәр чоканә,
Сазе дәлале дьле мьн ледьхә,
Дькә шьнгин у гьминә,
Сазе wи хәбәр дьдә сесьд шестушәш зарава,
Т'еле орт'е ледьхә һ'аша льнгә.

К'аwа мьн, к'ӧбара мьн сәкьнийә дәре мале,
Ви к'оти дәwар шнәде мере хwәр'а,
Арк'олке тәндуре, даре хьли хари, тузьки qалч'ьк авити,
Әве п'ап'ахгәни, qоче бьзне, даре п'ечьре, т'ар'а мрнщке йәки ӧсанә,
Кузи-ковәланә,
Пози дрежи сәр чоканә,
Бра хаде сәре wида храв бькә,
Нә шӧхӧл дькә, нә хәвате,
Нә т'авате дькә,
Све һ'әта эваре к'еләка мьн п'ор'кӧр'е р'уньштийә.

Газьн у ломан щане мьн ә'вдала хwәде нәкьн,
К'еләка мьн р'уньштийә,
Һурька тәндуреда дькә,
Һ'але дьле мьнр'а wе дьжмерә.

К'әләш к'аwа мьн сәкьнийә дәре мале,
Ви дәwар һ'әраме мере хwәр'а хәбәр дьдә,
Сәр хьрхале льнгә,
Wәй зальм, wәй зальм.

Миро, әзе ль п'нки, тӧ ль п'нки,
Wәрә әме дәсте һәвдӧ бьгрьн һәр'ьн сәр qазики, сәр мәлләки,
Бра хаде храв бькә сәре qази, мәлләда,
Нә го— бәре бәрда дӧ сәре че начьнә сәр бә'лгики.

Һәрге сальхе к'оти дәwар шнәдәе мере мьн дьди,
Хаде бра сәре wида храв бькә,
Бәр дьле мьнда нә һежайә авсирәки,
Зальм, һәй зальм.

75. ЛО, ЛО ЛАWКО

Ло, ло лаwко!
Тәйрьм, тәйре звьстане,
Мьне һелина хwә чекьрийә

Сәр wәлате ширьн часта Ереване,
Мәмке хәлqе дәлал ӧсанә
Һ'әсаве эмише Qaqьзмане.

Ло, ло лаwко!
Әзе тәйрьм, тәйре сәр паизе,
Мьне һелина хwә чекьрийә
Wәлате хәриба ль ве дузе.

Хаде мала qомси-нәмама храв бькә.
Наһелә, әз к'аwа к'ӧбар дәрбаз бькьн,
Һәрсе мәһе сәр паизе.

Ло, ло лаwко!
Әзе тәйрьм, тәйре сәр һавине,
Мьне һелина хwә чекьрийә
Wәлате хәриба ве мерга Гиһадине.

76. ЛАWКО QӦРБА, БАРАНӘ

Лаwко, qӧрба баранә, баран бари ә'рд шьлнәкьр,
Щә'нийа дәлале дьле мьн т'ор'ьн бу,
Дәлале дьле мьн хайнәкьр,
Һәрге мьн хай-хӧдане хwә шәрм нәкьра,
Әзе бьчума пешие. Хәлqе бьгота:
— Толә йар бу, дьл шәwьти.

* * *

Әзе тәйр бум ль дьне гәр'йам,
Әзе qаз у qӧльнг бум,
Сәр ава гола дьмәшйам,
Бона к'аw у к'ӧбара дьһ'әлйам.

Мьне һелина хwә чекьрийә,
Wәлате хәриба Нурәдине,
Мәмке хәлqе т'ели дәлал ӧса ширьньн,
Һ'әсаве т'опраха Диһадине.

Ло, ло wəйло, ле, ле кöлмале,
Мала хəлqе т'ели дəлал маланə wеда,
Мь ə'вдале хаде, мьне дитьбу qəмəрəкə сурəт сорə,
ч'ə'вбəлəкə р'уньштийə теда.

Ньзам баве хəлqе дəлал ве сбе жер'а чь готьбу,
Шр'ьке хземе, ләпе гöhара хар бубу сəр леведа.
Бра йарəкə мəрийа həбə,
Нə бь qизбə, нə бь букбə,
Бра бəжнзьравбə, деме гöли, чəнə ч'укбə,
həрча wе зəрие р'амусə—
Бра савер'а qол, т'ур'а мришке андросе (дəрк'ольк)
бəр тəндуре хwəкə,
h'əтани сбе бəр п'əп'укбə.

* * *

Дьле мьн кəри пəзе ве зозане,
Ван к'очəра дане нивро, бəрхе хwə бəрдане,
Гöнəнге мьн т'фала хаде стöе малхе мале,
Əз нəдамə хортəки чардə сали,
Əзе дамə чиме сəр к'öлəке, савер'а Qоло,
Ант'росе бəр тəндуре, т'ур'а мришке,
h'əтани све сəр синге мьни зəр
Давежə т'уке, ве бəлхəме.

77. ХƏЛИЛЕ QАЗИ

Əман, əман, əман,
Əз Хəлильм, Хəлиле Qази,
Дь днеда дьгəр'ьм сефил у бəлəнгази.
К'афьрбаве, тəе гоште мьн h'əландийə,
Жь həстунгед р'ут у тə'зи чь дьхwəзи?

Əман, əман, əман,
Əре Хəлил, лаwо,
Əw чь дарə дь һ'əwша мə,
Һəр тьшт хwəшə wəхта хwəда,
Дə бра хаде мразе мьн т'ели Ханьме бьqəдинə,
Сəр льһ'еф у дошəкे т'усьз qəдифəда.

Əман, əман, əман,
Хəлил, лаwо,
Əз диһаре wеране, wа wеране,
Тə'винга бəрфе дабу сəр баране:
Дə бра хаде мразе мьн у т'ели Ханьме бьqəдинə
Бра тек'əвə р'ожа ə'йде р'əмəзане.

Əман, əман, əман,
Хəлил лаwо,
Мьн го— Диарбəк'ьр, хwəш Диарбəк'ьр,
Əзе чумə газ у белане wерана шəwьти,
Мьне р'абу дəрде дьле хwəр'а фə'лəк вəкьр,
Ҝ'афьрбаве, тӧ йа мьн буйи, хаде нəкьр.

Əман, əман, əман,
Хəлил лаwо,
Əзе нəхwəшьм, wəрə сəр мьн,
Һəрге гӧнди щинар ль мьн пьрскьн, бе — əw к'е бу?

Əзе бежьм п'ьр' беһ'албум,
Мьн шандийə—
Шехе Бəг'дае һатə сəр мьн.

78. ЛАWҠО QӦРБА, Ə'WРИ ТƏР'Ə

Лаwко, qӧрба! Сəр мəр'а ə'wри тəр'ə,
Бьнат'ара мəда хозангəр'ə,
Ҝ'е дитйə, к'е бинайə
Мəрьв жьна букин малда бьһелə
Пəй жьна мер бьгəр'ə.

Лаwко, qöрба!
Бра йәкә мьнбә, йәкә тәбә,
Бра гöнди малин т'әв шә'дәнге мәбә,
Һәрче мзгинәкә хере жь мьнр'а бинә,
Бра красе щане мьн т'öнәбә.

Һәре кöлмал, мьн го баран бари сәр шилана,
Дә бра кәвр-кöч'ке ә'змана бьбарьн сәр щинара,
Һәрчке орт'а мьн у кәwа гозәл хәбәр бьдә—
Бра һ'әфт сала бьк'әвә эшәк эша дәвдрана.

Һәре лаwко, qöрба!
Ч'ә'ве р'әш бәланә, ч'ә'ве р'әш бәланә,
Мьне р'оже һ'әфт щара
Кьле Спһ'ани кьлданә,
Дә дьве сала исалин сәва ч'ә'ве бәләк гәләка жьне
хwә бәрданә.

Һәре кöлмал, мьне т'ар'әке чекьрийә һәстуе мә'ра,
Т'еле орт'е авитийә бьске йара,
К'е дитйә, к'е бинайә,
Мәрьв йаре т'әзә бьгьрә,
Йаре кәвн п'ор' у п'осидә
Стöе хwә харкьн, һеспре дил
Хwә бьдә бәр диwара.

79. ЛО, ЛО ДӘЛАЛ

Ло, ло дәлал!
Бра мә нәһата бае Wане, ленәхьста, нәһ'әжанда.
Бәжна Дәwреше Ә'вди р'ишие шә'ре,
Qәме у qайше, форме у т'әвгредане.
Гәлә мали у щинарно,
Газьн, лома, жь мьн qжькe нәкьн,
Исал һ'әфт салә мьне хwәйкьрийә
Жь бона дә'не шәве у т'әвр'азане.
Дәлали мале,
Шәкьре нав дәзмале,
Сwаре Хәзале,
Баве Ә'йшане.

Ло, ло, дэлал!
Әзә нә шеwримә,
Һә мьлимә,
Әзе ә'ва р'әшә бәр'ийа жерийә ап'ьнщи спимә.
Нә лаиqи дәве гәдә, гуде ви зәманимә,
Лайиqи смбела Дәwреше Ә'вдимә — р'әшә нарьнщимә
Дәлали мале,
Шәкьре нав дәзмале,
Сwаре Хәзале,
Баве Ә'йшане.
Гәлә һәвал, һогьрно,
Газьн лома жь мьн нәкьн,
Исал һ'әфт салә,
Мьне хwәйкьрийә —
Орт'а крес ве к'т'ане.

* * *

Wәрә домам, мәрәза дьле мьн, домам,
Тә ль бь ч'ә'ва әз дин кьрьм,
Әзе пар ван чаха к'увие сәре ч'йа бум,
Исал жь пер'а тәе әз нава синг у бәре хwәда
кәликьрьм.
Wәрә домам, мәрәза дьле мьн домам,
Мьне ишәв хәwнәк дийә,
Дькьм, накьм нькарьм шьро вәкьм.
Әзе чумә щәм к'әшише әве дере, щәм шехе эздихане,
щәм мәлләнге сӧрмание—
Қәсәки хәwна мьн жь мьнр'а шровәнәкьр.

Wәрә домам, мәрәза дьле мьн домам,
Әзе домама хwә р'асти һәв һатьн,
Домама мьн го: „Тӧ чьр'а ӧсани,
Нә дәиндари, нә хундари, нә щьрмдари, го, чьр'а
ӧсани?"
Го: „Домам, мьн ишәв жь пер'а хәwнәк дийә,
Қәкәси хәwна мьн жь мьнр'а шровәнәкьрийә".
Го: „Лаwко, әзе хәwна тә тәр'а шровәкьм".

Го:— „Мьне ишәв хәwнәк дийә,
Дарәкә зәйт'уне һ'әwша мала баве мьнда р'абубу,
Щоте тирәмә'ра пева дьк'шйа, щоте һ'нара пева **ба бу,**
Феза һ'нара һур дьк'ане сәдәфи бу,
Феза дьк'анада зине мозьргани бу,
Феза зинда ч'ә'вкани бу, феза wе р'астәкә мәйдани **бу,**
Феза р'астеда дӧ тәйре спи дани бун".
Дә домам, мәрәза дьле мьн, домам.
Дә мьн го: „Дара зәйт'уне бәхт-мразе мьн у тәнә,
Щоте тирәмә'ра р'әш — гӧлие мьньн,
Щоте һ'нара зәр-мәмьке мьньн,
Һур дьк'ана сәдәфа — дәв-дране мьньн,
Зине мозьргани — позе мьнә,
Ч'ә'в у кани — ч'ә'в у бруе мьнә,
Р'аста мәйдани — анийа мьнә.
Һәрдӧ тәйре спи — бәхт-мразе мьн у тәнә".

80. ДӘ ЙАР, ЙАР ШИРЬН ДОСТЕ

Дә йар, йар ширьн досте!
Гәлие гӧнде мә р'һ'анә,
Ва р'һ'ана щәw у канинге жорьн кӧлилк данә.
Дә йар, йар йар ширьн досте.

Дә йар, йар ширьн досте!
Баранәке бари жь хӧдеда,
Wе шелу кьрийә щәw у канинге дор маледа.

Дә йар, йар, йар ширьн досте!
Канйа гӧнде мә wе кәвьрә,
К'аwа мьнә к'ӧбар йәкә—
Ч'ә'вр'әшә, бәжнбльндә, деми гьрә,
Дӧһ һатйә ав же бьрә.

Дә йар, йар, йар ширьн досте!
Дьве дӧ севьн, дӧ һӧрменә,
Ишәв эварда сәр синге хәлqе т'ели **дәлал дьчьн-тенә.**

Дә ле, ле, ле, ширьн досте!
Ч'йа бльндә тә навиньм,
Гӧл, сосьн сор дькьн начьрпиньм,
Әзе т'ӧ дьла сәр дьле хwә у тәр'а нәh'әбиньм.

Дә ле, ле, ле ширьн досте!
Дьве, hива гӧнде мә дәрк'этийә сәр дәлава,
hив хәйдийә, начә ава,
hәргә кӧла хәлqе авитийә бьне пә'нийа,
Кӧла мьн ә'вдале хӧде авитийә дьл-h'ьнава.

81. ӘМАН, ӘМАН БА ТЕ

Әман, әман, әман.
Ба те, баран дьлуринә,
Қәwа гозәл h'мама мәйдана ә'щәма дьмәшә дәвп к'әнә,
Сәре п'ор'е гӧлийа шьлә.

Wәй тәньке, чумә Qәрәqәла шәwьти дәве аве,
Қәwа гозәл к'офи харкьр сәр к'тане,
Wәй кәч'ьке, дә тӧ р'амусанәке бьдә мьн ә'вдале хаде,
Дәwса р'амусане пар у перар wе бе к'ьфше.

— Wәй эт'имо, эт'име бәр диwара,
We тә дьхә бәрф у баран,
hәрге мьн хәй-хӧдане хwә шәрм нәкьра,
Мьне тӧ хwәй бькьрайи минани бәрхькә бәр к'озбәре.

* * *

hәре дәлал, hәре дәлал,
Т'асә спийә, авә зәлал,
Әзе бьхӧм, тӧ бе-h'әлал.

Әзе феза ч'әме Мураде к'әтьм,
Ч'әме Мураде ль мьн ч'ькйа,
hәре к'оче ә'мәл у бәргәла р'е ль мьн нәда.
Әзе дәрбаз бум:

Дӧ зəри феза малада п'алда бун,
Го: „Малхьраво, тӧ ль ван нава чь дьгəр'и?"
Мьне го: „Ԛалие əз кал кьрьм,
Щаһьлие мала хwə жь мьн баркьр,
Ԛ'ер у к'əмбəра тəньшта мьн кӧл кьр",
Нарин лаwо, гредана к'олозе тə р'омани.

82. ХƏЗАЛ

Хəзал, һəрче бəрфе ви белани,
Əзе һ'əлйам, нəһ'əлйам,
Мьне т'асəк аве све сар же нани.
Əзе гостилкəкə зивин бума,
Бь т'линга тə мевани,
Хəзал навə, дəлал навə,
Дьлке мьн к'əтие, ч'арə навə.

Мьне хəзалəке р'акьр баг'е Дəлмə жь Р'əwане,
Неч'ирвана тə'жи-т'уләнге хwə бəрдане,
Мьне пьрса Хəзала хwə кьрийə,
Дьве:— Хəзала тə чуйə р'аста Аг'баране,
Хəзал навə, дəлал навə,
Дьлке мьн к'əтие, ч'арə навə.

Хəзал щане!
Ль бəр дəре мəда дарк'арчинə,
Ԛəсəки хӧдан хер т'ӧнинə,
Р'авə сери даwəшинə.
Һəрче орт'а дӧ дьла, чар ч'ə'ва хəбəрдə,
Бра хере жь əwлəде хwə нəвинə,
Хəзал навə, дəлал навə,
Дьлке мьн к'əтие, ч'арə навə.

Хəзал, мə диһаре Норəдине,
Ԛəwе гӧнде мə хəйидийə нае сəр һелине,
Йанга исал һатйə сəре мьн у тə,
Нəһатийə сəре Лəйл у Мəщрум,
Хəще, Сиабəнд, Мəме, Зине,
Хəзал навə, дəлал навə,
Дьлке мьн к'əтие, ч'арə навə.

83. Ə'ВДАЛЕ ЗƏЙНЕ

Ə'вдал го:
„Qӧлнге бəр'ие те дьqир'инə,
П'əр' у баска сəр мьн ə'вдале хадеда дьwəшинə,
Qӧлнго, малхьраво,
Ч'ə'ве Ə'вдале Зəйньке корьн,
Qанате тə шкəстинə,
Кәсəке хӧдан хер т'ӧнинə,
Дəсте Ə'вдале Зəйньке бьгрə,
Бьвə сəр һ'əкиме wи ə'щəмə".

Ə'вдал, кавла гӧнде Марде wе зəвəшə,
Ə'вдале Зəйньке бəр диwаре мир,һ'акьма wе дьмашə,
Кәсəке хӧдан хер т'ӧнинə,
Дəсте Ə'вдале Зəйньке бьгьрə
Бьвə бəр ощаха шех Бадинə.

Ə'вдал корə, р'е навинə,
Дəсте хwə диwара дьп'əлинə,
Кәсəке хӧдан хер т'ӧнинə
Дəсте Ə'вдале Зəйньке бьгьрə,
Бьвə ба һ'əкиме бь урьсə.

84. АСЕ

Асе, зозан нəма, мə ле дани,
Ле һ'əйране, кани нəма,ав же нани,
Əзе дькьм т'ели Асе бьр'əвиньм,
Qəwл-qрар нəмайə исал ви зəмани.

Асе, Дьнгнинга шəwьти we һəwайə,
Əме һəр'ьн ода Фəти ба Р'зайə.
Һəрге Р'за шкйате мьн у Асе пьрси,
Əзе бежьм — мьн qəлəне Асе парва дайə.

— Ло Һ'əсəно, наве мьн Асейə,
Синг у бəре мьн щаминга дəве р'ейə,
Р'евачуна гəлə мəрьв лейə.

Аса мьне хәлqе хәрибр'а һ'әзар зер'е зәрә,
Һ'әсәнике хwәр'а арзанә бәр авейә.

* * *

Асе, зозана Аһ'мәде Сә'до we бь сусә,
Зәйдо го: „Мирзә, әзе бежьм, тӧ бьнвисә:
Әзе дькьм Асе бьр'әвиньм,
Бавежьм нава эла мә,
Эла мә эләкә дәрәqа динда бенамусә.

Асе, мәгьри, мәлубинә,
Һесьра сәр сурәте сорда мәбаринә,
Хаде р'ә'мә, хәльq к'әримә.

Асе, бәжна мьн ханьме,
Нола финщана фәрфури сәр т'ахьме.
К'отие мере мьн ӧсанә,
Әзе — мьне накьм бәре хwә бьдьме.

Асе, мәгьри, мәлубинә,
Һесьра сәр сурәте сорда нәбаринә,
Хаде р'ә'мә, хәльq к'әримә.

85. ЩӘРЩӘРИС

Щәрщәрисе we бь һ'әзә,
Хәлqе дәлал тана сол у гора, шара гәвәз ле дьбәзә.
Ба ле к'әто, к'е дийә, к'е бинайә,
Qизәкә чардә сали тек'әвә һ'әмеза мәрийа,
Пе нәвә сурәте сор бьгәзә,
Ле мерада кӧле к'әти.

Щәрщәрисе бәри авә,
Хәлqе дәлал тана сол у гора, шара гәвәз дайә навә,
Ба ле к'әто, к'е дийә, к'е бинайә,
Qизәкә чардә сали тек'әвә һ'әмеза мәрийа,
Пе нәвә биньнә р'ае,
Ле мерада кӧле к'әти.

Щәрщәрисе wе бь сисә,
Хәлqе дәлал шьвети зер'а нава к'аг'әзе дьч'ьрусә,
К'е дийә, к'е бинайә,
Qизәкә чардә сали тек'әвә һ'әмеза мәрийа,
Пе нәкә т'ер р'амусә,
Ле мерада ба ль тә к'әти.

Дарәк һ'әwша мала баве хәлqе дәлалданә,
Бьне даре гьрейә, сәре даре һӧрмейә,
Бәлге даре т'әвда хӧрмейә,
Р'ьндайа хәлqе дәлал дайә бәрәка Синәке ч'йае
Qӧлпе, дәшта Р'әwане педа-педа дайә бәр хwә.
Шкьле хәлqе дәлал ӧсанә,
Шьвети шкьле к'аг'әзе данздә синота qоле хwә леданә.

86. ӘЗЕ СЕВЬМ

Әзе севьм, сева тәр'ьм,
Qәрәфила к'әскьм, дор бь п'әр'ьм.
Әзе гӧльм, гӧла нава баг'а,
Һешин дькьм бәр хрщите һәрдӧ т'аг'а,
Нә wәлә әзе дәсте к'әләш лаwке хwә бьгрьм,
Бьвьм Сариблахе нава баг'а.
Wәки р'оже се щара ч'ә'ве мьн ч'ә'ве к'әләш лаwке мьн нәк'әвә.
Qам-qаната чоке мьн т'ӧнинә пе бьгәр'ьм.

* * *

Лаwьке мьн чу, ида нае,
Wәйла мьн тәнийа Муше р'у дае,
Лаwьке мьни, лаwьке мьни.
Лаwьке мьн чу, дәрәнги бу,
Wәлате хәрибие гәр'йа альнщи бу,
Һ'әйа лаwьке мьн wәлате хәрибие вәгәр'йа,
Фәлqа п'ор'е мьн р'әш бу, йәк спи бу.
Лаwьке мьн хәйиди бав у бре,

Дайә сәр р'енга ве ог'ьре,
Лаwько qӧрба, тӧ qасәке wәрә бьн синга ве чадьре,
Лаwьке мьни, лаwьке мьни.

Лаwько qӧрба, һәрге дьчи, мьн бьбә хwәр'а,
Әзе шиве бьчьньм щә'нуйа тәр'а,
Һәрге хәлqе кӧр'е хwә кӧшт, мала хwә хравкьр,
Бе — кәwәкә гозәлә мьн qорьх кьрйә нәвса щане хwәр'а,
Лаwьке мьни, лаwьке мьни.
Лаwько, тӧ мәгәр'ә һива р'она,
Тӧ к'әрәмкә нав бостане ван хийара, ван кӧндьра,
Лаwьке мьни, лаwьке мьни.
Лаwько qӧрба, тӧ мәгәр'ә шәвәр'әша,
Тӧ к'әрәмкә нав бостана ван хийара, ван зәвәша,
Лаwьке мьни, лаwьке мьни.

Institut kurde de Paris

87. ДЬЛЕ МЬН

Дьле мьн харда, һа дь харда
Мина сазәки сазбәнда жорда бинә жь дәрда,
Хаде бькә мразе мразхаза,
Хаде мразе мьн жи тә бькә шәвәк шәве паиза,
Р'ожәк р'оже бһара жь бһарда.

Домам, ч'ә'ве тә ч'ә'ве мийа,
Р'әшгӧлие тә ӧсаньн мина шрите дор гәмийа.
Һ'әйфа мьн те wе һ'әйфе калә баве мьн пирә,
Дайка мьн әз дамә сәр сеwийа.

Домам, ч'ә'ве тә ч'ә'ве ӧсаньн, мина qаза,
Р'әшбруе тә ӧсаньн, мина шрите дор саза,
Һәрче qӧмситийа мьн у тә кьр,
Бра дәсте wана нәгижә т'ӧ мраза.

88. ЛЕ ЩАНЕ

Ле щане, ле щане,
Ль мьн бари бәрфа шьлә,
Гьрти газ у белана к’амбах — мьл бь мьлә,
Wәрә тӧе п’еша йорг’ане һьлин, бьк’әв бьн щьле,
Бәлки бьбйа р’амусане мьн у тә бь әшq у дьлә.

Wәрә Хата мьн, ой, ой ой!
Ле щане, ль мьн бари бәрфа п’ьр’ шәп’әйә,
Р’амусане qиз у буке дь гӧндада р’астгәләйә.

Wәрә Хата мьн,ой, ой, ой!
Ле щане, наве зозана гӧнде мә п’ьр’ бльндә,
Кани ль бәрда
Хазика мьн жь хера жь хадер’а
Бла дәвке мьн бьк’әта нава щоте мәмке тәда,
Бла к’опәк мере тә тә бькӧшта, мьн бьда сәрда.

89. QӘМӘРЕ, ӘЗ ДӘЛАЛЬМ

Qәмәре, әз дәлали, тӧ дәлали,
Мьне qәмәра хwә бьжартийә
Нава эла сипка һ’әзар у һ’әвсьд мали.
Qаша к’әмәра qәмәра мьн шькәстийә
Зәр хзема wе ӧнда буйә,
Әзе р’абум чум кавьла Wане
Бища дәсте хwә кьрйә щева мьн,
Памошнике мьн бьрийә,
Әзе звьр’им һатьм щәм qәмәра хwә,
Сефил һ’але мьн дәйндари.

90. ТӘ Ч’Ә’ВР’ӘШЕ

Тә ч’ә’вр’әше, бьри qор’е,
Әзе наве шьрин тәр’а дьвем — П’ор’е,
Дә тӧ wәрә р’амусанәке ве нивро мьн к’әрәмкә,
Бра т’ӧ кӧл, к’әсәр сәр дьле мьн маруме хаде нәчә ах
у гор’е.

Institut kurde de Paris

Бәрфәке бари ч'йа һьлу кьр,
Wәрдәке к'әтьнә ава, ав шелу кьр,
Пар ви чахи кәwа гозәл qорьхкьрйа нәвса щане мьн
ә'вдале хаде бу,
Исал жь пер'а к'оти шо̆ндәйи п'иси мера—
Кәwа гозәл мьн к'уви кьр.

91. САЛЕ ДЬ ЗӘМАНА

Сале дь зәманана,
Бәрфәке барийә пьшта мийа,
Шьлкьрийә qотьке беривана,
Бәра хаде мразе һ'әфте у до̆ мләта бькә,
Мразе мьн Шениа Һ'әсо
Qәмәра р'әшә тари, qәрәwьла
Колхозе, бәр бостана жи пер'а.

Дьле мьн гәрма дь һавиие,
Бәра хаде мразе һ'әфте до̆ мләти бькә,
Мразе мьн Шиние бькә
Хәбатчинга бәр машине.

92. Р'ӘWАН

Р'әwана р'әнгин wе бь дерә,
Wәй qьмәре, заре мьни морә,
Хәлqе ә'мре хwә дайә сәр ә'мре qизан у бука,
Тә ә'мре хwә дайә сәр ә'мре жьна мерә.

Дәре мала баве мьн qәрахә,
Кәwа гозәл дьгәр'ә таqа кондрә, qолке чо̆хә.
Гәдә лаwько, го̆не мьне сто̆кра тә бә,
Әзе дьчьм wәлате хәриба, то̆ дьмини,
Те р'енга хwә дәре мала баве мьнхи.

93. МАЛЕ МӘ ДАНИНӘ ЗОЗАНА

Мале мә данинә зозана ль ве р'езе,
Қәрне бәргәла хwә данә фезе,
Хwәзьла әзе свәке зу р'абума жь һ'әмезе.
Мале мә данинә ль ва дьнга,
Әзе дькьм һәр'ьмә дьзийа щоте зәр мәмька,
Дәсте мьне к'әте морие льнга.

94. ҚӘЧ'ЬКЕ, ҚӦЛМАЛЕ

Қәч'ьке, қӧлмале!
Йарәкә мьн һәйә мәһ'әла wәда,
Сәре хwә гьреда бәр qәлахе бь тә'лдада.
Әзе һатьм,мьн го — кәwа гозәл,
Бра р'амусанәке щане мьн ә'вдали хаде к'әрәмкә,
Бра к'от'и, шьндоке дәwаре мере wе жь мал дәре,
гӧлләкә п'иштоне
Бәри бәдәна мьндә.

95. ӘРЕ, ЛА ДИНЕ

Әре, ла дине, ла дине!
Мьн го — мьн дәрк'әти стерка гӧлә,
Мьн дәрк'әти стерка гӧлә,
Шәwqе дабу пешбәри стер'ә.

Қәч'е, агьри қӧле бәйт'а баве
Тәда р'уни, дә тӧ р'авә,
Р'амусанәки бьдә—
Дәqа нава синг у бәре тәда мьн к'әрәмкә.

96. ӘМЕ ЛЕ

Әме ле, Әме ле, Әме ле,
Qәмәра мьнә р'әшә тари,
Мьне qәмәра хwә жьбартийә
Нава эла һ'әсьнийа, һ'әзар һ'әфсьд мали.

Хзема qəмəра мьн шькəстийə,
Дəлил һ'але мьн сефили,
Мьн мə'руми, мьн дəйндари.

* * *

Эле qəмəре, дə тӧ щг'аре мəк'шин,
Щг'арə ль тə нае,
Дə тӧ qӧт'ийа щг'аре хwə бьшкенə, бавежə дəр сəрае,
Мьне сӧндəке харийə, qəсəмəке жь пер'а—
Əзе т'əрка ч'ə'в у бруе бəлəк, бəжна нивчə надьм,
Һ'əтани дəргуша кӧр'ине п'еша тə нəгьрə,
Мьнр'а нəвежə — баво,
Тəр'а нəвежə — дае.

Qəмəре щане, мьне сондəке харийə Шəрəфəдине,
Мали гӧндийа һəв данинə,
Т'ӧщара əw хəбəра зари бь мьн нинə,
Wəки к'əфил мери тə дондзə гӧлла щане мьн бьжмьрə,
Т'ӧщара дьле мьн, дьле qəмəра мьн наминə.

Qəмəре, дəвə дран жь фəнəре,
Əзе кавли гӧндада ахин дькьм жь ве к'əсəре,
Мьле qəмəра мьн нəгьртьн пəданə хортəки чардəсали,
Гьртьн данə йəки дəрдо-мəрдойи һ'əйште сали, мере
бəре.

97. ҺƏРЕ ДƏ МЕВАН

Һəре дə меван, дə меван,
Тӧ меване мьни.

Мевано, qӧрба, мала дьгəр'и
Малə ванə,
К'ома зəрийа дьгəр'и—
Хwəр'а — хwəр'а əм хӧйанə.

Меван, qӧрба, һəрке тӧ пьрса таме мала баве
мьн дьки,
Таме һəри пешинə,
Дӧ щергə диwаре wинə,
Чаргошə данинə.
Пашйа т'əwла мала баве мьн qӧлə,
Шəв нивəка шəве теда wəрə харə.
Һəрке де у баве мьн тə һ'ьсйан,
Əзе бежьм — нə меване синг у бəре мьнə,
Qəрəwле шəвейə,
Шаш буйə,
Һатйə аве дьгəр'ə.

Дə меван, тӧ меване мьни,
Тӧ р'онайа ч'ə'ве мьни,
Тӧ дəстмала сəр дəсте мьни,
Тӧ р'онайа ч'ə'ве мьни.

Əзе чумə Идра wеран дк'ане,
Дк'ане һəрə пешьнə,
Һəрчи базаре мьн кəwа гозəлр'а кьрьн,
Һ'əму шə'р бу, шмаqинə,
Синг у бəре кəwа гозəл ӧсанə—
Форма мале кандрабад,
Мəрьв wəлате хəрибие бинə,
Дə меван, дə меван,
Тӧ меване мьни.

98. WƏРƏ Т'ЕЛИ

Wəрə Т'ели!
Гəлие гӧнде мə бь һəзə,
Т'ели гəwра мьн зозане һəрə жорьн тана сола у гора
we дьгəр'ə.

Һ'əйфа мьне те we һ'əйфе,
Т'ели гəwра мьн к'əтийə
Дəсте к'оти, шьндоке, дəwаре,
Мера,бь дəве хwəйи гəни, дране хwəйи р'ьзи—
Сурəте Т'ели гəwра мьн дьгəзə.

Г'ели, кӧлмале!
Гәлие гӧнде мә бь гунийә,
Гәдә лаwько, qӧрба, наве мьн Т'елийә,
Йа дитйә хwәр'а, мьн жи дийә.
Хаде, мере хаде ә'йанә, наве мьн Т'елийә,
Һәрке тӧ пьрса р'астие мьн дьки,
Әзе хатуньм, лаwьке мьн щндийә.

99. WИ К'ӘЛӘШО

Wи к'әләшо, ч'ә'ве мьн р'енга бәwраре,
Лаwьке мьн сйаре щә'нуйа т'ур'ә,
Пар'а бәрда р'ишие шә'ре.

Лаwько, һеwа, ль мьн һеwа,
Хера хwәзьл шәвәк шәве паизе,
Р'ожәк р'оже бһаре,
Сәр синге мьн qазахе
Бьвйайи йолдаши меван.

Лаwько, qӧрба, ч'ә'ве мьн р'енга знерә,
Сбәйә, к'ӧбара сбейә,
Лаwьке мьн сйаре бози зравә,
Сәкьнийә сәре р'ейә.

Хера хwәзьл мире мәзьнр'а
Мзгиникә хере мьнр'а бата,
Бьгота: „П'иси дәwари мере тә
Wәлате хәриба мьрийә".

Мьне дәсте гәдә лаwьке хwә бьгьрта,
Мьне эварда банйа сәр малейә.

Institut kurde de Paris

Ло, ло гәдә, тәе әз хапандьм, нәр'әваҥдьм,
Тә әз кьрьмә дәзмала сәр дәста, зәнда xwә аландьм.

Ло, ло гәдә, һива гӧнде мә бльндә,
Шәwqe дайә говәка дне, нав баг' у бостане дора гӧндә

Ло ло гәдә, тӧе дьчи wәз бь тәр'а,
Wәхте тӧ дьчи wәлате хәриба,
Гава кӧ һәвал, һогьре тә дьпьрсьн,
Бе мьн кәwа гозәл qорьх кьрйә, нәфса щане xwәр'а.

100. ӘЛӘГӘЗЕ

Әләгәзе, кон бь р'езе,
Сери пек'әтьм һ'әта фезе,
Әзе т'асә канинга ава ве кание
Текьм qьлча ве шә'ре, ве к'тане,
Гәдә лаwьке xwәр'а бьшиньм сәр к'отане.

Әләгәзе, ав ль к'ӧ те,
Щот кәвьре шәһәре Qӧлте,
Гәдә лаwько,
Йа мьн у тә бошә, сәре се мәһанә,
Wәрә бьвьн хушк у бре ве ахрәте.

101. Ч'ЙА ГОТӘ Ч'ЙА

Ч'йа готә ч'йа:
— Әме xwә бавен qӧльнга, тәрәwьле сәре ч'йа,
Wәлате хәриба шьр'ька гьстилка р'ьжйанә,
Сәр т'ли печ'йе qәләмчийа,
Һәрче wаре баве wани р'әшә,
Бра р'унен к'еләка к'омьрчийа.

102. ДЬЛЕ МЬН ЗӘРИЕ

Дьле мьн зәрие,
Әзе гәр'йабум дне,
Мьне хwәр'а дӧ йар гьртьбун жь т'ор'ьне,
Йәк сәре ч'йа,
Йәк кавьла П'ьшавеле гӧнде ван гӧрща.

Әзе чубум щәм йа сәре ч'йайи
Мьне дәсте хwә авит р'әше-р'әш гӧли,
Qиза к'әре мьн к'уви бу,
Хwә авитә нава ван гӧр'нийа.
Әз мә'руме хwәде
П'ор' у п'ошман вәгәр'йам һатьм,
Йа гӧнде ван гӧрща,
Мьн леньһер'и йа гӧнде ван гӧрща
Красәки шолков маргизет дабу бәр кел у друне ван
дәрзийа.

Әман кәч'ьке, кӧлмале,
Хнус хwәшә Бингол бәрда.
Qиз, буке мә ӧсаньн — мала баведаньн,
Дера хwә дькьн кӧртьк сәрда,
Агьре кӧле мала баве к'әте.
Тәе сала исальн
Дьле мьн кьрийә мьск'әне кӧл у дәрда.

К'аwе, Муша хопан баг' у р'әзә,
Хәлqе т'ели дәлал аминиа дьле мьнр'а шандьбу шә'ра
сәре хwә гәвәзә,
Дә бра хwәде мразе мразхwәза бькә,
Бра мразе мьн щәм хәлqе т'ели дәлал бькә орт'а сале,
һива т'әзә.

Әле к'аwе, мьн ньзанбу дәрде дьла һа бь wайә,
Мьне сонд бьхара наве бь хwәдейә,
Щарәк сәре хwә нәдькьр ве хәтае, ве бәлае.

8—2028

Эле к'аwе, баран бари жь ә'змана,
Wе шьлкьрьнә код у мәшке беривана,
Шьлкьрийә дар, кӧлаве ван швана.

103. ҺӘЙ ЛЕ

Һәй ле т'әрәсе, т'әрәсбаве!
Бәжна ве т'әрәсбаве зравә жь та р'ьһ'ана к'ӧрси-
мьрси.

Т'әт'әрәке Стамбола кавьл дәрк'әт,
К'әтийә wәлате Анадолие,
Сбәйә, р'асти мьн һатийә,
Хwә авитийә сәр даре дар'ьме—
Кӧл у дәрде мьн дьпьрси.

Го: „Кӧр'о, эт'имо, хәлqе мьни т'ели дәлали,
Шәбаба мина стерәки, жь дь стерәке каwрани qьр'а,
Жь к'ӧли ә'змин дәрдьк'әвә ль бәри һиве нава п'әнщ
р'ое,
Бь мqабьли стерке Ләйл у Мәщруме дьсьньнә.
Пеш дәфәки чәрк'әзива
Пеш т'ьрке qиз у хорте ви зәмани.

104. Т'ИМАРЕ

Т'имаре, сәр хәлате,
Ба дьһ'әжини р'ишйа ч'аре,
Әзе qәдәре к'әләш лаwьке хwә бьгрьм бәр ве баһаре

Т'имаре, т'ели, т'ели,
Бәһәра Wане бәр дьч'ьлвьли,
Әз шаһьрьм, тӧ бьлбьли.

Оестане дар у севә,
Әзе qәдәре к'әләш лаwьке—
Хwә бьгьрьм жь иро пева.

Т'имаре, wе ль сәр р'әзанә,
Тӧ бәс бькә wан мәлһ'әзанә,
Мәмьке достка мьн севе сорьн,
Һеди бьдьнә бәр wан гәзанә.

Лаwьке әрмәни, әсмәрәк тари,
Тә лев шәкьрьн, дьдан сәдәфи,
Мьн слав сәд слав шанд чь бькьм диһари.

105. ӘМАН, ӘМАН ДОМАМ

Әман, әман, әман,
Домам, мьн тә дьбе,
Тә мьн — набе,
К'аг'әз, бәрәт'е мьн у тә к'әтьнә аве.

Домам, дә тӧ wәрә әз тә бьр'әвиньм,
Бра к'отне мере тә бьдә наве.

Домам, лаwьке мьн дӧдӧнә,
Йәк кӧр'е апе мьнә, йәки дьнә,
Гава эваре кӧр'апе мьн те пьшта хwә сәр щие
мьн вәдькә,
Мьн т'ьре мә'ре р'әшә, рӧһ'ьстине р'ӧһ'е мьнә,
Енге дьне мьн qәбул кьрйә әшq у дьлә:
Мьн ньзанбу хәлqе хәрибә,
Диса жь qәwме баве мьнә.

Ви кәри пәзе чәнди вайә,
Нерне навда нот'ла гайә,
Лаwьке мьне qәста синг у бәре мьн кьрийә,
Щот мәмька жер'а слав дайә.

Кәрие пәзе ве нәqәве qәрqаш дькә,
Һәрге һуне пьрса жь мьн дькьн,
Әw qәләне мьн бәдәwә.

Лаwько, пәзе нивро һатә дә’на,
Нери к’ӧта сәр швана,
Дьле мьн к’әтә хала сурәт,
На wәлә, т’ли печ’ие блурвана.

Қәри пәзе ве һьлһьле,
Нерие кәвәр пешие һьле,
Хаде гӧнде мәр’а qәбул нәкә,
Гӧндәки ӧсанә, наһелә шәвәке
Лаwьке мьн бьк’әвә п’ашла мьн щаһьле.

* * *

Домам, тә ль бь ч’ә’ва, ч’ә’вә чәндьн,
Бру бжанга һ’афе ч’ә’ва гьрт говәндә,
Нишанәке нава синг у бәре домама мьнданә,
Донздәһ мәллә, мәлләнге бь сӧрмани,
Сездә к’әшиша, к’әшише Әрмәнистане,
Чардә шеха, шехе эздихане—
Нә те готьн, нә те хwәндьн,
Диса мьн ә’вдале хwәде жь һәв дәрани.

106. ЛО БАВО

Ло баво, бәжна баве мьн дара кәте,
Бу гужинйа һәспе кәке мьн бәр ч’әме Шәрәфдине,
Ог’ра кәке мьнда се щара сәбьр к’әте.

Мьне һивйа хwә гиһандийә мире мәзьн,
Диндара кәке мьн бьвә диндара аг’анге qиамәте,
Чаwа әзе нәгьртьм нәдамә хорте мал бь гӧндда,
Һ’әфт салинге вьрда дьле мьн те һәбу,
Дәсте мьне гьртийә, әзе дамә К’әриме Әждиае,

Ло баво, бәжна баве мьн дара тәр’ә,
Бу гӧжинйа һәспе кәке мьн—
Бәр ч’әме Шәрәфдине qал у шәр’ә,

Мьне һивйа хwә гиһандийә бәр мире мәзьн йәке
жорьн,
Дәф у зӧр'не бук у зә'ва бәр дәре кәке мьн нәгәр'ә.
Чаwа әз гьртьм нәдамә хорте мал бь гӧндда,
Һ'әфт салинге дьле мьн те һәбу,
Дәсте мьн гьртийә, әз дамә К'әриме Әждиае.
Зора мале дне.

Ло баво, бәжна баве мьн ло дара гәзе,
Бу гӧжинйа һәспе кәке мьн —
Бәр ч'әме Шәрәфдине банге бәзе,
Мьне һивийа хwә гиһандийә бәр зйарәта Тәндурәке,
мире мәзьн,
Сала исальн кеч'а кор бәр дәре кәке мьн ә'вдала хаде
нәзе,
Чаwа әз нәгьртьм нәдамә хорге мал бь гӧндда,
Һ'әфт салинге дьле мьн те һәбу,
Дәсте мьне гьртийә, әзе даме К'әриме Әждиае,
qонще доже, алтк'олк'е тәндуре.

Ло баво, бәжна баве мьн дара ч'уке,
Бу гӧжинйа һәспе кәке мьн
Бәр ч'әме Шәрәфдине бәр гедуке,
Мьне һивйа хwә гиһандийә
Зйарәта Тәндурәке, мире мәзьн йәке жорьн,
Бәлге сала исальн жь пер'а бьт'әр'ьбә бәхт у мразе
мьн ә'вдал буке.

107. ЗОЗАНЕ МӘ

Wә зозане мә ч'ерандьн,
Ханбәрдира дув гәр'андьн,
Qизе т'аха wә,хорте т'аха мә һ'әбандьн.
Бра хаде к'отие мерар'а qәбул нәкә,
Чаwа дәсте мә жь хәлqе дәлал жь һәв qәтандьн.

Қ'лита дьла бинә, дьла вәкә,
Гази һәвал, һогьре дора мьн у хwәкә,
Һәрчи дәрде дьла дитийә,
Бра газьн, лома мьн, тә нәкә.

Сәре мьн дешә, дьле мьн бь пер'а,
Дә р'авә шә'ра гәвәз бьк'ӧтә бәр qоли зер'а,
Чьqа жьнә р'ьндбә, диса мери толә,
Йаре дьгьрә сәр жьнар'а.

Мә дәрк'этийә п'әлтә ә'wре р'әши тәр'ьк,
Қ'әтийә сәр бедәра жерьн т'әв дьгәр'ә,
Қ'е дитийә, к'е бинайә,
Кӧр'апе пьч'ук пәй жьнапа кӧр'апе мәзьн бьгәр'ә.

Кәч'ьке, дә тӧ р'авә һәр'ә бере, берйа мийа,
Дә тӧ лә'зәки тек'әвә к'еф, һ'әнәка, лаqьрдийа,
Һәрге де у баве мьн жь мьн пьрси,
Әзе бежьм зер'әки пьч'ук бу, сәре мьн qәтийа.

Дәрде мьн бәжна тә ханьме,
Мина шмамока һьлдьн дайньн сәр т'ахьме,
Дәсте кәwа гозәл гьртьн данә кале һ'әфте сали,
Шәве һ'әта све пьшта хwә дьдьме.

108. Ә'ЙШАНЕ

Ә'йшане, бәр ч'ә'ве мьн думанә,
Qәсре вьрда Qаqьзманә,
Синг у бәре Ә'йшана Мирзә аг'а ӧсанә,
Минани мадане т'әв зер'анә.

Ә'йшане, ч'әме дәре мала мәр'а ав дьһ'әр'ә,
Ше у шебьске Ә'йшана Мирзә аг'а сәр сурәте сорда бунә п'әр'ә.

Ә'йшане го:
— Лаwько, тӧ деранби,
Баве мьн qәwл у qраре хwә п'ошманә,
Све бәри бәрбанге we мьн бьдә пенсьд зер'е
щәлалйанә.

Гәдә го:
— Ә'йшане, wәки ӧсанә,
Qәwата мьне т'ӧнә,
Әзе һәрчар мале баройа дайньмә ог'ра ве гәрәwе.

Ә'йшане, тә крас чите, мезәр к'овә,
Т'ели Ә'йшана Мирзә аг'а дьгәр'ә обә-обә.

Ә'йшане го:
— Лаwько, тӧ деран би,
Паши мьн ә'вдала хаде,
Наве зәwаще хwә бькә т'обә.

109. ХАНЕ

Хане, эле Хане, Хане!
Дьле мьн тә'винга бәрфа ве бараре,
Дә we дьбарә сәр к'амбаха Әрдише Әзьргане.
Wәй малино, wәй гӧндино,
Әзе дькьм Хана хwә бьр'әвиньм,
Бавежьм бәр бәхте Мелик' Мелик'е Qәрәсобане,
На wәлә, әзе дькьм Хана хwә бьр'әвиньм,
Бавежьмә бәр бәхте к'әшише бәр дера ве Т'от'мане.

Эле Хане, Хане, Хане!
Қӧла дь дьлане,
Дәрдәки бедәрмане,
Дәзмала сәр дәстане.

Эле Хане!
Исал саланә салани тьрсә,
Алики мә Р'омә,
Йәк ә'щәмә,
Йәк урьсә,

Әзе дькьм Хаӊа xwә бьр’әвиньм,
Бавежьмә бәр бәхте к’әшише бәр дера ве Т’от’мане,
Бәлки һ’але мьн Хана мьнва т’әв дьпьрсә.

110. ЭЛЕ ЭТ’ИМЕ

Эле эт’име, сала бь зәмана,
Һ’әфт хwәзьл ль wи чахи мале мә данинә Әләгәзе бь зозана.
Хаде бьqәдинә, бькә мразе мразхwәза,
Мразе мьн кәwа гозәл сәре Сп’анголе сәр беринга һәрдö Даwа.

Эле эт’име, зоме һ’әйа зоме,
Qр’ане мала баве хәлqе дәлал гранә начә гоме,
Дьве щавәкә хере мьн ә’вдала хадер’а һатьбу,
Гәдә лаwьке тә тана крас, дәрпе чьфтә хас бу, мәшйа нава к’оме.

Эле эт’име, wәхта мале мә ль кона бу,
Мьн у хәлqе дәлал соз, qәwал, qйал һәвр’а дабу,
К’аг’әзе мә р’әш бу, бәрат’е мә wьнда бу,

Эле эт’име, ә’ва р’әшо, шалмадани,
Дә тö р’авә шар у шәмаqйа гредә дора т’ьфтьке Слевани.

Дьве , qöр’әчийа, qöр’ә дани,
Дәлале дьле мьн сәр qöр’ер’е сәкьни,
К’аг’әзе р’әш дәрани.

111. МРАЗЕ МЬН

Мразе мьн у хәлqе дәлал бь т'әв нәбу,
Гредана qайша комсомолие пар'а вәбу,
Мьне пар'а чу греда,
Мьн ди бранге мьн к'уч'а Абовйане р'асти мьн һат.

Го:— һәре толе, әw чи тәбу?
Тә кәч'ьке, нола ч'ьра,
Тә бьмьрә бав у бра,
Тәе чаwа дәрде бәжна хwә к'аwа к'ӧбар хачхун кьрьм
аним вра.

Әзе ханики чекьм ль ве дузе,
Дәрики лехьм даре гузе,
Әз гәдә лаwьке хwә теда дәрбаз бькьн,
һәрсе мәһе ве паизе.

112. СӘРЕ СӘРДА

Сәре сәрда мьн хер нәдийә,
Жь хwә ви дьли,
Дарәк һ'әwша гәдә кӧр'хале мьнда дьшьт'ьли.
Кәч'ьке, кәч'мәтине,
Кәч'ька бавк'әрәме,
Кәвоткәкә стӧхьрхалә, п'е нарьнщимә,
Әз бешькә, бешьвимә,
Әз бьмрьм ә'рде Р'оме,
Бминьм нәфса гәдә кӧр'хале хwәр'амә.

Кәч'ьке, тӧ гӧл би, тә бин накьм,
Шәкьре qәнд би, тә кәр накьм,
Qиза Усьве Wәлие Wане би, тә qәбул накьм.

Әзе гӧла дь бинтьрьм,
Шәкьре qәнда ширьнтьрьм,
Әзе ә'сле хwәва гәлә-гәлә qиза Усьве Wәлие Wане
четьртьрьм.

113. Т'ӘW ЛЕ

Т'əw ле,т'əw ле, т'əw ле,
Гəньм сор бу к'этə т'ехе,
Т'əw ле, т'əw ле, т'əw ширьн шехе,
Шехе qӧрба, балконе жорьн чь дьгəр'и,
Сəре гизма нəкə һ'əр'и,
Бəре ве бһаре кӧштьна щане мьн ə'вдале хаде дьгəр'и,

Шехе qӧрбан, баран бари ль хадеда,
Ав шелу бу дəви р'еда,
Бра хаде мразе мразхаза, һазьра т'əв бькə,
Мразе мьн ширьн шеха мьн т'əв бькə,
Балконе жорин, п'ашла деда.

Шехе qӧрбан, Щəрщəрисе we кəвьре ниви,
Щəрщəрисе we кəвьре ниви,
Әзе һəр'ьмə бəр р'əбе аләме р'ьща у һиви,
Бра р'ӧһ'е мьн сəр р'ӧһ'е дьлк'əтийа мьн техə ниви

114. ҺӘРЕ

Һəре кондəрə р'ише,
Әзе бьмьрьм, бра т'рба мьн дəре мала баве тəвə,
Тӧ эваре wəхта ава шиве тини,
Дə бра п'еша дəлмə qӧтние тə лек'əвə,
Бе: „Мьрийо, һəр'ə, бра р'ə'мə ль гор'а тəвə".

115. ҺӘЙ ЛЕ, ЛЕ

Һəй ле, ле, һəй qəмəре!
Гӧнде Додо дӧгəлинə,
Щоте зəр мəмька щот канинə,
Wəй малино, һуне qə дəй накьн,
Wəй гӧндино, һуне qə дəй накьн,
Әзе дəрде ч'ə'в-бьруе бəлəка дьмьрьм,
Һуне баwəр накьн.

Institut Kurde de Paris

116. Т'ВЛИСВАН

Т'влисван, Т'влисвани,
Мьне т'əми кьрийə,
Қьл-кьлч'ике мьн хwəр'а бинə,
Мьне бьhистийə:
Тӧ к'əсиби, дəйндари,
Қандохтори нəhəqə, хwəр'а нəкə барграни.

* * *

Əман, əман, əман,
Дьле мьн дери сəри дера,
Ве сбе дəwрешəк hатйə нава мала,
Əзе зер'əки сəре хəлqе т'ели дəлал бьqəтиньм,
Бавежьм к'əшкула ван дəwреша бона хера.

Əзе т'əрка ч'ə'вбруе бəлəк,деме гӧли, хəлqе ширьн нəкьм,
Һ'əта сəр мьнр'а нəвə хьр'ə-хьр'а тəwр у бера.

117. ПƏЗЕ БАВЕ ТƏ ҺАТƏ ДƏ'НА

Пəзе баве тə hатə дə'на,
Ольм, ольм, к'аwе,
Пəзе баве тə hатə дə'на,
Нерйа сəр к'ӧтабу сəр швана,
Əзе бьвьм хӧлама дəнге ван швана,
Т'ли печ'ие ван швана.

Пəзе баве тə к'əтə бəр зейо,
Һəре ле h'əмуе т'əви педа бəши мейо,
Əзе гьшка бьдьмə qəльне тə р'ьндейо.

Пəзе баве тə пəзе зайи,
Һьм дьч'ерə, hьм дьк'айи,
Хаде храв бькə мала ви аг'айи,
Чь həq дайə ви злами?

Швано, һа швано!
Тә ль пьште код һәвано,
Тә ль дәста ч’овчогано,
Шире мийа дьхwи к’ӧлмано.

Швано, дьһ’окини,
Ль сәр зәра дьч’ерини,
Дә’не нивро пез тини,
Дә’не эваре р’амусана зәрие дьстини.

Пәзе лаwьке мьн щәләбә,
Шама Шәриф бәржер навә,
Wәки гӧр бьхӧн, дьз бьбьн,
We бежьн тола йара wи сәбәбә.

Бәрхе кәл, һа бәрхе кәл,
Фино сор, qотьк бәле,
Дәрде хәлqе мал һ’але дне,
Дәрде мьн мә’рума хаде—
Шване Шурәгәле.

118. ДӘРДО, ДӘРДО...

Дәрдо, дәрдо, дәрдо,
Чь канинга һ’әwша мала баве мьнда,
Дәрдо, йәман дәрдо,
Һа бь кӧло, мәрәзо дәрдо.

Дәрдо, qӧрба те һәр’и wәлате хәриб, хәрибстана,
Гӧстилка мьн бьгрьрә баве бьне щева хwәкә,
Wәлате хәриба тӧе р’уни, жь щева хwә дәрхә,
Ле мезәкә,
Дур у незик гьшкә йәкә,
Дәрдо, йо-йо дәрдо,
Кӧлан у мәрәза т’әв бәлакә.

Institut kurde de Paris

119. НӘМА, НӘМА

Нәма, нәма, әма к'әләш лаwько,
Лаwьке мьн чуйә хәрибие,
Дәрәнги бу, дәрәнги бу,
Һ'әта һатьбу ч'әрме щане мьн машйа бу, ль мьн
машйа бу,
Дьве п'ор'е сәре мьн спи бу, ло мьн спи бу,

Лаwько, wәлате хәриба чьqа дурә, чьqа дурә,
Дә дьве, лаwьке мьн дьчә wәлате хәрибие,
Бет'ьвдирә, бет'ьвдирә,
К'әләш лаwьке мьн беqьсурә, беqьсурә,
К'әләш лаwьке мьн чу п'әжмурдә бу, п'әжмурдә бу,
Мьне го, шәве, р'оже, ч'ә'ве мьн ле бу, ч'ә'ве мьн
ле бу.

Institut kurde de Paris

120. ҺИВА ГӦНДЕ МӘ

Һива гӧнде мә һива кер'ә,
Шәwqе авитийә дор бажер'ә,
Һәрге һуне пьрса ә'сае мьн дькьн,
Гәдә лаwьке мьн йәки бәжнбьлинди,дран зер'ә.

Һива гӧнде мә һива сава,
Һив хәйидийә начә ава,
Әмәке мьн у кәwа гозәл
Т'әмам чу бадьлһәwа.

121. Һ'ӦБЕ

Һ'ӧбе, Qәрса wеран бь дьк'анә,
Бәжна Һ'ӧба мьн шьма дара т'әрзе р'андә (р'ьһ'анә),
Һ'ӧба мьн сәкьнийә дәр мале дӧшӧрмиш бу,
Т'ӧнщька зәр сәр анийа кәвәрда тишә-тиш бу,
Шуша дьле Һ'ӧба мьн чормиш бу.

122. ҺӘРЕ ЛЕ ДАЕ

Һәре ле дае!
Днйа ль сәр днейә,
Щьл ль пьшта гейә,
Бәре ге ль фәләкейә,
Қонәки р'әши ә'рәби ль дузейә,
Qизәкә qиза һорийа ве щнәте ль пьш п'әрдейә.

Һәре ле дае, qӧрбан,
Мәбһ'әба мьне фр'йа сәр ве һорийа щнәтейә.
Һәре ле дае, qӧрбан!
Ща тӧ р'авә һәр'ә
Һорийа щнәте лаwьке Мәһ'мәд Ә'лие хwәр'а бьхwәзә,
бинә.

— Һәре, ло лаwо!
Qиза һорйа щнәте кӧ тә дийә,
Әw дьвен:— нә qизәкә чейә,
Сбе һ'әта эваре дәсте хорте хәлqе
Сәр синг у мәмьке хwә дьгәр'инә.

Сбе р'адьбә дьбе:
— Һәре ле дае,
Тӧ мсине аве жь мьнр'а бинә,
Әзе qиза шеха у мәллабьм,
Һәйе мьни жь ван тьшта т'ӧнәнә.

Һәре ле дае!
Пеле п'ейә, пеле п'ейә,
Нә п'ики тә ве дьнейә,
Йәки ль wе днейә,

Нә щие тә агьре щә'ньмейә,
Тӧ чьма дьбежи—
„Qиза хәлqе нә чейә?"
Qиза хәлqе кӧ һәйә һәспе бәр Мсьрейә,
Хаде тала занә гәма wи ль дәсте к'ейә.

123. ҺƏЙЛЕ ЙƏМАН

Һәйле йәман, сәд щарани ль мьн йәман,
Тә мә кьрәки qумәки дәви ч'әман,
Һешин дькә һ'әму дәран,
Тә мьне ани гәр'андьбу,
Бажаре дь Р'әwане,
Ахьрсона пашьн тәе мьне эхьсти—
Ль сәр к'ок'а wан qәләман.

Аг'чи, һивә, сәд щарани ль мьн һивә,
Kәч'е т'әрәси, т'әрәси бабе,
Мьне мәмьке тә динә,
Сәре wан соринә,
Бьне wан спинә,
Дәве тә дьби шәкьре дь ширьнә,
Синге тә дьби чае дь ә'щәминә,
Ч'ә'ве тә дьбинә ч'ә'ве ордәке сәр бә'ринә.
Ле тӧ р'абә,
Р'амусанәки мьн к'әрәмкә,
Гӧнһе мьн п'ьр' гәләкә,
Стӧкьра хwә дәринә.

124. ЛАWЬKЕ ƏРМƏНИ

BIBLIOTHÈQUE · INSTITUT KURDE de PARIS

Лаwьке әрмәни!
Тӧ мәләwани,
Бәһра Wане к'урә,
Тӧ qәйдә ньзани,
Wәй хасу корбу,
Wәй фәнәр ль п'әнщәре һьлани,
Лаwьке әрмәни!
Тӧ мәләwани,
Бә'ра Wане к'урә,
Qәйдә ньзани.

125. Һ’ӘЙРАНО

Һ’әйрано, бәсә, ләw т’әманә,
Исал һ’әфт салә—
Һивйа тә манә.

Һ’әйрано, те бьчьм, йәк бьгьрьм,
Тә бәр бькьм хӧламә.

Һ’әйрано, дәм-дәмед лаw хӧденә,
Бьстьк дәрк’этьн, перwьк ль пенә.
Һ’әйрано, тӧ р’амусанәке бьдә мьн,
Әм жи ә’вде хӧденә.

Һ’әйрано, wәрә әз, тӧ бъчьнә wаран,
Һестьр щә’шинә,
Нагьрә т’ӧ баран,
Әме к’ӧлкәк чекьн жь гӧл у р’ьһ’анан,
Әгәр кем бу,
Әме кәркьн жь гӧнд у щиранан.

Һ’әйрано, карване мала баве мьн бь дәвәнә,
Баре wан маужьн, сәр баре wан хӧрмәнә,
Һәкәр тӧ qәлун вәхари, әз п’ишәк’аре тәмә.

Һ’әйрано, пәзе мала бабе мьн бошьн,
Нерие wан һ’итьн,
Бзьне wан бь һошьн.

Һ’әйрано, сәд хwәзка ви дәме,
Әз бьбьм шван,
Тӧ бей, әм пәз бьдошьн.

Һ’әйрано, баһарә һ’әми дәран,
Даре кәнод бшкьви пешийа һ’әми даран,
Һ’әйрано, ньзаньм—

Чуин бьһәште хwәшә—
Йан дәшт у сәйран,
Мороф бьчьнә гәл йаран.

Һ'әйран, һинә, сәд щар һинә,
Қәwед сәран фр'инә,
Һәкәр лаwьк т'ӧнәбу,
Р'испи наләщинә.

Һ'әйрано, тӧ чәнд мьнр'а храб би,
Тӧ сәр чока мьн р'утьни,
Qәт феһ'ьм наки р'аби,
Те дьчьм де у баве хwәр'а бежьм,
Һ'әйран дьлхьрабә, жь мьн вәнаби.

Һ'әйрано, ч'әмә, сәд щар ч'әмә,
К'иськe лаwьке мьн чите ә'щәмә,
Һәкәр тӧ qәлун вәхари,
Әз п'ишәк'аре тәмә.

Һ'әйрано, бәр бәни,
Ль бәр бәндан,
Алийәки солкәрьн,
Йәк налбәндьн,
Һ'әйрано, тӧ һәрсе шьһ'аде хwә бинә,
Әме гәләки хәбәрдьн.

Шьһ'аде мә һәнә мәлләйәк,
Дӧ фәqә,
Һәйла сәрә шашә,
Бьнда гәрдәнә.

Һәйла жаре,
Ай ль мьн жаре,
Һәйла кәч'ьке,
Наздаре,
Һәйла дь бла хер бе сәр баре хәман
К'әләш һ'әйране.

9—2028

126. ƏМАН, ƏМАН ЛАWЬКО

Əман, əман, əман!
Лаwько к'лам, сəд щар к'лам,
Бəр дəре мала бабе мьн борин щотəк зəлам,
Хwəзла мьн бьзанбийа к'и жь мир бу, к'и жь хӧлам?

Əз т'ахер'а, тӧ т'ахер'а,
Аг'а мəшйа, хӧлам вер'а,
Шəрма баб у бранге мьн нəбуйа,
Мьне щьһе хӧлам чекьра сəр аг'ер'а.

Əман, əман, Хнус хwəшə бəрда снщи,
Же дəрк'əт щотəк кəводке стӧ нарьнщи,
Хwəска wи мерки п'е хwə бьгəр'ə,
Ч'ə'ве хwə бьбинə,
К'ефа дьле хwə зəwьщи.

Əман, əман кавле гӧнда сəре бəнде,
Хаде мала серин сəбабан храб бькə,
Сəр мə ӧндакьр р'əwша сəр говəнде.

127. ҺƏРЕ ШВАН

Һəре швани каран у бəрхан!
Дьле мьн р'əбəна хаде һер'ə-һер'ə,
Һəрр'о сəр кани Дьмла к'амбах
Те дьборə карванчи баш базьрган желə-желə.

Əре, швани каран у бəрхан, əз бь qӧрба!
Ль тə һати сəбаки, сəбаки бь херə,
Һəре баш базьргани сале,
Дьле мьн р'əбəна хаде һер'ə-һер'ə,
Һəрр'ож сəр кани Дьмбьла к'амбах те дьборə,
Карванчи баш базьргани желə-желə.

Һәре баш базьргани сале, әз бь qӧрба!
Сәре баб у браке мьн һ'әйран,
Тӧ бь хер сламәт һати сәр ч'ә'ви достар'а.

Һәре швани каран у бәрха, әз бь qӧрба!
Дьле мьн р'әбәна хаде йанә, йанә,
Һәрр'о те сәр кани Дьбьла,
Те дьборә карванчи баш базьрганә,
Тӧ wәрә р'амусанәке жь мьнр'а бьдә,
Р'уки сор һьнарйан.

Һәре баш базьргани сале, әз бь qӧрба!
Дьле мьн р'әбәна хаде дьһ'әр'ькә,
Те р'амусанәке жь мьн дьхwәзи,
Р'уки сори һьнйарйанә, жь һәрдӧ мәмкә,
Әзе әзәпьм, бь тьрсьм,
Чьqа змане тә пе бьк'әвә жь бнива бьт'әр'ькә.

Һәре швани кара у бәрха, әз бь qӧрба!
Дьле мьн р'әбәна хаде дари мә'зи,
Иро паизә, дар бәлге хwә wәшанди,
Майә сор у тази.

Һәре швани кара у бәрха, әз бь qӧрба!
Бьнер' тӧ чи у чи мьн дьхwәзи.

Һәре баш базьргани сале, әз бь qӧрба!
Дьле мьн р'әбәна хаде дьльк динә,
Тӧ дин у имана хwә дьһ'әбини,
Тӧе бьһӧстәки qәйт'ани һ'амуди жь мьнр'а бини.

* * *

Һәре швано, швани т'ещрано,
Тә ль млан т'уки бәрхано,
Ль пьште код у һәвано,
Ль дәстан чонгьр'и гавано,

Ве сбе һ'окә qьр'ани мийано,
Қ'оч у кәрие кикан у мьлан гранә,
Дәрбазбә, һәр'ә ль wарано.

Ве сбе дьле мьни һәйә, һәйә,
Говәка п'ьра П'алие орт'а
Мьн у тәда бь талдәйә,
Хәбәрдане һана нә р'ьнд у тә'мсар,
Жь дәве тә у баве тә зедәйә.

Ве сбе тӧ п'иси, нәп'иси,
Чәм-чраqе дәве к'исьм,
Әзе пәзк'увикә кәлә сорә сисьм,
Шәмдана зер'иньм,
Һешйа коне зор Т'әмьр п'аша дьтәисьм.

Шван го:
„Бь qәwл-qраре хаде,
Әзе Т'ели Ә'йше бьне кӧлаве сорда,
Бьне п'ьра Палиеда р'амусьм".

Хәбәра һана тә чьqа нәчекьр,
Қәвьрәки жь кәвьре Qәрәдахе
Тә сәр говәка п'ьр'а П'алиеда гер'кьр,
Тә п'ахьре мала баве хwә
Бәранбәри зер'е мала баве мьн кьр.

Һәр Мәйае, һа Мәйае!
Тә кәзи р'әше львайе,
Бразйа Эл Мелик'е Ә'рфае,
Сәре шехе ве Бәг'дае,
Әзе зә'ф һндьк гәр'йамә
Ль дара дьнйае:
Чумә ль Һ'әкае, Беләщуке,
Зә'ф һндьк гәр'йамә ль дара днйае.
Чумә дәре дк'ане Һ'әщи-Сипки,
Мьне зер'е мала баве тә к'шанди,
П'ахьре мала баве мьн дәрнае.

Institut kurde de Paris

Һәре швано, швано!
Бра шәвбә, шәва шлибә,
Бра кӧл бь нава qьр'ани мийабә,
Щне тә орг'ан, дошәк, бә'лги у бәрп'албә,
Бра сиушәш бшкоке мьни зивин жь тәр'а вәкьрибә,
Сәре мәмке мьни сорьн, бьн спинә,
Жь тәр'а бра дәстур-дабә,
Һ'әйа бәрбанга сбе
Йасах жь бой тә т'ӧнәбә.

Бра нә шәвбә, нә шлибә!
Бра нә кӧл нава qьр'ани мийабә,
Нә щне мьн орг'анбә, нә дошәкбә,
Нә бра сиушәш бшкоке зивин вәкьрибә,
Нә бра сәре мәмке тә сорбә, нә бьни спибә,
Һ'әйа нәвә һ'әлали—
Сәр нәфса щане мьн һ'әрамбә...

Ве сбе әз бем wәстйан, к'әсьри,
Нава щи-нвине тә р'азем,
Зор Т'әмьр п'аша весбе
We xwә һ'ьшйарбә,
Мьсине wи дәст-ньмежә
Мьн нава щи у нвине xwә бьбинә,
Сорание ль бәр xwә бьк'ьшинә,
Ль кәвч'ька дьле мьн хинә,
Чар т'ьли жь дошәке бьдә дәрә,
Ве сбе гази хӧламан у бенсламан бькә,
Бе, льнге мьн бьгьрә,
Бавежә гастине к'әран у гәр'анан,
Сәре мьн сәрт'әшйан бьшкеньн,
Ч'ә'ве мьн дохт'әшйан дәриньн,
Позе соле xwә ль мьн һьлиньн,
Бежьн:
— Әва Һ'әсое Сливийә,
Жь wәлате Сәрһәде лехьстийә һатийә,
Бона кәвнәжьнә.

Qизьке дит, wәки пәйак жь гӧнд һат, го:
Ве сбе дьле мьни тькә-тькә,
Зор Т'әмьр п'аша пәйаке шанд ду лаwькә,

Тьрса мьн жь we тьрсейә,
Бьвә һәр'ә сәре лаwьк жекә.

Кӧр'ьк го:
Дьле тә нә бра бькә тькә-тькә,
Зор Т'әмьр п'аша бра бьшинә ду лаwькә,
Әзе һәр'ьм щие әдәбхане бьсәкьньм,
Әзе жер'а п'антәки бавежьм,
Һәрге пьрсәк жь мьн кьр,
Әзе жер'а бежьм—
Дьвәк т'ели Ә'йшан жь мьнр'а әркә,
П'ащәки дузԛӧтни ль бәжна мьнкә.

128. ДӘ WӘЙЛО

Дә wәйло, wәйло, wәйло!
Әзе нәхwәшьм, дәве мьн тә'лә,
Хәлԛе тә'на ль мьн дьхьн, дьбен:
„Wәйло, эт'имо, нәхwәшийа тә кӧлә, дәрдә, ԛотькә,
һ'алә, байә-т'айә?"

Мьне го: „Wәй гӧнди, щинарно,
Нәхwәшийа мьн нә кӧлә,
Нә дәрдә, нә һ'алә,
Нә байә, нә т'айә,
Нәхwәшийа мьн р'ьндан у бәдәwан,
Мина мәрьв жь мә'сийа,
Мә'сие гола Назуке,
Мәрьв аве сәрда бьмьч'ьԛинә,
Бьминә сәр хизга зьһа".
Дә wәйле, wәйле, wәйле...

129. ДЬЛЕ МЬН П'ЬРА ВЕ Т'ФЛИСЕ

Дьле мьн п'ьра ве Т'флисе,
Сәрр'а вәгьртьнә кәвьре загранисе,
Һ'эта бьмьрьм дәсте хwә дьле мьн хьн,
Кӧла дәрде лаwьке Щәрщәрисе.

Баранәке бари дь хадеда,
Лей к'ьшйа гәлие Щәрщәрисе дәви р'еда,
Хаде мразе мразхаза һасьл бькә,
Мразе мьн хәлqе т'ели дәлал нав дошәке qәдифәда.

Дьле мьн дьле гогәрчине,
Гогәрчин хәйидийә начә сәр һелуне,
Мьне шәрма к'ома бран у пзмама нәкьра,
Мьне шә'ра р'әш греда бьчума шине.

Әвинтийа мьн хәлqе т'ели дәлал ӧсанә,
Нот'ла әвинтийа Мәмо Зине.

Дәре мала баве мьн аг'пинә,
Шалка кәwа го̇зәл чит'е сиари Москов бьске
гӧлгӧлинә,
Әвинтийа мьн хәлqе т'ели дәлал ӧсанә,
Нот'ла әвинтийа Лейл у Мәщруме р'у ә'сминә.

130. Һ'ӘСӘНИКО QӦРБА

Һ'әсәнико, qӧрба,
Тә чьма wа кьр?
Дьле кәч'ьке чьqа мьн саркьр,
Дә тӧ wәрә, әме дәсте һәв бьгьрьн,
Һәр'ьнә щәм qазинге бь мьфтае,
Һәкәр пьрса Аса тә жь тә бькьн,
Бежә:„Мьне qәләне Асе парва дайә".

Һ'әсәнико, qӧрба!
Зозан нәма мә ле дани,
Қани нәма мә ав же нани,
Һ'әсәнико qӧрба!
Баран бари, мә же ав ани,
Тәйе т'асә ава канйанә сар жь мьн хwәстьбу.
Баран бари, ав шелӧ бу,
Дьле мьн ә'вдала хаде
Һьн бь ко̇л бу, һьн к'әсәр бу.

Qомсие гӧнде мə гəлəк бун.
Све зу р'адьбун ль сəр ханийа, ль бəр дəрийа,
Дьве: „Һ'əсəники Асер'а бу".

Һ'əсəнико qӧрба!
Һəрчи орт'а мьн у тəда
Qомситие дькьн,
Дə бра хере wайе щане хwə нəвиньн.

Һ'əсəнико qӧрба,
Мьн Хрпо-Мьр'о шандийə ашда,
Дə тӧ wəрə ишəв һ'əтани све
Бəр п'ашла мьн ə'вдала хаде р'азе.

131. ЛЕ, ЛЕ БƏДƏWE

Ле, ле бəдəwe!
Т'əт'əрəк һатийə р'ьнд у бəдəwe,
Wəлатė мə дьпьрсə,
Тьрса мьн жь кони мали—
Баве тəйə.

Қəч'ке кӧлмале!
Мьне ишəв хəwнəк дийə,
Ньзаньм чийə?
Кӧр'о кӧлмало!
Хəwна тə əз дьзаньм,
Набежьм.

Қəч'ке кӧлмале!
Тӧ щьнази баве хwəки,
Тӧе хəwна мьн бежи,
Мьне нав хwəне дибу:
Дарəк спи бəр кони мали баве тə бу.
Щоте маре тəйар р'əх бу,
Щоте севе Артамети сəр бу,
Щоте кəwа сəр даре бу.

Institut kurde de Paris

Кӧр'о кӧлмало!
Дара спи тӧ дьбежи—
Ƅәжна мьнә,
Щоте маре тәйар дьбежи—
Гӧлийа мьнә,
Щоте севе Артамети дьбежи—
Мәмке мьнә,
Щоте кәwе фр'ибу,
Сәр данибу дьбежи—
Ч'ә'ве мьнә,
Әшqа дьла тӧ дьзани—
Хәwә,
Йар, йар, йар, п'ошман йар.

132. ЛЕ, ЛЕ ДИНЕ

Ле, ле дине!
Әз ль п'ики, тӧ ль п'ики,
Wәрә әме һәр'ьн щәм qазики, щәм мфтики:
Дьнйаеда кәси нәдитийә
Дӧ сәре че һәвр'а һәр'нә сәр бә'лгики.

К'әләше, кӧлмале!
Ч'ә'ве р'әш ч'ә'ве тәнә,
Мале мә ль зозане Qәрәйазе данинә,
Гӧл ӧ сосьн, р'ьһ'ан, бәйбун һешин бунә,
Дәwса к'ефа, һ'әнәк у лаqьрдие мьн у тәнә.

Ле, ле, дине!
Иро чьлә све чьл у чарә,
Мале мә ль т'әхте Qәрәйазе данинә,
Әзе р'амусана жь ве т'әрәсе дьхwә̄зьм,
Дьве: „Лаwко, дури мьн һәр'ә,
К'оти мере мьн wе ль малә".

133. ЩГ’АРӘКЕ

Щг’арәке дьк’шиньм жь к’ефер’а,
Сиарбун хwәшә дәнгбеж пер’а.
Йарти хwәшә жь мере чер’а.

Wи Шәваве qӧрба!
Ва знара зарә-зарә,
Ми дьк’алә, бәрхә малә,
Р’амусане тә жь к’оти
Шноде мерар’а кӧл у жә’рә,
Нәфса щане мьн ә’вдале хадер’а бь һ’әлалә.

Ва знара ль мә сикьр,
Бшкоке хәлqе т’ели дәлал—
Qәтийа, синг спикьр.

Ва знара шәqә-шәqә,
Тә гӧл чьни, мьн кьрә баqә,
Мьн гӧл чьни тә кьрә баqә,
Р’амусане тә к’оти шноде мерар’а кӧл у жә’рә,
Нәфса щане мьнр’а бь һ’әлалә.

134. МЕРДИНӘ

Мердинә, хwәш Мердинә,
Чь шәхе у зйарәт һәбә,
Мьн щарәк хәними бә,
Мьн сәре зәр мәмьке тә динә.

— Кӧр’о, кӧлмало!
Тә чаwа бебәхти авит бәдәна мьн,
Хәлqе аләме бебәхти баве бәдәна тәда,
Кӧ тә сәре мәмьке мьн динә,
Нишане wи бь щи бинә,
Синге спи, щоте мәмьке мьн һ’әлали тәнә,
Wәйле, wәйле, wәйле...

Institut kurde de Paris

— Қәч’е, кӧлмале, р’ожа-р’ож-–
Мьне сонда т’әмам дәст тәда сӧнд харнйә,
Бебәхти т’ӧщара к’аре мала мә нинә.
Дә бьсә, бира тә нае,
Әзе нишане сәр зәр мәмьке тә льбо-льбо жь тәр’а бежьм.

Әшqьли бум, сәwдәли,
Сәwдәли бум, диwани бум,
Дәрд у кӧле мьн ә’вдале хаде гәләк бун.
Қ’әтьмә дәшт у зозан, бани,
Т’әв дьгәр’йам.

Паиз бу,
Мала баве тә жь зозане бари бу,
Һатьбу ль дагәр’е.
Сбә бу,
Әзе р’асти коне бабе тә һатьм,
Мьне бала хwә дае—
Тӧ жь коне ә’рәби дәрк’әти,
Мина һивәкә чардәһ шәви.

Льнге тә кондәре зер’ин бун,
Һ’ъзкрна хаде ӧса пер’а һәбу,
Нивро бу,
Шване мала баве тә—
Пәзе нивро анибу ль берие,
Тә пәз да бери,
Мике сәр берийа мала баве тә р’әви бу,
Тӧ һеди-һеди ль пәй бәзи бу,
Сәре шмька зер’ин ль кәвьр к’әти,
Жь жорда ә’рде к’әти,
Бира тә нае?
Бистушәш бьшкоке зивин
Сәре зәр мәмьке тә вәбубун,
Мьн wе щаре,—
Сәре зәр мәмьке тә дибу.

Institut kurde de Paris

— Дә ло, ло, ло, кӧлмало!
Синге спи,
Щоте сәре зәр мәмьке мьн—
Һ’әлали щане тәнә.
Wәйле, wәйле, wәйле...

135. АЙ БЕМАЛ

Ай Бемал, Бемалие!
Қӧләк бьк’әвә мале хизание,
Чаwa Бемала мьн чу
Бе к’әрә, кәрwание.
Р’ьшк у спи к’этьн баqа т’әмурие.

Бемал, кома, ә’wре мә дәрк’эти сәр зр’ькан,
Баранәки бари, гӧнде мә һәр’ьканд.
Бемал, qәда к’әвә хорте ви зәмани,
Кӧ йар гьрти, йаре щане хwә т’әр’ьканд.

Һәwар дәлал, дәлалие!
Бәжне дәлале мьн һашо-машо,
Qәнщәр зивә, п’аче wи qӧмашо.

Шаре дәлале мьн qәтийа,
Әзе бькьм беш у т’ар’ сәр гӧндийан,
Т’ахе харин т’ьтар’икьн,
Бла бьдьн нив чәлхиан.
Т’аха жерин бьла бьдьн бь мәщидиан.

Бабе Аро хортә,
Бла бьдә дӧ һ’әв зер’е хазиан,
Бһае шаре дәлале мьн qәтийа,
Һәwар дәлал, дәлалие,
Мьн дәлале хwә ди бәр дьк’ане ва һ’әдада.

Шар гьреда, смбеле хwә бада,
Һәрче кәсе нав бәре мьн у дәлалие мале мьн
Бь дьлсари хәбәр бьдә,
Нәкә т’ӧ мьсqәд у т’ӧ мрада.

136. ХОЛАМ

Хӧламе мьн һат т'әвли аг'е,
Смбеле хԝә бада жь гӧли даг'е.
Р'уньшт, пьшта хԝә дабу диԝаре йәк чардахе,
Нә жь ԛаре гӧнди, щинара буйа,
Мьне хӧламе хԝә бьгрта ԛасәре аг'е.

Хӧламе дәлал һе зар'окә,
П'ьр' дәлалә, зә'ф һурькә,
Хԝәска бума һӧнгустира һӧнгузвана
Бьк'әтама т'ьли-печ'ие хӧламе дәлал сәр шурька.

Щоте хӧламе мьн сәр слума,
Красе ԝи шәмате,
Ущьхе ԝи мабьрума (бийаз),
Хӧлам, мьн у ә'лбе ве лԛате.
Әзе бьвьм бажара Һ'эзо,
Бьдьм боԛики т'туне ве бошате,
Бавежьм нав к'оме меран, нав щвате.

Щоте хӧламе мьн мә'силе,
Гае р'әшо-бәшо бинә сәр ԛсиле,
Нә жь ԛаре гӧнди, щиран буйа,
Әзе бума гадерикә (гаван) бәр бәдиле (дәԝсе),

Щоте хӧламе мьн дӧ гаїә,
Гәли гӧндино, малино,
Һәрке хӧламе мьн нас накьн,
Пьч'укә, бе ә'байә,
Хӧламе мьн бәр ч'ә'ве хәлԛе нә тьштәкә,
Бәр ч'ә'ве мьн р'әбәне зә'ф р'ьндькә.
Мина п'ьштехе (эмнш) кӧ бьфьльтә жь ԛал бь ԛале
р'әһ'е кем дәндькә.

137. МАЛА БАБЕ МЬН

Мала бабе мьн шәԝьти дәв гәлйан,
Бла бьшәԝьтә Диарбәк'ьра ԝеран,
Щие базьрган у ԛатьрчйан.

Institut kurde de Paris

Әзе дак'этьм Qәрәщдаг'а **к'амбах,**
Щилаве бәрхан у мийан—
Дак'этьм һовәка к'амбах **шәwьти,**
Дьшхӧлә һәрдӧ ашан.
Ав ле һатә бьр'ин,
Қәвьр дь мәрмәран,
Лаwьк әсмәрә,
Қәч'ьк дилбәрә, ани бь дәqә,
Сәри бь зер'ә, пози хзмеми зәрә.

Әзе дак'этьм Гәрмуша к'амбах,
Гӧнде әрмәнийа, сәрда Qучә,
Бьнда Дузиһәр'а.

Әзе дак'этьм Р'уһайа к'амбах щие qази дь **мьфтйа,**
Дак'этьм кәла Берщака к'амбах шәwьти—
Сәрда дьшхӧлә данздә к'әлә, йанздәһ гәмийан,

Әзе дак'этьм Һ'әләба к'амбах,
Ль мьн дәрк'эти qоле дь зәрийа,
Бьһӧрим Һәмqа wеран, щие т'әрәсан, инщәрийан,
Дак'этьм Қ'лиса к'амбах,
Ч'ә'ве мьн к'этә qизан,
Ньзам мәһ'әле кӧрманща, йан әрмәнийа,
Йәки дрежә дәсте хwә аветә нәгьштә п'ангесалвар
аг'ащйа.

Йәки кӧрто, мьн дәсте хwә аветә нәрмьке дь п'йан,
Мьн дәве хwә хьстә орт'а т'аг'уме синг у бәра,
Һа wәлә ль р'уки сори һ'ьнарйа.

138. МӘДО

Мәдо дьгот:
„Һ'әләба к'амбах ниве дне,
Базьргане ч'йае кӧрманщие эшәқчинә,
Һур-һур дьчьн,
Синг у бәре Варт'ока Сасуни
Бәр т'оз у хӧбара аше Һ'әләба к'амбах
Фәна wаре к'очәрие, кеч' к'этьне,

Набə, набə, Варт'о, набə,
Дьл гьртийə, ч'арə набə,
Шушəка дьле мьн дəрзи щəбар набə".

Мəдо дьгот:
„Жь Һ'əлəбе һ'əйа вьра,
Һив дəрк'əтийə мина ч'ра,
Варт'ока Сасуне надьмə бав у бра".

Р'əби бьһата звьстан,
Аше Мəдо бьшöхöлйа,
Варт'ока Сасуне бьһата ле р'уньшта,
Һньк п'əре һур бьщьванда,
Хəрщəлька р'ека дур бькьра.

Мəдо дьгот:
„Сəре мьн р'əшп'ор'ə,
К'ер у мəqəса Һ'əлəбе—
Мьнр'а бинə, пе бьбьр'ə,
Бьшəйнə wəлате Сасуне
Жь де у баве Варт'ока мьнр'а,
Варт'ока Сасуни пе дьлбар бə..."

139. ДƏЛИЛ

Дəлил, ле, ле дəлил,
Дəлиле, ле, ле.
Т'аw ль мьне, т'аw ль мьн.

Дəлил диле, кəwьм, кəwьм,
Кəwа бəр мə'рие,
Кəwьм, кəwа бəр башок,
Фьр'и дани т'əрqуша мир сəр биоке.

Р'ожа мə дəрк'əто лаwе щара,
Шəwq шəмала хwə да п'асура мира сəр бəйара.

Institut kurde de Paris

Р'ожа мə дəрк'əто фəна бəре,
Дəлил, ле, ле дəлил,
Т'əw ль мьне, т'əw ль мьн.
Дьре диле, дьре диле,
Wəрə мьле апе гьртьн,
Ава Мураде дəрбазкьрьн.
Дəстəк к'ьнще р'əш ле кьрьн,
Дəсте мьн у мире мале жь һəв кьрьн.

140. ЛЕ, ЛЕ

Ле, ле, ле, ле, ле,
Бəжна тə дара гӧлейə,
Qьр'ка тə qьр'ка qазейə,
Синг у бəре хəлqе дəлал
П'уртəqала Урфейə,
Щьлде Акьлейə,
Севе Артаметейə,
Мəһа чьлан к'ануна сарə
Дь дəсте нəхwəш у т'аwиада
Дьчə у тейə.

Ло, ло, ло, ло, ло,
Стере ль ə'змана чəндьн,
Кӧл,хəм дəрде мьн ə'вдале һ'əв чəндьн,
Ль ба к'əшае əрмəнийа,
Мəлляки мсьлмана,
Мр'льмəки щһуйа
Наенə хwəндьн.

Ле, ле, ле, ле, ле,
Һəре кəч'е тӧ хатуни,
Тӧ гавəке wəрə сəре хwə дайнə
Сəр чока мьн ə'вдали,
Ль ба мьн р'уни,
Йа һатийə сəре мьн у гəwра мьн,
Нəе сəре п'ирока у хəсəрка
Бəк'ьра у шехдӧда,
Чьqа мəрьве меркӧжи,
Жьнр'əванди у хундари хуне.

141. ЭЛЕ КЬНЕ

Эле Кьне!
Хәма нәкә, хәм хравьн,
Гӧла бьчьн,
Бра сосьн дәwса р'авьн,
Йази-мqәдәра мьн тәва жор хальqе аләм кьрийә,
Жер бь ә'вда бәтал навә.

Ле, ле, Кьне!
Бәжна хәлqе т'ели дәлал бь дерәйә,
Дерә дерә бь зедәйә,
Кӧлмал р'амусанәке нәфса щане мьн к'әрәмкә,
Днйа аг'ьрдәwрә, бе фәйдәйә.

Ле, ле, Кьне!
Шә'ра сәре тә гранә,
Мьн һ'әйрана р'ишие шә'ре гӧл баданә,
Ле, ле, Кьне!
Бәреда мере к'оти жьне хwә бәрданә.

Ле, ле, Кьне!
Шә'ра сәре тә гәвәзә,
Мьн һ'әйрана р'ишие шә'ре гӧл дьбәзә,
Р'амусане нәфса щане мьн к'әрәмкә,
Дьнйа аг'ьрдәwрә, мьрьн фәрзә.

142. ЭЛЕ ЩАНЕ

Эле щане!
Мала бәжна зәрийа һане һежа ль вьр бу, ньзам к'ане,
Ꝃ'аwа мьн мәшийа дьк'ане,
Мәмьк бьрьнә фротане,
Мьн сонд харийә бь qӧране,
Зәр мәмька бькьм qане.
Тӧ һьн qәнди, һьн шәкьри,
Чь бу пьрсәк мьн тә кьри,
Ꝃ'аw хәйидийә we дьгьри,
Тӧ һьн qәнди, һьн шәрбәти.
Чь бу пьрсәк жь тәр'а готи,
Ꝃ'аw хәйиди, мал дәрк'әти.

10—2028

* * *

Ойо, йо, ойо йо, ойо йо...
Сәйране, мьн хӧлама тә wи дәви,
Сингә бәре Сәйрана мәллә Муса
Нолани бәләкие бәрфед йәк шәви,
Әме һәр'ьн щәм шех у п'ире эздийа,
Малед сӧрмана, к'әшише бь дера,
Чька сингә бәре Сәйрана мәллә Муса жь к'ер'а
дьк'әвә.

Ойо йо, ойо йо, ойо йо...
Сәйране, тә ль дәва ль готьна,
Сәйрана мәллә Муса һатийә п'әр'е гӧнда
К'ьр'ине фьротане...
Дә йо, йо, йо, йо, Сәйране...

143. ЭЛЕ К'АWЕ

Эле к'аwе, сәр кание, сәр кание,
Мьне ә'шәрәт кьрийә бь т'лие,
Qәнщә, хравә, дьле мьн к'әтие.
Әзе дькьм хәлqе т'ели дәлал бьр'әвиньм,
— Лаwько, qӧрба, мьне сондәк харийә т'ӧщари наем
сәр һеwне.
— Эле к'аwе, әз нәхwәшьм, нәхwәше ван орхана,
— Әзе лаwьке хwә хайкьм дане ва бәрана.
Оло, лаwько, тӧ шаиша мәк'ьшинә,
Әзе лаwьке хwә р'акьм р'ожа р'амусане.

Кьна мьн го: „Лаwько, qӧрба,
Шех у п'ире мә qаил навьн,
Льве — зә'ф гӧнәйә, әм к'ъривьн".

144. ГӦЛЕ МӘ'РУМЕ

Гӧле, мә'руме!
Ч'йа бльндә, р'е дь бәр'а,
Сорґӧл сәрьн һа дь сәрр'а.
Дә бра дьл һ'әрамбә сәр дьләке мьн у тәр'а.

Гŏле, р'əбəне!
Əзе нə ль вьрьм, нə ль wемə,
Əзе т'əви тə'вика, тəйрока бɦаре тə'ви бемə,
Əзе жьна шьндоки, п'исмере к'отимə,
Доста мере чемə.

Гŏле р'əбəне!
Ч'йа бльндə, тə навиньм,
Чьqа бльнд фьр'им, алчах к'əтьм,
Гŏле р'əбəне!
Ч'йа бльндə ɦайле
Тə набиньм,
Ə'вдале, сŏргŏл сорбунə наqəтиньм,
Əзе дəсте хwə жь тəр'а к'ламе qəдими ɦа бьхуньм.
Дь сəр ч'ə'в у бруе бəлəкр'а ль wəлате qŏрбəтиеда
т'ŏ ч'ə'ва сəр ч'ə'ве тəр'а наɦ'əбиньм.

145. К'AWA МЬН

К'аwа мьн сəкьнийə бəр qəфəсе,
Шебьске хwə дайə бəр мəqəсе,
Əзе дьхwəзьм жь де у баве бьхwəзьм,
ɦəрге бь п'аки, щамери да — да,
ɦəрге нəда, əзе бьр'əвиньм бавежьм wəлате
Qаqьзмане—Qəрсє.

К'аwе, к'ŏбаре, əз йар-йар накьм ща жь тəр'а,
Тŏ т'ор'и, хшими, пьч'уки нəзани,
Тŏе сбе ɦəр'и чоле хəбəрди жь ɦəвал-ɦогьре хwəр'а,
Wəлə шəрмə наве мьн у тəр'а.
Авчйо, авбəлан, əзе дəсте шебьске ше к'əтьмə qире ве
qəдае.

146. WƏЙЛЕ НƏНЕ

Wəйле нəне, wəйле Нəне, wəйле Нəне,
ɦ'але мьн нə т'ŏ ɦ'алə,
Коне Фəрɦ'о ль qəрп'алə,

Мала wана бе п'эргалə,
Чумə йале мале,
Нəна мьн нə малə.

Wəйле Нəне, wəйле Нəне,
Нəна мьн сəкьнийə бəр шəwaqe,
Чедькə нəхше горе —
Ника саqe,
Мьн һ'əйране т'ор'а р'əшə — бəр хəлəqe.

Əзе дькьм Нəне бьр'əвиньм,
Бьвьмə мала Щеwo ве т'ьваqe.
Wəйле Нəне, wəйле Нəне,
Р'əбəн һ'але Мьһ'о т'əне.

Нəво, Бро к'əтьнə дəрде хwə кавьр'а,
Əзе дькьм Нəне бьр'əвиньм,
Бавемə мала Щеwo,
Хwə бавемə бəр бəхте к'ома кӧр'а,
Wəйле Нəне, wəйле Нəне.

Һ'əсəн аг'а, аг'е эле,
We дьгəр'ə we т'ьмт'еле,
Əзе к'əтьмə дəрде хwə ви дьли,
Нəво, Бро к'əтьнə дəрде хwə к'ьһ'еле.

Wəйле Нəне, wəйле Нəне,
Синəка Һ'əсьнйа we бь чимə,
Т'аса ава канийанə сар бьдə wəзи т'имə,
Əзе дькьм Нəне бьр'əвиньм,
Бьвьмə мала Матонге һ'əкимə.

Wəйле Нəне, wəйле Нəне,
Мəчə гели, гəлисое,
Һ'ьрч'а гəли чьqайи ное (бəд).
Нəна мьн дəре мале.
Данйə красшое.
Əзе дькьм Нəне бьр'əвиньм,
Бəре хwə бьдьмə Гəрмашьве мала Қ'əле Исое.

Wəйле Нəне, мəчə гели,
Шə'ра гəвəз мəкə хели,
Тӧе we дьчи, мьн дьһели,

Wəйле Нəне, wəйле Нəне!
Гōнде Хōдое Р'əшо we бь т'озə,
Əзе дькьм Нəна хwə бьр'əвиньм,
Бьвьм мала Озмане Гозо
Һəспе бозə.

Wəйле Нəне, wəйле Нəне,
Гōнде Хаде Р'əшо we бь гонгьлə,
К'амбаха Хьнусе мьqабьлə,
Шушəнга дьле мьн шкəстийə,
Сəва Нəна Хōхəйда,—
Т'ōщар-т'ōщар нащəбьрə.

Wəйла Нəне, wəйла Нəне,
Дьло дькьм, дьло навə,
Бра мала Һ'əсəн аг'а, Смие Слова т'əв хравбə,
Нəна мьн сонд харийə,
Қōр'е Щəwe Гəпор'а сōрман навə.
Wəйле Нəне, wəйле Нəне,
Сефил һ'але Мьһ'о т'əне.

147. ƏЗЕ ЧУМƏ ДЕРСЬМЕ

Əзе чумə Дерсьме ван мəчита,
Тə'ве дайə бəжн бала р'ьнда, ч'ə'вр'əша, ван бəдəwa
дерə чита...
Əзе жь тəйранə, тəйре р'əшьм,
П'əр' у qанате мьн шкəстьнə,
Сəр сура Диарбəк'ьрер'а ньқарьм пе бьфр'ьм, пе
бьмəшьм.

Қōр'о, һəрге тō мьн дьхwəзи,
Wəрə мьн бьхwəзə.
Һəрге тō мьн нахwəзи,
Мьштəри дь мала баве мьнда р'уньштьнə:
Хазгиние мьн сəдущəшьн.

Әзе жь тәйранә, тәйре һ'öр'ьм,
П'әр' у qанате мьн шкәстьнә,
Сәр сура Диарбәк'ьрер'а нькарьм пе бьмәшьм, пе бьфр'ьм.

Кöр'о, wәрә мьн бьхwәзә,
Һ'әки мьн нәхwәзи,
Хазгини дь мала баве мьнда р'уньштинә,
Мьштәрие мьнә п'ьр'ьн,
Хазгиние мьн сәдушәшьн.

148. ЗӘРИЕ МӘ

Зәрие мә щер' һьлдан, чунә аве,
Бәдәwа хwә дабу пешие,
Бәжнбьльнда хwә дабу пар'а,
Qәмәрә шәрмокә бун,—
Хwә дабунә наве.
Әва т'әрәса минани кәводкәке сәре Әләган бе харе,
П'әр' у баске хwә сәр мьнда даwәшинә,
Жь т'озе. жь ве хöнаве.

* * *

Ле, ле дине, әзе чумә ч'йе,
Нава ван швана,
Әз һатьмә бәр'ийа жерьн,
Нава к'омәк, к'оме р'ьндан, бәжнбльнда, ван бәдәwа, беривана

Хзема Дилбәра мьн зер'е спийә,
Нае к'ьфше жь драна,
Гәло к'е дитийә достәк мерьвә мал у гöндада һәвә,
К'отие мере we р'оже се щара бьк'öтә.
К'еләк-к'еләк wәлгәр'инә,
Бькә маләмале ван щинара.

Һа һо Дилбәр,
Әзе чумә ч'ие,
Ч'йа у кәвьр кӧч'ьк
Т'әв һ'але мьнр'а ԝе дьгьрин,
Әзе һатьмә дәшта жерин,
Сәре мьн хӧлама бәжьна бльнд,
Дәв у дране тә шәкьри.

149. БЕРИВАНЕ, БЕРИВАНЕ

Бериване, бериване, бериване!
Чьма сәкьнии дәра һане,
Дә тӧ бажо ԝәрә сәр ч'ә'ване, сәр сәране.

Швано, ԝәй швано, ԝи швано!
Әԝ пьрс дәве тә, һ'әв баве тә зедә бу,
Тә ль льнга ч'әрме гано,
Тә ль пьште кода швано,
Тә ль мьла кӧлаве швано,
Тә ль смела п'урта сано.

Бериване, бериване, бериване!
Мьн льнга нә чарьхе гано,
Льнге мьн льнге кондәлә, сапокано,
Пьшта мьн нә пьшта кода шванано,
Пьшта мьн пьшта qаиш у к'ьмбәрано,
Мьле мьн нә мьле кӧлавано,
Мьле мьн мьле чӧхан у чәркәзийано.
Смела мьн нә смела п'уртонге сано,
Смела мьн смела Щәԝза бәге мире Һ'әкарано.

150. QЬЖЛА МӘ'РА

Qьжла Мә'ра дәве хәте,
Хәлqе т'ели дәлал дәрк'әтьн дәре мала баве,
Ч'ә'ве мьн дит, дьле мьн к'әте.
Әзе дькьм исал пер'а,
Хәлqе т'ели дәлал бьр'әвиньм
Бат'ьме мала мәт'е.

Qьжла Мə'ра дəв нəwалə,
Бəжьна хəлqе дəлал зравə,
Сəрда ба дьвə гошəнге ве дəзмале,
Əзе дькьм хəлqе т'ели дəлал бьр'əвиньм,
Шамираме мала хале.

151. Ч'ƏМЕ СИЛАНИЕ

Ч'əме, ч'əме Силание,
Хаде храб бькə мала хизание,
Чаwане лаwьке мьне исал h'əфт салə бьне бəр'ийа
жерин,
Дəсте хwə гьртийə копале швание.

Хəwка мьн те жь эварда,
Дəст у т'лие мьн шəwьтинə ава сарда,
H'əйфа мьне жь h'əйфе те,
Wəки жьне лаw бьк'əвə п'ахла мере калда.

152. ДƏЛИЛЕ

Дəлиле, ле, ле,
Дə П'орсоре,
Мори греда, шə'р да доре,
П'орсоре

Էս աշուն է՝ բարով խերով դառնար գարուն,
Ձուն խալներ ըդ սարերուն,
Ճամբա բացվեր ղարիբ մարդերուն[1].

П'орсоре, эварə, мəг'рəбийə,
Дəсте мьн даwа тəйə,
Нə дьзийə, əшкəрəйə.

---

[1] Əва пайизə, хер у хwəши бhар бе,
Бəрф ль wан ч'йа бьh'əлə,
Р'йа хəриба вəбə.

Institut kurde de Paris

153. ӘМАН, ӘМАН ӘЗ Һ'ӘЛИЙАМ

Әман, әман, әман, әман,
Әз һ'әлйам жь кӧла, жь дәрдан,
Жь хәман бь мьсqалан,
Бь дәрәман,
Гошт ль мьн нәма,
Днйа аләм, т'әв зәwьщи,
Әз ль һивйа бәжна тә мам.

Зәри у әсмәр дь гӧнде мә гәләкьн,
Әзе гази бькьм, һ'әмуйа бьщьвиньм,
Дь ханика мала баве хwәкьм,
Әзе дәри бьгрьм,
Әзе к'ӧләка вәкьм,
Әзе бьк'әвьмә наве,
Чәндәки к'ефа дьле хwә һьлиньм.
Әзе әwе дьне—
Дь һәвал у һогьра п'арәвәкьм.

Мала гәwра мьн ль бәр даре,
Баки леда ль бәжна бльнд,
Ль к'офийа шә'ре,
Бла хӧде мраде дьла бькьра,
Ль канйа бьнйа мале,
Ль бәр qьсаре,
Әз дькьм шәв ниве шәве пева,
Бемә нава синг у бәре тә qотхаре.

154. ДӘ ЛЕ, ЛЕ

Дә ле, ле, дә ле, ле, ле
Тә бәжна хwә т'әwзанди,
Жь гӧлан, жь р'ьһ'анан,
Жь сосьнан, жь бәйбунан,
Жь нәргизан,
Тә qӧти дани, к'офйа зер'а,
Ль бәр шьһ'ьтанд.

Тә мала мьн храв кьр,
Тә коньке дәр у шинаран
Пер'а дьшәwьтанд.

Дә ло, ло, дә ло, ло, ло,
Стере ә'зман хлбәнә,
Бәр у мәмьке мьн сәри сорә—
Бьни т'әзәнә,
Бәр у мәмьке мьн нә е дәсте толаз у млазанә.
Е хорте бина тәнә.

155. Қ'ОСӘДАГ'

Қ'осәдаг'а шәwьти wе бь мьлә,
Сип'ана Хәлате пеш qабьлә,
Әзе бала хwә дьдьме,
Т'ели йара мьн—
Жь мала баве хwә те—
Сәри шуштийә, п'ор'и шьлә.

Мьне го:— Қәч'е, кӧлмале!
Wәрә р'амусанәке мьн ә'вдале хаде к'әрәмкә.
Го:— Қӧр'о кӧлмало!
Дране мьн дешә,
Сурәте мьни кӧлә,
Пар ви чахи,
Шуша дьле мьн шкәстийә,
Исал жь пер'а т'әзә буйә,
Нащәбьрә,
Хӧде әга бәсирә,
Әзе нә лаиqи гәде ви дәwранимә,
Әзе лайиqи хӧдане смбеле нарьнщимә.

156. ӘМАН, ӘМАН... ДОМАМ QӦРБАН

Әман, әман, әман, әман,
Домам qӧрбан!
Ч'ә'ве мьн бәжна тәйә,
Гӧндо, һ'әчи гава к'аwа мьн дьчә бәраве, сәри дьшо,

К'ӧбар-к'ӧбар жела те,
Мьн го:— Домам, qӧрба,
Wәрә ч'ә'ве ч'әпе, мәмке р'асте,
К'оти мере хwә бьне.

Го:— Шеро, жь мала шера бәсә р'уе мьн бьдә дузан,
К'ер'а әзе чаwа ч'ә'ве ч'әпе, мәмке р'асте вәшерьм,
Нәфса h'әлали щане мера.

157. WӘРӘ ЩАНЕ, ЩАНЕ

Wәрә щане, щане!
Һәрчьке йаре wанә р'ьндьн,
Дәрәще wан дәрәще бльндтьрьн,
Ә'мьре wана ә'мьра дьрежтьрьн.

Дьве, wәрә щане, щане!
Һәрчьке йаре wанә р'әшьн,
Дәрәще wана дәрәща ньмзтьрьн,
Ә'мре wана ә'мьра кьнтьрьн,
Швета мәрьвәки све р'авә,
Шәрәфе хӧрини бьхwә — пе вәр'әшә.

158. ДӘ ДОМАМ

Дә домам, дә домам!
Домаме qӧрба, хwәзла мала мә щинаре мала wә буйа.
Орт'а мала мә у wәда шушә, п'әнщәрә, акушкә буна,
Гли-готьне мьн у тә кавьле гӧндада hа бь тә'лдә буна,
Хwәзьл дәве мьн бьк'әта хал-хьрте синг у бәре тәда,
Бра qәрп'але щане мьн т'ӧнәбуна.

Дә домам, дә домам!
Домаме qӧрбан, хwәзьл стуе мьн шкәсти буйа,
Әзе нәhатама мәh'әла hәрә жорьн,
Мьне домама хwә нәдита ль ви h'али,
Қәсәки хӧдане хера кавьле гӧнде мәда т'ӧнинә,
Агьрәки бәрдә ви гьнщьр'и, ви qәрп'али.

Дә домам, дә домам!
Чаwа әз домама мьн кьрьнә сәр гли-готьна, газьн у лома.

* * *

Һәре домаме, щане,
Хwәзка дьле мьн ә'вдали хаде бьхwәста,
Бра т'озка бәрфе ,тавие барана Әләгәзе сәр р'енга мә һьлата.
Мьне дәсте домама хwә бьгьрта бона эвинтика дьла.
Әме бьчуна ван щийа, ван wәлата.

Домаме щане, мьне сондәк харийә, сонда qәсәме,
Әзе т'әрка ч'ә'ве бәләк, деме гӧли, ордама тә һ'акьмне надьм,
Домаме щане, домаме **мале, домаме һ'але.**
Һ'әтани сәд у си qәмә сәр нәфс у бәдәна мьн ә'вдали хwәде нәенә һәжмаре.

Домаме щане, тӧ йарбә,
Бра р'әбе аләме достбә,
Бра ә'вде гӧнәк'ар т'әв нәйарбә.
Домаме щане, домаме мале, домаме һ'але.

159. ДӘЛАЛ

Дәлал, дәлал, дәлал,
Ханйа дәлалан чи мәзьнә,
Һиви жь хаде туалан дькьм,
Жь эваре һ'әйа шәбәке р'абьм,
Qәвьр сәр кәвьре нәсәкьнә,
Браһиме Т'әмо, апе Һ'әсән,
Тӧ бь qәwьл би,
Әз шанздә qрар бьм,
Чәнди тӧ саг'и р'у дьне,
Шндоке мере мьн дәwса бав у браке мьнбә.

Institut kurde de Paris

Дәлал qӧрба!
Мьн го:— Ло кӧр'ьк, тӧ кӧрманщи,
Әва дӧ-се р'ожә дәре мала баве мьн наеи начи.
Хазика жь хера хадер'а,
Мьне бьзанбуйа—
Тӧ азәпи, йан зәwьщи.

Дәлал qӧрба!
Бажара Һә'зу щие wан һ'ӕдада,
Дәлальке дьле мьн бәре wе шәбәке һат бори,
Қ'шанд смбел бада,
Гази дькьм р'әбийа жорин, хаде тала,
Мразька мьнә хәлqе т'ели дәлал һасьл бькә сәр дерә
Чәнгәли дәрге мраза.

Дәлал qӧрба!
Р'ека бажара Һ'әзу р'ека к'ӧрси,
Дәлалька дьле мьн wе шәбәке һатә бори красе шәмәт,
дәрпе ниси.

Дәлал qӧрба!
Мьн го:— Дәшта Бшерие чь дәштәк хwәшә,
Әз к'очәра тәмә,
Бьр'әки әскәре милазьме те мәш бь мәшә,
Апе Һ'әсән тӧ бь qәwьлби
Әз qрарбьм,
Шәш wәдәке хаде сәр щане мьн к'әтьби,
Чәнди тӧ саг'и р'у дьне би,
Ль хwә һ'әрам дькьм эл у ә'шире гран әве р'әwше.

160. ДИНО

Дино, дино, дино,
Қӧр'хало, дино, динйа мәкә,
Әз qизхала тәмә,
Жь ба хадеда аг'аи мә'симә,
Жь бәжнеда бе шьк у бемә'нимә,
Қ'һ'ела Сәрһәде тәwла мала бабе хwәда әз бь хwәмә,
Бь дьләки, бь дӧ дьла сәр эт'има кӧр'хале хwә
бәнгимә.

Qӧр'хало qӧрба, əз qиз нəбум,
Əз хуни бум,
Хəзалəки к'ола бəле бəлə дибум,
Qəwəки гозəлə гогəрчин бум,
Бəр сика мəзəле баве хwəда р'уньшти бум,
Бае Хблəе леда бу,
Һеди-һеди жь хwəр'а шьнт'ьли бум,
Бь дьлəки,бь дӧ дьла сəр эт'име кӧр'хале хwə бəнги
бум.

Qӧр'хало, qӧрба!
Мьн жь эварда пежнəки к'əти гӧһе мьно,
Бəзим чумə бəр дəри—
Һатьмə бəр к'ӧлəке,
Чум бəр шушəка wе шьбаке,
Жь мьн кьри дəнге кӧр'хале мьнə,
Гава дьнһер'ьм дəнге к'опəка деле хəлqейə,
Жь мьн кьри дəнге кӧр'хале мьнə,
Те дəве техə бьне нəхəба чəне—
Мьн тəньке, тəнькһ'але,
Мьн шеринə, жь хwə шəп'алə,
Мьн назукьм, жь хwə наздарьм.
Мьн базхуwəш-бəйазə.
Шеринйа наве мьн гази дькьм,
Шəмси ханьм дино.

Qӧр'хало, qӧрба!
Мьн сонд харийə,
Сонда wе qəсəбе,
Мə'ра хwə мере мəллə накьм,
Wəллə накьм, бьлə накьм, т'ьлə накьм.

Мере мəллə кӧ һəнə,
Шашке wан спинə,
Qəлпе wан т'ьжинə,
Ихтибаре wан т'ӧнинə,
Ч'ə'ве ч'əпе сəр хəлəме дьгəр'инə,
Ч'ə'ве р'асте ль п'ог'ана дьгəр'инə,
Чи гав фəхирəк жь wи алиба бейə, дьгьри,
Се, чар зька фтаре хwə же дьстинə.

161. ФИДАН

Фидан, р'абә бьчьн wәлат,
Бәрфа сале ль мьн һьлат,
Чаwа йәки хери херхаз т'öнә,
Бьчи, бежи, т'ели Фидан,
Р'абә лаwьке тә һат,
Дәрдо, дәрдо, йәман Фидан.

Фидан, qöрба, мьн го:
— П'ача Фидана мьн нә т'ö п'ачә,
Нава орт'а мьле Фидана мьн щотәк хачә,
Фидан, qöрба, мьн го—
Дьл кö дьла гьрти,
Чи әрмәниййә, чи кöрманщә,
Дәрдо, дәрдо, йәман Фидан.

162. МӘДӘТ'

Мәдәт', дьле мьн назә-назәринә,
Әзе ве сбе дьwаке бькьм жь р'әбе жорин,—
Де у баве мьн хере ль дьнйае qә нәбиньн,
Дьле мьн нав һ'әфт салиеда хорте мал дь гöнда һәбу,
Әз нәдамә.

Дәсте мьн гьртиййә дайә к'оти шндоке мера,
Һ'әйани эваре сәр тәндуре р'уньштиййә,
Швәке ль т'ьли-печ'ие мьни балмамуди дайә,
Әзе нькарьм qоли зер'а бәр анийа кәвәрда чекьм,
бьска бәрдьм,
Wәхтәке р'авьм нава һәвал у һьгьрада сәwq у
зәманәке
Дьнйар'а бькьм.

163. QОЛЬНГО

Qӧльнго, qӧльнге т'ели qир'ине!
Ч'ә'ве хwә сәләфе сйара дьгәр'ини,
Ә'вдале Зәйньке, чодәре бәнган у бәгләран,
Qә сәләфе сйара бәр ч'ә'ве хwә навинә:
Ә'вдал әзьм, Ә'вдал, әзьм,
Әзи корьм, бәләнгазьм,
Дәсте хwә диwара дьгәр'иньм.

Го: Кәч'ьке, бәжна тә та р'ьһ'ана тәр'ә,
Сәре тә дьнһер'ьм к'офикә кьнә, гьловәр'ә,
Фәләка һатйә сәр Ә'вдале Зәйньке,
Т'ӧ щара тә жи вәнагәр'ә.

Бе — Ә'вдал,
Әз сәкьним бьльндщийа,
We бәр гӧһе Ә'вдале Зәйньке,
Хӧшә-хӧша авед ч'ә'вканийа,
Кәсәки хӧдане хере т'ӧнә,
Дәсте Ә'вдале Зәйньке бьгьрә,
Бьвә бәр зиарәта һәрдӧ ч'йа,

Ә'вдал го:
— Qӧльнго, тә чьма ве эваре,
Бәхте мьнр'а ва qир'инә?
Qӧльнг го:
Ч'ә'ве тә корьн,
Qам-qанате мьн шкәстинә.
Ә'вдал го:
— Wәрә, әм дӧаке бькьн бәр р'әбе жорьн,
Бәлке ч'ә'ве мьн саг' бькә,
Qам -qанате тә бьщәбринә.

164. Ә'ВДАЛЕ ЗӘЙНЕ У ШЕХ СЬЛО

Шех Сьлӧ го:
„Иро се р'о, се шәвә,
Ль һ'ьзура Ә'вдале Зәйне—

Бра т'ӧщар кәс нәбежә—
Әз дәнгбежьм".

Ә'вдале Зәйне готә шех Сьло, го:
„Р'астә, хәбәра тәйә,
Бәжна мьнә нә кьнә,нә дрежә,
Тар'ьһ'ана дәв гәлийанә,
Wәхта хwәда т'әзә дьгьһижә".

Го: „Гәли щмаә'т,жь бона хаде һун шьһ'ад бьн,
Иро се р'о у се шәвә,
Шех Сьло чока хwә дайә—
Чока Ә'вдале Зәйне, р'уньштийә, пер'а дьбежә".

Ә'вдале Зәйньке го:
„Әз Ә'вдальм,
Ә'вдале Зәйнемә,
Гӧла говәндамә,
Дәнгбеже Зор Ә'ло Мәмәд п'ашамә,
Ашьq днйа дәрәwиньм,
Гӧла сйарамә,
Ч'ич'әка говәндамә.

Дидәнә, хwәш Дидәнә,
Дәнге мьн жь дәнгбежар'а,
Қ'ьтукә, заре мьн qәләмә,
Р'астә Ә'вдале Зәйне һатйә wәлате ә'щәм,
Қәси кӧ һ'ьзура Ә'вдале Зәйне бежә, т'ӧнә,
Е кӧ р'уни бежә, һәр ашьq зедәкә".

Шех Сьло го Ә'вдале Зәйне, го:
„Зозане Таһархан Әләгане дь фезеда ч'йанә,
Бьнат'ареда р'е у дьрбе калиске дь ә'щәманә".
Шех Сьло готә щмаә'те:
„Жь бона наве хаде һун шаһ'ьд бьн,
Пар ви чахи гӧнде мә дә'wат бу,
Әзе жь һәспеда к'әтьмә,
Щотә дран жь дәве мьн пәкйан".

Ә'вдале Зәйне готә шех Сьло, го:
„Тӧ шехи,жь ощаха шех Бәк'ьре сори,
Дәнгбеже Сӧле Муса аг'айи,
Тәйре сор мьле qизан у хортани,
Р'астә, готьна тәйә—
Зозане Таһьрхан Әләганьн фезеда ч'йанә,
Бьнат'ареда р'е у дьрбе калиске ә'щәманьн,
Го, гәли щмаә'т, жь бона хаде һун шьһ'ад бьн.
Әзе ве эваре йәке биньмә сәре шех Сьле,
Т'ӧ щарике кәси нанийә сәре гӧре ч'йан".

Шех Сьле готә Ә'вдале Зәйне, го:
„Бәжна тә нә кьнә, нә дрежә,
Тар'ьһана дәв гәлийанә,
Wәхта хwәда т'әзә дьгһижә,
Го, гәли щмаә'те, диса жь бона наве хаде, һун шьһ'ад бьн,
Иро се р'о, се шәвә,
Ль һ'ьзура Ә'вдале Зәйне—
Бьра т'ӧ щар кәс нәвежә—
Әз дәнгбежьм..."

165. WӘЙЛА

Wәйла дине, wәйла дине!
Шә'ра сәре мьн гранә,
Р'ишие шә'ре гьре баданә,
Әман, гӧнди щинарно—
Һәрчке орт'а дӧ дьла, чар ч'ә'вада хәбәр бьдә,
Һам бе динә, һам бе иманә,
Wәй, wәй дине...

Wәйла дине, wәйла дине,
Wәрә Шаме,Шам шурәте,
Әман дине, әман дине,
Мьне т'әрәсе р'ожа р'ожи гьртийә,
Р'ожка чара бемә ә'йде ә'рафәте,
Әман гӧнди, щинарно,
Һәрчке орт'а дӧ дьла, чар ч'ә'вада хәбәр бьдә—
Бәлки мала баве wан һәр'ә бәр мират'е.

Institut kurde de Paris

Wəйла дине, wəйла дине,
Мьне шə'рək к'ьр'ийə жь Мадане,
Мьне спусе qӧрьш данə р'ншие шə're һур бадане
Дьбе гəдə лаwке мьн нəзанə,
Ньзанə т'əр'—т'ьлфəте р'амусане.
Wəйле дине, wəйла дине...

166 ЛАWКО ЩАНО

Лаwько, щано, сола бехə, мəса wəре,
Əвинтийа мьн у хəлqе дəлал нəмайə wəкə авинтийа
бəре.

Лаwько, qӧрба, ньзам тӧ к'афьрн, йан һӧр'ӧми,
Зəнда мори мрщан бəр сəре тə qəр'ьми,
Сала исал хəwа шəва мьн һəр'ьми.

Лаwько, щано, дӧ стерк дəрк'əтьнə һе р'о һəйə,
Wəки тӧ дəст бебəхтийа нəки — йəкə мьнə, йəкə тəйə.

Лаwько, щано, ишəв шəвə, шəва мьнə,
Тӧ орг'ане һьлдə, wəрə бьнə,
Əме сбе р'абьн—
Йан гьртьнə, йан кӧштьнə,
Йане фəрмана сəре мьнə.

167. БƏЖНА МЬН

Бəжна мьн, назьке, та р'ьһ'ана шəнгə,
Сурəте мьн ӧсанə нот'ла һəрмуше пə'нгə.
Синг у бəре мьн ӧсаньн,
Нот'ла т'əхт у п'ае К'ӧрдстане,
Исал һ'əфт салə, данздə qр'ала ль сəр qал у щəнгə.

Бəжна мьн назьке, та р'ьһ'ана тəр'ə,
Сурəте мьн ӧсаньн—
Нола һива чардə гловəр'ə,

Синг у бәре мьн ӧсаньн,
Нола т'әхт у п'ае К'ӧрдстане,
Исал һ'әфт салә даздә qр'ала ль сәр qал у щәнгә.

168. ЙАР ЙӘМАН

Йар йәман, сәд щар йәман,
Тә ль сери шаре һ'әфсанә, һ'әман,
Шаре һ'амуди qәтйан,
Гӧльк р'иши пева нәман.
Т'әләсе, т'әләсбаве,
Тәе әз кьрьмә qуми дори ч'әман,
Тәе әз кьрьмә п'әп'уке сәр кәләман,
Тәе гоште щане мьн һ'әландийә жь дәрәман,
Гоште мьн һ'әлийа,
Һәстунге мьн ә'вдале хаде т'әне дьман.
Тәе әз кьрьмә мә'сики поз бь хзем,
Бәрдамә гола Хәлиле Ә'вдьл Р'әһ'ман,
Тәе әз баркьрьмә баре гран,
Тәе баре мьн дайә кәла Окәләда хоп'ан,
Әз ә'вдале хаде wәстийамә,
Һ'ал у һ'ьщум мьнда нәма.

Т'әләсе, т'әләсбаве,
Бәреда дьвежьн, жьнә ль бебәхтьн,
Һәвал-һогьре мьн у тәва бунә хӧдане әсмәр у дилбәра
Әз ә'вдали хаде, диса һ'але хwәда ӧса дьмам.

* * *

Мали гӧндино, һәвал-һогьрно!
Һәрча орт'а мьн у Эма Һ'амода хәвәрдә,
Бра мала wи маланә дәрбә,
Т'ьжи мә'р у мьшк, дуп'ьшке ль сәр зәрбә,
Бра бука мале т'ьме-т'ьме ль стәwьрбә,
Бра qиза мале һ'әфтсалийа хwәда зьки ль бәрбә,
Бра щаһьле малейи мьрибә,
Малхwе малейи бәр мәзәлбә,
Хӧлә-хӧла qазйан у мьфтийан һа ль сәрбә.

Эме, кӧлмале!
Əзе чумә Сука хопан ль дәви гәлийа,
Бһара мә те зарә-заре мийанә, бәрха,
На wәлә те р'әqә-р'әqе гәт'ьрчийа,
Əз ә'вдале хаде мәшйамә — р'амусане Эма Һ'әмо
һ'ьнаре р'уйа.

Əз ә'вдале хаде шестушәш нәрдwане готьна готийа
һьлк'ьшйам,
Мьн, ә'вдали хаде, дәсте хwә авитә баqе р'әшгӧлийа,
һежа дәве мьн ә'вдале хаде гьһишт хала бәр бӧрийа.
Сурәте ве деле ӧса ширьн бун,
Си у се дране дәве мьнда дәрбәке дьһ'әлйан.
Əз ә'вдале хаде кал дьбум, к'әтьм сәр даре гопалайә,
Qӧдум чоке мьнда т'ӧнәбун, әзе р'абума шп'йа.

169. WӘРӘ ЩАНЕ

Wәрә щане, wәрә щане, щане,
Щани, щане, ле ле, щане!
Щане мьн һ'әйрана щане тәвә.

Ло, ло гәдә!
Бра хаде нәкә т'ӧ тәр'а,
Щани, бәр мрази,
Щано, щано, щано гәдә.

Ло, ло гәдә, хәма нәкә, хәм хравьн,
Хаде йәкә, wе мьн тәва дәргә вәкә,
Щано, щано гәдә.

Ло, ло гәдә, wәрә ве сбе шәбәqе
Əме һәр'ьн ба хаде р'әби аләме,
Дә бра хаде к'опәке мере мьн бькӧжә,
Бра щане мьн һасьли щане тәкә.
Ло, ло гәдә...

170. ЛЕ ҚӘWЕ

Ле кәwе, ле кәwе, ле кәwе!
Р'әwана р'әнгин бь qӧбәйә,
Сәре т'ьлйа бьскани бь һ'әнәйә,
Шӧнәде мера мери тәйә.

Р'әwана р'әнгин wе бь мьжә,
Ч'ьвике сәр һелина хwәда дьһеньжә,
Һәрче орт'а дӧ дьлада, чар ч̀ә'вада хәвәрдә,
Хаде ә'зизе бәр **дьле wан бькӧжә.**

Р'әwана р'әнгин дь гәрмеда,
Қ'оти шӧнәдәе мера wе конәки р'әши-р'иши вәгьртийә дәви р'еда,
Мина мә'рәки р'әши qальки п'ашла кәwа гозәлда,
Қәwе щане, мер һ'әйране.

171. ЗОЗАНЕ БЬЛЬНД

Зозане бьльнд Әләгәзьн.
Эла мә гранә, пайиза дак'әтийә дор Әрәзә,
Қ'аwе, п'екьрьна тә гизмәйә,
Р'евачуйина ве кӧлмале чаргошәйә.

Сайи спийә,
Сайи шәве,
Тә сингбәләкийа дәв нәqәбе.

172. ЭМЕ

Эме, кӧлмале, йари—йәман!
Се щари йари-йәман,
Тә ль сәри һәбу шә'ре Һ'әмуди,
Шә'ре Һ'әмсае у Һ'ьмае,
Шә'ре Һ'әмуди qәтийа,

Гӧльк у р'иши пева нәма.
Тә әз һ'әландьм,
Бь мьсqала, бь дәрәман,
Тә әз кьрьм qуме дәви ч'әман,
Тә әз кьрьм пәпуки сәри кәләман,
Тә әз кьрьм мә'сики поз бь хьзем,
Бәрдам голе Хәлил Ә'вдьлр'әһ'ман,
На wәлә, тә әз кьрьм,
Һестьрәки хәрәман,
Тә әз бар кьрьм бари гран,
Бәре мьни дабу Искәла wеран,
Әз wәстийам,
Т'ӧ һ'али ль мьнда нәма—
Һәвал у һогьре мьн у тә зәwьщин,
Бунә хайе әсмәран у дилбәран,
Әзе ль һивика щане Эма Һ'әмо мам.
Ше у шебьске тәйи зрав,
Т'унщькә мәqәскьри—
Мамә ӧсан.

Эме кӧлмале!
Чумә сәр Бьшат'е дара бийан,
Чумә Һовака шәwьти,
Ль мьн хар бубун—
Сийа дара сьпьндара һ'әwлие.
Чумә Сәрука к'амбах,
Ль мьн те т'ьхк-т'ьхка эшәкчийан,
Чумә бажара Р'ьһ'ае,
Щие енгизәрийа,
К'орта Сьруща шәwьти,
Ль мьн те һокә-һока швана.
Дәрбазбумә Беращуке,
Ль мьн те щир'ине се qәйка,
Сездә гәмийан.
Чумә Ә'йнт'аба шәwьти,
Щи у мьск'әне qази-муфт'ийа,
Чумә К'ьлисе,
Щи у мьск'әне ор'ьспийа.
Дәрбаз бум Һ'әмс у Һ'әмае,
Щие шә'ре Һ'әмудийа,
Щие мьск'әне бәрхан у мийан,

Institut kurde de Paris

Дак'этьм бажаре h'әләбе,
Мәh'әла т'урк'ан у ә'рәбан,
Ль мьн дәрк'этьн qоле зәрийан,
Йәки сәре хwә данибу,
Финоки османлийан,
Йәки сәре хwә гредабу—
Шә'ре h'әмудийан,
Жь пар'а сиусе р'иши бәрдабу,
Сәр hольке зәр панийа.
Гәли гӧнди, малин у щинара,
hуне т'ӧ газьн у ломан жь мьн нәкьн,
Мьне дәст авитә баqе р'әш гӧлийа,
Әwи бе баве нола кәваньк льбутийа
Бь сәр мьнда дьтәwийа,
Мьне р'амусанәки стәнди,
Жь h'ьнаре р'уйа,
Нола сәрики шәкьре Әнт'ькйа,
Сәр дәв у дране мьн h'әлийа.
Әзе хортәки чардә сали бум,
К'этьм сәр даре гопалийа,
Бь се сьh'эта нькарьм р'абьм п'ийа.
Гәли гӧнди, мали, щинарно,
Гӧне мьн, де у баве мьн дь стуке wәдабә,
Р'ожа кӧ әзе бьмрьм,
Т'ьрба мьн чекьн нава hәрчар р'йа,
Р'ож жь р'ожа
Дьбә ширqина даре т'әшийа—
Эме те у дь сәр мьнр'а
Дәрбаз дьбә, дьчә берике мийан,
Әзе wе шунда гази хаде бькьм,
Р'абьм сәр п'ийан,
Дәст давем баqе р'әш кәзийан,
Дьчьм р'амусана Эма h'әмо.
Р'амусана Эма h'әмо
Надьм бь h'әмийан.

Гәли гӧнди, мали, щинарно,
Дькьм хәбәрәк, готьнәк бьвем,
Т'әмам бьбен — амин, бьмбарәкә.
hәрчи кәси навбәйна, hәрдӧ дьла нәмамикә,
Мале wи жь малайи дәрбә,

Коне бабе wи —
Т'ьжи дöп'ьшк у маре зәрбә,
Пьч'уке мале ль бәр мәзәл бә.
Мәзьне мале, хöлә-хöла
Qази, муфт'ийа т'ьм ль сәрбә,
Буке мале т'ьми-т'ьми ьстурбә,
Qизе мале жь һ'әфт салан
Wеда зьк ль бәрбә,
Һәрчи же бьминә,
Шәве чьлан у к'анунан,
Сәре ч'йае Qәрәждахе
Шәвәдәрбә.

Йари Эма мьн, йари ләwанде,
Тә сәри qәр'ьми жь гöльк у гöлбәнде.
Жь хера хадер'а—
Әзе ббума мәлләки данздә öлми,
Мьне р'оже се щара
Сәр т'ахьме синг у бәре тә бьханда.

Эме, кöлмале!
Тö нә кьни, әз тә хайкьм,
Нә дрежи—
Әз пәзәкә Шами—һ'әләби бьк'ьр'ьм,
Ль бәжна тә к'öбар-щьндикьм.
Тöйе жь мьнр'а нәбуйи
Шә'лвараки чöх,
Тә ль хwәкьм,
Жь мьнр'а нәбуйи пьштәки Трабизони,
Тә ль пьшта хwәкьм,
Жь мьнр'а нәбуйи—
Чәкбәндәки османли,
Тә ль мьле хwәкьм,
Жь мьнр'а нәбуйи шә'рәки һ'эмуди,
Тә ль дора сәре хwәкьм,
Жь мьнр'а нәбуйи кәвнәки к'ьт'ан,
Гәрма һавине дәст у р'уе хwә бь тә паqьжкьм.
Жь мьнр'а буйи ә'йнәки ә'йна һ'әләбе,
Сәре сбе р'абьм, дәст у р'уе хwә бьшом,
Ль тә мезәкьм.

Тӧе жь мьнр'а буйи севәки Мәлат'и,
Әзе тә бь к'ерәки Мәр'аши чар п'әрчәкьм,
Р'ожәки жь р'ожийа р'әмәзане
Эвар бь эвара,
Фтара щане хwә бь тәкьм.

173. НАЧЬМ ШАМЕ

Начьм Шама Шәриф бь зәйт'унә,
Начьм Диарбәк'ьра шәwьти бь зәйт'унә ,
Һ'әwли һ'әwша щамие we бьqьрqьшунә.
Осман п'аша, к'әтьмә бәхте тә,
Тӧ мьн дьгьри,
Бьгьрә, техә qәйд у знданан,
Наве ль бажара Бәг'дае—
К'урә-дурә, сәбра мьн нае,
Чунк'и бе т'ьльфи у бе qанунә.
Тӧ мьн дьгьри,
Бьгьрә, техә qәйд у знданан,
Мьн бавежә бажаре Мердине,
Мала Қаро.
Зәрие мала Қаро,
Гәwр у р'ьнде мала Қаро,
Бь чар т'ахьмьн, бь чар щинә.
Йәк же әсмәрә, йәк зәринә,
Йәк зравә, хwә дьмәшинә,
Т'ахьма Һ'әлим Хатуне
Навда бьрьнщинә.
Гәрдәне wан бистучар т'линә,
Ль пьшта wан чьлучар кәзинә,
Синге wан спинә,
Сәре мәмьке wан сорә сьмаwинә,
Щьл у лбасе wан испьһ'инә,
Красе wан әтләсинә,
Бьн красе wан qӧтнинә,
Позе wан бь хземьн,
Щоте гӧһаре wан зер'инә,
Һ'әму ль бьн дәсте wанә,
Тәйре Симьр' сале щарәке

Ко̆ жь бьне бәр'ие дьфьр'ә,
Qәсти wан дькә,
Те у дьләзинә.
Һелина хwә ль алие мала Қаро датинә.
Гава дьнһер'ә Һ'әлим Хатун жь wева те,
Софи, qәрәwаше wе ль бәринә,
Әw тәйр һәйә чьл у басә,
Һ'әлим Хатуне дьнәхьринә,
Ә'wр-хьмамәк сәр ч'аве wи дьгьрә,
Иди сурәте wе набинә.
Әw тәйр бь wе дитьне,
Фьр'е хwә дьwәшинә,
Мала Һ'әлим Хатуне начә дурә.

Тәйр ко̆ тәйрә,
Гава ч'ав ль Һ'әлим Хатуне дьк'әвә,
Гоште wи дьһ'әлә,
Һәстуе wи дьминә,
Әман у йәман.

Мьн пьрси жь ьльман, мьләт'ан,
Го̆ран, һ'ьрч'ан у щьнәwьран,
Паше wәрдәке дәве ч'әман,
Жь мьнр'а кәси пьрса Һ'әлим Хатуне нәда.

Әз чум щәм тәйре Симьр',
Ко̆ бь дитьна ч'аве хwә дитбу,
Мьн же кьри зари у йәман,
Мьн го:— Сальхе Һ'әлим Хатуне жь мьнр'а бькә
бона хера хwә.
Го:— Фьр'... инсан әwә бәни инсан,
Һәрке то̆ сальхе Һ'әлим Хатуне жь мьн дьки,
Бь дәв нае готьне әw
Дәwр у һ'әйам...
Чумки һ'әйа мьн щьл у лбасе wе нәхьшанди,
Ль сәр ч'аве мьн гьрти ә'wр у хьмам,
Иди мьн сурәте wе нәди т'әмам,
Әркә то̆ аqьлмәwщути,
Жь сәд готьнан һьлдә йәк к'лам,
Әркә нә аqьлмәщути,
Һәр'ә щәм альмәки мьнт'ьһи,

Кӧ чьл у чар ӧлма хӧндьбә,
Һьн жь зәһәр у бат'ьнйан,
Жь тәр'а сальх бькә,
Бь дәфт'әр у qәләман".
Әз гәр'йам чар qӧлбе дьнйае,
Чумә wи али щәмие навин,
Мьн ди дӧ альме мьнт'ьһи сәкьни бун
Qӧран дьхwәндьн ль п'ийа.
Қ'ьтебан мьщаләте,
Ахьрәте Һурийан.
Йәки го:— Һури, го, һәнә,
Йәк жь саг'ан,
Дӧдӧ жь мьрийан,
Мьри кӧ һәнә—
Йәк — Сьти, йәк Зинә,
Йа саг' Һ'әлим Хатунә,
Әw ль бажаре Мердинә,
Бәлк'әм ә'мьре we—
Бист у пенщ сал т'ӧнинә,
Һежа Сьти у Зинә.
Ль ахрәте һивйа wенә,
Иди льпьти, we льпьти,
Ньзаньм р'ьсq у qьсмәте чь мәрийанә.
Дисан бирьнщи Һ'әлимә,
Ик'ьнщи Сти,
Ущьнщи — Зинә.

174. ЛЕ, ЛЕ МӘДЕ

Ле, ле, Мәде, ле, ле, Мәде,
Дәре мале мә бьнер' we бь мьлә,
Пьшта мале мә бьнер' we бь мьлә,
Мәда мьн ве сбе мал дәрк'әтийә,
Ч'ә'вә бәләкьн, сурәтә сорьн, дәви к'әнә,
Қ'ок'е гӧлийа һа бь шьльн.

Қӧлмале , тәе пар на перар, р'амусанәке нәфса
щане мьн дайә,
Һәла тә'ма дәве мьнә,
Қ'ок'а дране мьни кӧлә.

* * *

Йаре йəман, кəч'е кöлмале,
Агьре кöле мала баве к'əте,
Тəе əз һ'əландьм мьсqала-дəрəмана,
Гоште мьн һ'əлйа,
Һəстöе мьн нəма,
Тəе əз кьрьмə бьлбьле сəре кəлəма,
Тəе əз кьрьмə qуме дора ав у ч'əма,
Һəвале мьн у тəва зəwьщин,
Бунə хайе əсмəран, дилбəран, хəзалан,
Əзе кал бум,к'əтьмə сəр даре гопалан—
Һивйа тə мам.

175. ДƏЛАЛО, ДЬЛЬКО

Дəлало, дьлько, эздйо свько, мьн һ'əвандо,
Бəр дьле мьн ə'вдала хwəдеда һ'ьнарə
Һ'ьнаре дəшта Р'əwане,
Хöре калан у пиран бе дəндько.

Мьне һ'əфт qальб савун һьлданə чумə сəр ч'əме
Мураде,
Гöжə-гöжа ва ч'əманə мь ч'ькйанə,
Гöр'ə-гöр'а ə'wранə, мьн борйанə,
Һ'əфт qальб савун сəр печ'ие мьн ə'вдала хwəд
машйанə.

176. БЕРИВАНЕ, ТƏ ЛЬ ПЬШТЕ

Бериване, тə ль пьште ве к'əмəре,
Сəре мьн qöрбана бəне ве бəрк'аве,
Ше у шебьске ше бəрдайə сəр бəне ве мезəре.

Бериване мə мəшийанə берие,
Дерə чита, бəжьнбьльнда хwə данə сəр пешие,
Беривана мьн бəжнə кьнə, гъровəр'ə, шəрмокəйə, хwə
да наве,

Пьшта хwə к'ӧтайә знер,
Баске хwə дьк'ӧтә т'озе бь хӧнаве.

177. ГӘДӘ

Гәдә, тӧ чь дьгәр'и ль шәвр'әша,
Дәлалика дьле мьн хwә жорда бәрдайә
Нав һәрчар к'але ль зәвәша.
Т'ьли-печ'ике хәлqе мьни дәлал нола финщана
лиминтузе севе Ардәмете,
Мәрьв бьдә дәсте ван т'аwйа, ван нәхwәша.

178. ӘМ ҺӘРВАЗ ЧУН

Әм һәрваз чун, бәржер һатьн,
К'уча грасенаке р'асти һәв һатьн,
Qӧдуме чоке мьн шкәсти бун,
Грйа дьле мьн, ль һәв чун һатьн.

Авьр'е ве т'әрәзе ӧса бун,
Мина гӧлләка маузере
Дьл у наве мьн һьнгафтьн.

Лаwко, qӧрба, мьне диһәре ве Т'ут'әке,
Сәре мьн хӧлама т'ли-печ'ие бәре бәрванәке.
Дә тӧ wәрә сәр синг у бәре мьн ә'вдала хаде р'азе,
Нот'ла к'вавә, к'ваве гоште ве wәрдәке.

Дьле мьн ә'wре хьрт һавине һешиндькә бьнйа Р'әwане,
На wәлә бьнат'ара Норәшине, к'е дийә, к'е бинайә
Дари зәманада кӧнде кор һелина хwә чекә сәр һелина
гогәрчине.

Әзе кәwьм, кәwе нерьм,
Әзе к'әтьмә нава Р'әwане,
Дора к'уча Абовйане һур дьзерьм,
Әзе дькьм кәwа гозәл бьр'әвиньм,
Тьрса к'отие мера әз нәwерьм,

Лаwко, qöрба, крассоро, крас хwəкə,
Тö т'унщьке сəрда шəкə.
Əзе дöаке р'əбе а'ләм бькьм,
Гəли һəвал һöгьре дора мьн бен: амин,
Диса мьн qьсмəте щане тəкə.

Һ'əфт хwəзла мале мə кона буна,
Мьн хəлqе дəлал һ'əфт салиеда соз у qрар һəвр'а
дабун,
П'ожмани к'əтə алие тəда, гöнəки мьн т'öнəбу.

179. СƏРЕ БОQƏТИН

Сəре Боqəтине мə зəвинə,
Лаwко, дə тö р'авə к'елəндйа хwə һьлдə,
Мерг у чимане мə бьчинə,
Дьчи wəлате хəриба бьзəwьщə,
Һивйа мьн нəминə,
Шенйа мала баве мьн дəв знерə,
Ле дьхунə шарур, бьлбьл, кəwе нерə,
We щавəкə нəхере гəдə лаwке мьнр'а чуйə wəлате
хəриба,
Дьве: „Дəсте к'аwа к'öбар гьртьнə данə мерə".

Һəспе хəлqе дəлал бь чардəнə,
Һ'əфт шенə, һ'əфт qöлəнə,
Р'амусане мьн у хəлqе дəлал бедəра колхозе нав
һəвал-һогьра р'азгəлəнə.

180. ДƏ, ЛЕ, ЛЕ, ШИРЬН ШАЕ

Дə ле, ле, Ширьн Шае!
Тö палкона чь дьгəр'и,
Даw у дəлмə нəкə һ'əр'и.

Ширьн Шае!
Дәр мала баве тәр'а һат бöһöрим,
Сәр мьле р'асте, ч'ә'ве ч'эпе мьн зьвьр'и.
Лаwко, qöрба, дә тö wәрә р'амусанәке бьдә синг у
бәре мьн ә'вдала хаде,

Wәки дьчи wәлате хәриба,
Бра дьле мьнда нәвә кöл у бьрин.

Лаwке мьн чу wәлате хәриба дәрәнги бу,
Һ'эта дәлале дьле мьн зьвьр'и—
Ниве ә'мре мьн чу, п'ор'е сәре мьн спи бу.

181. ЛЕ, ЛЕ, ЛЕ, QАЗЕ

Ле, ле, ле Qазе,
Гöндо ,Qаза мьн qиза бь һ'әщийа,
Әз у Qаза хwәйә шәвәк шәве паиза,
Дәсте бәрбанге к'этьнә к'еф у һ'әнәк у лаqьрдийа.
Һәрке де у баве Qаза мьн го:
„Qизе, лаwо, к'öда чуйи?"
Әзе бежьм: „Дае, баво,
Әзе чумә сәр канинге—
Бәне сола мьн qәтийа".

Эт'имо, әзе нә Qазьм,
Әзе кәwәкә гогәрчинә гәрдән газьм,
Р'оже бист у пенщ һ'әве шеда тә жи
Тенә дәре мала баве мьн, мьн дьхwәзьн.

182. МӘРӘЗЕ

Мәрәзе, щане!
Дьве — синг у бәре тә дәфт'әрә,
Змане мьн ә'вдали хаде qәләмә.

Мәрәзе, щане!
Һәрке йартийа мьн хәлqе дәлал,
Qәwа гозәл ви wәлати бӧһӧрийә,
Хwә we бӧһӧрийә,
Һәрке нә бӧһӧрийә
Мәрәзе, щане!
Әзе дәсте хәлqе щаһьл бьгрьм һәр'ьмә ван щийа, ван wәлата.

Мәрәзе, щане!
Тӧ хwә дьзани хәлqе ә'мьре хwә данийә сәр ә'мьре qизан у буканә,
Мьн ә'вдале хаде ә'мьре хwә данийә
Сәр ә'мьре тә жьна мерә,
Мәрәзе, щане...

183. СБӘЙӘ

Сбәйә, сбә набә,
Һ'афе мале мә знарьн,
Дәнге кәwан у гозәлан зәлал набьн.

Гәдә лаwко, мьн бьһистийә
Тә сәр мьнр'а гьртийә йарәк,
Һәрге мьн четьрә — тә бьмбарәк,
Һәрге мьн хравтьрә—
Кӧла Муше бьк'әвә мала баве тәда сале щарәк,
Ле бьминә т'әк т'ьфаләк,
Әw т'ьфал жи тәйре Симьр' бе бьмежинә,
Дьл у гӧрщьке wи хwәр'а ббә.

* * *

Ле wәрдәке, һа wәрдәке,
Бе хайе, п'әр'бәләке,
Тәе һелина хwә чекьрийә дәре дора ве к'ӧләке,
Т'әне стӧе мьн харкьрийә qасьде мере фәләке.

Фәләке, тә ль мьн һа кьр,
Тәе тәйре хwә бәрдан—
Р'әфе мьн бәлакьр,
Һәрч'а дост бу—
Дьле wана саркьр,
Тәе дьле джмьна ль мьн шакьр.

184. ХӘЗАЛ, ХӘЗАЛ

Хәзал, Хәзал, жь кәwан кәwи нерьм,
Дәшт у зозан т'әв дьч'ерьм,
Әз пьрсьм, Хәзала мьн диса әсмәрьм,

Хәзал, Хәзал, Хәзал,
Һавиң хwәшә сие даран у кәвьран,
Паиз хwәшә ль бәр агьран,
Звьстан хwәшә п'ашле дост-йаран у әсмәран.

Хәзал, Хәзал Хәзал,
Сбәйә, сбә наби,
Стера жь ә'змана хали наби,
Хәзала мьн, жь хәwа ширьн һ'ьшйар наби,
Р'амусане ч'ә'ве р'әш у бәләк хали наби,
Ч'йа бльндә, бе бәрф наби,
Хорт у qизе ви дәwри, ви зәмани,
Т'ö щари бе йар у дост наби.

Хәзал, Хәзал, Хәзал,
Әзе к'этьмә дәшта К'әрбәла,— к'амбах,
Ч'ә'ве мьн майә р'ека Диарбәк'ьра хопан,
Ах, Хәзал, сәбәб тöи,
Әзе к'этьмә Диарбәк'ьра шәwьти ль орт'а дьне,
Бь сур, бь бәдәне.
Р'әмбуле qр'ане т'әв wәшйа,
Әзе дькьм нькарьм бьфьр'ьм ль сур у бәдәна.
Диарбәк'ьра хопан дь борә,
Әзе исал һ'әфт сали к'этьмә wәлате хәрибие,
Бум алчах у бер'умәте.
Ах, Хәзал, сәбаб тöи.

Хәзал, Хәзал, Хәзал,
Әзе чумә ч'йае Qәрәждог'а хопан шәwьти мьн гарьскә,
Әзе чумә һелина Диарбәк'ьра хопан шәwьти,
Әзе дöбаре лок'ан гер' (вәгәр'андьн) дькьм,
Бәр дьк'ане дь т'öщара,
Әзе жь Нуре Ьлер'а т'әвда зер' у зив дькьм,
Ах, Хәзал, сәбаб тöи.

Хәзал, Хәзал, Хәзал,
Бһарә, кәрие хәзала һер'канә,
Жь бәр'ие к'ьшйанә,
Чунә ль зозане,
Әзе бала хwә дьдьм wан хәзалан,
Мират'е хәзала ниви стәwрә, ниви бь карә,
Е кö бь карә,
Стöе хwә т'ьме сәр кара хwә харә,
Е кö бе карә,
Йәки же ани дәхи, моми, гöли, хьземи, пози бь нишанә,
Ч'ә'вәки дьч'ерә, йәки дьнһер'ә сәр йаран у достан,
Ах, Хәзал, сәбаб тöи.

185. НАРИ, НАРИ, НАРИ

Нари, нари, нари,
Мьн ль wи бани,
Тә ль wи бани,
Шә'ра р'әш гьредайә,
Р'ишие шә'ра бәрдабу ль сәр ани,
Дькьм р'амусане ч'ә'ве р'әш у бәләк,
Ани дәхи, моми гöли, р'уке сор у спи бь әшq у дьлхьм.

Нари, нари, нари,
Нарина мьн те,
К' иськ у хәлун сәр бәжна мьн те,
Нари, нари, нари,
Нарина мьн те,
Әзе бәре ве сбе дькьм т'әхтәки жь к'әләш нарина

xwəр'а чекьм жь дари даран,
Əзе к'ап у к'литəке лекьм нав синг у мəмке к'əлəш
нарина жь дари һ'ьнаран,
Хаде мразе мьн у к'əлəш нарине һасьл бькə һəрсе
мəһе ве бһаре.

Нари, нари, нари,
Əзе бəре ве сбе дькьм т'əхтəки жь к'əлəш нарина
xwəр'а чекьм дари гəзə,
Əзе к'ап у к'ьлитəке лекьм нав синг у мəмке к'əлəш
нарине жь дари гузə,
Хаде мразе мьн у к'əлəш нарине һасьл бькə һəрсе
мəһе дь паизə.

Нари, нари, нари,
Һəрдӧ мəмке к'əлəш нарине мина гушие трие ль даран,
Мроф дьчьнə датинə нав сəwйан,
Дьгəр'инə сук бь сукан,
Нə хемиш дькə дӧхə, нə дьдə ль хəлкан.

186. ДƏЛАЛ, ДƏЛАЛ...

Дəлал, дəлал, дəлал,
Бəре ве сбе мьн ди к'əлəш хорте хəлке,
Дəлал һати, бӧһӧри, чу ль Мьлфе,
Əзе жь xwəр'а дьк'ьр'ьм т'ьзбики сори, спи жь сəдəфе.

Иро к'əлəш т'ели хəлке дəлал хəйидийə,
Дькьм, накьм мьнр'а хəбəр надə.

Дəлал, дəлал, дəлал,
Лаwьке Бьшерийо,
Қоне р'əшо к'очəрийо.

187. АХ, ЛЕ, ЛЕ

Ах, ле, ле, ле, ах, ле,. ле, ле,
Ԛӧр'о, бьр'ә сwаре мала бабе мьн сwар бунә,
Чунә гәр'ане,
Бьр'әки qиз у буке гӧнде мә р'абунә жь хwәр'а чунә
сәйране,
Һәрчи йәка навбәра һәрдӧ дьлан сар дькә,
Бла хер нәбинә жь имане.
Сәбәб лаwько, дьле мьн те һәбу,
Мә нәданә.

Ах, дә йо, йо, дә йо, йо,
Ԛӧр'о, бьр'әки сwаре мала бабе мьн
Сwарбунә жь хwәр'а чонә щәрде,
Дела делмә'нәгийан зравә слав дьбьнә ә'рде,
Синг у бәре Сәйрана Мәллә Муса минани qамишке
к'әте,
Тьрса мьн әw тьрсә,
Ԛ'отике меран, дури щамеран,
Бедәстур qорьхкә,
Бәргире хwә теда гьредә.

Ах, һе, һе, һе, ах, һе, һе,
Һ'әйран, әзе һәр'ьм жь хwәр'а р'уним,
Сәр р'ека кал у бәндан,
Сбәйә щание лаwьке хwә бьк'ьшиньм дәр дьк'ане
налбәнда,
П'ор'е сәре мьн кӧр' у кәмбә,
Лаwьке мьн шәва ниве шәве
Жь хwәр'а дькә шәр'е ләwандан.

Ах, ле, ле, ле, ах, ле, ле, ле,
Хазька дьле мьн бьхwәста,
Щарәке щаран дәлал лаwьке мьн сwар бьба,
Сәр даре р'ьме, дәр коне мала бабе мьн р'абьшкәста,
Жь мьн бьхwәста
Т'асәк ава сарә щамьди,
Мьне бехьста т'аса щам,
Мьне данийа сәр т'ьли-печ'ике хwә,
Һӧнгӧстила зер' у зив мьне бьда дәстан.

Institut kurde de Paris

188. ҺӘРЕ ЛЕ

Һәре ле, һәре ле, һәре ле!
Қәч'е, бира тә нае сәр каника Зибае,
Тә р'амусанәке мьн дае,
Әзе чомә Һ'әлае, Һ'әмае, Урфае, Бәг'дае, Хус Хәлиле р'уньштьм,
Бист у йәк сале мьн т'әмамә,
Мьне бала хwә дае,
Жь дәве мьн нәчубу тә'ма сәр каника Зибае.

Һәре wайе, wайе, wайе!
Дә р'абә, дә р'абә, ханьм-хатуна мал к'еwришка дәв бһаре,
Қәвока дәв нзаре,
Дә р'абә, һеди-һеди, ушик-ушик нава Навк'уле бьмәшә,
Гава ч'ә'ве мьн бь бәжьн у бала тә дьк'әвә,
Һ'ьш у аqьле мьн дьминә ль бале.

Һәре ле, ле, ле, ле wи!
Қәч'е, хwә ба нәкә, дурва нәкә,
Мьн щоте мәмьке тә дибу.
— Һәре ле кöр'о, жь хwәр'а нәкә бебәхти,
Нишане щоте мәмьке мьн чибу?
Кöр' го:— Һәре ле, кәч'е, мәр'уме,
Нишане мәмьке тә чибу—
Жь бьнида спи бу,
Жь орт'еда мина дь севе Хәлати бу,
Жь сәрида мина һ'әбәки трие сьнщер'ә,
Мьн бь һәрдö дәстан гьртьбу, р'амусабу.

Һәйле, һәйле, һәйле, һәйле!
Қәч'е, р'ожәки р'оже бь нишан бу,
Бь бабу, бь баран бу,
Пәзе мала баве тә йәк дә'нбу,
Микә баве тә хәльти бу,
Тö ду к'әтьбуйи,
Баке qалбе ледабу,
Бьшкошка бәр синге тә qәтйабу,
Щоте мәмьке тә хуйа бу,
Мьн бь һәрдö дәстан гьртьбу р'амусабу.

189. ДӘЛАЛ, ГӦНДЕ МӘ

Дәлал, гӧнде мә бь т'әпәйә,
Бари бәрфә кьр шәп'әйә,
Дәлалика дьле мьн щер'е xwә һьлда, мәшйа һәр'ә аве,
Ньзам к'опәк бавaн жер'а чь готьбу,
Һестьра зрав бәрда хала р'уда.

Зәрие, ба те, баране тинә,
Р'ишийа шә'р у т'әмәзийа ль һәв дьалинә,
Гава ч'ә'ве мьн qиза ве qиза т'әрәс, т'әрәсбаве к'әт,
Аqьл у сәwда сәре мьн нәма.

Қәч'е, мьн дьл нәди бь дӧ дьла,
Мьн бзьн нәдит т'әщьбие миан,
Һәрге хаде тала qәбул кьрйә,
Тӧ йа мьни, ә'вд нькарә бәтал бькә.

190. Қ'УРА ЧАЕ

Қ'ура чае, дәве газе,
Wи малино, дәве газе,
Теда тейә qир'ина qӧльнг, сәwта qазе,
Мхәнәто, шә'ра мьнә гәвәз:
Гьртьн данә бәр мәqәсе,
Wи малино, wи гӧндино...

Қ'ура чае,дәве газе,
Қ'ура чае, т'апе Qәрсе,
Бра кӧл р'уне мала хайе ве дә'wате:
Чьма шә'ра мьнә гәвәз данә бәр мәqәсе,
Wи малино,wи гӧндино...

Қ'ура чае, ч'ә'л нәwала,
Қ'ура чае, дәв кәндәла,
Қ'ура чае, ч'ә'л у к'орта,
Бра кӧл р'уне мала хайе ве дә'wате qиз у хорта,
Wи малино, wи малино...

Шə'ра мьнə гəвəз аннə—
Сездəh гиска, донздəh кавьр'а,
Жь гӧнде Бота:
Чьма шə'ра мьнə гəвəз данə дəсте мьхəнəта,
Wи малино, wи гӧндино...

191. ГƏДƏ ЛАWЬКЕ МЬН ШВАНƏ

Гəдə лаwьке мьн шване пəзе зайи,
Тə блура зивкьлдайи,
Хаде бьхwə сəре аг'е гӧнде исал
Пер'а, həqe дайи.

Гəдə лаwьке мьн шьване пəзе нерə,
Бəр у бəрстийа гьрт qлерə,
Һəчке бьшо гӧндада хӧдан херə.

Һа ль сəр т'əвьне, hа ль сəр т'əвьне,
Дерə читə, мезəр кəвьне,
Һəрке əз р'оже нəвиньм—
Шəве həр'ьмə хəwне.

Дьве тə дəзмала гӧли, чити,
Авитийə сəр мьле тə ə'гити,
Һəрке мразе мə qизти нəбуйə,
Бра həр'ə сəр даре жьнəбитие.

Гəдə лаwьке мьн сиаре бозе, чьqа лəз те,
Ба у баране, сӧр' у сəрмае ле h'əwас те,
Хwəзла əз гьстилəкə алмаст бума
Бьк'əтама т'ьлйа мьле р'асте.

192. ЛАWЬКО QӦРБАН

Лаwько qӧрбан, сьр'а све чьqа хwəш те,
Сйаре həспе чьqа лəз те,
Хwəзьл мере хадер'а,
Əзе wəлате хəриба бьбума сəh'əтəкə зер' бьк'əтама
дəсте тəй р'асте.

193. БА ТЕ

Ба те, баран же гöр'тьрә,
Дәв леве к'аwа гозәл qәрәфилә зер' зәртьрә .
Лаwько qöрбан, һәрге те пьрса р'астие жь мьн
дьпьрси,
Йарти һәвалтие ширьнтьрә.

Ба те, баране дьлилинә,
Қәwа гозәл бьнйа малар'а аве тинә,
Хәлqе дәлал сәкьнийә сәр qумбаха хени дәсте ч'әпе
дьһ'әжинә,
Ч'ә'ве р'асте дьqьрпинә.

194. ЛАWКО

Лаwко, wәрә мьн бьр'әвинә,
Мьн техә дәстмаләкә дәста
Бь сәр зәнда зәр балинә.
Әме чь бькьн мал у мьлк'а,
Әме бьбьн шван у гаване гöнде т'ырка,
Һәрке тә qизанийа хwә жи дани,
Мьн хортанйа хwә т'әрьканд.

195. ҺАЙ БЕ ДӘЛАЛ

Һай бе дәлал, һай бе дәлал!
Ишәв шәвә, шәва мьнә.
Дошәке, орг'ане һьлдә,
Һеди-һеди wәрә бьнә,
Һәрге де у баве мә мә'руме мә һ'ьсйан,
Йан кöштьнә,
Йан бәрданә,
Йан фәрмана сәре мьнә.

Һай бе дәлал, һай бе дәлал!
Ишәв шәвә, шәва мие,
Мьне леньһер'и нивәка шәведа,

Дәстәки сар һатә нава синг у бәре мьн мә'руме,
Мьн нәзане, мьн гоине,
Һәрге де у баве мә мә'руме мә һ'ьсйан,
Әзе бежьм:— Баво, qәрәwьле шәве т'и бу,
Фьтьли бу йале ве кӧлине.

Һай бе дәлал, һай бе дәлал!
Гәлие гӧнде мә р'ьһанә,
Со у пежәк ч'ә'в канийанә,
Әз мә'рума хаде ледьнһер'ьм,
Бьр'ә хорте мала баве мьн ль һәв щьвйанә,
Әзе дина хwә дьдьме,
Қ'әләш лаwке мьн чьма нәй навданә.

196. WӘЙЛЕ ГОЗЕ

Wәйле, Гозе, мә'руме!
Әзе нәхwәшьм, нәхwәше ве һавине,
Щие мьн бьвә балконе жорьн шанә-шине,
Чоке хwә бьдә сәр чоке мьн
Ә'вдале хаде р'уни,
Qасәке дәзмале бьк'шин сәр ч'ә'ве мьн,— мә'руме
Хаде, бькә баwәшинә.

Гозе, мә'руме!
Әзе нәхwәшьм, дьмьрьм р'ожа чара,
Кәвьре сәлима мьн бинә,
Жь ахпина, на wәлә жь бәйара,
Ч'ә'ве бәләк, сурәте сор—
Пәй мьнр'а нәдә дәве һ'әму йара.

Ле Гозе , мә'руме!
Әзе нәхwәшьм, нәхwәше п'ьр' һьлакьм,
Қ'еләка мьн р'уньштийә qасьде
Мере qолфәләке дузан у дәләкан,
Әзе бәр мере ольме чьма нькарьм
Авьр'ә-авьр'е ч'ә'ва ль тә вәкьм.

Əре Гозе!
Əзе нəхwəшьм, нəхwеше р'ожа иние,
То р'авə чока хwə бьдə сəр чока мьн ə'вдале хаде
К'лите һьлдə к'еләка мьн һəр'ə дəре ве кöлине,
Һəрге де у баве тə мə'руме жь тə пьрсин,
Бежə:— Qəрəwле шəвейə
Фьтьли бу һешйа ве кöлине.
Ле, ле Гозе...

197. WƏРƏ

Wəрə нəма, нəма, нəма,
Бһарə мале мə данинə Əлəгəзе,
Əме дагəр'ьн паизхере бəр Əрəзе,
Хəлqе к'əтиййə дəрде мал у һ'але дьнйальке,
Дəрде мьн ə'вдале хаде кавле гöндада—
Щотə мəмке буканə т'əзə.

Эле гəwре, дəве мьни ль бəр девə,
Шьр'ке хьземе, лолапе гöһара гранə
Дак'əтьнə сəр дəв у левə,
Хəлqе к'əтиййə дəрде мал у һ'ала,
Дəрде мьн ə'вдале хаде йəкə ч'ə'бəлəкə,
Мразе мьн бьбйа сəре Əлəгəзе диса р'əхе деда.

Бһарə, мале мə данинə Əлəгəзе, wе ль р'езе,
Кəре һогəча, нахьре га, р'əвое һəспа
Хwə дабу фезе,
Бра хаде бькьра мразе мразхwəза,
Мразе мьн у кəwа Гозəл шəвəке сəре Əлəгəзе—
Жь эварда бьк'əтана бəр һ'əмезе.

198. ӘМА, НӘМА

Әма нәма, әма нәма,
Гәдә лаwке мьн һатӥә мала баве мьн меване р'ое,
Ньзам бәхте мьн бу, бәхте гәдә лаwке мьн бу,
Мала баве мьне ве нивроe данийә красшое,
Әзе р'абумә, мьне эвинтийа дьнйальке,
Гәдә лаwке хwәр'а данийә нан у тое.

Гәдә лаwке мьн һатӥә мала баве мьн мевани,
Мьне жер'а шәржекьрийә бәрха мийа сорә сәр бәрани.
Һәрге де у баве мьн мә'руме жь мьн пьрсин,
Әзе бежьм:— баво,бәрхә гежбу к'опәке швана чоле нани.

199. QӘМӘРЕ, ЩАНЕ

Qәмәре, щане!
Qәмәра мьн йәкә р'әшә тари,
Дәнге мьн у тәва бәла бу мәһ'әла жерин,
Г'аха һәрә wи алин,
Qомси нәнама нәһьшт,
Qәмәра мьн исал пер'а бьвә бәрмали

Qәмәре!
Дәве мьни бәри девә,
Сәр мьнда харкьрийә,
Шьр'ьке хьземе,
Лолане гӧһара дәв у левә,
Әзе бькьм р'амусанәке
Жь qәмәра хwә бьстиньм,
Ль мьле ч'әпе р'әш хала—
Ль бәре ч'ә'вә.

* * *

Дәре мале щәw у кани,
Kәwа гозәл, чила ч'ә'вр'әш—
Kаника бьнат'ара мала мәда ав же ани.

Гәли гӧнди, щинарно, wә дьго мере мьни зори, бь
зорбәйә,
Р'ожа һат qәwьми—
Әз жьньк бум, мьн wи четьр дәст һьлани.

Дәре мала. мә qәр'амә,
Дәре хәлqе т'ели дәлал чар т'лийа бәржер нә т'әмамә.
Әзе дькьм бәре хwә бьдьмә шәһәра—
Гәрмә гәрмьстан, qумә-qумьстан,
Хәлqи сйарә, әз пәйамә.

200. ПӘЗЕ Һ'ӘКО

Пәзе Һ'әко кәри пәзә, qьжбәләкә,
We бәрданә к'әләшәкә зәвйа зәгәрәкә,
Гәдә лаwке мьн йәкп к'аwи, к'ӧбари ч'ә'вбәләкә.

Әзе сазәкп чекьм дь сазбәнда,
We ледьхә дәрд у мәрда,
Т'ела орт'е щәгәра дьле мьн ә'вдала хаде бь хәбәрда.
Хәлqе т'ели дәлал к'әтийә дәсте к'оти шьндоки мера,
Нә те коштьн, нә те бәрдан.
Гӧнде Додо дӧ гәлинә,
Сәре кәwа к'ӧбар, кәwа гозәл т'ьжә шаран у
шәмаqинә,
Wәй хәлqо, ньзам к'оти шьнәдәйи п'иси мера,
Ньзам к'аwа гозәл, к'аwа к'ӧбарр'а чь готийә,
Хәйидийә, зер'е сәре хwә данийә.
Бәжна хәлqе дәлал кьнә, гловәр', бь˙ә'рдер'а,
Әзе бәндәке чекьм жь qрмер'а,
Әзе бежьм дәре мала баве мьнр'а нәчә, нәе,
Нәзәра де у баве мьн нәп'акә бәжна тәр'а.

201. Һ'ӘКО—ГӘЛТ'О

Һ'әко—Гәлт'о ав анинә,
Qӧлибәге чьлучар канинә.
Гәлт'о ав анинә—

Һ’эко дӧ голе гәлинә:
Голәк жере, йәк жоринә,
Қ’әләш к’аwа мьн машйа
Qаха жерьн аве бинә,
Щер’е wе гранә—
Гьрке мьле wе дешинә.

202. К’ЬР’Ә, WЕ БЬ К’ЬР’Ә

Қ’ьр’ә, wе бь к’ьр’ә,
Ава Qәрәдәнгьзи wе те гьр’ә-гьр’ә,
Һ’әвса Һ’әмо пар ван чаха дәлалйа ви дьли бу,
Исал пер’а буйә дайка зькә кӧр’ә.

Нькә, wе бь нькә,
Ава Qәрәдәнгьзи wе те дьхьр’ькә,
Һ’әвса Һ’әмо пар ван чаха дәлалйа ви дьли бу,
Исал пер’а буйә доста лаwке кьнькә.

Гәзә, wе бь гәзә,
Ава Qәрәдәнгьзи wе те, wе дьбәзә,
Һ’әвса Һ’әмо пар ван чаха дәлалийа ви дьли бу,
Исал пер’а буйә бәрмалийа мала т’әзә.

203. ЛО, ЛО ЛАWҚО, ЧЬ Ә’ЩЕВ

Ло, ло лаwко, чь ә’щева сәр ә’щеве,
Гстила мьнә т’лие нишанийа qизька Щәwе.

Ло, ло лаwко, ч’йа бльндә, тә навиньм,
Әзе дурәбине жь к’ӧ биньм,
Гәдә лаwке хwә щие дур бьбиньм.

Ло, ло лаwко, к’аг’әзәке бьшинә, әз бьхуньм,
Хәме дьле хwә пе бьр’әвиньм,
Т’ӧ дьла сәр дьле хwә у тәр’а набиньм.

204. ИШӘВ ШӘВӘ

Ишәв шәвә, шәв шлийә,
Пәзе мала баве зәри домаме ль берийейә:
Минга кӧр'ә qәрә бәр р'әвийә,
Зәри домама мьне бәрр'а бәзийа,
Синге сьнщаq п'есире фьр'ийә, к'әтийә,
Мьне һьнге зәр мәмьк дибу:
Сәри сорбун, бьни спибун,
Нот'ла севе Артамете хал-хали бун,
Нот'ла трие Р'әwане гьһишти бун.

205. ҚӘЧ'ЬКЕ, КАНИ

Қәч'ьке, кани, канйа wә мәзьнә,
Щоте зәрийа xwә да бьнә,
Wәй к'ӧбаре, мьне шәве дьне хәwна xwә дийә—
Дайка тә буйә хасйа мьнә.

Го: ле, ле, wи ле, ле, ле,
Чиле, ле р'ьнде, п'ошмане,
Әзе ньзаньм наве тә чийә,
Синге тә зозанә, мәмке тә канийә.

206. ЛЕ, ЛЕ ХӘЗАЛЕ, WИ, WИ

Ле, ле, Хәзале, wи, wи!
Мьн хәзаләк р'акьрийә баг'е Дәлмә ве Р'әwане,
Хәзале, неч'ирвана тә'жи-т'уле xwә бәрдане,
Хәзала мьн р'әви, бәре xwә да часта Аг'баране,
Хәзале, дә навә, дәлале, дә навә.

Дәлале, wи, wи, wи...
Шәве паиза, бешика qизин,
Wаре хәлqейә, тьштә навә,
Бешика кӧр'ин, шәве паиза—
Лури дькьм-накьм,
Дәсте мьн же навә

Хəзале, wи, wи, wи...
Дəлале, wи, wи, wи,
Мьне хəзалəк р'акьрийə баг'е Дəлмə чьqа р'əви,
Қ'этийə пешйа мьн у хəзале
Ч'йа у бани, дəшт у зозан, мерг у зəви.

Сəд у бист сал ə'мьре тəвə,
Сəд у си сал ə'мьре мьнвə,
Əзе wан сурəте сорə бь халə,
Бь хəтə бь нишан бьгьрьм,
Бьдьм бəр ви дəви.

Хəзале wи, wи, wи...
Дəлале wи, wи, wи...
Мьне хəзалəк р'акьрийə Һə'штəрəке,
Ушəгане, ль wан гьрька,
Хəзала мьн р'əви к'этийə
Орт'а мьн у Хəзала мьн
Дəшт у зəви, ч'йа у бани,
Һəрчар мале мə сипька.

Мьн һ'əwаса бəжна зрав,
Дəв, дране шəкьри,
Исал һ'əфт салə
Мьн эл ə'шира мала баве хwə т'əрьканд,—
Хəзала мьн, навə, дəлала мьн, навə.

207. ƏМАН, ƏМАН QƏМƏРЕ

Əман, əман, əман qəмəре,
Qəмəра мьнə р'əшə тари,
Мьн бьжартийə нава эла
Сипька һ'əзар һ'əфсьд мали,
Qəрəфьла позе qəмəра мьн ӧнда буїə,
Wəй ль һ'але мьн дəйндари.

Əман, əман, əман qəмəре,
Мьн сонд харийə wəлə, бьлə Шəрəфдинə,
Əw т'ӧ щара хəбəра заре дəве мьн нинə,
Орт'а мьн у тəда qомсити кьрьнə,

Wəки qəмəре мере тə мьн бистуденщ qəма бриндар
бькə,
Əз р'оке диса жь тə нахəйдьм,
Льнге мьн жь мала баве тə наминə.

Əман, əман, əман, qəмəре,
Əз дəлали, тӧ дəлали,
Дəнге мьн у тəва чу мəh'əла
həрə жорин, həрə wи алин,
Qомси нəмам хере нəвиньн,
Чаwа нəhьштьн qəмəра мьн мьнр'а бькə бəрмали.

208. hОРЕ

hоре, бь мьн, hоре,
Синг у бəре wе мина бəрфа
Бəлəкийа, гəрма hавине—
Xwə бьдə ч'йае Зоре,
Синг у бəре тə мəрьв шəве паиза,
Мина брьнще Улəхане,
Qəйсие Ордубаде,
Шəве паиза жь xwəр'а р'уни
Жь xwəр'а бькə ч'əрəзе шəвбьhерие.

Ле, ле, Гəwре,, wи, wи...
Ширьнбуна жь тəр'а дьвем hаще,
Бəжна хəлqе т'ели дəлал,
Дьхə сӧр'а сбе бае Qəрəхаще,
К'и жь орт'а дӧ дьла, чар ч'ə'ва хəбəрдə,
Бра кӧр'е xwə нəйнə бəр зəwаще.
Wae, wae, wae, wae...

209. ШНГИНƏКИ К'ƏТИЙƏ ЛЬ Ə'РДАН

Шнгинəки к'əтийə ль ə'рдан у ə'зманан,
hьньк дьбежьн: „Дə'wе миранə, hати зозана".
hьньк дьбежьн: „Пəзе миранə, hати дана".
Нə дə'wе миранə — hати зозана,

Нә пәзе миранә — һати дана,
Т'ели Ә'йшана мьнә, ве све мәшйайә
Мали щинара, буйә хьр'иниййа
Мори-мрщанан.

Дә р'абә Хатуна мьни мале,
П'ьч'уке, п'ьр'-дәлале,
Qнйата мьни сале,
Шәкьре нав дәзмале,
Дәрд ö кöле тә дьмьрьм,
Әз дьнә'льм...

Жь тәва т'ьре әзи кальм:
Әзи нә кальм,
Хортәки чардәсальм,
Нәхwәшьм, п'ьр'беh'альм.
Дәрд ö кöле тә дьнә'льм,
Дә р'абә, wәй зальм...

Һ'әләба wеран wе бь р'әзә,
Ә'нт'әрийа к'әләш к'аwа мьн—
Шами-qöт'ьни, шьв-шьви
Сәр т'ор'е гәвәзә.

Кәч'е, кöлмалбаве,
Wәрә р'амусанәке жь мьнр'а бьдә,
Әз ә'вдале хаде дьчьм wәлате хәриба,
Бра дьле мьнда нәминә—
Нә т'ö дәрдә, нә мәрәзә.

Дә р'абә, р'абә, хатуна мьни мале:
Пьч'уке, п'ьр' дәлале,
Qнйате мьни сале,
Шәкьре нав дәзмале,
Дәрд ö кöле тә дьмьрьм—
Әз дьнә'льм...
Жь тәва т'ьре әзи кальм:
Әзи нә кальм,
Хортәки чардәсальм,

Нəхwəшьм, п'ьр' беh'альм,
Дəрд ö кöле тə дьнə'льм,
Дə р'абə, wəй зальм...

h'əлəба wеран шуна бəрхан у мийанə:
Шама шəwьти шуна гəwран у чиланə,
Дькьм həр'ьм ль гəрдəне—
Ше у шебьске к'əлəш к'аwа мьн
Г'ел бь т'ел буйə дак'əтийə
Сəр hнара р'уйанə.
Дə р'абə, р'абə, хатуна мьни мале...

Ль ви ə'рди, ль ви ə'змани,
Бьлбьле малхьраб р'уньштийə сəр даре,
Дьхунə бь чьлучар змани.
Қəч'е, кöлмалбаве,
Дöаке жь р'əбе ль ə'ләме жорьн дькьм, hун бен „амин".
Тö бука мала баве мьн буйайи,
h'əлал а ль ви щани...

Дə р'абə, р'абə, хатуна мьни мале.
Пьч'уке, п'ьр' дəлале,
Qнйате мьни сале.
Шəкьре нав дəзмале,
Дəрд ö кöле тə дьмрьм,
Əз дьнə'льм...

Жь тəва т'ьре əзи кальм,
Əзи нə кальм,
Хортəки чардə сальм,
Нəхwəшьм, п'ьр'беh'альм,
Дə р'абə, wəй заньм...

210. Р'АМУСАНА БЕРИВАНЕ

Бериване, р'амусанəке жь тə дьхwəзьм,
К'öбар-к'öбар хwə ль ба нəкə.
Щер'е ава хwə hьлдə,
Бəр канинга дəре мала баве мьн хwə ль мə'нəкə,

Қәч'е, кӧлмалбаве,
Wәрә р'амусанәке ль мьн к'әрәмкә,
Сала исал авр'уе ч'ә'ва храб нәкә.
Беривана мьн щер'е ава хwә һьлда,
К'ӧбар-к'ӧбар дьхьнгьри,
Мәшйа бәр канинга дәре мала баве мьн дьбӧһӧри.

Һәчи кәсе бежә: „Беривана тә нә р'ьндә",
Мина шурәки Мьсьри, хәнщәрәкә щә'фәри, к'ерәкә алмасти.
Гӧлләкә шәшагьри — сәре кәзәба мьн данә, чар т'ли сәре кәзәба мьн дьбьр'и.

211. WЕРАНА ГӦНДЕ МӘ

Wерана гӧнде мә ль жерә,
Бәжьна Нигара Һ'әфсе зравә
Минани спьндара нав бажерә,
Хер-wае нәбинә кәке Зәйнәве,
Сйаре Фәләмә, һ'әйа жь wәлате хәриба һатьм,
Дәсте Нигара Һ'әфсе гьртьнә данә мерә.

Һәй wайе, һәре wайе,
Һ'әйани р'ожа мьрьне,
Дәрд ӧ кӧле Нигара Һ'әфсе—
Жь нава дьле мьн дәрнае.

Нигара Һ'әфсе жь мал дәрк'әт,
К'ӧбар-к'ӧбар хwә ль ба кьр.
Щер'е ава хwә һьлда,
Мәшйа бәр канинга
Мала шех Бадин, qәста ави сар кьр.

Хере wае нәбинә лаwи Гӧле,
Һ'әйани жь wәлате хәрибие һатьм,
Дәсте Нигара Һ'әфсе (Һ'әсе)
Жь нава дәсте мьн хлазкьр.
Бьр'әк зәринге мә мәшйанә ль зйарәта,

Әзе бь хӧлама сәри шебьске дь we,
Аqьл, к'әмала, мә'рифәте
Мәмьке Нигара h'әфсе минани шәмамьке нав бостана,
Же те бина we щнәте.
h'әй wae, wae, hәрwaйе.

h'әйани р'ожа мьрьне,
Дәрд ӧ кӧле Нигара h'әфсе—
Жь нав дьле мьн дәране...

212. СБӘ БЬ МЬН СБӘ

Сбә, бь мьн сбә,
Қ'әләш к'аwa мьн минани стерка
Сбе сәр мьнр'а дьлульбә,
Қәч'е, кӧлмалбаве,
Wәрә р'амусанәке мьн к'әрәмкә.
h'әчи дәрд у кӧле тә hәйә,
Бра ль щане мьн бә.

Бьр'әк сйаре мә сйарбунә
Жь wәлате гӧрщан,
hәспед xwә греданә даред дьwәйсан,
Пьшта xwә данә дара сьнщан.

h'әйфа мьн найе сәр h'әйфе,
Жьне че к'әти бәр дәсти к'оти
Шьндоки, п'иси мера.
Сәре xwә данийә сәр зәндәка мори-мрщан.

Xwәш те банги нәрмә
Ле дьхә, дьh'әжинә—
Сәре шебьске ше, п'еша дәлмә.
— Қәч'е, кӧлмалбаве,
Wәрә р'амусанәке мьн к'әрмәкә.
— Қӧр'о, кӧлмалбаво,
Мьне жь ч'ә'ве р'әшбәләк
Гәләк шәрмә.

213. Т'ƏWЛЕ, ЛЕ

Т'əw ле, ле, т'əw Шени,
Дəрва сарə, wəрə хени,
Тə сьнг спи сьфьра сени,
Қ'əлəшбаве, əзи нə ль мальм
Тӧ ч'ə'ве р'əшбəлəк к'е дьшкени?

Қани бь мьн кани,
Дəсте к'əлəш к'аwа хwə бьгьрьм
Норадина шəwти бьгəр'ьм хани-хани.
Мьн дьзанбу тӧ дəлали — йа дьле мьн бь т'əне.
Мьн ньзанбу тӧ дəлали — йа дьле һ'əмуйани

Т'əw ле, ле т'əw Шени.
Дəрва сарə wəрə хени...

Əзе жь т'аха жорин темə,
Р'абə, щика дайнə, əз нəчемə.
Хорте хəлqи дəлал бриндаре шура, р'ьман, зəрганьн.
Əз ə'вдале хаде бриндаре тə у бəжьнемə.
Тə'w ле, ле, т'əw Шени,
Дəрва сарə wəрə хени.

214. ƏЗ БЬ ХӦЛАМ

Əз бь хӧлам qəнд у qаре бəжьн у бале, сьнг у бəра,
Əзе ль сəр синге кəвьрда чекьм
Хан у мана, к'оч'ьк у сəра.

Мəмьке к'əлəш к'аwа мьн минани
Щотəкə финщане фəрфури
Мəрьв дайнə сəр т'ахьмəкə зер'-зивин,
Бьдə дəсте аг'əлəран.

Қəч'е, бра дəсте мьн ль бəр дəсте тə т'обəбə,
Дəсте мьн жь пеш ə'мəле мале нəбə,
Бра дəве мьн ль хала сурəте сср бьк'əта,

Бра сəд дари бьне п'йа мьн хьстана,
Сесьд зер'и щьрма мьн у тəбə.

— Қəч'е, кōлмалбаве,
Wəрə, əм qəwьл-qраре хwə һəвр'а вəкьн.
— Қöр'о, кōлмалбаво,
Дьчи кавьла Əзöрма шəwьти—
Qöт'инга дəрд у дəрмана жь мьнр'а бьк'ьр'.
Һəчи т'əмийа мьн ль тəйə бинə ль щи, паше бьзвьр'...

215. БƏРФƏК БАРИ

Бəрфəк бари ль кавьле гöнде мə ньзам чьма,
Бəлге гöл-р'ьһ'ана, сосьна бьнда дьма.
Һ'əйфа мьн найе ль сəд һ'əйфе,
Жьна че чуйə к'əтийə бəр дəсте к'оти п'иси, шьндоки
мера, чьqаси тьма.

Бəрəфəк бари кавьла гöнде мə — ч'йа спикьр.
Қари хəзалан, каре хwə һьлда мəшийа,
Ль зозане Щəрəфдин гöһдари кьр.
Əзе дькьм һəр'ьм ль хал у хəта ль гəрдəне,
Мори-мрщан, к'ар у бар сту гəwра мьнда п'ьр'
зарикьр.

— Қöр'о, кöрмалбаво,
Нəчə пешийа qиза, qиз гöнəнə,
Нəчə пешийа жьнəбийа,
Жьнəби п'ьр'бəланə,
Дьчи, һəр'ə пешийа буке.
Буке йəксалə минани
Қəwəкə гозəлə гогəрчин дəwс öнданə.

216. ГӦЛИЗӘР

Гӧлизәре, кәwьм-кәwи нерьм,
Ль Базида wеран ль мерг у чимана һур дьч'ерьм.

— Қәч'е, кӧлмалбаве,
Һ'әйани сәдусисал ә'мьре мьн т'әмам бә,
Әз шьрике тә — wи мерьм.

Һати бае ве Ләт'әре,
Ше у шебьске Гӧлизәра мьн т'ел бь т'ел буйә.
Дак'әтийә сәр qӧлана ве к'әмбәре.

— Қәч'е, кӧлмалбаве,
Һәрчи кәси навбәйна һәрдӧ дьлан, чар ч'ә'ван qӧмситикә,
Қорбә, к'отибә, гӧр'ибә, баwибә,
Һ'әфт сала ба һ'әкима бьгәр'иньн,
Хwә нькарбә бьгьрә сәр баре гиһе к'әре.

Жь Хамуре вьрда Слеман Қ'ӧмбәйтә,
Сьнг у бәре Гӧлизәра мьн минани
Қ'аг'әзе сәр мәqәнде нагьрә хал у хәгә,
Һәрчи кәси дь һәр'ә wәлате хәрибан—
Достәкә мәрьв ле т'ӧнәбә—
Беqәдьрә, бер'умәтә.

Иро бьр'әк сйаре мә сйарбунә жь Бдлисе,
Жь малбат'е, жь мала Аладин бәге.
Данинә ч'йае Сип'ин ль дйаре ль к'еләке,
Хӧде тала мразе мьн к'әләш к'аwа мьн һасьл бькьра.
Бра сәр мьнда пәйа буйа qасьде ве фәләке...

217. Һ'ӘСРӘТА МЬН

Һ'әсрәта мьн жь мала баве
Дәрк'әт минани һива зәрә,
Жь пар'а дьнһер'ьм щоте гӧлинә,
Жь пер'а-анийа кәвәрә—
Щоте зер' ль сәрә.

Һ'əсрəта мьн бь мьнр'а хəбəр дьдə туди ширьн,
Сəр мьле р'асте дьнһер'ə—
Щоти бав у бра мqабьлə,
Жь ч'ə'ве р'əшбəлəк дьр'ежə ав-һесьрə,
Жь наве дьк'ьшинə ах у к'əсəрə.

Дə к'ане, һ'əсрəта мьн к'ане?
Ани кəвəрə жь хьфтане,
Бьск дрежбунə жь бадане,
Сурəт сор буйə жь р'амусане,
Ч'ə'ве р'əшбəлəк — жь кьлдане,
Қ'офи кел буйə жь гредане.
Мəмьк сьстбуйə жь т'əвдане.
А кəч'е, кӧлмалбаве,
Тə əз кӧштьмə, хуна мьн к'ане?

Һ'əсрəта мьн жь мала баве
Дəрк'əт бь мьнр'а хəбəр надə
Ньзаньм чьр'а?
Бəжьн зравə мина һ'ал-һ'але нав гəньма,
Мəмьк спинə минани финщане дəст һ'акьма—
Қəч'е, кӧлмалбаве,
Тə гоште мьн һ'əландийə
Бь wаqи, бь дəрəма—
Һəстуе мьн һ'əландийə
Қьрийə шьма.

Һ'əсрəта мьн бəжьнзравə жь дари лəйлане,
Мала баве Һ'əсрəта мьн ль һавина—
Данинə ль мерг-зозане Əлəдаг'е,
Пайзə дагəр'йа ль сəр ч'əме wе Р'ьһ'ане.
Һ'əсрəта мьн минани карəкə кари хəзалан—
Қаре хwə һьлдайə мəшйайə
Ль зозане Шəрəфдине—
Ль бəр т'уме ве һ'əwшане...

218. ЛЕ WAE, ЛЕ WAE

Ле wae, ле wae, ле wae, ле wae,
Бәри ве сбе к’әләш к’awa мьн
Мәшйайә канинга ль бәр чае,
Сәре мьн дешә, сәре хwә дани бәр п’еша ә’бае.

Бәр сәре мьн ә’вдале хwәде бь һӧрмин бу, бь гьрмин
бу, т’әqин бу, бь т’әрqинбу,
Мьн дьзанбу базьргане Шаме Һ’әләбейә,
Мьн ньзанбу т’ели Ә’йшана мьнә
Бь гӧмгӧма зер’ин, мәшйайә бәр канинга ве Сәрае.

Дьле мьн ә’вдали хӧде п’әлтә ә’wьре сәр Wанейо,
Гьртә ч’йае Вардика шәwьти—
Ль Бьланьха кавьл Муша жери
Сәр мәк’ани баве мьн жела тейо.
— Kӧр’о, кӧлмалбаво,
Һәргә ль р’ьндан, бәдәwан дьгәр’и,
Әм һәр’ьн ль Теч’уке, ль Сг’аке, ль Kсваке,
сәр канинга ве Зәйт’ейо
Дьле мьн ә’вдали хӧде п’әлтә ә’wьри сәр Wанейо,
We дьк’ьмк’ьми.
Гьртийә ч’йае Вардика шәwьти
Бьланьха кавьл, Муша жерин
Сәр мәк’ани мала баве мьн дьләк’ьми.
— Kӧр’о, кӧр’малбаво,
Р’амусанәке гәwран у р’ьндан, чилан у бәдәwан
минани—
Һьнгьв р’уне т’әв һ’әланди,
Мәрьв жь хорте хәлqер’а дайнә сәр п’ьрти нане дь
гәньми.

219. ЛАУЖОК—НВЕЖОК

Kәко, брано:
Фәләке ль мьн һакьр,
Мьле хwә ль мьн һ’әжанд,
Ч’әпьле хwә ль мьн бакьр...

Шә'дә-шуде шәнгәсйаре мьн гәләк һәнә,
Т'әqалед элед гранә, кърьнә qöт'икә пола—
Дәри ле шьма кьр.

Дьбе, ло wәрә, ло wәрә:
Дьло, мә ль һ'афа ве мәчите,
Дәре мала шәнгәсйаре мьн
Дәнге шине, сәwта гри те.
Qәwьм у лезьм к'әтьнә
Һәзние у шинеда.
Нәйаре к'әтьнә ве щриде.

Ло дьло, ло дьло, ло дьло:
Сйаре мьн сйаре Нәне,
Т'опәкә ль сәре Нмейә,
Халәкә р'әшә ль бәдәне,
Шкендандийә пьшта qәwьм у пьзмама,
Храбкьрийә мала хwә бь т'әне.

Қәко, брано:
Ә'wран, ә'змана нае дәнгә,
Әзе т'абутәке шәнгәсйаре хwәр'а чекьм т'әхте
чаме даре р'әнгә.
Бра дәв, леве шәкьри
Ахед гор'ада нәгьрә хöбар у зәнгә.

Қәко, брано:
П'адшае сйарайи лаwинә.
Т'ух-фәрмане хwә һьлдайә дьгәр'инә.
Шәнгәсйаре мьн гьртие мере ольмейә,
Гәло, ньзам, wе к'и али бьшинә?

Қәко, брано:
Дьбә, һатийә qöльнге р'у бь хöри,
Мерг у чимане мә эwьри.
Дьбе, дәнге ви qöльнге малхрав wьсанә,
Мина мәрьве малхwе мала wи дьмьри.

Һәйло, брано:
Һ'әкимо, малхраво, ти мач'ини,
Ду-дәрмане хwә һьлини.
Һ'әкиме малхрав һәйло.
Дькә-накә шәнгәсӣаре мьн назьвьр'ини.

Қәко, брано:
Сӣаре мьн сӣаре боза делбәрдайн,
Дьве сәфәрәк р'абуйә һа ль ч'йайи,
Шә'дә-шуде шәнгәсйаре мьн гәләк һәнә,
Гава дьвә шьнгинйа к'осәмьсрийа
Дьве, буйә чәрхәчие сӣаре һәспwәстӣайи.

Кәко, брано:
Бәрфе ч'йаед бльнд дьлиландьн,
Неч'ирвана каред хәзала
Бәр'иед жерьн дьтьрсандьн,
Шә'дә-шуде шәнгәсийаре мьн гәләк һәнә.
Гьртие мере ольмейә,
Гәло, ньзам, к'и али шандьн?

Қәко, брано:
Тәйре сӣарайи бәләбанә,
Qайшә к'әсәкә, зәнгьли
Бистучар зманә.
Шә'дә-шуде шәнгәсйаре мьн гәләк һәнә.
Гава дьбә шьнгиние к'осәмьсрйанә.

Ло wәрә, ло wәрә, кәко, брано:
Һ'әкимо, мальк храво, жь Һ'әмае,
Qӧти, мәлһ'әме хwә һьлдә wәрә ве сәрае,
Шә'дә-шуде шәнгәсйаре мьн гәләк һәнә,
Брина к'осәмьсрйанә,
Дьбе, к'әwе дьдеда, к'әw ле нае,

Қәко, брано:
Ч'йа готә чйа,
Дьбе:— Қ'ане хәлqе ль ван щийа?
Дьбе:— Әw жи к'очәрбун дагәр'йан.
Ч'йае бльнд р'е начьне,
Нав у дәнге шәнгәсйаре мьн дәрк'әтийә е мьрьне.

Ԛәко, брано:
Ԛәсәк ль ч'йае бльнд р'е ченакә,
Нав у дәнге мьрьна шәнгәсйаре мьн
Дәрк'әтийә нава эл у ә'шире—
Ԛәс баԝәр накә.

Һәйло, брано:
Мьн го, брина шәнгәсйаре мьн ль һьнава,
Дә ԝе дешә, һәйло брано,
Һ'әму гава...
Дә ԝе машандийә, һәйло брано.
Һ'наред сурәта,
Зәркьрийә бәзе ч'ә'ва.

Ԛәко, брано:
Ч'йаед бльнд щинаред храб четьрьн,
Хәбәре нәкәса жь тире ԛәщәри нотьрьн,
Гәрә йане мәрьв жь к'ома п'ьр'вә, йан гöһайи кәр'вә,
Нава хәлԛе хәрибда—
Ижа бьдәбьрьн.

Һәйло, брано:
Зозане мә чаԝа башьн,
Бәләкие бәрфе һ'әлйанә манә шашьн.
Р'әԝше коне эздийа ԛиз у буке сале.
Хорте т'унщькә т'әр'ашьн.

Ԛәко, брано:
Дәре мале һ'оза мийа,
Пьшта мале тәԝлә-чите мә'нәгийа,
Нәчах-мәщале хорте т'унщькә т'әр'ашьн,
Малие ԝан к'әтьнә дьлԛе жьнәбийа.

Һәйло брано, брано:
Смела ахе мьн хԝәш смелә,
Бра бае хәрибие лехә, техә т'ел бь т'ел,
Һ'әйфа мьн те ви ахайи—
Бра нәдә бәр аха кәнделә.

Institut kurde de Paris

Брано, брано:
К'леса Тəндурəке wе бь авə,
Фезеда бəлəкинə, бьнида дəлавə,
Хера хwəзьл щарəкə дьн əва сйара
Бе бəр дəре мə пəйавə.

Һəйло брано:
Əме р'авьн аве-бузе т'əв лелакьн,
Мсинəки һ'əсьни дəвзравкьн,
Əме к'еləке бриндаре р'унен
Һеди-һеди сəр левакьн.

Қəко, брано:
Əме р'авьн мə'нəгие аг'е хwə бьвьнə аве,
Тəнг у бəре мə'нəгийа бехwəйи сьстбунə к'əтьнə наве,
Дə тӧ т'ӧ шайиша нəк'ьшинə,
Һəрча кӧр'е wан һəнə бра хwəшбьн—
Дəwса баве.

Һəйло, брано:
Һ'əкимо, малхраво, ти һəйдəри,
Тӧ һьлдə qӧт'и-дəрмана дəрбазбə һа ль ви бəри,
Мала һ'əким кавьла кӧлевə,
Брине бриндара нəкьрə сəрəдəри...

Һəйло брано:
Нəхwəшо, нəхwəше нав орг'ане,
Əме р'авьн ви нəхwəши бьвьнə бəр дəре дохтьрхане,
Һ'əйфа мьн те wе һ'əйфе,
Тӧ wəрə дəрмане храв дане.

Қəко, брано:
Брине бриндара к'леса балиседа нəт'əвьти,
Ишəв эварда бəне пьшта хwə хəвьти.
Го, wəрə щие мьн дайнə,
Ишəв эварда дьл-һ'наве мьн п'əр'ьти.

Һəйло, брано:
Коне мə эздийа бь чар стуни,
Əме вəгəр'ьн ч'йае жорин qар бь qануни,

Бәлки малхwе мале, кәванйа мале
Чәнд саләка бьнда р'уни...

Һәйло брано:
Әме һәр'ьнә wара, wарә хали,
Әме һәр'ьн зозана, зозанә хали,
Қоне мә кӧрманщие граньн,
Әме ньзаньн стуе хwә харкьн
К'а к'и али.

Қәко, брано:
Дохтьро, малхраво, ти урьси,
Тәе һьлдайә сәр брине бриндара к'ер у дәрзи.
Wәхте ч'ә'ве мьне ч'ә'ве кӧр'мьре дохтьра дьк'əвə,
Шуша дьле мьн шкәст, ԛӧдуме чоке мьн ләрьзи.

Қәко, брано:
Һ'әкимо, малхраво, һ'әкими кәр'ә,
Ишәв эварда сәр брина бриндара
Ԛӧти-дәрмане хwә дьгәр'ә,
Кьр, нәкьр сәр брине бриндар
Нәкьр сәродәрә.

Дә wае, wае, wае:
Дае мә'руме, мьн го:
— Ве сбе т'ьрбе ван щндийа—
Әме чекьн wәлате сәрһәде бьльнщийа,
Бра баһаре сәрда нәе
Авә авед бәләкийа...
Wай, wай...

Дә дае мә'руме:
Дайка дәргуше ль wәлате дурә,
Де у баве wе нә ль wенә,
Гәло сери чь щьрйа бу?
Дә, дьбе, wе ольмер'а дәст данийә,
Дәсте wе нагьрә бькә һ'әлебийа мийанә.

Institut Kurde de Paris

Дə wae, wae, wae:
Дае деране, мьн го:
— Коне дайка дəргуше данийə ль к'еләке,
Ольмер'а дəст данийə,
Ида щарəкə дьне нькарə
Дотьна ве ч'еләке.

Дə wae, wae, wae,
Дае мə'руме, кəсəк т'öнə дайка дəргуше we
һьлинə
Дае мə'руме, дəст нəдə—
Дьле мьни кöли һа бьринə,
Кəсə т'öнə дае мə'руме,
Дайка дəргуше — р'əwша говəнданə, вəгəр'инə.

Дə wай, wай, wай,
Дə дае, дьле мьн чаwанə,
Дьле мьн чаwанə,
Хwəде храв бькə мала дохтьранə,
Дə, мьн, го, дайка дəргуше,
Р'əwша говəнда, пьч'ука се бранə.

Дə wae, wae, wae.
Дае мə'руме, мьн го,
Тьрса мьн жь маре һешинə.
Бəхте тəдамə qəте хwə
Жь мəзəле хəриба вəкə,
Хəрибə бехwəйинə,
Щнйазе wана храб нəкə.

Дə wай, wай, wай:
Дае мə'руме, кəвание мала һа т'ьм-т'ельн,
Дə we ольмер'а we дəст данийə,
Гəло we р'аw у т'вдире хwə—
Һивйа к'е бьһелə...

Дə wай, wай, wай:
Кöле баве Але щотьн,
Дə мьне го, баве Шамьл мьрийə,
Эди дəнг у наве баве Чиле ль днйае нае готьн.

Wəe, wəe, wəe...
Əме дəре мəзəле т'əзə вəкьн,
Əме дəнгəки wелийа гази һəвкьн—
Əме т'ли-печ'ие qəлəме—
Ч'ə'в-бруе бəлəк теда наскьм.
Əме р'авьн т'ьрбəке т'əмьз чекьн,
Əме п'əнщəрəке йале р'екьн,
Əме сва хwə бьдьнə qӧнт'аре ч'йа,
Хwəр'а-хwəр'а славе лекьн.

Wəe, wəe, wəe...
Т'əвна ван ханьма йəкбəрə,
Пиж-к'əргите дəсте wан т'əв щəwаһьрə,
Пештьри ван ханьма кəсəк һ'ӧщум накə
Бейə сəрə.

Дае мə'руме:
Суке, əзе начьмə суке,
Суке, əзе начьмə суке,
Гəло нфьр'а к'е бу
Ль баве Бемал кьрьнə,
Бəлки нəвинə зə'ве у буке.

Дə wай, wай, wай.
Дə дае мə'руме, мьн го:
— Ве сбе чь тə'вəкə же тəйроке,
Чь тə'вəкə же тəйроке,
Мьн го, ль дəре мала баве Бемал барийə,
Мьн мə'руме, һатə чоке,
Гəло ньзаньм нфьр'а к'е бу?
Бьвə нəхwəше шəв у р'оке.

Institut kurde de Paris

220. ЙӘКХАНӘ—БӘНД

Аве тини, ава гәр’е,
Qир’ин дькьм, дәнге мьн һәр’е,
Әзе бежьм:
„Лаwько, qӧрба, ә’рд сгринә,
Тӧ п’ехаси, wәрә сәр р’е“.

Бае гәлийа те гәр’ә-гәр’ә,
Qиза к’әре бәжнбльндә
Бьск у гӧлийа һәвр’а шәр’ә.

Баран бари жь хадеда,
Ав голбунә дәве р’еда,
Һәрча мраза дьхwәзә хаде бькә,
Мразе мьн у к’аwа мьн жи
Бькә бьн льһ’ефе р’әхе деда.

Баранәк бари жь хадеда,
Шелукьрийә щәw,канинге дәве р’еда,
Әзе зәри доста хwәр’а дерәки биньм Учк’ьлисе,
Әзе бьдьм сәр т’әрзинг-т’әрзинге ве Т’флисе.

Баран бари сәр шилана,
Кәвьр-кӧч’ьке хаде бьбарьн сәр щинара,
Һәрче орт’а мьн у кәwа гозәлда фәсадикә,
Бьк’ьшинә эше, эша дәв дьрана.

Бәжьна гәдә лаwьке мьн таwьсә,
Р’о ле дьхә дьтәисә,
Гава т’әв к’оти шьндока жьне р’адьзе,
Р’о те р’оже дьч’ьлмьсә.

Бәжьна дери, бәжьна дери,
Мере к’оти, хwәли сери,
Гәдә, qӧрба, әзе дьвем, исал пер’а wәрә мьн бьр’әвинә,
К’е нәwери, к’е дьтьрси.

Бәжьна кәwа гозәл т'ела дәзи,
Пер'а бьскә, пар'а дәзи,
Qәльне кәwа гозәл п'ьр' дьхwәзи,
Сәд зер'е зәр, һ'әзар пәзи.

Бәжьна мьн к'әсмьмә,
Дӧ-се т'опе сари Москов ле лазьмә,
К'е дийә, к'е бинайә,
Дьлк'әтийа мәрьва гӧндда һәвә,
Мәрьв һәр'ә wәлате хәриба,—
Йәкә дьне бинә.

Бәжьна мьн ханьме —
Истәкана сәр т'ахьме,
Бина гәние дәве к'оти, шндоке мере мьн те,
Мьне шәве пайиза, пьшта хwә дьдьме
Бәре хwә надьме.

Бәжьна мьн ханьме нона истькана нав т'охьме,
Де у баве мьн әз дамә каләки һ'әфте сали,
Сьве һ'әта эваре пьшта хwә дьдьме.

Бәжьна тә ханьме—
Чь финщана сәр т'аг'ьме,
Мала баве тә зйарәта Диарбәкь'ре....
Әз бәре хwә надьме.

Бәжьна тә зравә, дькә бьшке,
Шәрма хай-хӧдана нибуйа,
Мьне qайшәк бьк'ьр'йа бьда пьште.
Дәр щинаре кӧр'е хwә бькӧжьн,
Наһельн ләзәки р'унем ль тәньште.

Бәрфәк бари ч'йае Газе,
Һ'әйфа мьн те qиза назьк—
Т'әви к'отие мере хwә р'азе.

Бәрфәке бари ԝе щәп'әйә.
Ԛара хәзала каре хԝә һьлдайә т'әмашәйә,
Бьра дәрде мьн гӧре сәре ч'йа нәбинә,
Гӧр гӧнәйә.

Бльнд кьрьн, бльнд кьрьн,
Ԛӧлие бәрфе мә гьр кьрьн,
Мьн дит т'ьрбәк чадьр кьрьн,
Т'атьм—мәдәт дәст хәрибие.

Ве калание, әз кал кьрьм,
Ве хортание мала хԝә баркьр,
Ԛиза бәре хԝә мьн гӧһер'и,
Бука дьле хԝә мьн саркьр.

Ве канинга дор бь қьщи,
Ве сбе щот кәԝе гозәл бәр хәрьщи,
Һ'әфт хԝәзьла мьн ԝи мәрьви—
Ч'ә'ве хԝә дит, дьлке хԝә зәԝьщи.

Гезйа дәсте мьн һ'әԝшанә,
Мьн чнийә ԝерана Әләще дора ч'йанә,
Һәрге һун пьрса р'аст жь мьн дькьн,
Гәдә лаԝьке мьн хәрибейә, нә ль ван щийанә.

Гәдә лаԝько, мала дьгәр'и малә ԝанә,
Бәре һесуе кохниа ԝәнә,
Һәрге ԝәлате хәриба
Спик щане гәдә лаԝьке мьн бьгәр'ә
Вра р'ӧһ'е мьнва ә'йанә.

Гәдә лаԝьке мьн бәр дери сәкьни дӧшьрмиш бу,
Т'унщька ание тишә-тиш бу.
На ԝәллә ниве ә'мьре мьн мабу,
Ниве дьне ч'ӧр'ьмиш бу.

Гәдә лаwьке мьн сәкьнийә сәр свдәре,
Тә ль к'ере, wе к'әмбәре,
Бра т'ьлие мьн һәр'ә ч'ә'ве йазим — мьн хәзале.

Гәдә лаwьке мьн сйарә, пәйа навә,
Р'амусана йәке, дӧда qайил навә,
Әзе созе р'әве дьдьме,
Мьн ит'бар навә.

Гәдә лаwьке мьн п'але мерга тә'ли тути,
Һьм дьдру, һьм дьнә'ли.
Wәки к'ома хай хӧдана нибуйа,
Мьне шә'ле гӧрза хwәкьра
Бьда баноки бьчума али.

Гәдә лаwьке мьн чуйә гӧнде гӧрща,
К'ьнще хwә шуштьнә авитьнә ль wан сьнща,
Qазанща хwә исал дӧ салә т'әмам дайә мори-
мрщана.

Гәдә лаwьке мьн шване ван кавьр'а,
Гәли малино, гӧндино, щинарно,
Һуне нәкьн ван ньфьр'а,
Әw щаһьлә, чахе мьнр'а.

Гәдә лаwьке мьн шване пәзе нерә,
Пәз бәрдайә дор знерә,
Бәр у бьшкошка qлер гьртийә.

Гәдә лаwьке мьн хәйидийә де у бава,
Дабу сәр р'енга ве Идьре,
Гәдә лаwько, дә тӧ wәрә—
Салә, сала исальнр'а
Тә qаське бьк'шиньм
Бәр синга ве чадьре.

Гəдə лаwьке мьн шване wан кавьр'а,
Ле нəкьнə wан нфьр'а,
Де у баве мьн əз дамə
Йəки щаһьли чахи мьнр'а.

Гəдə лаwьке мьн шване ван кавьр'а,
Һун ле нəкьн ван нфьр'а,
Əw щаһьлə чахе мьнр'а.

Гəдə лаwько!
Бра йəкə мьн буйа,
Йəкə тə буйа,
Дəр щинар т'əв шə'дə буйа,
Бра бьготана лаwьке тə һат,
Красе щане мьн т'ӧнəбуйа.

Гəдə лаwько, нəчə Wане,
Wан дьжмьнə,
Сəр р'йа Wане мер кӧштьнə,
We бежьн: „Бона чийə, бона чь нинə?"
We бежьн: „Бона ника т'əшйа мьнə".

Гəдə лаwько!
Тə нəхwəстьм, нəр'əвандьм,
Тəе кьрьм дəзмалəкə дəста,
Зəнда сор аландьм,
На wəллəһ,

Тəе кьрьм полəки сори слок
Əз чрпандьм.
Гəдə лаwько!
Һəр'ə, р'енга хwə нəминə,
Һəр'ə кавьла Qaqьзмане,
Qол, блете мьн бьстинə,
Хаде р'ӧһ'е мьн бəри чуйина тə бьстинə.

Гәли к’урә, әз дак’этьм,
Qьч’и һур бу педа к’әтьм.
Чьqа бльнд фьр’им
Алчах к’әтьм.

Гәли сәд щар гәли,
Әзе агьр дайньм,
Буз да һ’әли,
Дәрде, кӧле кәwа гозәл
Кьрьм ард у хали.

Гиһе бьдру, гиһе п’але,
Һәй бьдру, һәй бьнә’лә,
Wәки мьне шәрма хайа шәрм нәкьра,
Мьне qәрәфила позе xwә тәр’а текьра
к’еләнди бьчума мале.

Гӧл баринә хәт бь хәт,
Хәлqе гӧле xwә бьрьн,
Гӧла р’ьнд, гӧла бәдәw
П’ара мьн к’әт.

Гӧнде мә, гӧнде wан Мирәк’а,
Дә тӧ ч’ьре вехә дайнә сәр п’етәка,
Әз у тӧ эварда бьк’әвьн к’еф, һ’әнәка.

Дара бәр дәре баве мьн зәйт’унә,
Шахе даре бәржер чунә,
Дә тӧ wәрә мьн бьр’әвинә,
Де у баве мьн һәмин готьна xwә п’ошман бунә.

Дерә спийә, дерә к’ӧбә,
Дә тӧ нәгәр’ дәшт у зозан обә-обә,
Дә тӧ wәрә наве зәwаще сәр мьнр’а бькә һ’әрам,
т’ӧбә.

Дерә чите, дерә кәвьне,
Һа ль сәр т'әвне, һа ль сәр т'әвьне,
Әзе дане р'ое набиньм,
Ә'мьре хаде,
Дане шәве һәр'ьмә хәwьне.

Дәнге мьн дәнгьзе,
Агьрке к'әтийә к'ок'а Ширһәльзе,
Әзе т'әрка ч'ә'в бьруе бәләк нәкьм
Һ'әта кәвьр тәр'бә, qант'ьр' бьзе.

Дәре мала баве мьн qахчинә,
Пьшта мала баве мьн qахчинә,
Красе гәдә лаwьке мьн чите сори гӧл-гӧлинә,
Гәдә лаwьке мьн һатйә мьн бьр'әвинә,
Тьрса дьле мьн суда главинә.

Дәре мала баве мьн мьлазгьр,
Мьне гстила хwә дәсте хәлqе т'ели дәлалда нас кьр,
Мьне ве све тьрса к'оти, шьндоке мера ч'ер'и тәкьр—
Хwә хласкьр.

Дәре qӧт'ийа дьла вәкә,
Әзе гази һәвал-һогьре хwә у тәкьм,
Һәрче дәрде дьла динә
Бьра газьна мьн у тә нәкьн.

Дәрде дьла әз данимә,
Тӧ соли, әз пә'нимә,
Һәр'ьм бькьм шкйат, һиви,
Әзе бежьм wәк'ил нәфсьм, бе хайимә.

Дәрде һеwие гранә,
Дәрдәки бе дәрманә,

Мина qольнща р'увйанә,
Нәе сәре гӧре ч'йанә,
Дәрде hеwие гранә,
Мина h'ьрч'е гәлийанә.

Дора аве, дора мьнә,
Бьра бьшке щер'е мьнә,
На wәллә гәдә лаwьке мьн wәлате хәриба
Диса hивйа мьнә.

Дьле мьн п'ьра сәре hәрдӧ нәwала,
Мьне р'акьрийә щотә каре кархәзала,
Мьн бебәхто, к'е дийә, к'е бинайә,
Мәри неч'ира дәсте хwә бьгрә бьдә—
Дәсте хәлqе.

Дьле мьн села h'әсьни,
Һесьре мьн тен, грие мьн сәкьни,
Мьн го: мьн нәр'әвинә мала Искане р'ошки,
Қәси нәдийә, нә пәсьни,
Хаде храб бькә,—
Мьн го, мьн бьр'әвинә,
Мала Т'әмьре h'әсьни.

Дьле мьн hелина тәйре hәwа,
Ле р'әвинә щоте qаза р'әфе кәwа,
Әмәке мьн у кәwа гозәл,
Т'әмам чуйә бадьлhәwа.

Әз гӧльм, гӧла нава баг'а,
Һешин дькьм бәр хрщите
Һәрдӧ т'аг'а.

Әз дьмьрьм йар сәбәбә,
Дә бра т'ьрба мьн дәре мала баве тәвә,
Гава све р'адьви, сәр ч'ә'ве хwә дьшойи,
Бе: „Қәwа гозәл, алие мьнда р'әмә тәвә".

Əз кал бум, сəд щар кал бум,
Незики һ'əфте, һ'əйште сал бум,
Аг'ьрсонги, сəдəма бəжьна зрав, ч'ə'вед бəлəк —
Қ'очəр бум — хəрəбə мал бум.

Əз кəwьм, кəwe нари,
Əзе һелина хwə чекьм т'аха жерин ви знари,
Лаwько, qöрба, йа һатийə сəре мьн,
Нəһатийə сəре Ибонге Қöрмəхари.

Əз нə ль вьрьм, нə ль wьрьм,
Qалч'ич'əка бəр кəвьрьм.
Əз нə вьрьм, əз нə вьрьм,
Qалч'ич'əка дор кəвьрьм,
Qəнща хwəстьм, храва бьрьм.

Əз нəхwəшьм wəрə сəр мьн,
Qьлче орг'ане һьлдə wəрə щəм мьн,
Һəрге де баве мьн, мьн пьрсин,
Əзе бежьм һ'əкиме Лоqьма һатьбу сəр мьн.

Əз нəхwəшьм р'ожа һ'əфта,
Дə тö wəрə щинге мьн бьгöһезə,
Бьвə коне жорьн, сəр wан т'əхта,
Əзе бькьм qир'ин,
Бьра дəнге мьн һəр'ə щоте йара wан бебəхта.

Əз хəрибьм, нə жь ван дəра,
Ле, ле, əз дур к'əтьм жь бав у бра,
Ле дае, хəриб əзьм,
Хали ль сəре кемаqьла.

Əз чум Хöме нə мал бу:
Щəwe дəрде хwəда бу,
Гəвəз хəмьла хwəда бу,
Қ'ьла wан мəшка мəда бу.

Әз шамимә, р'енга мьн дурә,
Мьне жьмьри сиусе гӧли нава мьлә,
Гәдә qӧрба, хәма мәк'ьшин, йанга тәмә.

Әз wе т'ахе, тӧ wе т'ахе,
Бәжьн бльнде, гӧли шахе,
Әзе кәwа гозәла хwә бьр'әвиньм
Бавем Щәрщәрисе мала апе.

Әз wе т'ахе,тӧ wе т'ахе,
Бәжьн зьраве, гӧли шахе,
Хазьла wе чахе тә бьр'әвиньм,
Бавем Мирәк'а жерин мала хале.

Әзе дькьм кәwа гозәл бьр'әвиньм,
Һе нәк'әтийә бәр дара ве дәргуше,
Тә ч'ә'вр'әше, р'у әсмәре,
Зозан хwәшьн wаре бәре.
Әзе дькьм кәwа гозәл бьр'әвиньм,
Һе нәк'әтийә бәр дара ве мезәре.

Әзе севьм, сева тәр'ьм,
Qәрәфьла к'әскьм, дор бь п'әр'ьм.
Әзе севьм, сева тәр'ьм,
Qәрәфьла дор бь п'әр'ьм,
Wәки р'ожәке гәдә лаwьке хwә нәбиньм,
Qӧдум т'ӧнә пе бьгәр'ьм.

Әзе тәйрьм, тәйре гола Мәзьн,
Һьн дьр'әвьм, һьн дьбәзьм,
Дьчьм нава к'ома һәвала
Диса сефил эзьм.

Әзе тәйрьм, тәйре нерьм,
Бәр дәре мала баве тә дьзерьм,

Institut Kurde de Paris

Əзе сала исальн дькьм кəwа гозəла xwə
бьр'əвиньм,
Диwане əз нəwерьм.

Əзе чумə к'оза мийанə,
Мори, мрщан зəнда мьн qəтйанə
Əзе һур-һур к'əтьмə ле гəр'йамə,
Һəрче мьне дитьн, һəрче нəдитьн,
Əзе бькьм турк' у бегар' бавем сəр гӧндийанə.

Əлəгəзе ль wан гьра,
Бьра кӧр'е сəбəбк'аре мьн бьмьрə,
Чаwа сала исалин дəсте мьн гьртьн
Данə гиске гӧр'и нав кавьр'а.

Əлəгəзе, к'оч бь р'езе,
Əзе сери к'əтьмə һ'əта фезе,
Əзе к'ас ава wан зозана текьм qьлча шə'ра ве
к'тане,
Əзе гəдə лаwьке xwəр'а бьшиньм,
Гӧнде Бота сəр к'отане.

Əлəгəзе һ'əта вьра,
Ав р'ьжйайə сəр кəвьра,
Əва сəре се мəһанə,
Дə тӧ wəрə йа мьн у тə бошə,
Тӧ бе — хушке, əз бем — бра.

Əлəгəзе wе бь р'əзə,
Дəнге мьн к'əтийə к'ок'а даре ширһ'əльзе,
Əзе дькьм дəсте кəwа гозəл бьгрьм бьр'əвиньм,
Бавем Т'алина жорьн бəр бəхте доста, ве
к'аг'əзе.

Əман, əман, əман,
Мə дəрбаз бун сал у зəман,
Хəлqе т'ели дəлал гь зəwьщин,
Т'əне-т'əне əз у тӧ ман.

Əме һəр'ьн мала бава жь пер'а,
Пьшта хwə бьдьнə к'отəке стер'а,
Əме глие хwə бькьн—
Ньзам газьне хwə жь к'ер'а.

Əwe һане лаwьке мьнə,
Кастум йəкə, щев дŏдŏнə,
Гəдə лаwько,
Гŏла П'ампе əз у т'ŏнə

Ə'wp ниньм, баране бьр'ежьм,
Кəсəк т'ŏнə дəрде дьле хwə жер'а бежьм.

Зəнгьли зəрə, дəнг же нае,
Бав жи кəр'ə ль Бəг'дае,
Де бь гəр'окə, мала нае.

Зəрие гŏнде мə сьсенə,
Канийа жерьн аве тенə,
Əзе р'амусанəке йанга пешьн дьхwəзьм,
Йанга орт'е к'əрба щер'е мьле хwə дьшкенə.

Зозан нəма, мьн ле дани,
Кани нəма, мьн ав ле һьлч'ьни,
Канийа Һ'əсəн мьн ав һьлч'ьни.
Йəки смел сор сəр мьнр'а сəкьни,
Дəве мьн нəгəр'йа бьгота:
„Тŏ əзəпи, йане жьни".

Йарəкə мьн һəйə гŏнде wəда,
Сəре хwə гьреда бəр qəлахе бь тə'лдəда,
К'оти шндоке дəwаре мере we
Да шəшхане, дəстда гŏллə бəри мьнда.

Кавьле гŏнде мə дəрəщə,
Ле шин дькə гпһа, лелавк,гŏл, сосьн т'əмам п'əнщə.
Гəдə лаwько, wəрə р'амусанəке мьн к'əрəмкə,
Дəв у дране тə шəкьрир'а гəлə qəнщə.

Кавьле гӧнде мә спьнгә,
Гәдә лаwьке мьн ле дьгәр'ә qрмә, qәмә, дь
т'вьнгә,
Wәки к'ома хай хӧдана нибуйа,
Әзе р'ое һ'әфт щара бьчума солә льнгә.

К'амбаха ава Мураде ләмә-ләмә,
К'әләкчйо, бәхте тәмә,
Дә тӧ wәрә дәлалика дьле мьн жь ава Мураде
дәрбазкә.
Әз к'әфила һәqе тәмә.

К'арубаре мори-мрщане зәнде зәр qәтйанә,
Әзе чумә ве Р'әwане,
Әзе гәр'йамә дохтьр, авдерк һа нәманә,
Дине, бәдәwе, п'ошман диса әзьм.

Кәри пәзе ль ве пьште,
Дә тӧ wәрә р'уни к'еләка wе тәньште,
Дьле мьн ә'вдала хаде нәк'әтийә гьшка,
К'әтийә шәпке сери, qайшә пьште.

Кәри пәзе чәнди вайә,
Нерие навда нона гайә,
Гәдә лаwьке мьн тә'штийа све нәхwарийә,
Фьравина нивро бәрда майә.

Кәч'ьке, к'ӧбар-к'ӧбар хwә ба мәкә,
Щер'е аве һьлдә канийа пьшт мала мә qәст
мә'нәкә,
Алики щәгәра мьн саг'ә,
Алие дьне храв нәкә.

Кәч'ьке,тәе ав ани, ава гӧле,
Гәдә лаwьке мьн хәйдийә чубу чоле,
Кәсәки хӧдан хере т'ӧнә,
Һәр'ә бинә сәр wе йоле.

НВИСАРНАСИ

1. „Сәре к'отане" — готийә Аh'ме Чоло, 70 сали, нәхwәнди, жь гӧнде Әләгәзе, ль нәh'ийа Апаране, колхозван, шӧхӧле гӧндитие дькә.

2. „Дәре колхозе" — готийә Аh'ме Чоло, бьнhер' нвисарнасийа 1-е.

3. „Бәдәwе" — готийә Аh'мәде Усьв, жь дйа хwә буйә сала 1908-а, жь гӧнде Әләгәзе ль нәh'ийа Апаране, дәнгбеж, колхозван.

4. „Гәдә лаwьк" — готийә Гӧла Хӧдеда, 40 сали, гӧндийа Әләгәзе ль нәh'ийа Апаране, колхозван.

5. „Чь зәвинга" — готийә Хәйлаза Ә'ло Һ'әсойан, хәбатчийа меванхана гӧнде Әләгәзе ль нәh'ийа Әләгәзе (нhа Апаране).

6. „Гәдә лаwьке мьн чу" — готийә Хӧдое Сло, 50 сали, нивхwәнди, дәнгбеж, дьминә ль гӧнде Әләгәзе ль нәh'ийа Апаране. Хӧдо wәхтеда шван буйә, нhа колхозванә.

7. „Дӧ зәри" — готийә Щәма Мирзә, артиста Т'атрона к'ӧрдайә дәwләте бәре ль гӧнде Әләгәзе ль нәh'ийа Әләгәзе (нhа Апаране), 30 сали, хwәнди.

8. „Бәрфәк бари" — готийә Щәма Мирзә, бьнhер' нвисарнасийа 7-а.

9. „Гәдә лаwьке мьн" — готийә Щәма Мирзә, бьнhер' нвисарнасйа 7-а. Әв к'лам hатьнә нвисаре сала 1941-а.

10. „Ле, ле Хәзале" — готийә Qади Мирзойан, жь гӧнде Әләгәзе ль нәh'ийа Әләгәзе (нhа Апаране), 20 сали, хwәнди, артисте Т'атрона к'ӧрдайә дәwләте бәре — гӧнде Әләгәзе. Әв у к'ламед жере hатьнә нвисаре сала 1943-а.

11. „Мьн хәзаләке р'акьр" — готийә Qади Мирзойан, бьнhер' нвисарнасйа 10-а.

12. „Ле, ле зәрие" — готийә Qади Мирзойан, бьнhер' нвисарнасйа 10-а.

13. „Ле, ле Дилбәре" — готийә Qади Мирзойан, бьнhер' нвисарнасйа 10-а.

14. „Ч'ә'ве мьн ль р'енга тә qәр'ьми" — готийә Qади Мирзойан, бьнhер' нвисарнасйа 10-а.

15. „Мала мә щинаре мала wә буйә“ — готийә Qади Мирзойан, бьнһер' нвисарнасйа 10-а.

16. „Сәйран“ — готийә Qади Мирзойан, бьнһер' нвисарнасийа 10-а.

17. „Хәлил бәго“ — готийә Qади Мирзойан, бьнһер' нвисарнасийа 10-а.

18. „К'аwе“ — готийә Qади Мирзойан, бьнһер' нвисарнасйа 10-а

19. „Хание к'аwа мьн“ — готийә Qади Мирзойан, бьнһер' нвисарнасйа 10-а.

20. „Дә йар, йар, дә йар, йар„ — готийә Qади Мирзойан, бьнһер' нвисарнасйа 10-а.

21. „Дә йар, йар ширьне“ — готийә Qади Мирзойан, бьнһер' нвисарнасйа 10-а.

22. „Һәйло дьло“ — готийә Qади Мирзойан, бьнһер' нвисарнасйа 10-а.

23. „Щане“ — готийә Qади Мирзойан, бьнһер' нвисарнасийа 10-а.

24. „Wәхте зәрйа мьн нишан кьрьн“ — готийә у жь бәр хwә дәрхьстийә Усьве Мһ'о, жь гӧнде К'орблахе ль нәһ'ийа Апаране, 30 сали, хwәнди. Бона тьшт жь бәрхwә дәрхьстьне мә'рифәта wи һәйә, дьстре.

25. „Һа һай ль мьн“ — готийә Забьте Нһ'о Мамадйан, жь дйа хwә буйә сала 1936-а, жь гӧнде Мирәк'е ль нәһ'ийа Апаране, колхозван.

29. „Лей әман“— готийә Тәфуре

27. „Ле дине“ — готийә Тәфуре К'әләш, 55 сали, нивхwәнди, жь гӧнде Мирәк'е ль нәһ'ийа Апаране, колхозван, дәнгбежәки ә'йанә.

28. „Ле, ле qазе“ — готийә Тәфуре К'әләш, бьнһер' нвисарнасйа 27-а.

29. „Лей әман“ — готийә Тәфире К'әләш, бьнһер' нвисарнасйа 27-а.

30. „Мәгьри“ — готийә Т'әфуре К'әләш, бьнһер' нвисарнасйа 27-а.

31. „Ч'әме П'ае“ — готийә Шакее Дәwреш, жь дйа хwә буйә сала 1913-а, жь гӧнде Мирәк'е ль нәһ'ийа Апаране, колхозван, хwәнди.

32. „Ле, ле дине“ — готийә Шакее Дәwреш, бьнһер' нвисарнасйа 31-е.

33. „Һәй, ле, ле, һәй ле“ — готийә Шамьле Һ'әмид Кулйан, жь гӧнде Мирәк'е ль сәр нәһ'ийа Апаране, жь дйа хwә буйә сала 1925-а нивхwәнди, ль Т'билисие дьминә. Шамьл мжулийа, һ'ьк'йата (ч'ир'ока) гәләки занә у бь һ'әwас дьбежә.

34. „Әвдал у Гӧле“ — готийә Басое Бәк'ьр, дьнгбеж, блурван, 30 сали, жь гӧнде П'ампа к'ӧрда ль нәһ'ийа Апаране. Басо гәләк зарготьна щмаә'те занә.

35. Һ'әсо, wәйло“ — готийә Басое Бәк'ьр, бьнһер' нвисарнасйа 34-а.

36. „Бәжна Qӧлихане Һ'әсо" — готийә Басое Бәк'ьр, бьнһер' нвисарнасйа 34-а.

37. „Һива гӧнде мә йәкшәви" — готийә Басое Бәк'ьр, бьнһер' нвисарнасйа 34-а.

38. „Дә Бәйазе" — готийә Басое Бәк'ьр, бьнһер' нвисарнасйа 34-а.

39. „Дә йо, йо, йо Сәйране" — готийә Басое Бәк'ьр, бьнһер' нвисарнасйа 34-а.

40. „Бәжна гәдә" — готийә Басое Бәк'ьр, бьнһер' нвисарнасйа 34-а.

41. „Баше" — готийә Басое Бәк'ьр, бьнһер' нвисарнасйа 34-а.

42. „Гәwре" — готийә Кда Иво, 60 сали, нәхwәнди, жь гӧнде П'ампа к'ӧрда, ль нәһ'ийа Апаране, кәвани.

43. „Әзе кӧлилкьм" — готийә Кда Иво, бьнһер' нвисарнасйа 42-а

44. „Һай, һай гәwре" — готийә Кда Иво, бьнһер' нвисарнасйа 42-а.

45. Щан, щане" — готийә Кда Иво, бьнһер' нвисарнасйа 42-а.

46. „Кӧлмале банге, Әләгәзе" — готийә Кда Иво, бьнһер' нвисарнасйа 42-а.

47. „Дәрдо" — готийә Кда Иво, бьнһер' нвисарнасйа 42-а.

48. „Гӧнде мә" — готийә Мералие Миро, жь дйа хwә буйә сала 1932-а, хwәнди, жь гӧнде П'ампа к'ӧрда ль нәһ'ийа Апаране, колхозван.

49. „Wәй ле" — готийә Һ'әсәнике Һ'ӧсо, 60 сали, шване колхоза гӧнде П'ампа к'ӧрда ль нәһ'ийа Апаране.

50. „Һ'әсо" — готийә Шәрәфе Ә'мәр, 40 сали, нивхwәнди, жь гӧнде П'ампа к'ӧрда ль нәһ'ийа Апаране. Шәрәф дәнгбежә, колхозван.

51. „Qизхале" — готийә Шәрәфе Ә'мәр, бьнһер'ә нвисарнасйа 50.

52. „Хане, ба те" — готийә Шәрәфе Ә'мәр, бьнһер' нвисарнасйа 50.

53. „Берийа мьн" — готийә Щасьме Шәмо, жь гӧнде П'ампа к'ӧрда, ль нәһ'ийа Апаране. Щасьм жь дйа хwә буйә сала 1912-а, колхозванә, ферма пезда дьхәбьтә.

54. „Ч'йае бльнд" — готийә Щасьме Шәмо, бьнһер' нвисарнасйа 53-а.

55. „Кәч'ьке, ч'йа бльндә" — готийә Щасьме Шәмо, бьнһер' нвисарнасйа 53-а.

56. „Кәч'ьке" — готийә Щасьме Шәмо, бьнһер' нвисарнасйа 53-а.

57. „Кәч'ьк, һәрге тӧ дьчи" — готийә Щасьме Шәмо, бьнһер' нвисарнасйа 53-а.

58. „Әз кӧлилкьм" — готийә Щасьме Шәмо, бьнһер' нвисарнасйа 53-а.

59. „Гәдә лаwько, ви знари" — готийә Щасьме Шәмо, бьнһер' нвисарнасйа 53-а.

15—2028

60. „Зəwало“ — готийə Щасьме Шəмо, бьнhер' нвисарнасйа 53-а.

61. „Гӧле“ — готийə Wəрда Шəмо, 100 сали, нəхwəнди, жь гӧнде П'ампа к'ӧрда ль нəh'ийа Апаране. Wəрде сала 1957-а ль гӧнде П'ампе мьр.

62. „Лаwько qӧрба“ — готийə Wəрда Шəмо, бьнhер' нвисарнасйа 61-е.

63. Лаwьке мьн“— готийə Wəрда Шəмо, бьнhер' нвисарнасйа 61-е.

64. „Оло, ло гəдə“ — готийə Wəрда Шəмо, бьнеhр' нвисарнасйа 61-е.

65. „Р'эган“ — готийə Wəрда Шəмо, бьнhер' нвисарнасйа 61-е

66. „Сəйране, hа Сəйране“ — готийə Wəрда Шəмо, бьнhер' нвисарнасйа 61-е.

67. „Wəй щане“ — готийə Wəрда Шəмо, бьнhер' нвисарнасйе 61-е.

68. „Нəхwəшьм“ — готийə Wəрда Шəмо, бьнhер' нвисарнасйа 61-е.

69. „Мармус“ — готийə Wəрда Шəмо, бьнhер' нвисарнасйа 61-е.

70. „Тə ч'ə'вр'əше бьру шуше“ — готийə Wəрда Шəмо, бьнhер' нвисарнасйа 61-е.

71. „Зəри домаме“ — готийə К'амьле Р'əшо, жь гӧнде Сəнгəр'е ль нəh'ийа Апаране. К'амьл жь дйа хwə буйə сала 1909-а, дəнгбежə. дəфчи-зӧр'нəчи.

72. „Wəй дьл, wəй дьл“ — готийə К'амьле Р'əшо, бьнhер' нви-дəфчи-зӧр'нəчи.

73. „Wəрде“ — готийə К'амьле Р'əшо, бьнhер' нвисарнасйа 71-е

74. „Миро-миро“ — готийə К'амьле Р'əшо, бьнhер' нвисарнасйа 71-е.

75. „Ло, ло лаwько“ — готийə Мəмəде Хӧдо, 30 сали, колхозван жь гӧнде Сəнгəр'е ль нəh'ийа Апаране.

76. „Лаwько qӧрба, баранə“ — готийə Мəмəде Хӧдо, бьнhер' нвисарнасйа 75-а.

77. „Хəлиле Qази“ — готийə Р'остəме Москов, жь дйа хwə буйə сала 1926-а, жь гӧнде Сəнгəр'е ль нəh'ийа Апаране, колхозван.

78. „Лаwько qӧрба, ə'wри тəр'ə“ — готийə Р'остəме Москов, бьнhер'ə нвисарнсайа 77-а.

79. „Ло, ло дəлал“ — готийə Р'остəме Москов, бьнhер' нвисарнасйа 77-а.

80. „Дə йар, йар, ширьне досте“ — готийə Шакое Ә'ли, жь дйа хwə буйə сала 1911-а, жь гӧнде Сəнгəр'е ль нəh'ийа Апаране, гӧнддə дəрсдарие дькə.

81. „Әман, əман, ба те“ — готийə Каке Хдьр, жь дйа хwə буйə сала 1925-а, h'əсабдаре колхоза гӧнде Щамушване ль нəh'ийа Апаране.

82. „Хəзал“ — готийə Һ'осəйне Аһ'мəд, 28 сали, дəрсдаре гонде Щамушване ль нəһ'ийа Апаране.

83. „Ə'вдале Зəйне“ — готийə Һ'осəйне Аһ'мəд, бьнһер' нвисарнасйа 82-а.

84. „Асе“ — готийə Һ'осəйне Аһ'мəд, бьнһер' нвисарнасйа 82-а.

85. „Щəрщəрис“ — готийə Мразе Щəлил, жь дйа хwə буйə салə 1924-а, жь гонде Щəрщəрисе ль нəһ'ийа Апаране, колхозван.

86. „Əзе севьм“ — готийə Мразе Щəлил, бьнһер' нвисарнасйа 85-а.

87. „Дьле мьн“ — готийə Ə'лие Хəмое Ə'вдал, 90 сали, нəхwəнди. жь гонде Чобанмазе (Чобангəрəкмазе) ль нəһ'ийа Апаране.

88. „Ле щане“ — готийə Ə'лие Хəмое Ə'вдал, бьнһер' нвисарнасйа 87-а.

89. „Qəмəре əз дəлальм“ — готийə Ə'лие Хəмое Ə'вдал, бьнһер' нвисарнасйа 87-а.

90. „Тə ч'ə'вр'əше“ — готийə Ə'лие Хəмое Ə'вдал, бьнһер' нвисарнасйа 87-а.

91. „Сале дь зəмана“ — готийə Ə'лие Хəмое Ə'вдал, бьнһер' нвисарнасйа 87-а.

92. „Р'əwан“ — готийə Ə'лие Хəмое Ə'вдал, бьнһер' нвисарнасйа 87-а.

93. „Мале мə данинə зозана“ — готийə Ə'лие Хəмо Ə'вдал, бьнһер' нвисарнасйа 87-а.

94. „Кəч'ьке кöлмале“ — готийə Ə'лие Хəмое Ə'вдал, бьнһер' нвисарнасйа 87-а.

95. „Əре, ла дине“ — готийə Ə'лие Хəмое Ə'вдал, бьнһер' нвисарнасйа 87-а.

96. „Əме, ле“ — готийə Ə'лие Хəмое Ə'вдал, бьнһер' нвисарнасйа 87-а.

97. „Һəре дə меван“ — готийə Ə'зизе К'очо, 35 сали, жь гонде Qöр'öбог'азе ль нəһ'ийа Апаране, колхозван.

98. „Wəрə Т'ели“ — готийə Ə'зизе К'очо, бьнһер' нвисарнасийа 27-а.

99. „Wи К'əлəшо“— готийə Ə'зизе К'очо, бьнһер' нвисарнасйа 97-а.

100. „Əлəгəзе“ — готийə Һ'əмиде Усьв, 30 сали, шване колхоза гонде Дитаке ль нəһ'ийа Арташате.

101. „Ч'йа готə ч'йа“ — готийə Һ'əмиде Усьв, бьнһер' нвисарнасйа 100-и.

102. „Дьле мьн зəрие“ — готийə Һ'əмиде Усьв, бьнһер' нвисарнасйа 100-и.

103. „Һəй ле“ — готийə Зедо Щбраелйан, 60 сали, нəхwəнди, шване гонде Чара ль нəһ'ийа Арташате.

104. „Т'имаре“ — готийә Зедо Щбраелйан, бьнһер' нвисарнасйа 103-а.

105. „Әман, әман домам“ — готийә Хәлиле Мурад, 25 сали, хwәнди, жь гӧнде К'арвансаре, ль нәһ'ийа Арт'ике.

106. „Ло баво“ — готийә Щәмале Ширьнша, 22 сали, дәрсдар, жь гӧнде К'арвансарае ль нәһ'ийа Арт'ике.

107. „Зозане мә“ — готийә Щәмале Ширьнша, бьнһер' нвисарнасйа 106-а.

108. „Ә'йшане“ — готийә Щәмале Ширьнша, бьнһер' нвисарнасйа 106-а.

109. „Хане“ — готийә Щәмале Ширьнша, бьнһер' нвисарнасйа 106-а.

110. „Эле эт'име“ — готийә Щәмале Ширьнша, бьнһер' нвисарнасйа 106-а.

111. „Мразе мьн“ — готийә Щәмале Ширьнша, бьнһер' нвисарнасйа 106-а.

112. „Сәре сәрда“ — готийә Щәмале Ширьнша, бьнһер' нвисарнасйа 106-а.

113. „Т'әw ле“ — готийә Щәмале Ширьнша, бьнһер' нвисарнасйа 106-а.

114. „Һәре“ — готийә Щәмале Ширьнша, бьнһер' нвисарнасйа 106-а.

115. „Һәй ле, ле“ — готийә Щәмале Ширьнша, бьнһер' нвисарнасйа 106-а.

116. „Т'вянсван“ — готийә Щәмале Ширьнша, бьнһер' нвисарнасйа 106-а.

117. „Пәзе баве тә һатә дә'на“ — готийә Бондое Ибо, 25 сали, дәрсдаре гӧнде Сариблахе ль нәһ'ийа Ахтае (нһа Һраздан). Әв к'лам у ед жерьн сала 1935-а һатьнә нвисаре.

118. „Дәрдо, дәрдо“ — готийә Бондое Ибо, бьнһер' нвисарнасйа 117-а.

119. „Нәма, нәма“ — готийә Бондое Ибо, бьнһер' нвисарнасйа 117-а.

120. „Һива гӧнде мә“ — готийә Бондое Ибо, бьнһер' нвисарнасйа 117-а.

121. „Һ'ӧбе“ — готийә Бондое Ибо, бьнһер' нвисарнасйа 117-а.

122. „Һәре ле дае“ — готийә Мәщо Мкртчйан, 30 сали, жь гӧнде Аване ль нәһ'ийа Аштараке, колхозван.

123. „Һәйле йәман“ — готийә Ваһан Бозойан, 75 сали, жь гӧнде Агараке ль нәһ'ийа Аштараке, колхозван.

124. „Лаwьке әрмәни“ — готийә Ваһан Бозойан, бьнһер' нвисарнасйа 123-а.

125. „Һ'әйрано" — готийә Манук Һарут'йунйан, жь Аштараке, 65 сали, нәхwәнди, лбучи.

126. „Әман, әман лаwько" —готийә Манук Һарут'йунйан, бьнһер' нвисарнасйа 126-а. Әв к'ламана сала 1933-а һатьнә нвисаре.

127. „Һәре шван" — готийә наппеж Степ'ан Варданйан, ль Аштараке дьминә, 60 сали. (П'ара дӧда — Саһак Мхит'арйан готийә, 75 сали, нәхwәнди, жь Вардаблуре нәһ'ийа Апаране).

128. „Дә wәйло" — готийә Һовһаннес Һаройан, 70 сали, жь гӧнде Дзорап'с ль нәһ'ийа Аштараке, колхозван.

129. „Дьле мьн п'ра ве Т'флисе" — готийә Ә'т'ар Байройан, 60 сали, нәхwәнди, шване колхоза Коше ль нәһ'ийа Аштараке.

130. „Һ'әсәнико qӧрба" — готийә Ә'т'ар Байройан, бьнһер' нвисарнасйа 129-а.

131. „Ле, ле бәдәwе" — готийә Ә'т'ар Байройан, бьнһер' нвисарнасйа 129-а.

132. „Ле, ле дине" — готийә Ә'т'ар Байройан, бьнһер' нвисарнасйа 129-а.

133. „Щг'арәке" — готийә Ә'т'ар Байройан, бьнһер' нвисарнасйа 129-а.

134. „Мердинә" — готийә Генщо Григорйан, жь гӧнде Сасунике ль нәһ'ийа Аштараке, 40 сали, колхозван, дәнгбеж.

135. „Ай бемал" — готийә Генщо Григорйан, бьнһер' нвисарнасйа 134-а.

136. Хӧлам" — готийә Генщо Григорйан, бьнһер' нвисарнасйа 134-а.

137. „Мала бабе мьн" — готийә Генщо Григорйан, бьнһер' нвисарнасйа 134-а.

138. „Мәдо" — готийә Генщо Григорйан, бьнһер' нвисарнасйа 134-а.

139. „Дәлил" — готийә Генщо Григорйан, бьнһер' нвисарнасйа 134-а.

140. „Ле, ле" — готийә Һовһаннес Шамасйан, 70 сали, нәхwәнди, жь гӧнде Ущане ль нәһ'ийа Аштараке, колхозван.

141. „Эле кьне" — готьнә Бәдьр у Т'емур, гӧнд̈е Шамираме ль нәһ'ийа Аштараке, шагьрт.

142. „Эле щане" — готьнә Бәдьр у Т'емур, бьнһер' нвисарнасйа 141.

143. „Эле к'аwе" — готийә Гоге Усьв, 30 сали, хwәнди, жь гӧнде Шамираме ль нәһ'ийа Аштараке, колхозван.

144. „Гӧле мә'руме" — готийә Гоге Усьв, бьнһер' нвисарнасйа 143-а.

145. „К'аwа мын" — готийә Гоге Усьв, бьнһер' нвисарнасйа 143-а

146. „Wәйле Нәне" — готийә Qанате Бро, 45 сали, гӧндие Шамираме, ль нәһ'ийа Аштараке, шване колхозе, дәнгбеж.

147. „Әзе чумә Дерсьме" — готийә Qанате Бро, бьнһер' нвисарнасйа 146-а.

148. „Зәрие мә" — готийә Qанате Бро, бьнһер' нвисарнасйа 146-а

149. „Бериване, бериване" — готийә Qӧлихане Мирзә, 20 сали, ль Бат'уме дьминә, дәргәванә.

150. „Qьжла мә'ра" — готийә Qӧлихане Мирзә, бьнһер' нвисарнасйа 149-а. Әw һәрдӧ к'ламе жорготи һатьнә нвисаре сала 1937-а, ль Бат'умие.

151. „Ч'әме Силание" — готийә Алек'сан Дарбинйан, 60 сали, п'алә, жь Ереване,

152. „Дәлиле" — готийә Ат'о Геворгйан, 70 сали, бнәлие Ереване, пенсионер.

153. „Әман, әман, әз һ'әлйам" — готйә К'орог'ли Мурадйан, 60 сали, хwәнди, п'алә, ль Ереване дьминә.

154. „Дә ле-ле" — готийә К'орог'ли Мурадйан, бьнһер' нвисарнасйа 153-а.

155. „К'осәдаг'" — готийә К'орог'ли Мурадйан, бьнһер' нвисарнасйа 153-а.

156. „Әман, әман, домам qӧрбан" — готйә Мә'муде Ә'мәр, 30 сали, дәргәван, ль Ереване дьминә.

157. „Wәрә щане, щане" — готйә Мә'муде Ә'мәр, бьнһер' нвисарнасйа 156-а.

158. „Дә домам" — готйә Мирзае Ӧбет, 30 сали, п'алә, ль Ереване дьминә.

159. „Дәлал" — готйә Назели Һовһаннисйан, 62 сали, нәхwәнди, кәвани, ль Ереване дьма, ван салед пашьн мьр.

160. „Дино" — готийә Назели Һовһаннисйан, бьнһер' нвисарнасйа 159-а.

161. „Фидан" — готйә Назели Һовһаннисйан, бьнһер' нвисарнасйа 159-а.

162. „Мәдәт" — готйә Абраһам Бадалйан, 65 сали, нәхwәнди, жь гӧнде Базмаберде ль нәһ'ийа Т'алине, колхозван.

163. „Qӧльнго" — готйә Ләзгие Сә'до, 70 сали, нәхwәнди, жь гӧнде Бәр'ож ль нәһ'ийа Т'алине, колхозван.

164. „Ә'вдале Зәйне у шех Сле" — готйә Ләзгие Сә'до, бьнһер' нвисарнасйа 163-а.

165. „Wәйла" — готйә Р'зае Мәщит, жь дйа хwә буйә сала 1927-а, жь гӧнде Гәлт'о ль нәһ'ийа Т'алине, колхозван.

166. „Лаwько щано“ — готїə Фəтне Бшар, 45 сали, хwəнди, жь гöнде Гəлт'о ль нəh'ийа Т'алине, колхозван.

167. „Бəжна мьн“ — готїə Фəтне Бшар, бьнhер' нвисарнасйа 166-а.

168. „Йар йəман“ — готийə Уньсе h'əсəн, 60 сали, гаван, колхозване гöнде Диhане ль нəh'ийа Т'алине.

169. „Wəрə щане“ — готїə Уньсе h'əсəн, бьнhер' нвисарнасйа 168-а.

170. „Ле кəwе“ — готїə Уньсе h'əсəн, бьнhер' нвисарнасйа 168-а.

171. „Зозане бльнд“ — готїə Уньсе h'əсəн, бьнhер' нвисарнасйа 168-а.

172. „Эме“ — готїə hовhаннес Шехойан, жь гöнде Ə'йнəлуе (нəhа К'ат'наг'бйур) ль нəh'ийа Т'алине, 60 сали, колхозван.

173. „Начьм Шаме“ — готїə hовhаннес Шехойан, бьнhер' нвисарнасйа 172-а.

174. „Ле, ле Мəде“ — готийə Аh'мəде Самсон, гöнде К'əлəк'уте Жорьн, ль нəh'ийа Т'алине, 35 сали, колхозван.

175. „Дəлало, дьлько“ — готийə П'орсора Сло, 12 сали, гöндийа К'əлəк'уте Жорьн, ль нəh'ийа Т'алине, шагьрт.

176. „Бериване, тə ль пьште“ — готїə П'орсора Сло, бьнhер' нвисарнасйа 175-а.

177. „Гəдə“ — готїə П'орсора Сло, бьнhер' нвисарнасйа 175-а.

178. „Əм həвраз чун“ — готїə h'əсое К'əлəш, 70 сали, нəхwəнди, жь гöнде Сорике ль нəh'ийа Т'алине, колхозван.

179. „Сəре Боqəтин“ — готїə h'əсое К'əлəш, бьнhер' нвисарнасйа 178-а.

180. „Дə ле, ле Ширьншае“ — готїə h'əсое К'əлəш, бьнhер' нвисарнасйа 178-а.

181. „Ле, ле, ле Qазе“ — готїə h'əсое К'əлəш, бьнhер' нвисарнасйа 178-а.

182. „Мəрəзе“ — готїə h'əсое К'əлəш, бьнhер' нвисарнасйа 178-а

183. „Сбəйə“ — готїə h'əсое К'əлəш, бьнhер' нвисарнасйа 178-а.

184. „Хəзал, хəзал“ — готїə Ваhан Асатрйан, 75 сали, нивхwанди, жь гöнде Т'алина Жерьн ль нəh'ийа Т'алине, колхозван.

185. „Нари, нари, нари“ — готїə Ваhан Асатрйан, бьнhер' нвисарнасйа 184-а.

186. „Дəлал, дəлал“ — готїə Ваhан Асатрйан, бьнhер' нвисарнасйа 184-а.

187. „Ах ле, ле“ — готїə Мик'аел hовсеп'йан, 70 сали, нəхwəнди, жь гöнде Т'алина Жерьн, ль нəh'ийа Т'алине, колхозван.

188. „həре ле“ — готїə hарут'йун Хачатрйан, 75 сали, жь Т'алина Жерьн ль нəh'ийа Т'алине, хəбатчие мале.

189. „Дəлал, гӧнде мə“ — готйə Һарут'іун Хачатрйан, бьнһер' нвисарнасйа 188-а.

190. „К'ура чае“ — готйə Ә'вдьле Р'əшид, 50 сали, хwəнди, жь гӧнде Т'льк ль нəһ'ийа Т'алине. Нвиси Ә'т'аре Чəто, дəрсдар.

191. „Гəдə лаwьке мьн шванə“ — готйə К'амьле Qасо, 50 сали, хwəнди, жь гӧнде Т'льк ль нəһ'ийа Т'алине, колхозван.

192. „Лаwько qӧрбан“ — готйə К'амьле Qасо, бьнһер' нвисарнасйа 191-е.

193. „Ба те“ — готйə К'амьле Qасо, бьнһер' нвисарнасйа 191-е.

194. „Лаwько“ — готйə К'амьле Qасо, бьнһер' нвисарнасийа 191-е

195. „Һəй бе дəлал“— готйə Сəбрие Р'əшид, 40 сали, жь гӧнде Т'льк ль нəһ'ийа Т'алине, колхозван.

196. „Wəй ле Гозе“— готйə Сəбрие Р'əшид, бьнһер' нвисарнасйа 195-а.

197. „Wəрə“ — готйə Сəбрие Р'əшид, бьнһер' нвисарнасйа 195-а

198. „Əма, нəма“ — готйə Сəбрие Р'əшид, бьнһер' нвисарнасйа 195-а.

199. „Qəмəре щане“ — готйə Р'згане Мсто, 35 сали, жь гӧнде Т'льк, ль нəһ'ийа Т'алине, колхозван.

200. „Пəзе Һ'əкко“ — готйə Гозəла Əсəд, 30 сали, жь гӧнде Һ'əкко ль нəһ'ийа Т'алине, колхозван, дəнгбеж.:

201. „Һ'əкко—Гəлт'о“ — готйə Гозəла Əсəд, бьнһер' нвисарнасйа 200-и.

202. „К'ьр'ə wе бь к'ьр'ə„ — готйə Гозəла Əсəд, бьнһер' нвисарнасйа 200-и.

203. „Ло, ло лаwько, чь ə'щев“ — готйə Гозəла Əсəд, бьнһер' нвисарнасйа 200-и.

204. „Ишəв шəвə“ — готйə Гозəла Əсəд, бьнһер' нвисарнасйа 200-и.

205. „Кəч'ьке кани“ — готйə Гозəла Əсəд, бьнһер' нвисарнасйа 200-и.

206. „Ле, ле хəзале, wи wи“ — готйə Ә'гите Мсто, жь гӧнде Һ'əкко, ль нəһ'ийа Т'алине, 60 сали, колхозван.

207. „Əман, əман, qəмəре“ — готйə Ә'гите Мсто, бьнһер' нвисарнасйа 206-а.

208. „Һоре“ — готйə Ә'гите Мсто, бьнһер' нвисарнасйа 206-а.

209. „Шнгинəки к'əтйə ль ə'рдан“ — готйə Мкртич (Мк'о) Һовһаннисйан, жь дйа хwə буйə сала 1853-а, жь гӧнде Банон (П'ани) жь qəза Арч'еше (Эрдише), wəхте нвисара к'лама (с. 1959-а), əw ль Эщмиазине (Дере) дьма, пенсионер.

210. „Р'амусана бериване“ — бьнһер' нвисарнасйа 209-а.

211. „Wерана гӧнде мə“ бьнһер' нвисарнасйа 209-а.

212. „Сбә бь мьн сбә“ — бьнһер' нвисарнасйа 209-а.
113. „Т'әw ле, ле“ — бьнһер' нвисарнасйа 209-а.
214. „Әз бь хӧлам“— бьнһер' нвисарнасийа 209-а.
215. „Бәрфәк бари“ бьнһер' нвисарнасйа 209-а.
216. „Гӧлизәр“ — бьнһер' нвисарнасйа 209-а.
217. „Һ'әсрәт“ бьнһер' нвисарнасйа 209-а.
218. „Ле wae, ле wae“ бьнһер' нвисарнасйа 209-а.
219. Лаужок-нвежок — дӧп'а мәрьвед аһьл готьнә.
220. Йәкханә—бәнд — дӧп'а щаһьла готьнә.

* * *

К'ламед щмаә'та к'ӧрдайә лирикие (ед дәрһәqа әвинти-һ'ьзкьрьне, хәбате у т'әбийәте) дь ван бәрәвокед жерьнда һатьнә чапкьрьне.

1. Фолклора кӧрманща, һазьркьрьн Һ'. Щнди у Ә. Ә'вдал, Ереван, 1936, р'у 342—431.

2. Фолклора кӧрманщие, һазьркьр Һ'. Щнди, Ереван, 1957, р'у 189—224.

Institut kurde de Paris

СƏРƏЩƏМ

Առաջաբան . . . 5
Пешхəбəр . . . 17
Сəре к'отане . . . 27
Дəре колхозе . . . 27
Бəдəwe . . . 28
Гəдə лаwьк . . . 30
Чь зəвинга . . . 31
Гəдə лаwьке мьн чу . . . 32
Дӧ зəри . . . 33
Бəрфəк бари . . . 34
Гəдə лаwьке мьн . . . 35
Ле, ле хəзале . . . 36
Мьне хəзалəке р'акьр . . . 37
Ле, ле зəрие . . . 37
Ле, ле Дилбəре . . . 38
Ч'ə'ве мьн ль р'енга тə qəр'ьми . . . 39
Мала мə щинаре мала wə буйа . . . 40
Сəйран . . . 41
Хəлил бəго . . . 42
К'аwe . . . 43
Ханне к'аwа мьн . . . 44
Дə йар, йар, дə йар, йар . . . 45
Дə йар, йар Ширьне . . . 45
Һəйло дьло . . . 46
Щане . . . 47
Wəхте зəрйа мьн нишан кьрьн . . . 48
Һа, һай ль мьн . . . 49
Р'еза гӧнда . . . 53
Ле дине . . . 55
Ле, ле qазе . . . 56
Лей əман . . . 57
Мəгьри . . . 58

Institut kurde de Paris

Ч'әме п'ае . . . 58
Ле, ле дине . . . 59
Һәй ле, ле һәй ле . . . 61
Ә'вдал у Гӧле . . . 6!
Һ'эсо, wәйло . . . 63
Бәжна Qӧлихане Һ'эсо . . . 64
Һива гӧнде мә йәкшәви . . . 65
Дә Бәйазе . . . 66
Дә йо, йо, йо Сәйране . . . 67
Бәжьна гәдә . . . 67
Баше . . . 68
Гәwьре . . . 68
Әзе кӧлилкьм . . . 69
Һай, һай гәwьре . . . 69
Щан, щане . . . 70
Ӄӧлмале, банге Әләгәзе . . . 71
Дәрдо . . . 71
Гӧнде мә . . . 72
Wәй ле . . . 72
Һ'эсо . . . 73
Qизхале . . . 74
Хане, ба те . . . 75
Берийа мьн . . . 76
Ч'йае бльнд . . . 77
Ӄәч'ьке, ч'йа бльндә . . . 78
Ӄәч'ьке . . . 79
Ӄәч'ьке, һәргә тӧ дьчи . . . 79
Әз кӧлилкьм . . . 80
Гәдә лаwько, ви знари . . . 80
Зәwало . . . 80
Гӧле . . . 81
Лаwько qӧрба . . . 82
Лаwьке мьн . . . 83
Оло, ло гәдә . . . 84
Р'зган . . . 85
Сәйране, һа Сәйране . . . 86
Wәй щане . . . 86
Нәхwәшьм . . . 87
Мармус . . . 87
Тә ч'ә'вр'әше, бру шуше . . . 87
Зәри домаме . . . 88

Institut kurde de Paris

Wəй дьл, wəй дьл 90
Wəрде 91
Миро-миро 92
Ло, ло лаwько 93
Лаwько qӧрба, баранə 94
Хəлиле Qази 95
Лаwько qӧрба, ə'wри тəр'ə 96
Ло, ло дəлал 97
Дə йар, йар ширьне досте 99
Əман, əман, ба те 100
Хəзал 101
Ə'вдале Зəйне 102
Асе 102
Щəрщəрис 103
Əзе севьм 104
Дьле мьн 105
Ле щане 106
Qəмəре, əз дəлальм 106
Тə ч'ə'вр'əше 106
Сале дь зəмана 107
Р'əwан 107
Мале мə данинə зозана 108
Қəч'ьке кӧлмале 108
Əре, ла дине 108
Əме ле 109
Һəре дə меван 109
Wəрə, Т'ели 110
Wи к'əлəшо 111
Əлəгəзе 112
Ч'йа готə ч'йа 112
Дьле мьн зəрие 113
Һəй ле 114
Т'имаре 114
Əман, əман, домам 115
Ло баво 116
Зозане мə 117
Ə'йшане 118
Хане 119
Эле эт'име 120
Мразе мьн 121
Сəре ƃəрда 121

Т'əw ле 122
Һəре 122
Һəй ле, ле 122
Т'флисван 123
Пəзе баве тə һатə дə'на 123
Дəрдо, дəрдо 124
Нəма, нəма 125
Һива гӧнде мə 125
Һ'ӧбе 125
Һəре ле дае 126
Һəйле йəман 127
Лаwьке əрмəни 127
Һ'əйрано 128
Əман, əман лаwько 130
Һəре шван 130
Дə wəй ло 134
Дьле мьн п'ра ве Т'флисе 134
Һ'əсəнико qӧрба 135
Ле, ле бəдəwе 136
Ле, ле дине 137
Щг'арəке 138
Мердинə 138
Ай бемал 140
Хӧлам 141
Мала бабе мьн 141
Мəдо 142
Дəлил 143
Ле, ле 144
Эле кьне 145
Эле щане 145
Эле к'аwе 146
Гӧле мə'руме 146
Қ'аwа мьн 147
Wəйле Нəне 147
Əзе чумə Дерсьме 149
Зəрие мə 150
Бериване, бериване 151
Qьжьла мə'ра 151
Ч'əме Силание 152
Дəлиле 152
Əман, əман, əз һ'əлйам 153

Дə ле, ле . . . 153
К'осəдаг' . . . 154
Əман, əман, домам qöрбан . . . 154
Wəрə щане, щане . . . 155
Дə домам . . . 155
Дəлал . . . 156
Дино . . . 157
Фидан . . . 159
Мəдəт . . . 159
Qöльнго . . . 160
Ə'вдале Зəйне у шех Сле . . . 160
Wəйла . . . 162
Лаwько щано . . . 163
Бəжьна мьн . . . 163
Йар йəман . . . 164
Wəрə щане . . . 165
Ле кəwе . . . 166
Зозане бльнд . . . 166
Эме . . . 166
Начьм Шаме . . . 170
Ле, ле Мəде . . . 172
Дəлало, дьлько . . . 173
Бериване, тə ль пьште . . . 173
Гəдə . . . 174
Əм һəвраз чун . . . 174
Сəре Боqəтин . . . 175
Дə ле, ле Ширьн Шае . . . 175
Ле, ле, ле Qазе . . . 176
Мəрəзе . . . 176
Сбəйə . . . 177
Хəзал, Хəзал . . . 178
Нари, нари, нари . . . 179
Дəлал, дəлал . . . 180
Ах ле, ле . . . 181
Һəре ле . . . 182
Дəлал, гöнде мə . . . 183
К'ура чае . . . 183
Гəдə лаwьке мьн шьванə . . . 184
Лаwько qöрбан . . . 184
Ба те . . . 185
Лаwько . . . 185

Institut kurde de Paris

Һай бе дәлал 185
Wәйле Гозе 186
Wәрә 187
Әма, нәма 188
Qәмәре щане 188
Пәзе һ'әкко 189
һ'әкко-Гәлт'о 189
К'ьр'ә we бь к'ьр'ә 190
Ло, ло лаwько, чь ә'щев 190
Ишәв шәвә 191
Кәч'ьке, кани 191
Ле, ле хәзале, wи, wи 191
Әман, әман, qәмәре 192
Һоре 193
Шнгинәки к'әтийә ль ә'рдан 193
Р'амусана бериване 195
Wерана гӧнде мә 196
Сбә бь мьн сбә 197
Т'әw ле, ле 198
Әз бь хӧлам 198
Бәрфәк бари 199
Гӧлизәр 200
Һ'әсрәта мьн 200
Ле wае, ле wае 202
Лаужок-нвєжок 202
Йәкханә-бәнд 210
Нвисарнаси 223

INSTITUT KURDE de PARIS · BIBLIOTHEQUE ·

К'ЛАМЕД ЩМАӘ'ТА Қ'ӦРДАЙӘ ЛИРИКИЕ

Տպագրվում է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի
Արևելագիտության ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ

Institut kurde de Paris

Р'едактор — **М. һ. Хәмойан**
Р'едактора техникие — **С. К. Зак'арйан**
Қоректоре контрол — **Л. Ә'мәр**

ВФ 07425 Р'ИСО 1374 Т'әмбә 2028 нәшьр 3619 тираж 20

Бона нәшьре һатйә спартьне 17/XI 1971 с.
Бона нәшьркьрьне һатйә ԛолкьрьне 29/II 1972 с.,
К'аг'әз № 1, 84X108[1]/32 бәлгнәшьре нәшьре 10,0
бәлгнәшьре мәнгәне 15,0—12,6

Баһа 70 к

Ереван: чапхана нәширәта КМ ПҚ Әрмәнистане, Исаһакйан № 28

Institut kurde de Paris

ЦЕНА 70 КОП.

Institut kurde de Paris

К.С